DRAGOŞ CEAHOREANU

COMA

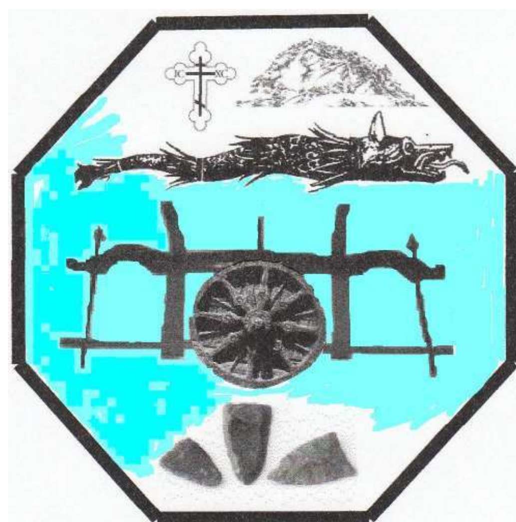
În fața vieții și a morții, cu dragoste!

În faţa vieţii şi a morţii, cu dragoste!

O VIAȚĂ IROSITĂ?...

IC
XC

Moto: „Îmi caut, cu atâta nelinişte şi nerăbdare, liniştea..., încât s-ar putea să nu o găsesc niciodată!”

O viaţă irosită?...

Gătată la 29.04.20100, la prăznuirea: „Izvorul Tămăduirii; Sf. 9 mucenici din Cizic; Cuv. Memnon, Făcătorul de Minuni.”

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

Marius Golea

În faţa vieţii şi a morţii... Cu dragoste!
- *O viaţă irosită?...* -

ISBN: **979-973-1745-91-1**
Pagini: 164

Format: A 5

Editura "Concordia" Arad
Tel/Fax: 0257-533143
Mobil: 0722-358171; 0746-973690
e-mail: office@editura-concordia.ro
web: www.editura-concordia.ro
Editură înregistrată la Consiliul Național al Cercetării
Ştiințifice din Învățământul Superior

Editor: Petre Ştețcu

Tipărit la Sellsoft Group S.R.L.

Arad, România
Coperta: Alina – Doria Golea
Tehnoredactare computerizată: Marius Golea

Date de contact ale autorilor: goleam@yahoo.com;
www.buerebista.blogspot.com
0040 – 748112001

Ambulanţa în care se afla comatosul gonea – atât cât putea un TV-u nenorocit, de concepție rusească şi de plagiat românesc – spre Spitalul Regional…

Plopii de pe marginea şoselei, inter-municipale, se succedau cu o repeziciune sacadată, secționată de inundările cu lumină, ce copleşeau receptorul vizual al şoferului; exploziile albe, orbitoare, veneau dinspre partea dreaptă, dinspre arătura acoperită de o zăpadă umedă, ce noroia brazdele negre pe care, destrămându-se prin topire, le năştea deasupra ei…

Şoseaua era pustie. Senzația pe care le-o producea deopotrivă şoferului şi doctorului era aceea că urma să se întâmple ceva groaznic.

„Linişte de dinaintea furtunii" gândi medicul mirându-se de clişeul acesta care-i atârna acum în minte şi de care, oricât ar fi vrut să scape, nu reuşea.

Şoferul conducea cu ochii mijiți, din cauza luminii puternice, tăioase, care-i jena retina, mai ales că nu cu mult timp în urmă, adică în seara zilei de ieri, fusese la socrul său unde împreună cu un cumnat tăiase namila aia de porc de aproape două sute de kilograme. Petrecerea cu țuică şi tocană de carne proaspătă, cu şorici şi jumări calde, se prelungise până spre dimineață…

„Bun ar fi fost acum un pui de somn. Ce l-o fi apucat şi pe doctorul ăsta să ne deranjeze acum în zilele de dinainte de Crăciun?!…"

Cei doi ocupanți ai cabinei din față a vehiculului nu-şi vorbeau. Nu se cunoşteau.

În mod normal transportul acesta, care în termenii pretențioşi şi eufemistici ai meseriei se chema „transport inter-spitalicesc”, era unul neobişnuit.

Medicul insistase să-şi conducă el însuşi pacientul, deşi în mod normal acela trebuia să fie însoțit de un medic de urgență de la ambulanță. Pacientul era un prieten al doctorului, cu o tumoare pe creier, pe care în prima fază toată lumea o considerase imposibil de extirpat. Dar se părea că se ivise o nouă speranță…

Apoi mai era şi perioada. La sfârşit de an nu se prea făceau asemenea transferuri de pacienți. Din cauza comodității şi chiar şi din cauza unor condiții ce ar fi putut să fie catalogate drept obiective: se putea ca la destinație, din cauza închiderii exercițiului financiar, contabilii să nu mai fi comandat cele trebuincioase, ori chiar dacă le-ar fi comandat, să nu le fi primit. Aşa că bolnavul risca să nu poată fi tratat şi să fie trimis înapoi.

„Frumoasă vreme!” încercă şoferul să spargă gheața, după vreo jumătate de oră de tăcere stânjenitoare.

„Mda…” mormăi, tresărind, doctorul. Şi îl privi pe cel din stânga sa. Un vârstnic mai degrabă, cu părul sur, mai alb spre creştet şi mai negru spre perciunii tunşi ca odinioară, în favoriți. Îi dădea o senzație stranie, ca atunci când cunoşti pe cineva, dar de fapt este imposibil să-l fi cunoscut vreodată.

Îi atrase atenția mustața cu vârfurile răsucite în sus, după modelul austriac, a cărei

întreținere trăda grija deosebită ce i se acorda şi orele prelungi de „bibilit” pe care o asemenea grijă le impunea.

Frâna bruscă făcu ambulanța să lunece spre stânga şoselei, aşa că ajunseră până pe cealaltă bandă, deşi nu avuseseră cine – ştie – ce viteză.

Fața albă a şoferului era acum roşie ca o sfeclă fiartă. Înjura vârtos şi totodată încerca să respire adânc pentru a-şi calma probabil bătăile accelerate ale inimii.

Doctorul fusese propulsat pe bordul maşinii şi se proptise cu mâna lui mare, păroasă, de parbriz.

„V-am spus să vă puneți centura” ricană şoferul.

Cârdul de căprioare se sperie şi o rupse la fugă peste câmp. La vreo două sute de metri se opri iar superbele animale întoarseră capetele spre monstrul metalic şi verde ce apăruse dintr-o dată şi le întrerupsese liniştea peregrinării.

Coarnele cerbului ce conducea mica ceată se profilau pe discul uriaş al soarelui de iarnă, care se rezemase în ramurile unei sălcii izolate.

Era atât de multă singurătate şi atât de multă linişte în priveliştea aceea, că doctorul uită în primele momente şi de enervarea produsă de toată întâmplarea aceasta dar şi de bolnavul aflat pe targa fixată în spatele vehiculului.

După un timp, venindu-şi în fire spuse şoferului:

„Trage pe dreapta în parcarea asta, să văd ce face bolnavul!”

Şoferul se conformă.

În compartimentul din spate, comatosul era legat cu centurile obişnuite de targă şi nu i se întâmplase nimic.

„Dacă ai fi putut vedea ce frumoase erau căprioarele acelea care ne-au tăiat calea!...” gândi doctorul la adresa prietenului său, a cărui stare era neschimbată.

În scurt timp îşi reluară drumul. Erau destul de grăbiți, căci se însera. Formalitățile acelea birocratice cât şi absența de la serviciu a celor care trebuiau să scrie, semneze şi parafeze diferitele hârtii, îi întârziaseră destul de mult.

Doctorul vorbise la telefon cu unul dintre foştii săi profesori, care-i confirmase că este de gardă şi că-l va aştepta şi-l va ajuta să termine cât mai repede cu actele pentru internarea protejatului său la terapie intensivă, în clinica pe care o conducea.

Aşa că acum îi ceru şoferului să calce puțin mai tare accelerația...

Ajunseră la vreo zece kilometri de destinație şi observară că la intrarea în municipiu era o coloană a armatei de dimensiuni pe care nici unul dintre ei nu le văzuseră pe timpul îndeplinirii stagiului militar.

„Ce i-o fi apucat pe amărâții ăştia să se joace de-a războiul acum, iarna?!...” se întrebă cu glas tare, dar mai mult de formă, şoferul.

În spatele coloanei era un transportor blindat cu turela întoarsă către înapoi, care părea că-i ținitea cu mitraliera.

În lateralul transportorului, dispuşi astfel încât să fie protejați, câțiva soldați comandați de un subofițer, îi fixau cu țevile pistoalelor mitralieră.

„Ăştia chiar îşi iau joaca în serios!...” gândi doctorul.

La semnele subofițerului, şoferul încetini şi apoi opri la vreo douăzeci de metri față de transportorul care asigura ariergarda.

Cu armele îndreptate spre cei doi sosiți, înconjurând în pas alergător ambulanța, veni grupa aceea de soldați împreună cu subofițerul ce-i comanda.

Acela, apropiindu-se de uşa unde se afla doctorul îi făcu semn cu pistolul să coboare.

Odată ajuns jos, doctorul se pomeni cu țeava pistolului în piept şi în urechi în bubui întrebarea subofițerului:

„Unde naiba credeți că mergeți!”

Deocamdată, în stare de şoc, doctorul nu răspunse nimic ci doar ridică instinctiv mâinile. Cu coada ochiului văzu că şoferul este apucat de gulerul pufoaicei şi este bruscat, în timp ce încearcă să țină mâinile ridicate deasupra capului, ceea ce-l dezechilibrează şi-l face să se prăbuşească spre lateral.

Luat prin surprindere, soldatul care-l extrăgea afară din cabină îi aplică o lovitură de bocanc în coaste, pentru a-l imobiliza, în timp ce

altul îi răsuceşte mâna la spate şi se urcă pe el, apăsându-i ceafa cu genunchiul.

Pe asfalt, pe sub fața şoferului imobilizat apar picături de sânge…

„Mă, nu mă face să-ți vâr un glon□ în tărtăcuță. Ia zi! Unde mergeți!”, reluă subofițerul interogatoriul.

„La Spitalul Regional, cu un bolnav…” reuşi să îngaime doctorul. „Eu sunt doctor…” spuse ca pentru a se scuza, cu jumătate de gură. Nici el nu ştia de ce spune lucrurile pe care le spunea...

„Paştele mă-tii de doctor. Umbli cu şmecherii. Duci arme bandelor de spioni care atentează la ordinea socialistă! Ia hai să vedem ce ai în spate!”

Subofițerul deschise uşa compartimentului în care se afla bolnavul şi intră cu pistolul înainte. Dintr-un salt fu la capul bolnavului şi îi propti țeava în tâmplă.

Din poziția în care se afla, îl imboldi cu țeava pistolului pe comatos. Capul aceluia căzu spre partea opusă, fără vlagă. Masca de oxigen se desprinse…

Doctorul, în ciuda şocului şi a spaimei produse de neaşteptata turnură a evenimentelor, sări prin stânga subofițerului şi fixă masca la loc pe fața pacientului.

Subofițerul încremenise cu pistolul în coastele doctorului:

„Bă tâmpitule, vrei să mori?!... Ai noroc că era asigurat, că am apăsat deja pe trăgaci!…”

„Ar fi murit…” îngăimă doctorul, arătând spre bolnav.

Se mai liniştiră după un timp. Cel care părea că are drept să le ia viața, după ce le verifică documentele medicale şi foaia de drum a ambulanței, deveni mai uman, chiar compătimindu-i, şi le spuse:

„Municipiul este atacat de bande de tâlhari şi de spioni. Se trage cu muniție de război şi de către ei şi de către ai noştri. Mai bine vă întoarceți de unde ați venit!”

Doctorul îşi privi prietenul, care devenise parcă mai translucid, de o paloare şi mai cadaverică, şi se hotărî să meargă mai departe.

„Asta e! N-avem ce face! Pacientul nu va supraviețui transportului înapoi…”

Când au ajuns au văzut că, deşi era deja întuneric, în tot municipiul luminile erau stinse.

Străzile păreau pustii, şi o amenințare surdă, rece, înspăimântătoare, părea să vină de pretutindeni.

Şoferul conducea încet, părând că, sub imperiul celor petrecute dar şi ca urmare a fricii generate de strania senzație de pustietate amenințătoare, tocmai suferea un atac de panică.

Peste julitura proaspătă, produsă de contactul cu asfaltul, doctorul îi pusese câteva feşi sterile fixate cu leucoplast.

La câteva sute de metri înainte, chiar lângă sensul giratoriu, se înjghebase un fel de post de control. Acolo, armata şi câțiva „oameni de bine” opreau rarele vehicule ce îndrăzneau să se deplaseze.

Liniştea părea aşternută ca un covor greu peste un zgomot subliminal, peste o rumoare atotprezentă ce inducea teama, senzaţia de pericol şi ca urmare, putea determina reacţii extreme.

De-odată, dinspre arbuştii din parcul facultăţii de agronomie, ţeava unei arme automate scuipă foc şi plumbi către ambulanţa care se mişca cu viteza melcului.

Plezniturile seci, metalice, ale gloanţelor ce străbăteau tabla TV-ului, sunau sinistru şi împrăştiau moarte.

Doctorul fu stins primul, în mai multe locuri, dar cel mai grav, la gât. Din jugulara explodată sângele ţâşnea acoperind cu o spumă întunecată, rozalie, hârâită, gâlgâită, parbrizul şi bordul ambulanţei.

Şoferul, analiză într-o fracţiune de secundă situaţia în care se aflau şi stinse luminile, pentru a nu mai fi reperaţi în întunericul dens şi totodată acceleră spre barajul de lângă sensul giratoriu, în intenţia de a se salva intrând sub protecţia militarilor.

Tirul dinspre facultatea de agronomie mai continuă câteva zeci de secunde, gloanţele lovind tabla groasă a vehiculului şi producând scântei la impact.

Militarii din subunitatea ce apăra barajul, aflat acum la mai puţin de o sută de metri distanţă, văzură un vehicul care venea cu farurile stinse, în viteză, şi din care păreau că ţâşnesc scânteile produse de flacăra la gura ţevii a unor arme de foc necunoscute lor.

N-a mai fost timp de dat comenzi. Toţi cei prezenţi îndreptară armele spre vehiculul misterios, care-i ataca şi deschiseră foc de voie asupra lui.

Focul de baraj dură destul de mult, cam vreo jumătate de ceas, până când sperietura celor care trăgeau, trecu.

Epava răsturnată, ciuruită precum sita morţii, care cerne destinele tuturora, ardea cu flăcări înalte de vreo doi metri. Nimeni nu se gândi, atunci, să cheme pompierii. Chiar dacă ar fi vrut, nu ar fi avut cum, căci telefoanele stradale nu mai funcţionau. Iar reţeaua radio de cooperare între ministere, fusese dintotdeauna sabotată chiar de către reprezentaţii regimului, pentru ca, la o adică, să nu fie funcţională în eventualitatea unei lovituri de stat…

Dimineaţa următoare, echipa de cercetare trimisă spre vehicul, găsi trei corpuri carbonizate, contorsionate, pe suprafaţa cărora erau pete de plumb topit, curs din gloanţele cu care fuseseră împănate, atât de milosârdic, cu o noapte înainte…

Alexandru era la vremea aceea student şi examenele, deloc uşoare, ale ultimului an de facultate, ale penultimei sesiuni ale acelui an, erau în plină desfăşurare.

Profesorii parcă erau nişte vechili de ţară, cum îi caracterizase el, în fața cărora studenții erau nişte furnici, cărora li se presupunea plăcerea de a fi călcate în picioare, cu orice ocazie, doar pentru a le savura suferința.

Alexandru citise undeva, se pare că în „Shogunul", că un boier de loc de prin părțile insulelor japoneze pusese pe cineva la fiert - de-adevăratelea – şi, urletele sfâşietoare, de suferință cruntă, ale aceluia, îi produceau trăiri poetice; în acele momente ar fi putut probabil scrie niscaiva haiku-uri…

Avusese parte, Alexandru, şi de un examen, poate singurul din întreaga facultate, când deşi nu pricepuse nimic din materia pe care, cu un oarecare sârg o studiase, profesorul, despre care ştia să este yoghin, şi despre care, încă de la primul contact, simțea că este altfel, îi spusese la terminarea corectării celor aproape zece pagini scrise:

„Alexandru, de unde ai luat prostiile astea?! Şase îți ajunge?..."

Materia aia indigestă la care se străduise atât de mult să învețe era cu adevărat aşa, adică indigestă, fără coerență, chiar şi pentru cel care o preda. Şi acela, spirit superior, dădea câştig de cauză celor care se străduiau, dar, bineînțeles, n-aveau nicio şansă de a reuşi s-o înțeleagă!…

„Nu-mi mai aduceți coniac de-acesta contrafăcut, că mă doare capul!” ripostă unul dintre profesorii uneia dintre materiile inutile, pe care-l „ungeau” ca să treacă...

Dar ce să mai spună despre acela care le spuse să meargă acasă, că nu are chef de examen, şi care, pentru că ei se milogiseră să țină totuşi examenul, pentru a pleca în vacanță cu burse, nu fără, îi picase pe toți din cauza insolenței lor de studenți, de a considera că au niscaiva drepturi?!...

Ori de tovarăşa profesoară care îi spusese:

„Tovarăşe student, aveți cea mai bună lucrare din tot anul!... Dar nu pot să vă dau decât patru!...”

„Dar am învățat totul pe de rost, am scris totul ca în cartea dumneavoastră!” ripostase nefericitul...

„Da, dar ai unele probleme de gândire a materiei!” ripostase aceea, întâmplător şi „temporal” profesoară, cu un dispreț aflat în vecinătatea batjocurii...

Alexandru analiză rapid situația, şi-şi puse lacăt la gură şi botniță la mândrie, căci, cum altfel ar mai fi avut el vreo şansă de a trece examenul respectiv, chiar şi în „RR” la toamnă?!...

Se mirase după primele zile ale Revoluţiei că vremea era aşa de blândă.

Deşi era decembrie soarele încălzea de parcă era primăvară.

Zvonurile despre cei care se opuneau dictatorului erau împletite cu cele despre cohortele de spioni, ori de „ronghioşi”, care semănau dezordine în municipiu.

La cantina studenților primiseră în acele zile, în mâncare, ceva carne în locul bucăților obişnuite, de şorici, de care atârnau straturile, subțiri şi acelea, de slănină.

Profesorii însă erau la fel de cu nasul pe sus. La şedința de partid la care participase – era membru al partidului comunist încă din ultimul an de liceu – li se ceruse să de-a dovadă de clarviziune şi de spirit tovărăşesc, iar cotizația pe ultima lună, decembrie, să fie, desigur, colectată…

Colegii ăia mai mici ai lui, de acelaşi an cu el dar de vârstă, cel puțin intelectual, mai fragedă, se învârtiseră de o ladă de bere. Tatăl unuia dintre ei era ceva şefuleț pe la combinatul de creştere a porcilor, mastodontul acela despre care - la vremea aia nimeni nu ar fi crezut că ar putea avea o asemenea soartă - urma să fie desființat cu vrere şi cerere de la noii stăpâni…

Pe la facultate cam bătea vântul. Deşi erau încă dimineață, se dumiriră că stau deja de vreo două ore prin amfiteatru, luându-se de gagici, dar nimeni nu părea să aibă curajul să mai vină să-i întrebe de sănătate…

„Hai bă, să spargem lada aia de bere!…”

„No, hai!”

Fuseseră singurele cuvinte rostite, adică vrem să spunem cuvinte care să conteze, dincolo de toată vorbăria aia fără de sens, cu iz de hărțuială sexuală adolescentină, care avea loc, în deplin acord, între partea femeiască şi partea bărbătească, a acelor studenți ai anului terminal al institutului de educație fizică şi sport.

La îndemn se raliaseră şi câteva fete mai dezghețate care se străduiau din răsputeri să se mărite cu vreun băiat cu domiciliul la oraş, căci altfel avea să antreneze pe micile Nadii, de prin satele şi comunele patriei, care trebuiau să facă deosebirea între coda vacii şi transversalele paralelelor, egale ori inegale, de gimnastică.

„Bă fraierilor, ce-i cu bubuiturile alea ce se aud dinspre piața Maria?!”...

Tăcură cu toții, oricât de beți ar fi fost. Era deja întuneric iar fereastra camerei din acel cămin studențesc se inundă de un crepuscul roşiatic, din cauza unui cartuş de iluminare ce sfâşiase bolta cerului precum o lamă incandescentă.

Unul dintre cei prezenți, nu mai ştia cine, care părea să fie de la o altă facultate, aterizat printre ei din întâmplare - iar la chefurile studențeşti nu întrebai cine e ăla ori ăsta decât dacă vroiai să te bați cu el - spuse:

„Să ne ducem acolo să vedem...”

Nu vorbise imperativ, nici nu fusese o glumă; îndemnul acela şi imboldul pe care îl crease nu puteau fi comparate cu nimic altceva; vocea aceluia definise o nevoie a lor de care până atunci nu fuseseră conştienți, pe care nu o

putuseră exprima ei înşişi, neajutați ori neinfluențați, în mod coerent.

Cuprinşi de o subită grabă, îşi dădură întâlnire la Catedrala Episcopală, situată la unul din capetele zonei de promenadă a oraşului. Înainte de asta trebuiau să treacă fiecare pe la camerele lor pentru a se îmbrăca mai bine. Doar era iarnă afară!...

Culmea, deşi se aşteptaseră să fie treji numai ei, cheflii, toți studenții din cămine erau cuprinşi de febra ce se declanşa în sesiunile de examene. Nimeni nu dormea.

La ieşirea din cămine se formase un fel de masă mare de tineri. Unii vorbeau gălăgios, alții în şoaptă, alții râdeau copilăreşte, fără motiv, pentru a face ceva, orice, numai să nu stea ca statuile.

În partea dinspre stradă, sub lumina unui bec de pe stâlpul metalic, Alexandru îl văzu pe cel care-i scosese de lângă berile lor deja trezite, îndemnându-i să meargă să vadă ce se petrece.

Părea că ține o cuvântare, dar vorbele lui nu răzbăteau prin vacarmul de glasuri.

Era foarte ciudat că deşi părea tânăr, avea totuşi un aer matur care discorda cu ținuta studențească.

Nu ai fi putut ştii cu exactitate ce vârstă avea. Ai fi putut spune că, deşi în deplinătatea funcțiunilor biologice, nu avea o vârstă anume; cam aşa ca nemuritorii - muritori până la urmă dacă li se retezau capetele - din filmul cu McLoud...

Acela porni urmat de un grup de tineri. Şovăind o clipă, alte grupulețe de studenți plecau grăbite încercând să-i ajungă din urmă.

Porni şi Alexandru împreună cu colegii lui, în aceeaşi direcție. Văzu că grupurile nu se duceau către Piața Operei ci se îndreptau spre Piața Maria. Dinspre care, într-un haos ce părea regizat, unii fugeau disperați spre ei… Nu spuneau nimic, ci doar alergau gâfâind în sens opus.

„O fi vreo bătaie…” gândi Alexandru. „Ar trebui să mă întorc şi să-mi văd de învățat că iar mă va pica la „cuiul lui Pepelea” din anul acesta. Şi nici la Lucrarea de diplomă n-am prea scris nimic.”

O forță ce se afla undeva în afara lui, îl împingea însă spre înainte, ca pe un puşti spre mama sa!

Auzi o răpăială, nişte vâjâituri grăbite, iar apoi vaiete sfâşietoare de peste tot.

Nu înțelesese nimic. Oamenii aceia chirciți pe jos, unii urlând, alții nemişcați, alții zbătându-se, nu se potriveau în nici un fel cu tiparele şi elemente aflate la dispoziția aparatului său de gândire.

Mai văzuse victime ale unor accidente, pe şosele ori pe la vreun meci de fotbal, dar despre aceştia toți care zăceau în juru-i nu putea să priceapă nimic.

„Trag în noi! Fugiți!!!”

Strigătul acesta mai mult şoptit al unei persoane mai în vârstă îi puse pe toți în mişcare. Alergau acum înapoi spre locul de unde veniseră şi lui Alexandru i se părea că timpul se dilatase. Nu

ar fi putut spune că-i era frică. Simțea doar nevoia unei supuneri gregare datorată instinctului de supraviețuire al gloatei. Mulțimea alerga urmărită din spate de vâjâiturile gloanțelor ce-şi luau tributul din carnea şi sângele celor care îndrăzniseră să le stea împotrivă.

Alexandru alergase un timp apoi se oprise. Ceilalți, unii continuau să alerge, alții se întorceau, culmea, spre locul din care de-abia scăpaseră cu viață.

Aproape de locul în care se afla, îl recunoscu din nou pe acela care-i băgase în toată treaba asta. Gesturile lui erau largi şi s-ar fi spus că sfidează moartea. Iar îndemnurile lui păreau să împingă aproape fizic mulțimea către cordonul de militari ce blocase piața.

Fără să ştie de ce, Alexandru se apropie, puțin câte puțin, de arbuştii de peste drum, aflați în parcul de la piciorul podului. Intrând în mijlocul unui rondou din gard viu, simți o linişte nefirească pentru acele momente. Din şubreda ascunzătoare începu să urmărească, la adăpostul întunericului, fiecare gest al omului aceluia fără vârstă.

Părea că ține în vraja lui nişte păpuşi ce alergau înainte şi înapoi, după cum le trimitea el. Cei secerați de gloanțe erau înlocuiți de alții, mai mulți, ce veneau dinspre nu se ştie unde, atraşi de pasele magice ale aceluia.

Deodată, dinspre piciorul podului, apăru o siluetă a cărei față Alexandru nu o putu desluşi. Fantoma, ajunsă în spatele celui fără de vârstă ridică cu un gest natural, aproape grațios, un

pistol şi Cel fără de vârstă căzu fulgerat, ca o păpuşă dezmembrată.

Silueta dispăru imediat pe unde venise…

Alexandru simțea cum în ceafă i se aşternuse un bulgăre de gheață iar părul de pe mâini i se ridicase.

Centrul acela de putere care fusese Cel fără de vârstă, fusese distrus într-o clipită, de o forță mult mai insidioasă, care-i fusese superioară.

Ezitând la început, Alexandru o rupse la fugă peste şosea pentru a ajunge la trupul acela ce tresărea în spasmele morții.

Din ceafa aceluia se scurgea, doar mustind, o cantitate mică de sânge. În rest nu părea să fie rănit.

Alexandru de aplecă asupra lui. Nefericitul se chinuia să rostească stins acelaşi cuvânt dar, ori nu mai putea articula bine, ori limba în care vorbea era una necunoscută lui Alexandru.

Acestuia i se păru că aude ceva de genul: mother, ori mathia, ori matcu, ori maman… sau poate altceva…

Îl privi. Ochii sticloşi şi ficşi ai rănitului indicau iminenta plecării acestuia spre alte lumi. În încercarea de a-i uşura suferința Alexandru îi descheie nasturii gecii de iarnă.

Din buzunarul interior alunecă un portofel. Când îl deschise privirea îi căzu pe paşaportul pe coperta căruia scria…

Lovitura în ceafă, aplicată ca să-l adoarmă nu ca să-l omoare, îl trimise pe Alexandru în lumea viselor.

Se trezi după câteva ore în camera de cămin, cu o durere de cap năucitoare. Nu mai ştia dacă durerea era din cauza beției pe care o trăsese ori din cauză că faptele ce i se părea că le visase, se petrecuseră în realitate.

Peste tot în cameră zăceau cadavrele sticlelor de bere golite şi dopurile aruncate în băşcălie te miri pe unde.

Se duse la cămara improvizată pe pervazul geamului, unde ținea, primit de la bunică-sa, un borcan de castraveți foarte acri, şi, în situația în care se afla, nespus de buni.

Tot organismul său sorbi acreala dulce-amăruie a ultimului castravete. Apoi, bând moarea cu gust de ceapă şi muştar, simți cum lichidul ostoitor îi pătrunde în toate fintingăraiele…

Rămase cu gândul la halucinanta aventură de cu o seară înainte, aventură ale cărei contururi părea să cliveze din ce în ce mai mult în ireal.

„Poate că fantoma nu a vrut să aflu, dar nu a vrut nici să mă omoare!?...”

„Nu-l suport deloc pe actorul acela cu ochelari care vine şi-mi spune că nu ştiu cine a confiscat nu ştiu ce!…

L-am văzut aseară pe PRO. Capitaliştii ăştia vor să ne fure țara şi găsesc unii care să le fie cozi de topor.

Dacă mă gândesc bine nu-mi place la Actor nici modul în care vorbeşte, cu bale la gură, nici ochelarii cu rame groase învechite şi cu funduri de sifoane pe post de lentile, nici disperarea cu care perorează, privind spre interlocutori cu neîncredere, de parcă noi n-am înțelege…

Agentul cui o mai fi şi acesta. O fi dintre „agenturili străine" de care spunea Ceau'…"

La cantină se făcuseră nişte liste nominale cu studenții şi, „țațele" de la cantină, cu aerul că erau cel puțin la fel de importante ca decanii – şefa de cantină era la vremea aceea mai importantă decât rectorul - aruncau fiecărui student care avea răbdarea să stea la coadă cele vreo două ceasuri întregi, câteva tablete de ciocolată foarte colorat ambalate şi o doză de suc natural.

Ele se afişau în nişte parpalace de piele din care unele se vedea cât acolo că nu erau croite pe măsura lor…

La capătul benzii, acolo de unde de obicei putea cumpăra un suc, şi mai niciodată o bere, una dintre „febleţile" lor vindea acum în nişte pungi din hârtie maro, portocale.

Aici era mai greu. Prețul unui kilogram nu era foarte mare. Toți cei care ajungeau la rând

se scotoceau de banii pe care-i aveau şi cumpărau fructele acelea portocalii, în cea mai mare cantitate pe care şi-o puteau permite.

Niciunul nu îndrăznea, sub privirile amenințătoare ale cerberilor de dincolo de tejgheaua soioasă, să returneze acele fructe care prinseseră deja un mucegai verde ce păta hârtia foşnitoare a pungilor.

În întreaga cantină nu mai mirosea a prăjeli şi a unsori ci a coajă de portocală proaspăt răzuită. Mirosea, deci, a fericire!...

De când cu lovitura în ceafă, presupusă ori reală, Alexandru simțea uneori câte-o privire insistentă, venind de cine ştie unde. Cam aşa ca blondele, care privite insistent, simt şi întorc capul spre admiratorul lor...

La început încerca să-l vadă pe acela care-l privea. De fiecare dată însă vedea vreun chip cunoscut al vreunui coleg...

Renunță să mai descopere pe cei care se păreau că-l urmăresc şi se convinse că era vorba doar de un soi de paranoia incipientă, aşa că era cazul să termine cu asta, pentru a nu scăpa lucrurile de sub control.

De la un timp chiar părea că senzația de a fi urmărit nu mai era aşa de intensă, aproape că dispăruse cu totul... Ori poate aceasta era din cauză că nu-i mai acorda el atenția de până atunci...

Profesorii reacționară diferit la Libertate. Unii dintre ei aşteptau ca mărcile germane să stabilească gradul de pregătire al celui examinat, alții se contaminaseră de un spirit civic suspect de

principial, care îi determina să-i pice chiar şi pe cei care învățaseră.

Ambele variante erau dificile, dar Alexandru supraviețui! Ca atâția alții de altfel!... Absolvirea facultății îl proiectase în al nouălea cer.

Aproape vreo lună petrecuse pe la colegii din municipiul unde terminase facultatea, într-o beție cruntă continuă, şi într-o fericire asemenea, cruntă, continuă, aproape de nesuportat.

Uneori priveau la televizor emisiuni fără nicio noimă. Nişte stângaci de prezentatori îi alungaseră prin cotloane neştiute pe cei şcoliți, de dinaintea lor, şi îşi dădeau cu presupusul despre oricine şi orice.

Televiziunea națională ridica în slăvi Frontul „Noii Puteri”, al „Noii Elite în Formare”. Desigur că Revoluția era lăudată, ca şi vizitele de lucru ale Domnului (Tovarăşului...) pe la vreo întreprindere plină cu femei isterice, care poate aveau parte de singurul orgasm din viața lor anostă şi înfometată de până atunci...

Asemănarea dintre lozincile comuniste şi cele de acum era izbitoare: erau inventate de aceiaşi, erau scandate de aceiaşi, foloseau aceloraşi!...

Apăruse însă ceva nou. În locul bancurilor cu Bulă, apăruse o lozincă ciudată, denigratoare, dar, atât de ilustrativă! Prindea uşor la public prin muzicalitate, şmecherie şi chiar prin faptul că vorbea lămurit despre sex, trăsătură neobişnuită pe atunci, dar care avea să devină atotprezentă vreo cincisprezece – douăzeci de ani după:

„Nu vrem bani, nu vrem valută!
Vrem ca R… să ne f…tă!”

Alexandru simți că este vorba de ceva mai profund decât îi fusese dat să recepteze până acum. Se şi mira cum el, un tip modest, dintr-o familie modestă, fără o altă pregătire decât nesfârşitele lecturi din vacanțe, înțelegea că această lozincă, lansată sub formă de banc, deşi părea la prima vedere că vroia să submineze puterea, crea de fapt, printr-o fină dar perversă alăturare de elemente, o altfel de adulație la adresa puterii.

„Alo, cu studentul Alexandru vă rog!”

Era cu câteva săptămâni înaintea examenului de diplomă, când Alexandru şi-ar fi terminat socotelile cu facultatea…

Fu chemat de portăreasa corpului aceluia de clădire şi i se înmână receptorul telefonului.

„Sunteți domnul Alexandru?”

„Da…” răspunde acesta pe jumătate adormit.

„Îmi pare rău să vă înştiințez dar bunica dumneavoastră a decedat. Trebuie să veniți să fiți prezent la formalitățile testamentare…”

Alexandru trânti receptorul şi începu să plângă în hohote.

Bunica lui era singura rudenie pe care o avea şi însemna că rămânea cu desăvârşire singur…

Înmormântarea fu una formală. Era destul de frig în acea lună a lui mărțişor, de parcă vremea, care avusese răbdare cu revoluționarii, îşi

lua acum revanşa. Îngheţaseră toţi mugurii copacilor iar florile, răsărite prea devreme, se păliseră.

Şi în acea zi soarele cu dinţi fusese învins de frigul atotstăpânitor. Mica asistenţă prezentă la funeralii aştepta să plece cât mai curând. În fond, fusese doar o bătrânică ce trăise destul…

Senzaţia aceasta îl scotea pe Alexandru din minţi. Că nu fusese doar o bătrânică oarecare, ci fusese pentru el ca o mamă. Că era bunica lui!…

Ritualul se încheiase iar cei puţini care mai rămăseseră veneau la Alexandru şi îi spunea diferite lucruri: oameni necunoscuţi vorbeau despre lucruri necunoscute, neînţelese, unui necunoscut!…

În tot cimitirul rămăsese doar frigul de nesuportat, şi Alexandru… Până şi ultimii beţivi, ce vin la pomană pentru jimblă şi băutură, se făcuseră nevăzuţi. Şi înaintea lor cu mult, şi groparii…

În faţa mormântului proaspăt rămăsese Alexandru. Movila de pământ era acoperită în totalitate cu coroane, de parcă înmormântarea ar fi fost ceva ruşinos, ce trebuia ascuns sub artificialitatea florilor confecţionate din fâşii nesimţitoare de plastic.

În nesfârşirea covorului de zăpadă îngheţată, trebuise să apară petecul acela de urzeală neagră, de pământ gras şi rece, în care fusese coborâtă bunica lui! În restul cimitirului, zăpada era aşa de frumoasă, de albă… Chiar şi aşa rece cum era!

„Am fost repartizat acasă!!!....”

Îşi repetase asta încontinuu aproape o zi întreagă, colindând crâşmele cu colegii absolvenți ca şi el.

Predase camera, umblase după semnăturile ce trebuiau să apară pe fişa de lichidare şi apoi îşi ridicase adeverința ce ținea loc de diplomă, repartiția şi se repatriase în municipiul care-i era loc de naştere.

Aici bețiile continuaseră. Cu prietenii, cu prietenele, cu necunoscuții, cu oricine s-ar fi bucurat ori s-ar fi prefăcut că se bucură de succesul acesta al lui…

Cât de dur avea să afle însă, că acest sfârşit era doar un amărât de început! - vorba celor de la „Celelalte cuvinte”…

Dar, până la începerea şcolii, mai erau vreo două luni. Calde. De vară… De ştrand!

La adăpostul umbrei, sub plopii imenşi de pe marginea râului, adăsta ore întregi. Nu făcea nimic, pentru că i se părea că făcuse prea multe!

Urmărea lăcustele, cosaşii, muştele, mâțele popii şi orice altceva se cățăra pe firele de iarbă. Le urmărea urcarea ca şi cum ar fi fost martorul unui eveniment crucial pentru supraviețuirea lumii în care trăia.

Deasupra vrăbiile făceau ce făceau şi desprindeau puful plopilor iar acela plutea grațios, imponderabil, spre şopârlele umane aşternute sub soarele ucigător.

De un timp, urmărind gâzele, printre firele de iarbă, zări zâmbetul aceleia care ar fi

putut să determine orice zeu să ierte omenirea nerecunoscătoare pe care o crease…

Ochii ei albaştri turnau un ocean de linişte în sufletul proaspătului profesor de educaţie fizică. Minunea aceea părea la început a nu-l observa, dar Alexandru ştia că toţi receptorii ei: vizual, auditiv, tactil, olfactiv – şi oricare alt al şaptelea simţ pe care l-ar fi posedat – erau în stare de alertă…

De la un timp privirile li se întâlneau ca din întâmplare, apoi, din ce în ce mai des, cu o intenţionalitate dezinhibată, care putea să însemne doar un singur lucru…

„Luana” îi spuse, răspunzându-i la întrebare, cu o voce limpede, uşor ironică, dar cu o energie pe care Alexandru o simţi învăluindu-l ca plasa unei tarantule. Ciudat, starea de prostraţie, de neputinţă, de fugă fără dorinţă fără de scăpare, îi plăcea.

Urmară lungi plimbări pe faleză, pe sub arborii ce ascundeau luna de îndrăgostiţi şi pe îndrăgostiţi de lună.

Într-una din seri, pe când şedeau înlănţuiţi pe una dintre băncile parcului riveran, ea îi spuse:

„Trebuie să plec la bunici. În fiecare vară stau la ei o lună. Încearcă să nu mă uiţi!…”

O condusese până acasă şi acum era singur în mijlocul oraşului pustiu, în care toate străzile goale reprezentau tot atâtea posibilităţi de a pleca ori de a refuza să plece spre undeva, spre oriunde ori spre nicăieri.

Porni, cu o senzație de eliberare dar şi de ciudă ce se amestecau furibund în pieptu-i, pe prima străduță ce-i captă privirea. Rătăci apoi pe alta, şi spre alta, cu sentimentul că avea de ajuns undeva dar nu avea habar unde…

Ajunse la localul de pe malul râului. Mai erau acolo câțiva clienți întârziați, care beau împreună cu şeful localului, destul de cherchelit şi el.

Se puse la o masă dar nimeni nu-l băgă în seamă. Atunci se duse în spatele tejghelei şi îşi turnă o votcă mare şi îşi destupă o bere.

Apoi se aşeză la mase chefliilor care-l ignorară, unii, şi îl salutară, fără să-l cunoască, ceilalți.

Discutară despre orice, despre politică, despre necazuri, despre încăpățânarea imperialiştilor capitalişti de a-i acuza că nu îndeplinesc ceva condiții, dar mai ales despre tristețea fiecăruia dintre ei, de a se afla, din cauză că nu era nevoie altundeva de ei, la masa soioasă din acel local, la acel ceas târziu.

Când se ridică de la masă, împins de o minimă decență, Alexandru simți că genunchii, „amortizoarele” cum le spunea, nu-l mai ajutau.

Urcă cele câteva trepte până la faleză cu rectiliniaritatea unui camion al cărui centru bulon s-a rupt. Cădea spre dreapta şi se redresa, apoi aluneca spre stânga şi depunea tot efortul de care era capabil pentru a se opri.

Chiar la terminarea scărilor de beton, parcă anume pusă acolo de şeful birtului, era o

bancă cu cadrul din beton şi tăblia din scânduri groase de lemn.

Se prăbuşi spre înainte, se agăță cu mâinile de tăblia băncii şi progresă, dinspre poziția foarte amețit în genunchi, spre foarte, foarte amețit, şezut pe bancă.

Îşi sprijinea capul în mâini, dar acesta, din cauza vertijului, îi scăpa spre dreapta ori spre stânga... Senzația de rău era insuportabilă şi creştea spre mai rău şi mai rău.

La un moment dat se prăbuşi cu tot corpul culcându-se pe tăblia băncii. În cădere, căci nu era vorba de altceva, izbi cu tâmpla genunchii cuiva, despre care n-avea habar că se află acolo.

Ar fi vrut să-şi ceară scuze, ori să se ridice, dar, singurul lucru pe care-l mai putea face era să geamă şi să se mire că vedea două siluete în loc de una.

Privind cu greu în sus, desluşi atât cât putea pe întunericul acela cu lună plină, fața imobilă a unui bătrân care părea că se afla într-o altă dimensiune.

La piept, acela strângea un fel de agendă destul de voluminoasă, cu copertile tari, probabil legate în muşama.

După ce recepționă şocul aşezării necontrolate a lui Alexandru cu capul pe genunchii săi, bătrânul tresări şi îl privi cu compătimire, fără a–i adresa însă nici un cuvânt.

Coborî mâna stângă şi aşeză palma pe fruntea suferindului. Gestul nu era nici unul acuzator, nici unul de compătimire. Era unul de înțelegere.

În tinereţile sale bătrânul avusese deseori parte de experienţe ca aceea pe care Alexandru tocmai o trăia. I se păruse şi lui că va muri din clipă în clipă... Dar supravieţuise, continuase şi apoi, ca urmare a acumulării dezgustului pentru ceea ce făcea, renunţase...

Prea târziu însă! Una dintre arterele sale cedase şi acum era în pericol de a muri în orice moment dacă anevrismul i-ar fi explodat.

În ciuda stării de rău, Alexandru simţea că parcă s-ar fi aflat în cercul iniţiatic al Sarmisegetuzei, şi ar fi fost pe punctul de a primi secretele octogonului zamolxic.

„Îţi voi da acest caiet. În el am scris despre viaţa mea. Fă cu el ce vrei. Eu nu îmi mai aduc aminte de nimic. Nici măcar cine sunt. Ia în mâinile tale viaţa mea, tot ceea ce am însemnat eu, dacă am însemnat vreodată ceva...”

Bătrânul nu mai spuse nimic. Puse doar în mâinile lui Alexandru, mâini care oricum căutau să se agaţe de ceva pentru a opri învârtirea lumii, caietul acela misterios cu coperte groase, şi apoi se ridică.

Înainte de a pleca îşi scoase haina şi o aşeză împăturită cub capul lui Alexandru, care căzu într-un somn adânc, aproape ca o comă alcoolică.

Pala aceea răcoroasă de vânt îi deranjă părul pieptănat cu grijă, care crescuse în plete destul de lungi, iar Alexandru, aflat în apropierea şcolii unde avea să-şi înceapă destinul didactic, avu un presentiment nedesluşit, un fel de teamă…

Îşi reveni repede. Soarele era încă puternic în zilele acelea de septembrie. Se anunța o toamnă lungă.

Urcă scările monumentale, trecu printre marea de copii şi se îndreptă spre cancelaria liceului.

Era emoționat. Fusese destul de timid de când se ştia, timiditate cu care se lupta continuu.

Când întâlnea persoane necunoscute simțea un fel de presiune în plex, dar reuşea de obicei să se controleze şi să relaționeze normal cu acei necunoscuți.

Doar uneori, când energia acelora era prea agresivă, stătea deoparte şi asta-l făcea să pară cu nasul pe sus.

Acum, ajuns în fața biroului directorului, după ce salutase secretara care nici nu-l băgase în seamă, avu o strângere de inimă; un ultim atac de panică…

Bătu totuşi la uşă. Nu i se răspunse şi atunci rămase nedumerit, împietrit, neştiind ce să facă mai departe.

„Domnu' directorul are pe inspectorul şcolar şi pe domnu' se(…)r… Reveniți!"

„Eu sunt noul profesor de sport…" se scuză aproape, Alexandru.

„Mda...”. Secretara îi aruncă o privire fugitivă, după care îşi continuă convorbirea aceea telefonică, ce nu părea să aibă vreun sfârşit.

Alexandru simțea acut penibilul situației. Secretara nu-l mai avea în câmpul atenției, la director i se spusese că nu poate intra, peste vreun sfert de oră începea festivitatea de deschidere a noului an şcolar, iar el, profesorul de sport nu ştia ce are de făcut.

„Veniți cu mine.” i se adresă cu un ton compătimitor directorul adjunct care ieşise din biroul situat vis-á-vis, şi care asistase la declarația timidă a lui Alexandru.

„Mergem pe platoul şcolii şi o să vă prezint eu elevilor. Mâine o să vă arăt şcoala şi o să îndeplinim celelalte formalități. Ştiam că trebuie să sosiți. Alexandru, nu?”

Se simți foarte uşurat, iar felul generos în care directorul adjunct îi vorbise îl câştigă imediat de partea acestuia. Îi era foarte recunoscător că-l scosese din situația aceea penibilă.

„Secretara este fosta soție a directorului. Tocmai au divorțat. Se răzbună pe toată lumea.” mai adăugă, lămuritor, salvatorul lui Alexandru, în drum spre locul festivității.

În curtea liceului erau sute de copii şi aproape tot pe atâția părinți.

Elevii mai mici purtau uniforme; cele clasice, ale epocii trecute. Nu se inventaseră încă afacerile de tip comisionar, prin care şcolile obligă părinții să cumpere elevilor tot felul de uniforme fistichii, de embleme şi ecusoane, pe care elevii

oricum nu le poartă iar conducerile şcolilor acceptă cu uşurinţă asta... Scopul lor este ca firmele lor ori ale prietenilor lor să aibă de lucru.

Discursul directorului adjunct, care incluse şi prezentarea noului profesor de sport, fu întrerupt de sosirea mărimilor zilei.

Se(...)rul, destul de gras, era îmbrăcat impecabil, cu costum şi cravată adaptate temperaturii de afară şi cu pantofii lustruiţi.

Vorbi destul de greoi ceva despre democraţia abia instalată şi despre marile cuceriri pe care Frontu' Salvării le adusese... Despre căderea Dictatorului şi despre faptul că educaţia este o prioritate a noii puteri democrate.

La sfârşitul discursului, directorul aplaudă zgomotos, îndemnând asistenţa să facă la fel.

Apoi, acelaşi director, în avântul lui revoluţionar, de plecăciune exasperantă în faţa reprezentantului puterii, începu să strige: „Li-ber-ta-te! Li–ber–ta–te!”, acompaniindu-se cu lovituri sacadate ale palmelor.

Suna ciudat la microfonul care ţiuia din cauza suprasolicitării şi totodată din cauza vocii piţigăiate a directorului.

O parte a mulţimii începu şi ea să urle lozinca, iar alţii, printre care şi Alexandru, simţindu-se penibil, tăcură...

Directorul se întoarse cu un aer triumfal spre dascălii aflaţi la tribună şi, văzându-l pe tânărul cu plete că nu strigă alături de el, îi aruncă nişte priviri ucigătoare.

Îşi întoarse apoi fața zâmbitoare şi plină de docilitate spre reprezentantul puterii, care luă act, plictisit, de slugărnicia directorului.

Cu toate că se(...)rului îi stătea mintea la perspectiva preluării uriaşei averi a județului, deținute până atunci de UTC, sindicate, partidul comunist, marile fabrici... – fusese trimis aici cu sarcina de a identifica acele mari active, starea lor, de a prelua toate informațiile de care dispunea în acest sens arhiva fostei administrații județene - nu uită totuşi să-i amintească directorului că destinul lui se află în mâinile puterii. Aşa că-i spuse pe un ton sec:

„Băi directore, ce caută ăsta cu plete, blugi şi adidaşi aici? Vrei să mă faci de râs?!...”

Directorului i se surpă lumea în cap. Chiar aşa! Cum de fusese atât de neatent şi nu-l trimisese pe tânărul acela, despre care nici măcar nu ştia ce hram poartă, la plimbare?!

Se apropie de urechea directorului adjunct şi-l întrebă:

„Cine-i mă, idiotu' ăsta?!”

„Noul profesor de sport...”

„Pe mă-sa de profesor! Las' că-i arăt io! Să mă aştepte în cancelarie până vin de la masa cu se(...)rul!”

În sala de consiliu era destul de răcoare. Alexandru, singur, găsise o carte de pedagogie, cu copertele rupte şi, în lipsă de altceva, se apucă s-o frunzărească.

Linştea mormântală era tulburată doar când şi când de şuieratul vântului prin castanii de dincolo de ferestrele închise.

Se făcu destul de târziu. Portarul, făcându-şi rondul, văzu lumină în sala de consiliu şi intră să o stingă.

Rămase surprins văzându-l pe Alexandru.

„Ce-i cu dumneavoastră aici?!”

„Mi s-a spus să-l aştept pe domnul director…”

„Duce-ți-vă acasă! Nu mai vine el astăzi! A plecat cu se(…)rul la restaurant şi ca de obicei cheful o să țină până dimineață… Nici mâine nu va veni, că o să-i fie rău. Poate poimâine…”

Alexandru plecă spre casă cu un fel de sentimente amestecate. Îi părea bine că a scăpat de a fi tras la răspundere de vreo faptă pe care nu se ştia s-o fi făcut. Pe de altă parte simțea că era responsabil de o afacere neîncheiată ale cărei dedesubturi nu le înțelegea.

Sala de sport era destul de mare, destul de curată, însă nu prea existau aici nici un fel de materiale destinate antrenamentului. Chiar şi băncile erau cam şubrede, iar aparatele de gimnastică şi saltelele nu mai prezentau nicio siguranță în exploatare.

În primele zile Alexandru se limitase la a face cu elevii o jumătate de oră de încălzire, după care îi trimitea, în timpul rămas, să joace o repriză de fotbal, afară, pe platoul liceului.

După ce se lămurise cum stau lucrurile cu baza materială, se dusese la un fost coleg de liceu, cu care rămăsese prieten, şi care lucra la combinatul de producere a mobilei. Acestuia îi ceru sprijinul pentru a-l ajuta cu materialele,

sculele şi cunoştinţele necesare pentru a repara cele câteva aparate de gimnastică şi mobilierul sărăcăcios al sălii de sport.

După-amiezile erau destinate astfel unei munci asidue. Rezultatele începeau să apară rapid. Însă, necazurile urmau să vină odată cu ele.

„Cine ţi-a permis să faci improvizaţii la aparate?!” tună directorul. „O să te dau afară! Ce, vrei să demonstrezi că eşti mai gospodar ca mine? Unde te trezeşti de faci cum te taie capul?”

„Dar am încercat să...”

„Ai încercat pe mă-ta! Nu ştiai că avem tâmplar în şcoală? Şi avem şi instalator? Şi avem şi zugrav? Vrei să le iei pâinea?...”

„Dar i-am rugat şi m-au refuzat, că aveau de lucru la...”

„Ce vrei să insinuezi?! Ieşi afară!...”

Mai târziu, de la directorul adjunct, Alexandru avea să afle că tâmplarul, instalatorul şi zugravul erau rude mai depărtate ale directorului iar principala lor sarcină era să lucreze la casa aceluia care se ridica văzând cu ochii, într-un cartier mai liniştit al municipiului.

Alexandru se tunse. Nu mai vroia să aibă de-a face cu zbieretele turbate ale directorului, de câte ori acela îl vedea şi îl chema în biroul său. Dar la blugi şi la adidaşi nu renunţase...

Reparaţiile la sală continuară cu şi mai mare avânt, căci nu mi erau prea multe de făcut şi vru să termine cât mai repede. Pentru a nu lăsa neterminat lucrul pe care-l începuse.

Se mirase însă de paradoxul, care urma să-l urmărească pe parcursul întregii vieţi, ca o

constantă a gândirii umane înguste: mai bine să nu faci nimic, şi nu vei deranja pe nimeni; dacă însă ai vreo inițiativă, vei deranja pe mulți!

Dar, din această primă lecție de viață mai rămăsese cu ceva: ca să realizezi ceea ce visezi trebuie să-ți asumi riscul de a te lupta cu inerția celor din jur. Trebuie de asemenea să ai răbdarea de a îndura atacurile mişeleşti şi presiunea permanentă a celor care nu fac nimic, destinate a te aduce în tagma lor.

„O să merg la cabinet să văd dacă într-adevăr ai afecțiunea de care spui.”

Alexandru primise din partea unei fete cam răzgâiate, elevă în clasa a IX-a o scutire de efort fizic. Scria în acea scutire că respectiva suferea de insuficiență cardiacă.

Ceea ce nu prea părea să fie adevărat, căci fata era plină de energie de câte ori o vedea pe holuri, ori prin curtea liceului…

La cabinet, doamna doctor era destul de plictisită şi foarte deranjată de faptul că tinerelul acesta care se recomanda drept profesor, avea tupeul s-o întrebe de valabilitatea scutirii pe care tocmai o eliberase. Doar ea tocmai desfăcuse pachetul de jumătate de kilogram de cafea, pentru a alimenta filtrul, iar în aşteptarea licorii negre îşi aprinse un Kent din cartuşul de țigări primit.

„N-aveți cum să contestați diagnosticul pe care l-am pus. Luați la cunoştință de el şi vă conformați, atât!”

„Auzi dragă ce tupeu are copilaşu’ ăsta de vine la mine în cabinet şi mă ia la întrebări. Eu cred că n-o s-o sfârşească prea bine!” îi spuse

doctorița asistenței cu care, după plecarea lui Alexandru, se aşezase la o binemeritată pauză de cafea.

Alexandru invită eleva în cancelarie, împreună cu doamna dirigintă şi încercă să o convingă asupra faptului că pentru ea sportul era absolut necesar. Căci prezenta deja trăsăturile unui început de obezitate. Pe de altă parte, el ar fi fost de acord să-i facă un program de exerciții separat de restul clasei, care să o ajute să capete forma fizică necesară, aşa încât să nu i se mai pară orele de sport atât de epuizante.

După plecarea elevei, rămas singur cu diriginta, Alexandru îi ceru şi acesteia sprijinul. Chiar vroia să ajute copilul respectiv...

„Lasă dragă, ce-ți veni acum?! Toți considerăm că materia noastră e importantă. Dar acum şi sportul...

Şi nu-i bine să te pui cu tatăl ei. Este plin de bani! Aduce maşini din Germania şi este dispus să-i facă fetei orice capriciu. Ştii, mai bine las' că vorbesc eu cu el.

Anul trecu mie mi-a aranjat un concediu la mare cu familia...”

Lui Alexandru nu-i venea să creadă! Parcă trăise până atunci într-o altă lume, în care avusese partea doar de vise frumoase... iar acum se trezise în coşmarul care reprezenta de fapt realitatea.

Nu-i răspunse nimic dirigintei dar îşi propusese să nu țină cont de scutirea elevei şi să o pună absentă la ore ori să-i dea notele pe care le merită, în speranța că aceasta se va schimba.

Anul trecu fără alte incidente. Venise vara şi toată lumea se pregătea de vacanță. Profesorii încheiau mediile şi făceau clasamentele pentru acordarea premiilor. Atmosfera era una de veselie generală.

„Dom' profesor, dom' director vă cheamă la birou."

Elevul de serviciu pe şcoală dispăru imediat lăsându-l pe Alexandru singur cu angoasa pe care cuvintele lui i-o declanşaseră.

Demult nu mai fusese chemat la director. Oare ce-o fi vrând acum?...

Noua secretară a directorului, o blondă focoasă ce se uita cu un interes nedisimulat la Alexandru, îi făcu semn să ia loc şi să aştepte până domnul director îl va primi.

După aproape o oră, dinadins lăsată să treacă de director, pentru a-l face pe cel care aşteaptă să se simtă mic, neînsemnat, să fiarbă în sucul propriu al fricii, Alexandru fu chemat să intre.

La masa de protocol stăteau directorul, directorul adjunct şi un individ pe care Alexandru nu-l cunoştea.

„Ia loc! Cu ce să te servim: whiskey, cafea… poate o bere?"

„Nu, mulțumesc. Un pahar de apă minerală e suficient…"

„Nu te laşi compromis să bei nu noi…" spuse directorul, după care îl privi cu subînțeles pe cel aflat în fața lui Alexandru.

„Am înțeles că fiica domnului aici de față are doar nota şapte la sport. Ştii, asta-i strică

toată media… Haide mă Alexandru, ce naiba! Avem şi noi un prieten şi îi facem nasoale?

Uite, vrea să-ți spună mai în detaliu cum stă treaba…

Vă lăsăm singuri.”

Directorul şi adjunctul său ieşiră din birou, iar tipul de peste masă, fără nici o altă introducere scoase un plic pe care i-l puse lui Alexandru în față.

„Vreau să aibă media zece!…”

Alexandru simți cum se înroşeşte brusc. Se enerva rareori. Acum însă simțea că o să explodeze de furie.

Se ridică brusc şi ieşi fără un cuvânt, trântind uşa biroului.

Dinspre biroul directorului adjunct, prin uşa lăsată deschisă, privirea directorului îl urmări cu un soi de disperare…

Nu mai avea nici acela atitudinea despotică de până mai ieri. Nu se ştie cum în ziarul local scrisese cineva că el nu avea calificarea necesară pentru a ocupa o funcție atât de înaltă şi că de fapt absolvise „doar” academia politică…

El o bănuia pe fosta nevastă de acest atac şi era destul de speriat că afacerea ar fi putut să ducă la destituirea sa. Era an electoral, televiziunile pe care le înființaseră capitaliştii începeau să urle împotriva „foştilor”, cadre de nădejde ale comuniştilor, care rămăseseră în funcții de pe vremea Dictatorului.

Tot căuta o rezolvare la această situație. Vorbise cu se(…)rul dar acesta nu-i dăduse nicio speranță. Poate că aveau pe altcineva care să fie

numit în locul lui. Catedră nu-şi putea lua, căci nu era calificat în vreo materie. Doar despre materialismul dialectic şi istoric avea ceva habar', dar acesta nu mai era la mare căutare acum…

„Hai să mergem pe Stand!” îi sugeră Luana.

Dimineața aceea de august era splendidă. Încă de pe la orele nouă răcoarea era alungată prin cotloanele ascunse ale oraşului iar soarele lua în stăpânire întreaga lume.

Alexandru locuia cu Luana în casa bunicii sale, situată în zona veche, în fostul cartier evreiesc. Zidurile groase, destul de atacate de igrasie, mențineau o răcoare permanentă, care te făcea dimineața să fi străbătut de un fior rece. Vara era foarte plăcut. Mai ales nopțile, când trebuia să te acoperi cu o plapumă destul de groasă, dar în schimb nu sufereai calvarul nefericiților care-şi aveau căminele între plăcile de beton ale blocurilor prost izolate. Aceia, mai ales din apartamentele de la etajele superioare, ajungeau uneori să pună pe ei cearşafuri umede, doar pentru a dormi câteva ore chinuite.

În fața casei, pe a cărei fațadă odihneau de mai bine de o sută de ani nişte figurine de ghips, se aflau doi tei imenşi, care înfloreau destul de târziu primăvara, din cauza umbrei permanente.

Crengile acestor tei erau crescute unele printre altele, căci fuseseră plantați destul de aproape unul de celălalt.

Uneori, obosiți de atâta dragoste, Alexandru şi Luana se aşezau pe canapeaua din fața ferestrelor deschise şi stăteau aşa înlănțuiți.

Lui Alexandru i se părea că şi ei, oamenii, aveau crengile destinului la fel de împletite ca şi teii din fața casei.

Drumul spre Ştrand nu dura de obicei mai mult de un sfert de oră. Mergeau la pas, mânați uşor de răcoarea de pe strada umbrită, ținându-se de mână. Din timp în timp, prin golurile dintre construcții, soarele le arunca zâmbete calde.

Trotuarul era destul de crăpat din cauza rădăcinilor ce crescuseră sub el şi îl împinseseră în sus.

Şoseaua era plină de gropi, praf şi pietriş. La ora aceea matinală de duminică, rareori trecea vreun automobil. Şi nu din cauză că erau prea puține, căci bişnițarii goliseră Germania de toate Daciile pe care pe putuseră găsi, căci acestea erau acolo foarte ieftine şi în țară, fiind de producție autohtonă, nu se plăteau taxe.

„Ai putea să te duci şi tu să aduci maşini. Uite, te-ar lua văru-meu. Am putea să ne strângem ceva bani pentru nuntă...”

Luana avea şi o latură care lui Alexandru nu-i prea convenea, dar care, în starea de grație în care de aflau, trecea aproape neobservată: era atrasă de bani, de „a avea”. Nu se putea spune că era o ființă materialistă, căci dacă ar fi fost aşa, poate nu ar fi fost iubita lui. Şi-ar fi căutat un altul, cu mai mulți bani.

Era convinsă că-l iubeşte!... Ori poate să fi fost casa, şi statul său social, de profesor?

Ea era angajată la singura firmă de asigurări de pe vremea aceea. Ajunsese să fie numită inspector. Dar avea ambiții mult mai mari.

Se înscrisese la facultate, la chimie alimentară, motivând că întotdeauna cei care vor

controla magazinele şi abatoarele vor avea ce să mănânce.

Nu era de condamnat. Avusese o copilărie plină de lipsuri într-o familie de muncitori cu un tată bețiv. Fusese primul copil şi trebuia să aibă grijă de ceilalți frați. I se reproşau mereu prostiile făcute de aceştia, ori faptul că nu-şi îndeplineau sarcinile, ori că nu-şi făcuseră temele…

„Nu se cade ca un profesor să facă bişniță. Ce ar zice elevii mei dacă m-ar vedea în piață cu maşini de vânzare?!…"

„Iar o iei otova. Dar n-are rost să mai discutăm, că ştiu că nu vrei să mă înțelegi. Idealismul tău o să te aducă la sapă de lemn. O să rămâi sărac…"

„Asta vrea să însemne că o să mă părăseşti pentru că nu îți pot oferi destui bani?"

„Ştii bine că nu am vrut să spun asta!" spuse Luana şi se repezi să-l sărute ca să-l facă să uite ce-i spusese.

De când venea la Ştrand cu Luana, aceasta nu-l mai lăsa să treacă râul înot. Spunea că-i este frică să nu-l piardă, că şi aşa în fiecare vară se înecau o mulțime de oameni, şi dintre aceştia cei mai mulți era foarte buni înotători.

Îl amenințase chiar, mai în glumă mai în serios, că dacă îl mai vede vreodată că face aşa ceva, o să-l părăsească…

„Iată ce uşor renunțăm la libertate în schimbul dragostei. Dacă am fi zei, dragostea ne-ar face liberi; dar suntem oameni şi dragostea ne face sclavi…"

Lui Alexandru îi plăcu gândul acesta şi îl tot repeta, ascultându-i în gând sonoritatea.

„Bine că vorbesc tu tine şi tu eşti cu gândul aiurea!” se îmbufnă Luana. „Nu asculți ce-ți spun.”

„Ba da! Nu vrei înghețată, ori porumb fiert?”

„Vreau şi înghețată şi porumb fiert!” se răsti în glumă Luana.

Lui Alexandru i se păru simpatică ieşirea asta a fetei.

„Da ştiu că ştie ce vrea!” făcu el o glumă destul de paradigmatică.

Soarele ajuns la zenit topea orice urmă de răcoare; chiar şi sub arborii imenşi, iarba începuse să se usuce deja, deşi era zilnic udată, atât dimineața devreme cât şi seara târziu.

Vântul cald sufoca orice urmă de împotrivire a oamenilor în fața lenei generale ce se instala.

În bazine mai erau doar copiii, cu energia aceea inepuizabilă a lor, strigând cât îi ținea gura, şi cu motiv şi fără. Câțiva adulți toropiți de soare se rugau de ei să vină la umbră, pentru a mânca, ori pentru a dormi. Nici gând!...

Câte o tentativă de a uza de autoritatea părintească se lăsa cu un circ de-ți venea să-ți iei câmpii.

Lui Alexandru îi veni în minte versul lui Labiş: „Soarele s-a topit şi a curs pe pământ”. Stătea întins şi o privea pe Luana. Aceasta, total relaxată, ațipise pe cuvertura colorată țipător, stând pe burtă, cu fața pe cotul îndoit sub cap.

Deasupra buzei superioare, perii blonzi, mici, fini, irizau lumina prin broboanele fine de transpirație ce se formaseră în jurul lor.

Ochii i se zbăteau sub imperiul vreunui vis copilăros, care-o făcea să zâmbească şi să gângurească în somn.

Îi aranjă şuvița de păr ce-i cădea pe frunte şi ea se întoarse oftând spre partea cealaltă.

După ceva timp, Alexandru văzu că pe banca situată la vreo câteva zeci de metri se aşezase una dintre fostele lui colegele de facultate. Simți imboldul de a se duce şi a o întreba cum vede lucrurile după primul an de profesorat. El unul spera să nu fie un caz izolat, singurul asupra căruia se abăteau toate necazurile; credea că nu merită toate acele probleme ce i se aruncaseră în cârcă.

„Ciau! Ce plăcere să te văd!”

„Oh, tu eşti mon ami?!”

„Of course! Tu, în Arad?!”

„Păi, ştii tu! Viața! M-am căsătorit cu asistentul profesorului de pedagogie. Doar nu era să mă întorc la Botoşani! Acolo nici iarba nu creşte…”

„Păi atunci să-l salutăm pe dom' profesor!”

„Stai liniştit! El nu vine cu mine niciodată. Ştii doar, îi place berea băută cu prietenii… Dar tu?!…”

Alexandru îi povesti, un pic jenat de prea brusca maturizare a colegei sale, pe care o crezuse cu totul altcumva pe timpul facultății, că el este bine, că are unele necazuri cu directorul, dar că

încolo lucrurile merg, că are o prietenă cu care speră că se va căsători…

„Prostii dragă! îi adresă colega o concluzie deloc empatică. Nu te însura. Trăieşte-ți mai bine viața. Femei sunt destule. Iată eu…”

Se opri la timp. Alexandru se simți jenat. Asta nu era colega lui. Parcă îmbătrânise cu douăzeci de ani şi se transformase într-o femelă fără scrupule, gata să devoreze orice bărbat care ar fi căzut în plasa ei.

„Mă bucur că te-am văzut” încercă Alexandru o ieşire şi se ridică de pe bancă, vrând să plece.

Colega îl agăță de gât şi îl sărută destul de necolegial, drept pe gură.

„Ciau dragule! Când o să fii singur, aici mă găseşti!…”

Alexandru se întoarse şi plecă grăbit spre locul unde era Luana. Ea şedea cu fața spre direcția opusă, cu capul în mâini.

„O fi somnoroasă…”

Se apropie de ea, se aşeză şi o întrebă dacă vrea să-i mai aducă ceva, ori dacă vrea să meargă să intre în bazin. Era acum destul de târziu, soarele mai scăzuse în intensitate şi apa ar fi trebuit să fie călduță.

Luana nu-i răspunse. El crezu că nu l-a auzit şi îi puse mâna pe ceafă cu intenția de a o mângâia.

Nu apucă să-şi ducă gestul până la capăt. Fata sări în picioare ca un arc şi, suspinând şi sughițând, din cauza plânsului, udă cu lacrimi hainele în încercarea de a lua ceea ce-i aparținea.

Alexandru, înmărmurit în prima fază, se ridică şi încercă să o prindă de mână pentru a o întreba ce s-a întâmplat.

Ea îşi smulse încheietura mâinii şi plecă foarte hotărâtă, îmbrăcându-se din mers, peste costumul de baie, cu fața scăldată în lacrimi.

„Luana, ce înseamnă toate astea?! Ce ți-am făcut?!...”

Desigur că înțelesese că ea, trezindu-se, îl văzuse sărutat de acea colegă, dar el nu se simțea cu nimic vinovat. Chiar aşa, ce vină ar fi avut el?!...

Însă Luana îi văzuse sărutându-se, şi cu asta basta! Nu mai putea fi loc de altceva. Ea alesese să sufere, simțindu-se trădată, şi orice încercare a lui Alexandru de a îi arăta că greşea, nu făcea decât să o întărite şi mai mult.

„Lasă-mă-n pace! Nu vreau să te mai aud! Cine era curva aia?...”

„Era vorba de o fostă colegă de facultate. Ne-am întâlnit întâmplător...”

„Credeai că dorm, nu-i aşa?! Urma probabil să o duci la...”

Alexandru fu surprins de energia violentă pe care iubita lui o degaja la orice cuvânt. Ea părea că se cutremura la fiecare propoziție, se elibera de o mare agresivitate; dacă nu ar fi fost convins că-l iubeşte, ar fi crezut că este vorba de ură...

O lăsă să plece, dar mergea în urma ei. Ea plângea în hohote. El nu ştia ce ar fi fost mai bine să facă. Să meargă lângă ea şi să fie respins,

ori să lase să treacă toată această criză, de a cărei producere nu era vinovat.

Nu intui atunci că, gelozia odată prezentă, nu va dispărea niciodată. Se va adânci, se va acutiza, va puroia. Despre vindecare nu putea fi vorba...

Luana, aşa supărată cum era, nu ştiu încotro să o apuce. De fapt unde era să meargă?! Nu avea un loc unde să stea, de când se mutase cu Alexandru.

Cerbicia ei cedă progresiv, pe măsură ce conştientiza nu faptul că greşise, ci mai degrabă pe acela că poate compromisese tot viitorul ce i se înfăţişase atât de promiţător.

Ea ar fi dorit să se oprească chiar atunci, în momentele acelea, însă o altă Luana o luase în stăpânire şi îi dicta ce să facă.

S-ar fi întors şi l-ar fi îmbrăţişat pe iubitul ei, dar ceva mai presus de ea, ca un fel de entitate străină, plină de ură, ce i se aşezase în gât, sufocând-o, o împiedica să facă ceea ce-şi dorea cu atâta ardoare!

Ştia că este vinovată dar simţea că nu îl poate ierta pe Alexandru pentru că-l făcuse să sufere. Ar fi însemnat să se ierte pe ea însăşi, dar nu putea...

Îşi făcu curaj şi intră, pe calea atât de bine ştiută, în casa în care acum se simţea străină. Se duse direct la baie, dădu drumul la apa caldă şi stătu acolo, plângând, de fapt implorând iertare, fără a exprima acest lucru în cuvinte.

Alexandru stătea descumpănit în faţa televizorului. Privea un reportaj despre ceva

insecte, însă nu-i stătea deloc mintea la cele ce vedea.

Undeva în subconştient era prezentă o senzaţie de pericol. Dacă rămânea cu Luana era condamnat. Conştientul însă nu recepta sensul mesajului. Sufletul lui era la răscrucea unor mari furtuni dar se agăţa ca un naufragiat, de orice pai ce-i venea în cale, pentru a evita să ia decizia despărţirii de prietena sa.

Ascultă cu atenţie ce se întâmplau în baie. Se auzeau doar zgomotul apei şi suspinele iubitei sale, care păreau acum că-l invită acolo.

Simţea din tot sufletul că vrea s-o ierte pentru că-l acuzase pe nedrept. Ce-o fi apucat-o?! Oare ea văzuse numai o parte a scenei, aceea când se sărutase, adică, mai precis când fusese sărutat, cu forţa, de fosta lui colegă de facultate?

Îl străfulgeră gândul că poate colega aceea, îl văzuse stând alături de Luana pe când aceasta dormea şi, văzând că s-a trezit, îl sărutase pentru a se distra de situaţia pe care o crea astfel. Vroise oare să-i coboare şi pe ei, care păreau atât de fericiţi, la nivelul ei de nefericire?!... Cert este că reuşise să-i facă să sufere şi să-şi vadă relaţia într-un prim impas.

„Luana!...”

Nu primi nici un răspuns.

Într-o fracţiune de secundă fu la uşa băii şi îşi repetă chemarea. Nici de această dată nu primi nici un răspuns…

Se mai întâmplase odată că fata făcuse baie cu apă foarte fierbinte şi el, simţind un imbold inexplicabil, se dusese să vadă ce face. Ea

leşinase din cauza temperaturii şi a aburilor, de foarte puțin timp. El o luase direct din vană, udând totul în cale, din cauza apei care se scurgea. O întinsese pe pat unde ea îşi revenise şi o certase un pic mai dur, temându-se pentru viața ei.

Iar acum părea că scena se repeta…

Nu mai aşteptă nici un răspuns, deschide brusc uşa şi se repezi spre vana în care credea că-şi va găsi din nou iubita leşinată, ori chiar mai rău…

Din cauza umezelii de pe pardoseala de mozaic alunecă şi căzu în vana plină, împroşcând cu apă peste tot.

Simții cum hainele sale devin brusc grele îmbibându-se cu lichidul fierbinte. El ura să facă baie. Se mulțumea cu un duş, care rareori dura mai mult de vreo zece minute.

„Sunt ecologist!" se lăuda.

În cădere văzu corpul bronzat al Luanei…

Ea nu făcu nici un gest pentru a ascunde ceva. Se lăsă aşa, toată, în voia privirilor lui, cum niciodată nu mai făcuse înainte. Şi în voia voii lui, cu totul…

Afară teii erau agitați încoace şi încolo de furtuna care prevestea o ploaie grea, de vară. Norii negrii acoperiră luna şi întunericul invadă străzile pustii. Între pământ şi cer începuse un război încrâncenat.

Dragostei nu-i păsa deloc de toate acestea. Ea, dimpotrivă, se simțea foarte bine aşa…

Era duminică şi Alexandru nu avea somn. Se trezise pe la şase dimineaţa. Era destul de agitat şi nu-şi dădea seama care ar fi fost motivul neliniştii sale.

Se mută în bucătărie, îşi făcu o cafea amară, fără zahăr şi se aşeză la masa destul de mică, dar suficientă pentru ca două persoane să servească în acelaşi timp prânzul.

Nu fuma. Încercase să se apuce după ’90. Căci toată abundenţa aia de pachete de ţigări frumos colorate îl atrase. Însă i se făcea rău după primul pachet şi două – trei zile vomita încontinuu. Nu se liniştea până nu elimina şi lichidul biliar.

Pentru această stare de fapt avea o poveste care părea puţin credibilă, dar era cât se poate de adevărată, susţinea el.

Fumase prima ţigară pe la vreo patru ani. Nişte băieţi mai mari îi dăduseră un superlong, Nefertiti. Îşi amintea şi denumirea şi imaginea colorată a prinţesei pe fondul alb al pachetului.

Continuase. Căci la poarta casei unde locuiau la acea vreme, situată într-o margine a oraşului, era o staţie de autobuz. Oamenii îşi aprindeau ţigările fără să ştie când urma să ajungă cursa şi, la sosirea bruscă a acesteia, le aruncau pe jos.

Alexandru le strângea, le învelea în ziar şi le fuma în toaleta de lemn aflată în afara casei, aproape de grădină.

Mai mult, începuse să meargă la şcoală şi, din banii ceruţi maică-si pentru a-şi cumpăra

dulciuri ori suc, îşi cumpăra câte-o legătură de țigări – în unele locuri, țigările ieftine se vindeau câte zece, învelite în hârtie.

Însă, toată povestea asta dură cam până prin clasa a şaptea, când, după câteva fumuri începea să-l doară îngrozitor capul şi i se făcea rău. Aşa că fusese forțat să renunțe.

Şi iată că intoleranța asta a lui la fumul de țigară se păstrase şi îl ferea de viciu.

Nici cafeaua nu era obligatorie pentru el. O bea mai mult aşa, de formă. Însă acum, în dimineața asta liniştită de duminică, ritualul avea în el ceva aparte. Promitea apropierea ori poate chiar dezvăluirea unui mister…

Privirea îi căzu pe caietul acela vechi, cu coperte groase, despre care îşi amintea vag că-i fusese dat de un bătrân, pe malul râului, cu ocazia acelei beții monstru pe care o trăsese. Şi acum i se făcea un pic greață, numai gândindu-se cât de rău se simțise!

Rămase aşa, privind caietul care stătea pe etajera aceea de mai bine de doi ani. Nu avusese niciodată intenția de a vedea ce-i scris în paginile lui. Se şi mira că nu-l aruncase ori că, şi mai probabil, nu-l pierduse în noaptea aceea în care îl primise şi că dormise cu el pe banca de pe mal fără a-l lăsa acolo ori fără să-i scape din mână.

„Nu ştiu de ce mă respinge. Simt că mi-aş lua o mare responsabilitate citindu-l. Ori că m-ar face să sufăr. Totodată, aş vrea să-l citesc dar dorința asta a mea este amestecată cu un soi de teamă…”

Îşi termină până la urmă cafeaua, indiferent cât de încet o băuse. Acum îi era clar că va începe să citească acel caiet, dar amâna cât putea mai mult.

„De ce tocmai azi?!...” se miră.

Parcă sub influența unui alt eu, întinse mâna spre caiet, îl apucă şi-l aşeză înaintea sa, pe masă, cu coperta ultimă în sus. Aşa făcea cu toate cărțile. Începea să citească o bucată dinspre sfârşit, pentru a vedea dacă merită citite, iar apoi se întorcea şi începea încet, gospodăreşte, parcurgând până şi cuvântul înainte ori notele biografice, acolo unde existau.

Adoptase acest fel de a face cunoştință cu cărțile deoarece văzuse destule de a căror citire fusese descurajat din cauza unui cuvânt înainte nepotrivit şi plictisitor şi pe care, reluându-le după un timp, dar cu noua metodă, le citise cu plăcere.

Caietul îi părea foarte cunoscut. Şi de-odată înțelese şi un fior rece îl străbătu din cap până în picioare: acesta era caietul acela pe care-l găsise, într-una din vacanțe, în Dacia aceea albă, aflată în pădure, în care era omul acela comatos, căruia îi furase diplomatul pe care-l dăduse apoi doctorului, prieten cu acela, diplomat în care găsise caietul.

Se scutură ca şi cum ar fi vrut să se trezească dintr-un coşmar... Deschise la întâmplare şi citi următorul fragment:

„L-a inundat dintr-o dată un sentiment de ruşine şi de vinovăție pentru cum a putut gândi şi pentru ce a putut simți la un moment dat pentru

tatăl său. Şi a mai plâns odată, de unul singur, un plâns amar, în care lacrimile s-au vărsat în lăuntrul său în loc de înafara, un plâns înghițit cu noduri căruia, după liniştire, i-a luat locul un sentiment de iubire pentru tatăl său cum nu l-a mai avut nici înainte. Acum însă omul acesta, tatăl său, care i-a iubit atât de profund şi pe care la un moment dat a avut necugetarea de a-l urât, acum zace pe un pat de spital, inconştient, între viață şi moarte.”

„Interesant!... Eu nu l-am cunoscut pe tatăl meu. Am crescut numai cu mama şi cu bunica.

Cum o fi oare să ai un tată biologic care să fie acolo, lângă tine?!...

Bărbatul acela care s-a căsătorit cu mama când eu eram deja mare, mă ura. Parcă se temea să iubească pe cineva.

Chiar şi de mama mai mult s-a folosit. Ea cred că îl iubea mult dar era foarte geloasă, iar aventurile lui, făcute parcă dinadins pentru a o enerva, ori poate pentru a-şi demonstra lui însuşi dar şi ei că rămăsese superior şi liber în fața acelei simple „aventuri conjugale” prin care ajunsese soțul ei, se lăsau cu scandaluri...

Odată am văzut cum i-a dat o palmă. Eu eram de față!...: mi-am închipuit de multe ori cum îl omor! Chiar am plănuit asta...

Dacă ar şti pe lângă ce şansă imensă de fericire a trecut comportându-se aşa!...

La început încerca să fie galant, se comporta cu un fel de politețe demodată. Nu mă deranjase prea mult, deşi uneori mă făcea să mă simt penibil.

L-am acceptat de la început ca pe un fel de prieten mai mare, că nu ştiam cum să mă comport față de el, în postura de fiu. Dar nici el nu avea habar ce să facă în postura de tată. Era depăşit, nesigur, chiar îngrozit de afecțiunea aia a mea față de el, cu care se pare că-l copleşeam…

Mă încânta foarte mult orice gest de bunăvoință ori de interes din partea lui.

Apoi a devenit irascibil. Cred că suferea de paranoia. Nimeni nu-i putea intra în voie.

Poate se speriase de ceea ce se petrecea cu el. Fusese totdeauna un lup singuratic. În centru universului era el. Deasupra lui nu era nimeni iar dedesubtul lui nimic. Plutea singur în univers, cu nefericirea unui luceafăr care se credea genial şi neînțeles…

Iar acum se părea că dezvolta un sentiment necunoscut, de afecțiune la adresa unor ființe umane, şi asta-l speria teribil de tare. Se simțea amenințat. Cred că se temea că-şi pierde libertatea.

Curios era faptul că-i acuza pe ceilalți de starea sa, de suferința sa.

A fost o pasăre de pradă care s-a închipuit toată viața în postura de victimă…

Oare eu o să am curajul de a trăi destul de mult timp cu Luana, atât de mult încât să nu mai aibă nici un rost să ne despărțim, atunci când nu ne vom mai iubi?!…

Ea vrea să ne căsătorim. Cred că şi eu… Dar vom continua peste ani să ne iubim?!… Ea este de pe acum geloasă, are alte priorități decât mine… Oare…”

„Ce citeşti atât de interesant că nici nu m-ai văzut intrând?”

Se luptară o vreme pentru caiet, apoi ea-l sărută şi el se dădu bătut. Îi dădu caietul.

Conversaţia de la cafea fu una din ce în ce mai stinsă. Luana a început să citească cu un interes tot mai mare. Era la un moment dat atât de absorbită că nici nu-l mai auzea pe Alexandru…

Îi răspunse de câteva ori, absentă, la întrebările pe care nici măcar nu le înţelegea, cu câte un „Mda…”, ori „Îhâ…” apoi, se ridică brusc şi plecă în dormitor.

Înainte de a intra în camera respectivă, întoarse o secundă privirea spre Alexandru şi-i spuse: „Pe una dintre femei o cheamă Luana, ştii?!…”

Alexandru rămase un pic perplex. Luana asta a lui, nu prea citea cărţi triste. Iar, atât cât îşi putuse da seama, caietul acela ascundea o poveste care, deşi foarte adevărată, pentru a cărei veridicitate garanta însăşi viaţa unui om, numai veselă nu era.

Pe de altă parte, viaţa lui - gândi Alexandru - era una foarte fericită, dincolo de micile mizerii cotidiene, de la serviciu ori cele pe care i le prilejuiau excesele Luanei, celelalte „aspecte” erau foarte, foarte „de treabă” cu el.

În ziua aceea se simţi deosebit de singur. Luana nu mai ieşi din dormitor. Era absorbită de cele ce citea atât de mult, că refuză până şi să vină la masă.

Alexandru îi duse nişte sandviciuri la pat şi o lăsă în continuare să citească.

Prin uşa deschisă o privea din când în când. Era schimbată, transfigurată de cele ce citea.

„Este foarte feminină. Tot sufletul ei de femeie se oglindeşte în mişcarea pasionată a trăsăturilor atât de fine ale feței. Părul blond, luminat discret prin abajurul veiozei pare că alcătuieşte o aură.

Suferă atât de mult, dar nu într-un mod violent. Mai degrabă este vorba de o reaşezare a dedesubturilor conştientului său, reaşezare care are loc împotriva rezistenței ei de a accepta această schimbare.”

Noaptea aceea Luana repetă de mai multe ori, prin somn:

„O chema Luana! Ştii! O chema Luana!...”

„Dragul meu, îi spuse Filozoful, n-ar strica să vii şi tu la cenaclu!... Acolo vine cine vrea şi rămâne cine poate!"

Alexandru simți că n-ar fi trebuit să deschidă această discuție cu profesorul de filozofie, căci acum avea să suporte din partea acestuia presiunile fireşti, ale unui om care crede că ceea ce îi place lui trebuie să placă tuturor. Citise asta în romanul fluviu al lui Marcel Proust, că şi acela, se mirase la un moment dat, că nu place tuturor ceea ce-i place lui...

Toată povestea pornise de la faptul că Alexandru fusese numit, mai mult de formă şi în lipsa unui profesor de limba română, în juriul unui concurs de versuri organizat de revista liceului. În acea calitate se dovedi a fi un atent receptor al mesajului versificat şi, aşa cum recunoscuse în fața întrebărilor uimite ale colegilor de jurizare, fusese chiar remarcat pe vremea liceului, în clasa a unsprezecea, datorită simțului său înnăscut în a recepta ritmul şi rima, câştigând un concurs de gen.

„Nu ştiu. Duminica sunt ocupat..." se eschivă de la a da un răspuns care să-l angajeze ori să-l dezangajeze definitiv de faptul respectiv.

Se mirase şi el. Cu greu refuza pe cineva care insista. Mai ales când simțea că acel cineva avea neapărată nevoie de un răspuns afirmativ din partea lui.

Aşa că, până la urmă, duminica următoare se trezi urcând scările „casei de cultură a sindicatelor"...

Nu găsi din prima încercare sala unde urma să aibă loc cenaclul, căci nu era nimic afişat. Nici un indicator, nici un indiciu. Coborî la parter şi se adresă politicos celui care ocupa cabina portarului, întrebându-l unde avea loc şedința cenaclului.

După ce suportă o privire superioară, o tăcere demonstrativă şi ilustrativă, în orice caz insinuantă, auzi, la momentul când penibilul situației era la culme:

„Vă încărniți iarăşi, aşa-i?”

Nu prea înțelesese ce-i cu acel „încărniți”, dar mesajul nonverbal pe care-l receptă îl făcu să se simtă vinovat de ceva, de care era acuzat fără să se să fi ştiut autorul acelui ceva.

În sfârşit, Portarul îi aruncă cu jumătate de gură, peste umăr:

„La etajul doi!”

Alexandru era îmbrăcat ca de obicei – şi iarna umbla în adidaşi – într-un costum de blugi. Gândi că probabil îmbrăcămintea sa era cea care determinase reacția portarului faimoasei instituții de cultură, căci trecuseră doar trei ani de la schimbarea de regim. Concepțiile, prejudecățile, slăbiciunile şi superioritatea oamenilor nu se schimbaseră…

Urcă şi la etajul al doilea găsi o sală neîncălzită, cu câteva personaje în vârstă în ea, care îi răspunseseră relativ binevoitor la salut.

Se aşeză în ultimul rând de bănci şi remarcă faptul că sala dădea spre un balcon imens, cu alură de element arhitectonic comunist, ce atârna pe fațada mohorâtă şi greoaie a clădirii.

Dincolo de acel balcon se zărea o mare parte a oraşului, căci peste blocurile de patru etaje, mai încolo, se urcau spre cer nişte clădiri vechi, construite în totalitate din cărămidă, iar dincolo de acestea se zăreau nişte blocuri turn, cu zece etaje...

Nu prea erau punctuali cenacliştii. Şedința începu cu întârziere, atunci când Filozoful, care, după cum avea să afle şi Alexandru, era preşedintele cenaclului, consideră că nu mai exista nicio posibilitate de a mai veni cineva.

Citise nişte texte un tip destul de în vârstă, despre care Alexandru crezu în prima fază că doar era poreclit „Doctorul”. De fapt era chiar medic însă pensionar, care, aproape doborât de parkinson, îi surprinsese totuşi cu nişte poveşti despre ceva pisici, personificări ale unor oameni, care vorbeau ceva despre relativitatea vieții. În ele Alexandru găsi doar calitatea aceea despre care citise într-o carte a Inimaginabilului Petre Țuțea: erau consolatoare.

La urma tuturor luărilor de cuvânt, unele foarte critice – care-l enervară pe distinsul lector! – solicită să-şi spună părerea şi Alexandru.

„Eu vreau să spun doar atât: aceste povestiri sunt consolatoare; deşi totul este relativ în existența noastră limitată, ele nu ne refuză dreptul de a spera...”

Preşedintele cenaclului, cel care ținea un fel de registru de procese verbale, nu notă nimic. Alexandru crezu că este probabil foarte atent la ceea ce spune. Însă, timpul, avea să-i arate cât de

mult se înşela… de fapt îi refuza dreptul la a figura în „istoria scrisă” a cenaclului, cea care avea să rămână „după”…

„Cine citeşte tura viitoare? Noul nostru coleg?!”

Din nou Alexandru nu avusese tăria de a refuza… Dar, de această dată, simțea că-şi urma destinul…

„Unde ai stat atâta?! Şi mai eşti şi băut… Mi-ai promis că nu o să se mai întâmple! Uite cum te ții de cuvânt!…”

„N-am vrut să refuz. Dar, ştii, am băut într-o instituție de cultură! Nu la birt! Aşa că, ce vrei?…”

„Uite cum îmi vorbeşti! Ar trebui să plec chiar acum de la tine, să te las…”

Alexandru nu răspunse. Se trânti îmbrăcat pe pat. Îi era din ce în ce mai rău…

Luana îl descălță şi puse o pătură pe el căci se plânse că-i era frig.

El adormi în câteva minute. Era alb la față şi se vedea că-i era foarte rău. După vreo oră se trezi şi, fără a rosti vreun cuvânt, se repezi la baie. Vomită îndelung, până ce îşi goli stomacul, iar în urma procesului nu mai rămăseseră decât nişte sforțări chinuite urmate de o tuse seacă.

După un timp Alexandru reveni în pat. Se simțea foarte puțin mai bine, aşa că încercă din nou să doarmă. Greața îi era acum înlocuită de un vertij care se pornea ori de câte ori încerca să închidă ochii.

Puse un picior jos, îndoit din genunchi, pentru a se asigura că podeaua nu se mişca.

Totodată, apucă strâns cu mâinile, aşternuturile patului, pentru a-l forța să nu se mai bălăngănească precum un hamac în bătaia unei furtuni.

Un timp, aceste măsuri avură efect. Apoi, din ce în ce mai mult, totul se cufunda într-o greață teribilă, fără putință de a fi controlată, care-l făcea să se simtă în apropierea morții.

Probabil că atunci fusese prima dată când începuse să se roage. Poate că mai devreme. Însă acum, când credea cu siguranță că va muri, rugăciunea lui, întreruptă de deplasările aproape necontrolate către baia unde vomita, era una disperată.

Nu adormi decât pe la orele patru ale dimineții. Aruncase afară şi secreția biliară, maro, care-i arsese gâtul dar şi nările, prin care, o parte din ea, fusese evacuată...

„Haide, trebuie să te duci la serviciu!"

Încercarea Luanei de al trezi fu sortită eşecului. Un mârâit bolnăvicios a fost tot răspunsul lui Alexandru. Paloarea feței lui spunea totul.

În ziua aceea lipsi de la serviciu. Fu prima lui „nemotivată", de când se ştia.

Paradoxal, directorul nici măcar nu-l întrebă ce se întâmplase. Probabil că intuise mult prea bine cărui motiv i se datora absența profesorului de sport!

După-amiaza aceea Alexandru trecu de la bucuria de a fi scăpat de moarte, la scârba față de propria persoană. Cum putuse să cedeze atât de prosteşte, atât de fără măsură şi fără control,

vervei aceleia a băuturii?!... Oare ce se va întâmpla în viitor, dacă acum era atât de slab?!...

„Moarte golanilor! Moarte intelectualilor!”.”

Alexandru urmărea ştirile despre acțiunile minerilor care, aşa cum le ceruse Preşedintele, „ocupau şi curățau Piața Universității”.

„Ce mai vor şi nespălații ăia ce se autointitulează „Golani”!?... Provoacă dezordine şi uite că au dat foc unor maşini... Au atacat miliția şi... Mai mult ca sigur că sunt legionari şi drogați, aşa cum erau şi teroriştii... Oare Ceauşescu n-a murit iar ei vor să îl readucă la putere sau poate că vor să dea țara pe mâna puterilor străine?!...”

Îşi urmărea propriul raționament. De undeva din subconştient simțea cum îi revine acea stare pe care nu o putea defini altfel decât cu o formulă goală, dar care părea să fie cea mai potrivită pentru sentimentul acela, deşi nu o înțelegea pe deplin: „avânt revoluționar”. Îi venea să plece şi să facă ceva, indiferent ce...

Celelalte noțiuni îi erau şi ele necunoscute, dar avea ceva foarte familiar în ele. Simțea cum i se adresau direct lui, ca individ singular, dar totodată îl făceau să se simtă ca parte dintr-un grup care împărtăşea aceleaşi sentimente, aceleaşi trăiri.

„Golanii” păreau scursori ale societății care îi refuzau lui, ca şi tuturor celorlalți, liniştea şi bucuria de după „obținerea victoriei” în revoluție.

Nu înțelegea cum dispăruseră „teroriştii” când şi el, ca atâția alții erau convinşi că aceştia existaseră şi nu numai, că poate îi şi văzuse pe

câțiva, lucru de care acum nu mai era aşa de sigur.

Văzu la un moment dat cum minerii intrați în sediul Partidului Național Țărănesc Creştin şi Democrat, unde şef era tipul acela cu moaca urâtă, de mort – viu… - „Ce nume ilustrativ are boşorogul ăsta. Auzi, : „Coposu”. Păi la ce cap are!…” - agitau, pe lângă bâtele lungi, nişte fiole, pe care le fluturau prin fața camerelor de luat vederi ale televiziunii naționale spunând să sunt droguri. Aveau şi ceva seringi…

„Ăştia or fi adus teroriş…”

„Am găsit portocale!”. Luana trânti pungile grele pe masa din bucătărie. Hârtia maro bufni şi foşni totodată, rupându-se în partea inferioară… Dintr-o pungă se rostogoli o portocală, căzu de pe masă şi ajunse în fața lui Alexandru care sosise în uşa bucătăriei. El se aplecă şi o ridică în fața ochilor. Arăta aşa de bine în lumina acelei amiezi de vară încât îi produse o bucurie bruscă. Se simțea împlinit de acel fleac: aveau portocale vara…

Din camera alăturată se auzeau discursurile acuzatoare de la televizor şi din când în când vuiau urletele minerilor. Ceea ce-l scoase din starea de visare şi îl făcu să se repeadă să vadă ce se întâmplă.

Dintr-una din gurile de la metrou ieşise un tânăr îmbrăcat în blugi, cu un tricou şi cu plete. Minerii tăbărâseră pe el şi îi cărau lovituri cu bâtele. Tânărul, surprins, încolțit, încerca să se apere punând mâinile în locurile unde recepționa loviturile şi apoi încercând să le țină ridicate

deasupra capului. Avusese o pungă cu portocale în mână care acum era călcată în picioare iar portocalele se împrăştiaseră în jur.

La un moment dat, ca şi cum ar fi aşteptat ca „golanul” să-şi primească porția într-o manieră de neuitat, să-i fie învățătură de minte, apăru un miner curat la față, îngrijit îmbrăcat într-un costum de salopetă nou, cu o cască la fel de neutilizată, cu o banderolă albastră pe brațul drept, care păru să le ordone minerilor că, gata, este destul.

Imediat ortacii îl lăsară pe bietul nevinovat, care tremura în convulsii într-o stare de şoc, şi plecară spre un alt obiectiv de atacat.

Minerul care-l „salvase” pe tânărul agresat culese de pe jos două portocale. Una, zdrobită, o aruncă cu dispreț în capul victimei: „Na! Să-ți ajungă bă!”.

Iar pe cealaltă, întreagă, o decoji tacticos şi începu să o mănânce, uitând de victimă şi privindu-şi masa de manevră care plecase cu voioşie să mai atace pe cineva.

Câțiva trecători îl ridicară pe rănit şi intrară cu el, în fugă, în gura de metrou. Nimeni nu le mai acordă nicio atenție…

În fața televizorului Alexandru stătea în picioare, siderat. Portocala din mână îi scăpase… Ori poate îi dăduse el drumul, din cauza ruşinii… Tânărul acela bătut avusese şi el parte de portocale. Şi de bătaia cruntă, care nu mai fusese un fel de meci cu „golanii”… Loviturile date aceluia le simțise sfărâmându-i şi lui oasele sufletul. Punându-i totodată la grea încercare justețea

principiilor „sănătoase” acumulate pe vremea comunistă. Ca şi încrederea că ceea ce se întâmpla era bine!

„Oare de ce nu îi bat pe numai pe „golani” şi îi aranjează şi pe simplii trecători? Dacă eram eu?!... Ori mari rău, dacă era Luana?!... Că blugii, adidaşii, chiar şi părul ne sunt cam la fel...”

Luana îl luă prin surprindere sărindu-i la gât şi având în ambele mâini câte-o portocală. Alexandru se dezechilibră şi căzu pe pat, destul de neplăcut surprins încât să o arate.

„Ce-i iubitule, nu te bucuri că ți-am adus portocale?!... Dacă-ai şti cât s-a milogit şefa noastră la Primărie să-i dea repartiție şi pentru noi, care le facem asigurările... Iar acum tu faci moci de parcă cine ştie de ți-am făcut. Ți-am adus portocale şi cu asta basta! Că tu la serviciu nu primeşti niciodată nimic şi nu eşti în stare, cu fițele tale, să te înțelegi cu nimeni!”

„Nu e vorba că nu mă bucur... Dar uite, l-au bătut pe unul în locul căruia puteam să fiu eu. N-aveau nici un motiv. Doar aşa, de distracție...”

„Haide, nu mai fi aşa de serios! O să faci riduri şi o să albeşti devreme, dacă nu cumva mai rău, o să cheleşti!... Hai, ține-mă în brațe!”

Luana întinse piciorul spre butonul televizorului şi cu degetul mare îl stinse. Apoi tăbărî asupra bărbatului sufocându-l cu sărutări. Se lupta cu tristețea lui la fel de mult cum încerca să-l aducă înapoi lângă ea din sferele acelea în care el evadase. Nu-i plăcea ca el să aibă în minte altceva decât că ea era acolo, dornică de iubire.

În gândul lui, în inima lui, în privirea lui, trebuia să fie doar ea.

Adormiră îmbrăţişaţi. Cele trei portocale rămaseră căzute pe carpeta de la picioarele patului.

Alexandru nu mai văzu la televizor cum Preşedintele se adresase minerilor cu mesajul:

„Cu ajutorul vostru, au fost descoperite în subsolul clădirii (…): depozit de sticle incendiare, droguri, seringi cu care au injectat droguri unora din cei care stăteau în Piaţa (…) şi armament. La clădirea Asociaţiei (…), depozite de bâte şi alte asemenea arme albe, lanţuri şi aşa mai departe, în subsolul (…) s-au descoperit arme: 22 de puşti Jeco, dar care sunt arme periculoase în asemenea condiţiuni, şi saci cu prafuri euforizante pe care probabil că le-au folosit în această perioadă. Cum se poate motiva în sediul unui partid politic, în sediul unor asociaţii declarate apolitice, prezenţa unor asemenea depozite de sticle incendiare, de muniţii, de droguri şi arme de tot felul, arme de agresiune; cum se poate motiva aşa ceva?”

Luana veni în acea zi foarte nervoasă de la serviciu. Se trânti pe pat şi începu să plângă în hohote.

„Nebuna naibii! Bătrână scârboasă şi nef...!"

Plânse încontinuu până rămase fără lacrimi şi apoi continuă să ofteze şi să scâncească de parcă era un copil răzgâiat, căruia i se refuzase vreo poftă.

Şefa ei îi spusese că nu este destul să se limiteze la clienții pe care-i primise când se angajase ci că trebuia să se străduiască, prin agenții pe care-i avea în subordine, să aducă noi plătitori de asigurări.

Lucrul acela era posibil pentru cei ale căror rude erau puternice, cu funcții, nu pentru ea. Ei nu-i rămânea decât să cerşească acceptul vreunui cunoscut de a-i trimite vreun agent mai descurcăreț, pentru a-i face vreo asigurare la automobil ori, şi mai puțin probabil, o asigurare de viață.

Nimeni nu avea încredere în cei de la asigurări. Era o convingere generală, de masă, că toți încercau să te convingă să le dai din banii tăi, dar dacă – Doamne fereşte! – se întâmpla ceva, interveneau o groază de complicații şi de şpăgi de plătit ca să ți se aprobe să primeşti vreun ban...

Pe ea o ajutase să se angajeze unchiul ei, care era pe atunci secretar de partid pe fabrica de strunguri. Un muncitor cu dosar „beton", cu „origine sănătoasă", care-l sunase pe omologul de la asigurări, unde era oricând posibil să re-dimensionezi portofoliul de asigurați al unora în

dauna celorlalți, dar fără prea mari urmări, căci salariu fix nu prea era deloc completat de bonus-uri determinate de încasări.

Acum însă, revoluția asta îi prinsese pe toți – aproape pe toți! – pe nepregătite. Părea că toate libertățile şi valorile astea capitaliste se întorceau împotriva celor de jos, celor amărâți, celor fără posibilități… Dacă înainte te plângeai secretarului de partid acum nu te mai plângeai nicicui. Doar lui Dumnezeu. Aşa poate se explica, pe lângă regăsirea libertății de exprimare, afluxul uriaş de credincioşi în bisericile care scăpaseră de „ciuma roşie”…

Luana nu putea uita ce-i spusese şefa ei:

„Da du-te şi tu la unguri ori la sârbi la bişniță, că directorul are cheltuieli cam mari şi mărcile sunt mai ceva ca un contract pe viață în asigurări!…”

Alexandru apăru târziu căci un coleg norocos se pensionase şi ținea să arate puterea financiară pe care o acumulase din meditații. Îşi serbase pensionarea la Hotel P. Invitase vreo trei sute de oameni, în special personalități locale, dar, din teama că aceia nu vor veni, invitase cam cu jumătate de gură pe toți foştii colegi.

Nu poate fi negat că omul muncise din greu întreaga perioadă cât fusese titular al catedrei de matematică a liceului. Făcea zilnic meditații cu câte douăzeci ori treizeci de elevi, iar sâmbăta – duminica se odihnea după legea Domnului – avea chiar două clase complete de elevi pe care-i medita.

După ce trecuse miezul nopții – băuseră vârtos toți – proaspătul pensionar se apropie de Alexandru care era singura persoană rămasă cât de cât trează şi începu să-i destăinuiască secretele succesului material de care se bucura:

„Bă! Pizdici! Ce ştii tu?! Bă,p…! spuse şi stropii de scuipat aterizară pe fața co-locutorului… Idealurile au murit odată cu Lenin, care se credea tătucu' lor!… F… te-o-ar pe mă-sa de imbecil înfoiat cu formol! Ne-a furat identitatea tuturor şi s-a căcat pe viețile noastre scurte – dialectic vorbind, ori nesfârşite – metafizic zicând… Eu am crezut în comunism, în socialism, în orice ideologie care m-ar fi salvat de la sărăcie!

Taică-meu ar fi omorât şi pe mă-sa, săraca bună-mea!…, ca să ne țină în şcoală. A furat bă! P…! A mâncat căcat din vailingurile partidului!

Eu ce-am ajuns?! Niciodată aşa de sus ca el, care s-a coborât aşa de jos pentru noi… Analfabetul naibii!… Tare mi-i dor de el!… spuse pensionarul alcoolizat peste măsură, sprijinindu-şi fața hohotind de plâns pe umărul lui Alexandru şi lăsându-şi balele şi mucii şi lacrimile pe tricoul Solex pentru care posesorul se chinuise să adune bani vreo trei luni…

Şi tu mă acuzi, ha?! Normal că am turnat la ăia… din reflex se opri şi se uită în jur. Dar toți erau nişte căcați, şi eu – sughiță şi râgâi cu maiestate – şi ăia pe care-i dădeam pe țeavă şi imbecilii care-mi dădeau butelii şi-mi garantau postul de muncă, făcându-se că nu observă sutele

de mii pe care le strânsesem deja de pe urma fraierilor care-mi trimiteau copiii la meditații…

Ce imbecili cu „k” de la kilogram… Bă! Nu există imbecil mai mare decât părintele care crede că-şi iubeşte copilul, şi de-aia îşi imaginează că are în bucătărie vreun geniu!...”

Monologul proaspătului pensionar se încheie cu o grohăitură urmată de ejectarea materiei atât de diverse, lichide şi solide, alcoolice şi alimentare, animale, vegetale şi fructifere pe care o ingerase în orele ce trecuseră.

Părea că se urăşte pe sine însuşi, că-şi urăşte viața, că acum „îşi dădea drumul” „nemaiavând nimic de pierdut”. Destul suportase o viață întreagă. Destul fusese sluga celuilalt eu, aceluia venal, care trebuia să trăiască, să răzbată, să supraviețuiască…

Continuă spovedania sub formă de monolog, fără a i se mai adresa lui Alexandru. Vorbea poate cu conştiința proprie, pe care încerca să o liniştească, să o adoarmă:

„Crezi oare că mi-a plăcut să văd cum tot felul de mediocrii primesc statutul de genii pentru că pupau în cur conducerea?!... Şi crezi că va fi altfel de-acum încolo?!...”

„Nenorocitul acesta vorbeşte cu sine însuşi! gândi Alexandru.

„Era aşa de simplu sistemul! De neatacat!

Când veneau odraslele ălora în clasa a cincea, ori când venea în clasa a noua… La fel!

Îi potopeam cu note proaste. Ce indulgență!? Ce înțelegere!? Oricum erau nişte

handicapați! Aşa cum părinții lor plătiseră până atunci, tot aşa erau chitiți să plătească şi în continuare, ca să-şi vadă pruncii şefi. Nu ştiu de unde a venit directorul din acea vreme cu zicerea următoare, care m-a jignit profund: „Copiii şefilor noştri vor fii şefii copiilor noştri!” Băga-l-aş în p... mă-sii de cretinu’ naibii. Un oligofren cu acceptabilitate şi valorizare social – politică...

Bă! După ce dădeam doar doi şi trei, începeam progresiv să le dau note din ce în ce mai mari şi apoi, după ce-i făcusem anterior cu ou şi cu oțet în fața părinților, acum, încet, încet, ca unul care-şi revine din post, începeam să-i laud... Catharsis pedagogico-social, de rafinament clasic, nu alta!...

Poate am vrut să mă răzbun pe starea de fapt. Dar mai era ceva! Eu nu aveam un aură ca luna în zilele speciale... Eu am fost un fiu de țăran! Mă jucam cu fiul moşierului din sat, atunci când mă chema la conac. Acela nu era un prost. Dar pućea de lene. Şi, în schimbul a câtorva creițari, mă punea să-i fac temele la aritmetică...

Într-o zi tată-su’, cu tărăboi mare, i-a interzis să mă mai vadă. M-a alungat pur şi simplu de la conac.

Plângeam pentru că nu înțelegeam... Mă urmăreşte şi acum amintirea privirii aceleia duioase, înțelegătoare, poruncitoare, dar totuşi calde, a boierului... Mă împingea pe propriul drum. Mă sortea să-mi îmbrățişez propriul eu, să scap din plasa sclaviei, în care aş fi căzut tocmai din cauza inteligenței mele. Cam aşa cum fac cei care îşi vând azi mintea străinilor...”

Pensionarul avea o fată - terminase medicina - care se măritase imediat după revoluție cu un arab şi plecase de aproape trei ani. Avea un nepot pe care el nici nu-l văzuse vreodată şi care deja vorbea destul de bine… arăbeşte…

„Te întrebi de ce m-am dat cu comuniştii… Dar cu cine să mă fi dat. Pe mine, care nu eram egal nici cu mine însumi, mă făceau egal cu… cu… regele M., de exemplu. Adică mai egal ca el. Că pe el l-au f…ut iar pe mine m-au făcu din țăran, profesor."

Deveni de-odată înduioşat, şi privi din nou, tot din reflex, în jur:

„Copile!… Ăştia noi, ciocoii, că n-au nici minte, nici pregătire, nici viziune, or să ne f…ă pe toți!…"

Pensionarul avu din nou o criză de vomitat. Se sprijinise cu mâinile de masa din apropiere, pe care-şi etalase din nou materiile ingurgitate, apoi se lăsă în genunchi şi, în sfârşit, se culcă pe jos, pe burtă, într-o comă alcoolică relativă.

Luana dormea deja, deşi nu era decât vreo zece seara. Când Alexandru intrase în hol, nu era aprins nici măcar televizorul. Aşa că încuie cu grijă uşa şi se duse în bucătărie, unde îşi făcu o cafea, încercând să nu facă, pe cât posibil, zgomot.

Nu băuse prea mult de data aceasta. Doar închinase cu cei care-l forțau parcă să se îmbete cot la cot cu ei. Doreau ei oare să nu fie singuri în întreprinderea asta de a-şi face rău?! Se temeau să se afle singuri la granița morții – unde

cel puțin unii dintre ei ajungeau – şi căutau tovarăşi a căror prezență să le dea curaj?!...

Îi fusese milă de omul acela, terminat, sfâşiat de luminile şi de umbrele care-l turmentau. De fricile sale scăpate din cuşca rațiunii, urmare a îmbibării bahice pe care o săvârşise.

Simțea că nu putea să-l acuze pentru ce făcuse. Greşelile aceluia puteau fi condamnate doar teoretic. Dacă se adăuga elementul uman, determinările, presiunile la care fusese supus, soarta, parcă lucrurile nu mai erau aşa de clare…

Ce ar fi făcut el în locul aceluia?! Ar fi putut să schimbe, de unul singur, lumea?!...

De afară se auzea un huruit. Alexandru privi pe fereastră. Un bărbat trăgea un cărucior un două roți, care-i aparținuse odată lui, şi care fusese furat pe când îl lăsase în gang, pentru a-i spune, nu mai ştia ce, bunicii… Fapta se petrecuse cu ani buni în urmă. Avea senzația că zeci… Iar acum căruciorul, tras probabil de unul dintre multiplii posesori ai obiectului furat, trecea pe stradă, prin fața chiar a acelei case din curtea căreia fusese furat. Şi a păgubaşului de atunci!

Alexandru urmări cu privirea atelajul cu tracțiune umană şi stabili că nu mai avea nevoie de acel cărucior. Mulțumi în gând Domnului că nu-l găsise în acea zi, când îi fusese furat căruciorul, pe făptaş. Era pe atunci ferm convins că ar fi fost bine să-şi facă singur dreptate!…

Văzu în asta un semn, ca toate cele ce avea să se petreacă în cei mai bine de douăzeci de ani ce vor urma.

În dimineața aceea Luana se trezise plângând. Încercase totul dar nu putuse face nimic să-i intre în voie. Plângea încontinuu, se întorcea de pe o parte pe alta a patului, totdeauna pe partea opusă în care se afla Alexandru…

„Dar ce ți-am făcut iar?!…” se apăra acesta, neştiindu-se vinovat cu ceva.

Scena începuse de pe la vreo cinci dimineața şi acum era deja şapte. Alexandru ar fi putut întârzia, căci colegii şi colegele stăteau la cafea până pe la vreo opt şi zece minute, când coborau la clase. Dar Luana trebuia să fie la slujbă mult mai devreme…

„O să întârzii la serviciu!…”

„Nu-mi pasă! Vreau să mor!”

„Bine! Atunci mori de dragul meu! Dar du-te la lucru!”

„Bine că râzi! Nu-ți pasă ce simt eu! Eşti un nesimțit!”

„Dar zi-mi atunci ce simți! Că nu-s Mafalda să visez ce simți tu…”

„Vrei să zici că nu ai văzut! Faci pe prostu'!”

„Ştii ceva? Dacă vrei să-mi spui bine, dacă nu eu plec la muncă! Cineva trebuie să câştige bani în casa asta!” (zise în glumă o replică dintr-un film…).

Luana îşi manifesta frica aceea de a nu fi acceptată. Proiecta asupra lui Alexandru propriile temeri. Acesta însă, înțelese că ea, dincolo de cuvinte, striga după ajutor…

Se aşeză lângă ea, şi insistă, în ciuda opoziției ei, să o întoarcă spre el şi să-i aşeze capul pe pieptul lui, cuprinzând-o cu brațele.

O ținu aşa un timp, mirosindu-i mireasma aceea de copil răzgâiat, de copilă nesigură, de floare de magnolie transformată într-un firav ghiocel…

„Haide! Spune-mi despre ce este vorba… Cu ce te-am supărat?!…”

Luana plânse cu hohote. Trupul ei feciorelnic de scutura de plâns şi nu vroia nicidecum să se ierte pe ea însăşi. Îşi trăia într-un fel violent şi lipsit de apărare vinovăția…

Atâta că Alexandru nu înțelegea despre ce este vorba!…

„Din cauza ta, am rămas… gravidă!…” spuse printre sughițuri şi lacrimi.

Alexandru se simți în momentul acela manipulat. Dacă i-ar fi spus normal, că a rămar gravidă, el nu ar fi avut nimic altceva de făcut decât să se bucure. Iubea copiii! Dar vedea cum prietena sa încerca prin circul făcut să se asigure că el va accepta obligatoriu situația ***ei***. El ar fi dorit să accepte situația ***lor***… Dar Luana, în încercarea ei de a fi mereu sigură, de a controla situația, refuza să-i lase lui Alexandru demnitatea de a accepta să fie tată. Ea vroia să-l forțeze, să-l determine cu orice preț, să fie sigură că el va accepta rolul de părinte al copilului ei.

Nu-i urma să-i dăruiască un copil de care să se bucure împreună, ci vroia să-i dea o responsabilitate, pe care trebuia să se asigure că Alexandru n-o va refuza.

După prima dorinţă de a se împotrivi, Alexandru asocie totuşi manevrele ei manipulatorii cu dragostea fără limite pentru copil, aşa că cedă în faţa ei şi, pentru a sfârşi cu situaţia penibilă în care se aflau, îi spuse Luanei ceea ce nici ea şi nici el nu s-ar fi aşteptat:

„Vrei să fii soţia mea?”

Luana, după ce momentul de surpriză trecu – Alexandru sesizase privirea ei scrutătoare cu care ea încercase să se convingă că el nu glumea şi că el nu încerca că o amăgească în nici un fel – îl îmbrăţişă strâns, ca pentru a-i mulţumi că o salvase dintr-o mare încurcătură.

Alexandru recepţionă din nou negativ îmbrăţişarea ei, dar o puse pe seama fricii ei, a noutăţii momentului, a firii ei de fată răzgâiată.

Nu putu însă să nu se gândească la vorbele acelea, probabil spuse într-un moment de confuzie, de presiune:

„Din cauza ta sunt gravidă!”

De ce era aceasta o acuză şi nu era un anunţ de bucurie, un anunţ de sărbătoare, care trebuie să fie celebrat?!... Şi de ce trebuia să fie el vinovat?!... Nu rămăseseră împreună „gravizi”?!... cum îi plăcea lui să spună... ea cu pântecele şi el cu responsabilitatea?!... Din ce cauză vroia ea să scape de amândouă? Din lipsa iubirii, din frică, ori poate din cauza faptului că rămăsese gravidă cu altul...

Gândurile, nemiloase faţă de cruditatea şi tinereţea, faţă de puritatea sufletului şi a minţii lui Alexandru, se aruncau în valuri asupra lui, făcându-l să sufere. Sufocându-l...

El se simțea ca şi cum Luana îl obliga să accepte o greşeală, care nu era a lui…

După un timp temerile, îndoiala, se estompară. Alte griji le luară locul. Luana se simțea mai tot timpul rău şi vizitele la medic erau destul de dese.

Începuseră deja să cumpere hăinuțele pentru copilul ce va veni, deşi nu ştiau dacă va fi băiat ori fată. „Pe cele a căror culoare nu va fi potrivită le va purta prin casă, iar cu celelalte îl vom îmbrăca atunci când vom ieşi la plimbare” hotărâră.

De pregătirile pentru nuntă se ocupau părinții Luanei. Încântați că în sfârşit fata lor se căsătorea şi la fel de încântați erau şi de faptul că vor avea un nepot.

„Nu prea merită toată alergătura asta pe care o faceți” le spuse Alexandru. „Eu aş fi preferat să ne cununăm la primărie şi la biserică şi atât”.

Ultima propoziție îi provocă Luanei o nouă criză de plâns. Printre sughițuri îl acuza că el se gândeşte numai la liniştea lui, că vrea să o condamne să fie bătaia de joc a colegelor şi a prietenelor, că orice femeie trebuie să aibă o nuntă, şi alte de-astea care nu mai conteneau.

De la un timp Luanei nu îi mai era rău. Începuse acum să mănânce de parcă îi era frică să nu moară de foame. Trupul ca şi fața i se deformau de la o zi la alta. Era şi în mâncatul acesta al ei o formă de egoism, ori o formă de a se răzbuna pe situației ei; ori poate o modalitate prin care încerca să-şi protejeze copilul acela ce urma

să se nască şi față de care se comporta de parcă ar fi fost numai al ei...

Înapoi! N-auzi?!... Înapoi!

Alexandru se întreba de ce striga la ei cu atâta vehemență vameşul acela, că doar nu erau infractori… Ca atâția alții dinaintea lor avea portbagajul maşinii plin cu seturi de cuverturi de pat şi fețe de pernă ori de plapumă, pahare de cristal, cuie, rulmenți, adică tot ce auzise că putea fi vândut prin piețele sârbeşti.

Cei dinaintea lor trecuseră fără probleme, nici nu fuseseră verificați. Iar pe ei, după ce-i umilise şi îi pusese să descarce toată marfa, după ce-şi înfundase mâna până la cot în bagaje, îi întorcea din drum, scoțându-i în afara linei de aşteptare, unde şi aşa stătuseră deja vreo patru ore pentru a le veni rândul.

Pe când încărcau bagajele înapoi în maşină, neştiind ce să facă, Alexandru îşi blestema zilele şi totodată gândurile sale la adresa Luanei nu erau tocmai dintre cele mai plăcute.

„Du-te şi tu cu bişnița la sârbi să câştigi nişte bani, că toată lumea face asta, numai noi stăm şi ne văităm că nu ne ajung banii. Toate colegele mele şi-au luat maşini străine din miile de mărci pe care le-au câştigat…"

Aşa începuse aventura aceasta care părea să se sfârşească nu numai fără câştig, dar şi cu atâția bani cheltuiți degeaba pe marfă.

Şoferul maşinii care urma după ei le observă încurcătura. Nici Alexandru, nici prietenul lui nu mai fuseseră vreodată în Serbia cu marfă. Aşa că habar n-aveau ce se întâmpla.

„Puneți douăzeci de mărci în paşaport şi duceți-vă din nou la vameş" le spuse acesta pe

şleau, cu voce normală, fără a se feri de nimeni. Atât de obişnuit era acest lucru.

Făcură întocmai dar Alexandru îl trimise pe prietenul său, care era mai curajos.

Vameşul luă paşapoartele ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, intră în gheretă unde le puse vizele de intrare, luă banii pe care-i basculă în sertarul plin de mărci germane şi ieşi zâmbitor, înmânându-le posesorilor documentele de călătorie.

„La întoarcere să-mi aduceți o sticlă de coniac.” le spuse în loc de drum bun.

Porniră spre prima localitate şi nu le-a fost greu să găsească piața. Toate maşinile cu număr românesc se îndreptau către ea.

Găsiră cu greu un loc unde să-şi expună marfa. Cei care făcuseră din bişniță o meserie aveau cu ei mese pliante care erau acoperite cu vrafuri întregi de marfă.

Ei însă, găsiră nişte cutii de carton aruncate la gunoi şi rupându-le, le-au întins pe jos. Pe ele, oarecum în ordine, au expus ce aveau de vânzare.

Cumpărătorii sârbi s-au strâns imediat la taraba lor improvizată, deoarece i-au văzut lipsiți de experiență şi ştiau că pot obține prețuri bune. Nici ei nu cumpărau pentru uzul propriu, ci urmau să revândă mai departe, spre centrul țării, ceea ce găsiseră ieftin la români.

De-odată atât Alexandru cât şi Marius, prietenul său, şi-au dat seama că nu ştiau cât să ceară pe ceea ce aveau de vânzare. Sârbii vroiau

să plătească cu dinari. Iar ei habar n-aveau de valoarea acelor bani.

Până la urmă vândură tot, la nimereală, cerând dublu față de ce ofereau sârbii şi acceptând cam o treime din ceea ce cereau. Într-o oră nu mai avea nimic de vânzare şi rămaseră nedumeriți, încercând să înțeleagă acum ce aveau să facă mai departe.

Vecinii de piață văzându-i devorați de stolul de păsări de pradă, nu au reacționat în nici un fel. Doar după ce totul se terminase, au venit pentru a le atrage atenția că nu sunt chiar de capul lor acolo, că nu se face să vândă aşa de ieftin că le strică piața celorlalți, că data viitoare să se intereseze în stânga şi în dreapta care sunt prețurile şi să nu mai facă ceea ce au făcut…

„Ne iertați, data viitoare, dacă va mai fi, nu o să mai procedăm ca astăzi. Spuneți-ne vă rog ce trebuie să facem acum cu dinarii?”

„Trebuie schimbați în mărci că în țară nu aveți ce face cu ei. Ori puteți să cumpărați marfă de aici pentru a o vinde în țară.

Dacă vreți vi-i schimb eu…”, se oferi cu o falsă generozitate cea care-i dojenise până atunci. Sârbii s-ar putea să vă înşele…”.

Dar cea care-i înşelă fu chiar ea. Le schimbase dinarii în mărci germane la o paritate cu puțin sub cea care se practica în piață. Probabil că îşi reținuse comisionul pentru sfaturile de mai devreme…

Chiar şi aşa, cei doi calculară şi văzură că scăzând banii dați pe marfă, pe benzină, pe

viză, şpaga la vamă şi taxa de piață, tot le mai rămânea ceva. Însă nu foarte mult.

Marius, care era burlac, se duse glonț la un sârb care avea de vânzare coniac albanez şi îşi cumpără cu cutie cu şase sticle. „Măcar să rămân şi eu cu ceva de pe urma tâmpeniei ăsteia, a oboselii şi a umilințelor” îi spuse prietenului său.

Alexandru nu cumpără nimic. Cei aproximativ două sute de mărci pe care îi avea îi ascunse sub tapițeria banchetei din spate.

Amândoi erau ferm convinşi că nu vor mai repeta niciodată experiența prin care trecuseră.

„Asta dacă o să fie de acord Luana!” ricană Marius la adresa lui Alexandru.

Până să le vină rândul să treacă frontiera, Marius golise deja o jumătate de sticlă de coniac. Îl pusese pe Alexandru să conducă şi el se aşezase comod pe bancheta din spate, scoțând picioarele afară pe geam.

„Nu te lăsa prea tare pe partea stângă că-mi rupi mărcile!” îl atenționă Alexandru.

Cu vameşul nu au avut nicio problemă. Era deja cam amețit şi se uită cu un ochi la sticla de coniac, o puse la piciorul mesei şi aplică cu o exactitate foarte aproximativă ştampila de intrare în țară pe paşapoartele noi – nouțe ale celor doi.

Se miră doar că maşina era goală, în loc să fie umplută cu marfă, ceea ce îi făcea să fie foarte suspecți. Dar nu mai avea chef să iasă în soarele acela cu cantitatea de alcool ce i se urcase deja la cap. Aşa că se mulțumi să mormăie ceva de neînțeles şi le făcu semnă să treacă.

După ce treceau frontiera, majoritatea românilor se opreau să mănânce o ciorbă de burtă la hanul care înflorise tocmai ca urmare a bişniţei.

Se opriră şi ei. Era gălăgie, multă lume, pestriţă. Chelneriţele nu mai prididеau cu servitul. Ori cu înşelatul la socoteală a clienţilor care, mulţumiţi de câştigul obţinut ori rămaşi fără bani româneşti, plăteau uneori chiar cu mărci germane.

Cei doi se aşezară la o masă unde mai erau libere două scaune şi comandară şi ei două porţii de ciorbă, cu de toate. Odată serviţi au început să mănânce în linişte. Fără grabă.

De la o masă vecină, un tip solid, îi privea cu insistenţă, vorbind ceva cu cei aflaţi la masa lui.

Marius sesiză primul că lucrurile nu stăteau tocmai bine…

„Prefă-te că totul este în regulă. Lasă lingura în ciorbă ca şi cum intenţionezi să revii şi, când mă vezi că m-am ridicat, porneşte motorul şi deschide-mi uşa. Eu o să vin în fugă şi după ce m-am urcat, să demarezi în trombă.”

Alexandru se execută întocmai, deşi după expresia feţei lui presupuşii agresori şi-au dat seama de intenţia lui înainte de a se produce toate aşa cum plănuise Marius. Acesta se ridică brusc de la masă, trecu în fugă pe lângă chelneriţa care-i servise, îi puse acesteia în mână douăzeci de mărci şi se îndreptă în cea mai mare viteză spre maşină.

Banda de care încercau să scape aveau însă un om care avea misiunea să le taie calea celor doi. Individul solid, care părea să fie şeful

acelora, fluieră strident şi omul din parcare ieşi în fața lui Marius. Acesta, din săritură, îi aplică o lovitură de picior în ficat, culcându-l chircit la pământ.

Ajuns la maşină sări înăuntru aproape din mers şi se lovi destul de tare de stâlpul caroseriei.

Clienții localului, care ştiau foarte bine ce se întâmplă, nu îndrăzneau decât să arunce priviri piezişe, fără a ridica prea mult capul din farfurii. Noii veniți probabil că nu plătiseră taxa de protecție şi urmau să primească o corecție care să le reamintească data viitoare ce obligații au.

Un timp au fost urmăriți cu o maşină străină, mai puternică decât automobilul lor de producție autohtonă. Însă, din cauza gropilor din asfalt, care arăta ca după un bombardament din al doilea război mondial, diferența de putere nu conta foarte mult.

În momentul în care cele două maşini se apropiară la mai puțin de un kilometru de un baraj al miliției, urmăritorii se întoarseră din drum, înjurând cu capetele scoase pe geamurile coborâte şi agitând bâtele şi iataganele pe care le aveau la ei.

Alexandru opri în dreptul patrulei de poliție şi povesti cele ce se petrecuseră, în speranța că aceia vor lua măsuri imediate şi îi vor pedepsi pe acei agresori.

Dar cei doi milițieni dădură doar nişte răspunsuri încurcate şi-i sfătuiră totodată să nu mai treacă pe acolo o vreme, iar dacă se poate deloc.

„Oare ce îți închipui?! Ai rămas în cap cu ordinea socialistă, cu etica şi echitatea comuniste?!... îl luă peste picior Marius, care urmărise toată scena fără a schița nici cel mai mic gest, arborând doar un rânjet batjocoritor, de mare lehamite. Nu voi civilii revoluționari i-ați acuzat că au tras în manifestanți, că au servit camarila lui Ceau', că etc. şi tralala?!... Ăştia nu o să mai aibă curajul să scoată capul, din lipsă de moral, nici peste douăzeci de ani, din groapa în care i-ați aruncat!... Însă poate atunci va fi prea târziu căci infractorii se vor fi şcolit şi vor fi apucat cu ambele mâini conducerea țării, cam aşa ca într-un film prost despre Vestul Sălbatic, în care şeriful, primarul şi judecătorul se înfrățesc cu ceva ştab local şi-i macină pe amărâți de le sar capacele. Diferența este că la noi n-o să fie nici un happy end, pentru că noi nu avem mentalitate de pistolari, ci de slugi…”

Restul drumului până acasă trecuse fără incidente şi cum erau planificate de obicei două zile pentru o astfel de aventură, hotărâră să se oprească la Marius acasă unde să-şi petreacă noaptea bând şi ascultând muzică.

„Haide, îți va prinde bine să mai scapi un pic de hachițele şi mofturile Luanei!...” îl îndemnă Marius pe Alexandru.

„Marius, ai tras?”

„O să-şi dau un răspuns evaziv: ia mai du-te tu-n p…la mea!”

Ori de câte ori Marius o lua pe ulei devenea destul de agresiv şi totodată simțea nevoia de a vorbi despre „aşa-zisa” revoluție, ca pentru a se disculpa de o vină pe care însă nu o mărturisea nimănui.

„Habar n-ai ce înseamnă să n-ai decât un singur canal prin care să primeşti informații, iar pe de altă parte să fii agresat de zvonurile acelor foarte bine pregătiți profesionişti care ne-au manipulat unde şi cum au vrut ei.”

Cel de-al treilea personaj, un prieten comun, tăcut ca întotdeauna, răspunse privirii acuzatoare a lui Marius cu o grimasă care ar fi putut însemna orice.

Alexandru se întoarse spre el, supralicitând.

„Şi tu ai avut misiuni la revoluție, securistule mic ce eşti?”

În loc de răspuns, Victor îşi umplu din nou paharul cu coniac şi îl goli dintr-o dată, pentru a-l umple din nou.

Alexandru nici nu aştepta vreun răspuns, doar vruse să-l întepe pe prietenul său, fost coleg de liceu, care absolvise şcoala de ofițeri de securitate cu vreo doi ani înainte de căderea regimului comunist.

Marius continuă:

„Când am primit telegrama să mă prezint urgent la unitate eram în concediu de odihnă, primul meu concediu de odihnă. Acolo, la țară,

nici măcar telefon nu aveam. Tocmai fusesem în oraşul din apropiere pentru a căuta burlane. Locuiam tot aici, la bloc, şi crăpam de frig, aşa că, profitând de faptul că garsoniera se afla la etajul patru am montat o sobă din tablă cumpărată din piața de vechituri. Aduceam lemne de la serviciu, cu diplomatul, în fiecare zi. Mai fusesem şi la pădurea din apropiere după uscături. Mai mult mă amăgeam decât mă încălzeam.

Burlanele vechi se cam desfăcuseră pe linia unde fuseseră matisate şi pierdeau fum…

Când am primit telegrama m-am urcat în primul tren, cu burlanele învelite în hârtie, că aveau pe ele un fel de ulei cu care fusese dată tabla pentru a nu rugini.

Într-una din gările unde aşteptam legătura, doi tineri, cam de vârsta mea, care se vedea că erau militari ca şi mine deşi toți eram îmbrăcați civil – or fi fost musai de-ai lui Victor!... – se uitau cam ciudat la pachetul meu, din care ieşeau patru capete de țeavă cu calibrul de vreo sută de milimetri, mai ales că cred că aveau cunoştință despre destinația către care mă îndreptam.

Eu, total naiv, habar n-aveam de nimic.

Până m-am urcat în tren nu m-au scăpat din ochi. Probabil m-au predat unora care m-or fi urmărit până acasă. Numai că vedeți voi, ce nu conştientizezi nu are cum să te doară…

Ajuns acasă m-am echipat în ținută militară şi, cu tramvaiul desigur, m-am deplasat către unitate. Când am ajuns m-au pipăit toți de parcă eram o stafie. Nu le venea să creadă că

venisem prin oraş fără să pățesc nimic. Fără să fiu devorat de populația care…

Bă! Eu nici usturoi n-am mâncasem, nici gura nu-mi mirosea…

Ajuns în clădirea comandamentului, m-am prezentat la şeful de stat major, care s-a mirat văzându-mă. M-a trimis de urgență la cadrist care făcea lista cu cei neprezentați la alarma de luptă, şi care urmau să fie trecuți în rezervă imediat.

Nu i-a convenit aceluia că telegrama nu a fost completată bine şi că fusese adresată altcuiva. Puseseră nişte soldați analfabeți, luați la întâmplare să scrie înştiințările către poştă…

Nu era însă omul care să-şi recunoască greşeala! M-a urât şi atunci şi în anii care au urmat. Dar a trebuit să mă şteargă de pe listă, căci eu am păstrat telegrama, spunând că o cere cel care era atunci la comanda regimentului…

… despre care nu-mi dau seama nici acum de unde a avut, un biet căpitan fiind pe vremea aceea, atâta luciditate şi atâta anvergură a minții.

Este singura persoană cu care am lucrat şi care, din punctul meu de vedere, merită titlul de comandant. Pentru a fi comandant trebuie să te naşti aşa. Ceilalți sunt doar şefi şi şefuți. Oricine poate, prin jocul conjuncturilor să devină şeful cuiva…

Când m-au trimis cu bateriile pentru stația radio, căci cele din fața primăriei erau toate vechi şi se descărcaseră urgent, m-am prezentat la el. Comandantul în funcție, un maior, era cu totul

depăşit de evenimente. Acţiona impulsiv la orice sfat, oricât de idiot ar fi fost acesta. Vă vine să credeţi că a ajuns general?!... Ferească Dumnezeu să comande vreo armată în vreun război!

Predau bateriile şi nu-mi găsesc locul nicăieri în acel dispozitiv. Toţi aveau câte ceva de făcut. Unii păzeau clădirea. Alţii îi ţineau pe demonstranţi dincolo de o anumită limită, limită care se tot restrângea sub presiunea miilor de oameni...

Aşa că am rămas în preajma şefului de stat major, adică a aceluia care de fapt comanda dispozitivul şi datorită căruia nu au fost şi la noi sute sau mii de victime.

Deodată apare un TAB de cercetare şi din el se coboară în spume un maior de la eşalon care începe să tune şi să fulgere către şeful de stat major. Eu, intimidat la început, stau înmărmurit şi ascult dialogul.

Tremurând de furie, maiorul scoate pistolul, îl armează şi îl proptește în pieptul interlocutorului.

„Dacă nu dai ordin să tragă, te împuşc!"

Scena ar fi fost destul de comică dacă nu ar fi fost aşa de gravă. Maiorul era un dop destul de gras şi îşi iţise bărbia spre în sus. Tot aşa şi mâna cu pistolul, pentru a ajunge la pieptul celuilalt, era ridicată destul de mult în sus, căci şeful de stat major era un atlet de peste un metru nouăzeci, foarte bine făcut.

Maiorul părea hotărât să-şi ducă până la capăt ameninţarea.

Nu ştiu ce m-a apucat!... Am dus mâna la pistol şi am desfăcut catarama tocului... L-aş fi împuşcat dacă îndrăznea...

Şeful de stat major l-a privi în ochi cu o privire din aceea grea, ucigătoare, dominatoare. A pus mâna pe pistolul agresorului şi i l-a împins într-o parte.

„Împuşti pe p... mă-tii!” i-a spus printre dinți.

Apoi s-a întors cu spatele şi a început să stea de vorbă cu cei care comandau elementele de dispozitiv.

Maiorul a rămas descumpănit, cu mâinile căzute pe lângă corp, ținând încă pistolul, dar de data asta cu țeava lăsată în jos.

Fără să mai adauge ceva a dispărut în clădirea primăriei unde, am aflat mai târziu, a luat un pistol mitralieră de la un soldat, i-a pus baioneta şi le-a arătat cum să execute împungeri când îi vor ataca pe demonstranți:

„Uite-aşa! Aşa! Ca plăieşii lui Ştefan să vă luptați cu ei!”

„Bă, Victore! Nu mai bea că o să crăpi!”

Victor golise ce-a dea doua sticlă de coniac şi arăta într-un mare hal...

„Poate că asta şi vreau!...”

Fără să-l mai bage în seamă pe prietenul lor taciturn, Marius continuă să povestească. Părea că, dacă s-ar fi oprit, s-ar fi sufocat...

„A venit un curier cu o bucată de hârtie pe care a dat-o şefului de stat major. Acesta ne-a chemat pe toți ofițerii şi ne-a ordonat să nu tragem sub nicio formă.

„Nu vedeți că printre ei sunt vecinii şi rudele noastre?!...” ne-a spus.

Apoi, un alt curier ne-a adus vestea că securiştii înarmați vor trage de pe clădirile din jur. Am realizat în grabă un dispozitiv de apărare circular. Toate gurile de foc erau țintite către podurile clădirilor dimprejur.

Când acolo, pe toate acoperişurile au apărut revoluționari cu steaguri cu stema ruptă.

Dacă ar fi fost noapte...

Tot aşa apare unul care ne spune că în clădirea primăriei sunt instalate dispozitive explozive şi s-au utilizat gaze de luptă.

Păi dacă erau gaze toxice nu ar fi fost toți morți de mult? am întrebat...

Du-te totuşi, că tu eşti chimist şi linişteşte-i.

În sala „rotondă”, erau mai mulți revoluționari şi revoluționare, cam afumați de alcool, cu nesurile şi coniacurile în față, mâncând ciocolată şi fumând Kent, cu picioarele desculțe şi urât mirositoare pe masa imensă de stejar furniruit. Däduseră iama prin cămara de protocol a fostei prim secretare iar acum aplaudau şi înjurau căci tocmai rulau la televizor imaginile cu Nicuşor cu nasu’ spart şi cu cămaşa mustind se sânge. Se vedea că-i era foarte frică. Îşi rotea ochii ca un câine hăituit, dar totodată încerca să ascundă groaza ce-l cuprinsese. Să pară că se controlează...

Bineînțeles că nu era vorba să fie gaze de luptă în camerele acelea, aşa că am raportat şi am fost trimis într-un târziu la cazarmă.

De-abia ajuns, pe când traversam platoul, m-a agățat comandantul, care mi-a ordonat să merg să păzesc tipografia, care, zicea, urma să fie atacată de terorişti.

Am luat două lăzi cu grenade şi câteva lăzi cu muniție de pistol mitralieră şi m-am îmbarcat cu şase soldați într-un ARO părăginit.

Şoferul a ocolit mult, deoarece străzile erau ori blocate ori ni se spunea să ocolim că pe acolo de trage.

Am ajuns destul de târziu la obiectiv, din cauza ocolurilor. Cei de acolo ne-au întâmpinat cu aplauze, de parcă venea Tovarăşul în vizită de lucru. Erau câteva zeci de oameni adunați în fața clădirii. M-am mirat că nu le era frică de faptul că ar fi putut fi împuşcați, dar totodată le era frică să nu fie atacată clădirea.

Am repartizat posturile de pază, am stabilit sectoarele de tragere de bază şi de rezervă, şi m-am instalat într-unul din birouri. Desigur că am distribuit tuturor muniție la discreție şi câte două grenade. Restul le-am ținut la mine. În noaptea aceea am dormit cu capul pe o ladă cu grenade…

Pe la miezul nopții directorul a urcat tiptil la etaj, „pentru a vedea ce facem”. Soldatul care tocmai ațipise era să-l împuşte, noroc că n-a avut curajul să tragă. Unul instruit l-ar fi ciuruit fără doar şi poate.

Pe la orele unu, un grup de „oameni de bine” mă solicită la intrarea în obiectiv şi-mi spun că au văzut ei că la intersecția aflată la vreo trei

sute de metri, sunt terorişti care trag, iar eu să trimit o grupă să care să-i anihileze.

Dacă aş fi fost mai războinic, poate mă duceam chiar eu. Probabil urma să fiu înscris ori printre eroi ori printre teroriştii ucişi...

Dar n-a fost să fie. Am replicat că nu am destui oameni, că am ordin să apăr obiectivul şi aceia, care cred că erau nişte provocatori, în fața sincerității ori poate a prostiei mele nu au mai avut argumente şi au plecat.

În acea noapte un TAB a nimicit în condiții suspecte un ABI, făcându-i zob pe milițienii care de aflau în el, care, încă o dată, au părut a acționa foarte dubios. Dar poate fi numai o impresie, pentru care, iată, uneori mor cu uşurință oameni.

După un timp, m-au schimbat şi am fost trimis în cazarmă. Auzisem că se trăsese toată noaptea într-un pod rutier din apropiere, unde fusese de fapt trimisă o grupă de genişti cu misiunea de a-l demina. Au stat în culeele podului până dimineața, când s-au retras. Îmi povestea comandantul lor că soldații tremurau iar unii s-au pişat pe ei de frică. Gloanțele băteau darabana în tabla groasă a podului. Cei care trăgeau făceau cu rândul la mitraliere şi schimbau din când în când țevile care se înroşiseră din cauza căldurii.

Seara zilei ce urma să vină a fost una foarte periculoasă, cel puțin pentru mine. Stăteam cu compania adunată în fața sălilor de specialitate, când soseşte un curier cu ordinul de a apăra poarta numărul doi, deoarece dinspre

poligonul de instrucție vom fi atacați cu desantul de pe nişte elicoptere.

Comandanții celorlalte plutoane s-au ascuns efectiv în sălile de specialitate… Să nu mă crezi vreun erou!… Ştiu că cimitirele sunt pline de eroi şi străzile de laşi!… Dar atunci ruşinea a fost mai tare decât frica… Ochii soldaților erau ațintiți cu toții spre mine. Eu trebuia să le spun ce să facă. Eram părintele lor, fratele lor mai mare care trebuia să-i apere, chiar dacă prin asta-i trimitea la moarte… Paradoxal, nu?!…

Am luat comanda companiei, am desfăşurat-o în linie de trăgători şi când am terminat, am auzit plesniturile acelea înfundate şi vâjâiturile pe care gloanțele trase asupra mea le scoteau. Din plopul aflat în dreapta mea au sărit bucăți mari de coajă şi aşchii. Instinctiv m-am aruncat la pământ.

Nu ştiu de ce în momentele acelea nu mi-a fost frică… Am comandant salturile înainte şi ne-am deplasat aşa până la poarta doi unde santinela a fost şi surprinsă şi speriată să ne vadă… Bine că nu a tras. L-am fi, şi ne-ar fi, împuşcat…

Am aflat mai târziu că era un maior cu nume ciudat care se ascunsese sub birou unde pusese şi telefonul, în comandamentul regimentului. Şi că el primea telefoane şi fără nici cea mai mică verificare ori filtrare le trimitea prin curier nenorocoşilor pe care acesta îi întâlnea.

Şi acum mă întreb câte telefoane primise şi câte mesaje or fi fost creația lui? Să fi fost şi el implicat?!…

În noaptea aceea s-a tras cu un AG-9 în hotel. Se pare că acolo sosiseră câțiva meseriaşi împreună cu generalii V. şi M. Care urmau să fie doborâți ca să nu poată fi interogați probabil…”

Marius se opri. Îi era deja rău de la atâta băutură şi totodată obosise. Victor dormea de mult sforăind şi mormăind în somn.

Afară începea să se facă ziuă. Fiind duminică, nu avea unde să se grăbească. Alexandru intră în bucătărie cu gândul la cele pe care Marius i le povestise toată noaptea. Puse de cafea însă nu mai putu să rabde şi se întoarse la prietenul său care tăcea înciudat, nevrând să adoarmă, luptându-se cu greața dar şi cu amintirile atât de vii pe care le avea.

„Marius, te întreb pentru ultima dată, iar dacă nu-mi răspunzi acum nu voi mai vorbi despre asta: ai tras?”

Marius îşi ridică încet privirea către prietenul său, o privire în care se putea citi o mare suferință. Era acolo toată drama unui om învins, a unui tânăr distrus, care fusese fără voia lui jucăria istoriei şi care ştia că până la urmă, într-un fel sau altul, va plăti chiar şi pentru ceea ce nu făcuse din voia lui…

Din ochii lui Marius începură să curgă nişte lacrimi mari, încărcate de durere…

„Vezi că se poate?!... Ştiam eu că nu eşti vreun fraier, de-aia m-am îndrăgostit de tine...”

Obsesia asta a Luanei de a face bani de datora în parte şi faptului că amantul ei, cel cu care într-un moment de slăbiciune rămăsese gravidă, era bogat. Era o beizadea, progenitură a reprezentanților vechiului regim, care acum preluau pe bucăți, tot ceea ce se putea prelua.

Ea fusese la o petrecere cu colegii de serviciu, unde şi acela era un mic şef. Îl pusese familia, prin relații, „ca să aibă şi el o ocupație”. Desigur că avea un automobil străin nou şi arunca banii în stânga şi în dreapta, mai ales pe femei. Până să cucerească vreo bunăciune ori vreo prospătură nu precupețea nimic. Apoi le îndepărta brutal, ca pe nişte zdrențe, ce de altfel, şi erau…

Aşa pățise şi ea. Fusese fascinată de banii lui, de siguranța pe care i-o inspira. El îi promisese că o s-o ia de nevastă, mai ales că ea la avansurile lui răspunsese mințind că nu are pe nimeni…

Făcuseră dragoste chiar în biroul lui, unde rămăseseră, chipurile, să muncească câteva ore peste program.

Ea sperase că el va fi o partidă mai bună şi îl va putea părăsi pe Alexandru pentru acest prinț plin de bani. Însă el, chiar de a doua zi îi răspunsese foarte protocolar la salut şi părea că a uitat cu totul de aventura pe care o avuseseră ei doi.

De ciudă, Luana îi făcuse o criză acasă, lui Alexandru, şi îşi propusese să se umple de bani

pentru a-i demonstra aceluia că este mai bună decât o credea el.

Apariția copilului care urma să se nască a complicat foarte mult lucrurile. Nu-şi mai putea permite să aştepte şi trebuia să găsească rapid o soluție.

Când îi spusese amantului de o oră că a rămas gravidă, acesta îi replicase sec: „Spune-mi doctorul la care te duci să faci avort şi o să achit eu costurile. Acum avorturile sunt la liber!...”

Dar ea nu vroia să avorteze nu pentru că i-ar fi păsat de copil ci pentru că simțea că aşa îl pedepsea pe acela… Îi crea o problemă pentru toată viața… Îl va face să sufere şi poate, până la urmă, va fi al ei pentru totdeauna…

De-aia îi spusese lui Alexandru că rămăsese gravidă, ca să poată păstra copilul…

Acum urma să-şi ducă la îndeplinire planul şi nu simțea pentru Alexandru decât o oarecare compasiune. Era doar vina lui că era aşa de fraier. Ea trebuia să supraviețuiască, iar în viață fusese învățată că în lume sunt doar călăi şi victime…

Alexandru îi dăduse cele două sute de mărci şi auspiciile se arătau a fi dintre cele mai bune. Setea ei de bani, pentru puțină vreme, avea un motiv să se liniştească. Sau cel puțin aşa părea…

„Cu ei numai bine îmi plătesc coaforul şi manichiura…”

La sfârşitul săptămânii urma să aibă loc nunta. Totul era pregătit de socrii atât de îndatoritori.

Desigur că manichiura, coafatul şi toate celelalte nu costau nici un sfert din sumă, dar Luana avea de gând să păstreze pentru ea restul de bani…

Formalitățile la primărie şi slujba de la biserică decurseră obişnuit, fără complicații. De la fotograf aranjaseră să meargă direct la restaurant, unde totul părea că decurge bine.

De la fotograf, deoarece restaurantul era aproape, au plecat pe jos cu tot alaiul. Pe drum s-au întâlnit cu tatăl natural al copilului care ieşea dintr-un bar la braț cu o blondă superbă. Ajuns în fața Luanei acela îi aruncă o privire ironică şi trecu mai departe…

Luana se înroşi şi peste câteva clipe lacrimi mari îi şiroiau pe obraji, ruinându-i machiajul. Cei prezenți, printre care şi Alexandru, punea asta pe seama emoțiilor, a oboselii şi a dispoziției schimbătoare, aşa cum toate gravidele o au, şi încercau să o liniştească.

Ea, în acele momente, ura pe toată lumea. Ar fi vrut să fugă după cuplul acela şi să-i scoată ochii blondei care îndrăznise să iese cu acela pe care ea îl vroia numai pentru sine.

Nunta trecu împreună cu tot penibilul pe care un astfel de eveniment în presupune… Pupături, zâmbete false, teama că nu vor strânge destui bani pentru a acoperi cheltuielile, cerşeala de la sfârşit, comentariile răutăcioase, paza chelnerilor şi a bucătarilor ca să nu fure din marfă şi băutură…

Ajunşi acasă, Luana, pretextând că nu se simte bine se aruncă în pat, aşa cum era

îmbrăcată cu rochia de mireasă şi încercă să doarmă, ca să uite de toți şi de toate.

Alexandru se duse ca de obicei în bucătărie, golit de gânduri, din cauza oboselii, şi se aşeză în fața ferestrei, privind strada pustie.

Teii mari din fața casei foşneau încet, parcă încercând să-l compătimească. Poate că ei înțelegeau multe; văzuseră atâtea şi atâtea destine frânte, întrerupte doar de câteva bucurii fugare şi lipsite de însemnătate.

Ibricul începu să sfârâie, semn că în curând cafeaua va da în foc, şi asta-l mobiliză pe Alexandru, care se repezi să apuce de coada ibricului, pentru a-l ridica de pe flacăra aragazului.

Îşi turnă o cană sănătoasă din otrava neagră şi, vrând să de aşeze la loc, observă după aragaz, caietul acela cu coperte groase, jurnalul pe care nu apucase să-l citească. Cu toate problemele, uitase complet de el în cei aproape patru ani de când îl primise. Încercase să discute cu Luana, care-l parcursese în totalitate, dacă merita sau nu să fie citit, dar ea schimba întotdeauna vorba, fapt care nu i se păruse atunci suspect. Poate că ea pur şi simplu nu avea chef să vorbească despre acel lucru deoarece probabil că i se părea plictisitor…

Însă ea, pe de altă parte, îl ascunsese în spatele mesei din bucătărie, uitând de el… Ar fi vrut atunci să-l arunce, dar nu se îndurase. Prea se recunoştea într-unul din personajele feminine… Dar nu în cel care avea acelaşi nume cu al ei…

Benzile adezive cu care fusese lipit pe partea dinspre perete a mobilei de bucătărie se uscaseră în timp şi acesta căzuse între masă şi aragaz, de unde acum îl recuperase Alexandru.

„De ce l-o fi ascuns?” gândi.

Deschise la întâmplare. După atâta timp nu mai ştia unde ajunsese prima dată cu cititul. Cert este că nu parcursese decât vreun sfert.

„Gelozia e o boală, una urâtă, care are legătură cu iubirea numai în măsura în care o ucide treptat. Ea înveninează şi sufletul în care se naşte, dar şi cel al persoanei asupra căreia se îndreaptă. Nu mă simțeam vinovat cu nimic, nu-i dădusem niciodată motive să mă bănuiască de infidelitate. O iubeam şi o respectam în aceeaşi măsură şi nici prin cap nu mi-ar fi trecut să o trădez, să-mi trădez propriile principii. Era soția mea, şi, fizic cel puțin, mă dăruisem ei în întregime. Nu aveam de gând să-mi retrag darul, cu atât mai puțin după ce a devenit mamă şi mi-a dăruit întâiul născut. De aceea, faptul că mă putea bănui, mă durea ca o palmă nemeritată şi poate tocmai de aceea nici n-am încercat să o conving de nevinovăția mea. Ştiam că dacă nu se convinge singură, nu există nici o şansă să se vindece de gelozie.

Până la venirea pe lume a primului născut, Adriana a pierdut câteva sarcini la vârste cuprinse între una şi patru luni, din cauza R.H. – ului negativ – susțineau medicii. Am trimis-o la băi la Sovata, am trimis-o la mare, ne doream foarte mult copii, eu mai ales îmi doream fetițe, dar în patru ani de căsătorie pierduse patru sarcini. Atunci i-am propus să înfiem un copil, o fetiță de trei

anişori de la o soră de-a Adrianei care trăia în Oltenia, mai avea încă doi copii şi o situație materială grea. Ar fi fost dispusă să o dea spre înfiere soră-si. Când am fost în vizită în Oltenia şi am văzut fetița, Adriana era gravidă în trei luni. Atunci am hotărât ca, dacă pierde şi sarcina aceea, vom renunța definitiv să mai încercăm şi o vom adopta pe Violeta (aşa o chema pe nepoțică). Nu a mai fost nevoie...

Cât am fost căsătoriți şi până să apară pe lume primul copil, am trăit una dintre cele mai frumoase iubiri, în încrederea totală unul în celălalt, o iubire neatinsă nici măcar de un cuvânt greu, de un reproş şi cu atât mai puțin de umbra geloziei. Eram o pereche frumoasă, admirată de toată lumea, un cuplu senin ca o zi de primăvară. Din păcate nimic nu e veşnic şi din adevărul acesta urma să gustăm şi noi.

Dacă timp de patru ani toată dragostea soției se revărsa asupra soțului, ajunsă mamă a transferat-o în întregime asupra copilului, ne mai lăsându-i soțului decât amintirea acelei iubiri totale. În mod sigur, nu era firesc să se întâmple astfel, dar mă gândeam că e doar ceva trecător, că e efectul naşterii reuşite, survenite după patru eşecuri, şi vreme îndelungată nu am acordat mare importanță schimbării radicale din viața noastră intimă. Afecțiunea mea nu suferise nici o schimbare, dimpotrivă, simțeam că dragostea pentru noul născut sporea în inima mea şi iubirea pentru mamă.

N-am dezmințit nici o clipă că am o inimă largă în care să pot cuprinde laolaltă un număr

nemăsurat de iubiri, o inimă să încapă însăşi IUBIREA, esențială.

Acel spor de iubire pentru Adriana m-a făcut să nu simt multă vreme cum dragostea ei pentru mine se golea pe măsură ce creştea aceea pentru copil, să nu simt, şi să înceapă să doară. Era ciudat însă că apăreau primele semne de gelozie ca şi cum aceasta ar fi putut fi un argument că dragostea încă există.

În credința mea intimă, dragostea nu putea fi un sentiment egoist, nu avea nimic comun cu simțul proprietății, nu putea fi obiectul nici măcar al unui schimb. Nu puteam înțelege iubirea decât ca dăruire, ca ofrandă, chiar o jertfă supremă a spiritului. Ea putea să fie însoțită şi de dăruirea trupului, un act ce ține în primul rând de instinct (instinctul de perpetuare al speciei) un act pe care iubirea ce ține de spirit îl înnobilează cu esență divină, dar care act, el singur, nu poate ține loc de iubire."

„Dar Luana mă tratează chiar aşa... Ca şi cum ar avea drept de proprietate asupra mea. Poate că mă iubeşte prea mult şi se teme să nu mă piardă...

Se cufundă în citit şi într-un târziu adormi cu capul pe masă...

Se făcuse amiază când Luana, din uşă, îl privi şi văzu înciudată că găsise jurnalul şi trecuse bine de jumătatea lui cu cititul...

„Oare va înțelege?..."

„Ex-regele M. se află pe aeroport unde a sosit cu o cursă charter aparţinând companiei English Airlines, şi aşteaptă de mai bine de patru ore să primească aprobarea de a...”

„Ce-o mai fi vrând şi babalâcul acesta. După ce că a plecat cu cele şaişpe vagoane cu valori, furate din averea poporului, acum vrea să-şi ia probabil împărăția înapoi...

Să se ducă acolo la ferma lui de pui, că acolo îi este locul şi acela îi este nivelul!”

Ştirile prezentau tot acest incident ca pe un atac la adresa independenței republicii şi a democrației.

Alexandru fu smuls din retorica politică a gândurilor sale de țipetele Luanei, care se sprijinea cu mâinile de tăblia mesei din bucătărie, unde gătea prânzul. Speriat, bărbatul se repezi în bucătărie, crezând că Luana se tăiase, ori se rănise în vreun alt fel.

„Mi s-a rupt apa şi au început contracțiile...”

Alexandru telefonă de urgență la Salvare, vorbind agitat cu o dispeceră plictisită, care-l cam lua de sus. La insistențele lui, după ce îi spusese că nu are cu ce altceva să ducă gravida la spital, catadicsi în sfârşit să strice liniştea colegilor ei şi să trimită un echipaj doar cu şofer şi asistentă la adresa solicitantului.

În grabă, Alexandru aruncă câteva schimburi într-o geantă, două combinezoane, actele şi luă ceva bani din cutia unde îi ținea de obicei.

Peste vreo douăzeci de minute sosi ambulanța, şi urcă fără grabă asistenta. Privi cu destul de multă răceală gravida, o consultă sumar şi le spuse să coboare la salvare. Suta de lei primită o mai îndulci, iar până la ambulanță starea de spirit a asistentei deveni cu totul alta.

La maternitate încă înainte de a fi terminate formularele de internare pentru soția sa, Alexandru dădu moaşei cincizeci de mărci iar medicului o sută. Luana a fost repartizată într-un salon cu numai câteva paturi şi i se administră şi un medicament de dilatare primit din străinătate, care s-o ajute să nască mai uşor.

După două ore, fetița lor, Carmen, era dusă „nu că trebuie, dar ați fost aşa drăguț…” la incubator, pentru a sta vreo două zile.

„Aveți un copil de nota zece!” zâmbi asistenta de acolo, după ce Alexandru îi strecură în buzunarul halatului cincizeci de lei.

Starea Luanei era bună. Părea că frământările datorate gravidității dispăruseră în urma naşterii. Dar de fapt ea se resemnase; cel puțin deocamdată.

Alexandru era în culmea fericirii. Îi spuse Luanei că se duce cu prietenii iar ea nu protestă, dar nici nu se arătă prea bucuroasă.

„Să nu bei prea mult!” fu tot ce-i spuse.

„Cam tare ţuica asta! Tare bună!...” râse Marius. Cam rar ne mai întâlnim!... Ştiu! Luana!...”

„Mă protejează de voi, şi cred, după toate probabilitățile, că are motive să o facă...”

Victor, tăcut de obicei, era acum şi mai înnegurat. Se aşternuse pe băut ca niciodată mai înainte. Umplea paharul şi înghițea. Apoi din nou, la doar câteva minute.

Marius şi Alexandru nu-l băgară la început în seamă, dar după un timp deveniră din ce în ce mai îngrijorați.

„Victor, dă-mi sticla aia. Vrei să-ți faci rău?”

„Da!...”

Te poți sinucide mult mai rapid şi mai uşor şi nici nu strici bunătate de țuică!...” făcu Marius mişto de prietenul său.

Victor strânse gâtul sticlei şi se împotrivi intenției lui Alexandru de a i-o lua. Acesta bătu în retragere şi-l lăsă în plata domnului. Aduse o altă sticlă numai pentru ei.

„Eu chiar am crezut în patriotism! Am crezut că pot să-mi apăr țara de nenorociți!”

Alexandru şi Marius rămaseră perplecşi. Victor nu mai vorbise niciodată aşa de mult. Dar, chiar şi acum, vorbea bolovănos, greoi, apăsat, ca un moț veritabil ce era.

De fapt nici nu vorbea cu ei. Ci mai mult cu sine. Gândea cu voce tare.

„Habar n-aveți cum s-au aruncat ca vulturii asupra patriei. Ea va fi vândută pe bucăți. Fabricile vor fi scoase la mezat. Le vor falimenta

chiar cei care le conduc. Le vor cumpăra pe nimic, pentru alții.

Stațiunile vor fi lăsate la început în paragină, apoi cumpărate.

Pământul arabil va fi fărâmițat până la a nu mai putea fi lucrat mecanizat, va rămâne nelucrat şi apoi va fi reconcentrat în mâinile străinilor.

Zăcămintele, după ce minele vor fi închise ca neprofitabile, vor fi vândute pe nimic, tot străinilor.

Iar pe noi, ne-au demoralizat cu totul.

Nu poți apăra cu forța un popor care nu vrea să fie apărat. Unul care a pornit pe calea sinuciderii, va reuşi la un moment dat, indiferent de câte ori va fi salvat.

Poporul acesta amărât nu va mai avea nimic al lui!..."

„Uraa! Nu ne vindem țara! Armata e cu noi! Moarte teroriştilor!" strigă, lozincard şi batjocoritor, Marius, întrerupându-şi prietenul.

Alexandru îi făcu semn să nu mai strige aşa că trezeşte vecinii.

Victor îşi prinse capul în mâni şi tăcu, lăsându-şi cu gura căscată prietenii.

Băură în tăcere un timp, din pricina surprizei, dar şi pentru faptul că nu îndrăzneau să-i tulbure tăcerea lui Victor.

„Dar ştiți, toate astea nu contează. Mama este bolnavă de cancer..."

O tăcere groaznică, penibilă, irespirabilă se aşternu.

Ceilalți doi nu găseau nimic bun de spus. Şi ce oare ar fi fost de spus, fără să sune fals, ori gol?!...

Băură în continuare. Marius şi Alexandru îşi reveniră treptat din starea de jenă care se crease şi încet, încet, limbile li se dezgheţară.

Uitară de Victor, care, în curând, uită şi el de sine, bând mecanic, dar vârtos.

„Cât de curând cred că voi fi dat afară! spuse Marius. Toate guvernele României de după Decebal s-au temut mai tare de propria armată decât de duşmanii țării.

De fapt duşmanii omoară plebe şi mai rar boieri. Aşa că elitele nu trebuie să se teamă de nici un duşman din afară. Atâta timp cât au o națiune de muls, o vor face, având grijă ca nimeni din țara aia să nu li se opună.

Cât le va ține figura, vor flutura nişte inepții pe post de norme patriotice, morale, etice, democratice, de fapt nişte iluzii pentru care unii fraieri vor accepta să moară ori să fie înjugați într-un fel stupid şi sinucigaş.

Iar dacă alții vor veni şi le vor lua moşia, vor găsi ei un alt popor pe care să-l pună la muncă pentru ei. Ori se vor preda noilor stăpâni, devenind slugi credincioase, oprimându-şi propriul popor mai abitir şi cu mai mult curaj şi mai multă cruzime decât ar fi făcut-o cuceritorii înşişi.

Ştii, eu cred că treaba asta cu integrările în alianțe şi alte celea, este şansa unora, plictisiți de ceea ce au, de a primi jucării noi. Nu le mai sunt pe plac saloanele de aici, din această

provincie a civilizației, şi vor să participe la bârfele de la Paris, ori, de ce nu, de la New York. Vor să schimbe votca pe whiskey şi porcul pe caviar.

Ne tot amenință că, pe noi ăştia care am fost formați în şcolile comuniste, ne vor epura. Bă, nu ştiu dacă nu mi-ar face un bine?!...

Numai că mama lor de derbedei, nu-mi place să fiu dat afară de nişte idioți!

Cică pe cei care nu ştiu limba engleză nu-i vor mai avansa în funcții de comandă. Eu am făcut rusă şi franceză, dar astea nu le trebuie."

„Păi ce te opreşte să înveți angleză?"

„Nu vorbitori de engleză caută ei. Ci motive de a ne da afară...

Mai nou am schimbat culorile cu care fircălim pe hartă. Inamicul nu mai este cu albastru şi prietenii cu roşu, ci invers.

Ne-au mai schimbat şi din denumiri. Nu mai avem inamici ci adversari; cică e mai fason aşa.

Bă da am auzit una tare de tot. Cică România, aşa a hotărât conducerea ei, nu are duşmani!... Să auzi şi să te cruceşti. Ori oi fi eu paranoic?!..."

„La ce conducere avem, nici nu avem nevoie de duşmani!"

Râseră.

„Ia zi, poete, cu scrisul cum mai stai?"

„Nici prea, prea, nici foarte, foarte. Duminică citesc în cenaclu câteva proze scurte, că mă tot bâzâie Filozoful dar şi Colonelul. Nu ştiu ce rost are toată treaba asta.

Citeşti acolo şi unii care nu scriu, ori alții care scriu prost, cel mult mediocru, îți dau tot felul de sfaturi, cu intenția de a se afla în treabă. Ori fac culturologie, ori fac aprecieri generale, ori vorbesc chiar fără să fi citit ori ascultat materialul prezentat…”

„Păi dacă nu-ți place, ce cauți pe-acolo?!…”

„…?!”

„Toți avem nevoie să fim apreciați, să ni se spună că suntem valoroşi. Iar tu, în secret, vrei ca ei să te laude, deşi, de frica de a nu fi criticat, declari că nu-ți pasă de părerea lor…”

„Ie-te la el psihologul! Eu nu am nevoie…”

„Nu minții că-ți taie popa limba!”

„Probabil că ai dreptate. E vorba aici şi de ce zici tu. Mai poate fi şi un soi de masochism. Problema este că într-adevăr nu ştiu ce mă împinge să scriu. Că au făcut-o atâția alții. Şi nici ei n-au schimbat lumea…”

„Astăzi ne va citi colegul nostru Alexandru. El zice că proză scurtă. Să-i dăm crezare şi să-i dăm cuvântul!” deschise Filozoful şedinţa cenaclului.

Alexandru începu să citească, stăpânindu-şi cu greu emoţiile.

„Mai rar, domnule!” îl îndemnă preşedintele cenaclului.

Auditoriul era destul de atent. Însă Alexandru avea impresia că nu înţelegeau nimic din ce citea.

După vreo jumătate de oră se opri, transpirat, roşu la faţă de efortul pe care-l depusese ca să-şi domine emoţiile.

Rând pe rând vorbitorii îl încurajaseră. Observaseră modernitatea. Alţii felul scriiturii. Alţii modul în care citise. Adică aceleaşi discursuri cu care peste ani avea să se obişnuiască; luări de cuvânt complezente, în care vorbitorii încercau să arate cât de mult ştiau ei, rareori având legătură cu cele prezentate.

Penultimul vorbi Profesorul. Stătea ca de obicei pe ultimul rând de bănci al sălii şi când vorbea toţi îl ascultau cu interes.

Vorbea calm, măsurat, folosind fără ostentaţie o retorică erudită, elevată.

Alexandru avu atunci revelaţia că de-aia venea la cenaclu. Să găsească astfel de fiinţe care să-l ajute să-şi satisfacă dorinţa asta a lui de a înţelege. Nu de a cunoaşte ceva anume, nu de a găsi răspunsuri la întrebări punctuale, ci de a înţelege. Aşa, în general. Simţea că dacă va

înțelege o parte, va înțelege de fapt totul. Căci totul se regăseşte în toate părțile sale.

„Marius ar spune că am luat-o pe calea sigură dar obscură a religiei!” gândi Alexandru.

Îşi amintea cum pe la vârsta de vreo opt ani citise „Biblia hazlie” şi îi spusese bunicii sale îngrozite că nu mai trebuie să creadă în minciunile scrise în cealaltă Biblie, cea adevărată.

Bunica nu ripostă ci doar îl întrebă: „Cum poți să spui aşa ceva?!...”. Se oprise ruşinat şi nu-i mai demonstrase bunicii erudiția deprinsă din acea primă lectură a lui.

Iar apoi fusese, pe măsură ce creştea, atras de tot ce însemna yoga, telepatie, telechinezie, magie – dar în nici un caz de religie.

Se considera şi se comporta ca un ateu. Ateismul era doar religia comuniştilor!...

El crezuse sincer în acele dogme ale materialismului dialectic şi istoric. Erau plictisitoare şedințele în organizația tineretului comunist, iar mai apoi fuseseră la fel cele de partid. Însă acumulase destulă convingere în realitatea crimelor capitaliştilor, în exploatarea omului de către om, în decăderea moralității încât să poate crede sincer că doar comunismul poate fi soluția pentru țara lui. Şi mai era ceva: ca vlăstar al păturii sărace a populației avusese tot timpul senzația că prin învățătură putea să răzbată şi să se realizeze în viață.

Nu ştiuse decât jumătatea comunistă a adevărului însă. Jumătatea capitalistă, care se putea rezuma simplu în câteva cuvinte: şi comuniştii făcea aceleaşi lucruri reprobabile ca şi

capitaliştii, dar la adăpostul unei ideologii diferite... Aşa că acum, când putea să facă o comparație între cele două regimuri – căci trăise în ambele – îşi dădea seama că pentru individ, luat ca entitate, nu există compasiune şi nici respect din partea niciunei societăți. Că, dacă doreai să reuşeşti social, trebuia să renunți la principiile morale, în oricare din orânduirile sociale aveai nenorocul să trăieşti...

Şi-atunci începuse să se angreneze din ce în ce mai mult într-o căutare a spiritualității şi a spiritualizării proprii. Şi ajunsese chiar să frecventeze o mănăstire pentru a se spovedi şi pentru a se împărtăşi, deşi făcea asta foarte rar...

„Să dăm cuvântul domnului Alexandru pentru a ne spune în încheiere câteva cuvinte...” rosti preşedintele cenaclului, Filozoful, ceea ce-l scoase pe Alexandru din meditația în care căzuse.

„Încep prin a vă mulțumi pentru aprecierile făcute şi pentru îndrumările pe care ați socotit de cuviință să mi le împărtăşiți... Dar, vedeți dumneavoastră, întotdeauna am făcut numai cum am vrut eu, în aproape tot ceea ce priveşte viața mea.

Plec de la premisa că nu există rețete. Fiecare dintre noi, trăind într-o cultură panicată de diversitate, obsedată de frica pe care i-o provoacă apariția lui „Unu”, cultură care încearcă furibund să clasifice totul cu mijloacele trecutului, trebuie să aibă curajul să-şi urmeze propria cale.

Cei ce are scriu cu punctuație o recomandă celor care nu o folosesc; poezia a fost pe rând cu rimă, fără rimă, iar acum revine din ce

în ce mai insistent la un ritm care vrea să țină şi locul rimei; există definiții pentru schiță, nuvelă, roman, dar am întâlnit romane psihologice cu un singur personaj… Nu voi mai continua.

Iertată-mi fie îndrăzneala, dar majoritatea criticii literare se cantonează în starea de a parazita literatura, şi de a-şi stabili sinecuri şi avantaje… Se condamnă pe sine şi vor să-i condamne şi pe alții să trăiască în trecut…

Sunt puțini cei care înțeleg ce recenzează, iar aceia trec dincolo, în a se face părtaşi cu scriitorul la acel mare eveniment spiritual al scrisului. La marea îndrăzneală şi aventură de a scrie…

Din fericire eu nu trăiesc din scris aşa că-mi îngădui să fac în domeniul acesta un exercițiu de libertate!

Credința mea sinceră este aceea că sunt doar un scrib, prin care, ca printr-o uşă, trec acele dezvoltări spirituale care sunt compatibile cu credințele mele cele mai intime. Cele ce scriu, de fapt, se scriu, prin mine…

Vă mulțumesc pentru bunăvoința de a mă fi ascultat."

Discursul nu fusese bine primit de nici unul dintre cei de față, în afara Profesorului. Acela înțelesese că tânărul din fața sa este destinat unei altfel de ființări decât cea de obşte.

„Numai de nu se va pierde pe apele acestea atât de pline de capcane ale scrisului!…"

„**Canalul de televiziune de scandal** arăta cum Preşedintele dorea să obţină al treilea mandat. El explica ceva încurcat despre faptul că primul mandat fusese doar pe jumătate, că de fapt în primul nu fusese ales, că din toate punctele de vedere – uitase să spună că morala nu are nicio legătură cu politica – este perfect îndreptăţit să candideze la un alt mandat.

Puterea era tot ce-şi dorea. Nu bani, nu averi! Locuia şi acum, după unul ori două mandate – stabiliţi dumneavoastră câte – într-un apartament cu două camere, primit pe vremea când era secretar cu propaganda al partidului comunist.

Lupta electorală se declanşă cu multă virulenţă. Şi chiar violenţă.

Alexandru nu suporta intelectualii băşinoşi, care inventaseră un nou titlu de nobleţe şi se intitulau „dizidenţi", care vorbeau foarte neclar despre nişte treburi, mă rog, drepturi ale omului, principii, pe care numai ei le ştiau ori le înţelegeau.

Atitudinea lor de superioritate era de tipul: „bă proştilor, lăsaţi aşa cum spunem noi, că voi sunteţi prea reduşi mintal ca să înţelegeţi!".

Cei care nu înţeleseseră de fapt pe ce lume trăiau erau tocmai aceşti intelectuali!

Cui se adresau ei? Celor câteva sute de mii care suferiseră conştient de pe urma regimului comunist?! Cum putea ei să ofere un nou ideal la care să adere marea masă a populaţiei?

Gloata îşi descoperise un nou mod de a se îndreptăți pe sine spunând: „Ce, noi nu am suferit?”…

Începuseră deja unele concedieri, iar o boieroaică scăpătată, care-şi cerea înapoi proprietățile de milioane de dolari, apărea la televizor şi explica românilor cum pot face economie topind în apă capetele rămase de săpun, din care, presându-le într-o savonieră, puteau obține batoane întregi…

Intelectualii aceia prea bătrâni, prea puțini, prea gângavi şi prea grăbiți să aducă raiul pe pământ în țară, au suferit o înfrângere zdrobitoare, din nou.

Erau dezbinați, mândri, prea încurcați în dezbateri de principi, şi lipsiți de o viziune comună care să inspire poporul…

Viziunea lor însemna de fapt o multitudine de viziuni, lipsite de putere, care nu inspirau pe nimeni, nici măcar pe ei înşişi…

În zadar au scandat câteva sute de demonstranți: „Preşedintele, de Crăciun, este porcul cel mai bun!”… N-a folosit la nimic!

„Haide dragă, nu mai face atâtea nazuri!” îl luă în primire Luana pe Alexandru. Mergem la nuntă şi gata. Este colegul meu şi nu mă pot face de râs părând prea zgârcită…

Nu stăm prea mult, pretextăm că are Carmen febră, şi înainte de tortul miresei, dăm „cinstea” şi ne retragem.

Trebuie să mergem la nunta asta! Înțelegi?! Trebuie!”

Alexandru, ca de obicei, protestase împotriva participării la o asemenea chestie. Mai nou folosea tot timpul de care dispunea pentru citit şi scris.

Publicase deja două cărți, destul de bine primite. Lui i se păreau că nu înțeleseseră, nici chiar cei care-l lăudau, mai nimic. Se izola din ce în ce mai tare simțind că nu avea cu cine să comunice.

„Cunoaşterea te face singur” citise undeva. Nu ar fi crezut vreodată că are acelaşi grad de adevăr şi aceeaşi perversitate ascunsă ca aceea a lozincii batjocoritoare: „Munca vă va face liberi”, scrisă pe intrarea la intrarea infamului Auschwitz…

„Bine, ai câştigat! Mergem…”

Luana acordase o atenție suspectă modului în care se îmbrăcase, a modului în care se dichisise. Părea că vrea să demonstreze ceva. Întrebarea era: cui?

Nunta avea loc în cel mai luxos local al oraşului. Luana îi ceruse să oprească pe o stradă paralelă: „Ca să nu ne vadă cu buda noastră de Opel Kadett!” justifică, făcându-l pe Alexandru să simtă o relativă ciudă, că la adresa automobilului lui, a jucăriei lui preferate, se vorbea cu atâta lipsă de considerație.

Fuseseră aşezați la masă în grupul celor care nu erau rudă nici cu mirele nici cu mireasa. Adică a celor care întâmplător erau colegi se serviciu, ori cunoştințe, ori vecini.

Ce-ar fi aşteptat Luana?! Să fie la masă cu mirele?... Poate chiar în dreapta lui pe post de mireasă?!...

Cert este că ea, care ura alcoolul, a reuşit să se îmbete. Pe măsură ce ingera alcool, devenea din ce în ce mai țâfnoasă.

Chelnerul care nu ştiu ce nu-i făcuse pe plac, fusese repezit şi apoi jignit. Vorbea cu glas tare criticând mâncarea. Ba aranjamentul floral. Pe scurt, părea să nu fie mulțumită de nimic.

Îl luase pe Alexandru cu forța la dans, aproape toată noaptea. Dansa într-un fel demonstrativ, cam prea languros pentru sensibilitatea nu numai a soțului ei, dar şi a altor meseni. Dintre care unii începuseră să o privească drept o posibilă cucerire, şi încercau să-i atragă atenția.

„Hai Luana, să plecăm. Te-ai îmbătat şi te faci de râs... Ne faci de râs...”

„Nu plec de aici până când...”

Se oprise la timp. „Până când nu se însoară cu mine” ar fi vrut să spună probabil...

Dându-şi seama că mersese totuşi prea departe, acceptă să fie condusă acasă. Era ora unu noaptea şi când ajunseseră, Alexandru era foarte obosit.

Luana se dezbrăcase şi îl chema acum, imperativ, să vină să facă dragoste cu ea. Insista atât de mult de parcă ar fi vrut să se răzbune pe cineva.

Alexandru cedă şi actul se petrecu într-un fel de încrâncenare. Nu ei doi făceau dragoste ci trupurile lor se acuplau, iar ei doi

urmăreau ce se întâmplă aşa cum doi străini urmărea un spectacol.

Alexandru îşi aduse aminte de pasajul acela din jurnal:

„Acum părinții aceştia trăiau împreună ca doi străini când ei, copiii, ar fi preferat în locul politeții cu care se tratau acum, certurile de altădată, care aveau în ele mai multă căldură şi poate chiar dragoste - e drept că una trăită strâmb, dar tot mai bună decât această linişte lipsită de căldură."

Adormiră fără nici un cuvânt schimbat între ei. Nu se urau, doar că realizaseră, de data asta amândoi, că nu se mai iubeau…

Alexandru visă ceva legat de o călătorie interstelară, ajungând în fața unei femei colorată în pete strălucitoare. Ştia că se produse fără voia lui o călătorie în spirit şi totodată simțea simpatia acelei ființe cu privirea şi expresia feței foarte vii şi foarte blânde, care-l privea fără a-i cere nimic. Doar îl privea. Alexandru simți o mare plenitudine sufletească…

Ceasul deşteptător sună deranjant, speriindu-i pe amândoi, căci îl uitaseră setat, deşi era duminică dimineața.

Luana nu catadicsi să se ridice din pat. Încă mai suferea teribil din cauza faptului că amantul ei se căsătorise. Nici ea nu ştia de ce iubea un om care o sedusese, făcuse dragoste câteva zeci – prea puține – de minute cu ea, după care o abandonase ca pe o stricată…

Poate chiar de aceea se simțea atrasă de el! Ea era ahtiată după faptul de a fi acceptată. Toți ceilalți trebuiau să-i servească ei. Totul trebuia să se facă aşa cum vroia. Iar în cazul aceluia, lucrurile au decurs exact pe dos.

Ceea ce a ambiționat-o să facă orice pentru a restabili poziția ei în centrul universului tuturor. Deci şi al aceluia. Care însă nu era interesat, deşi destul de măgulit, de perspectiva unei relații cu Luana.

Avusese orice femeie pe care şi-o dorise. Le oferea bani, lux. După care se retrăgea în lumea lui însingurată, de animal de pradă…

Dar insistența Luanei însemna pentru el că ea îl iubea. Nu ştia să fi fost iubit până atunci de vreo femeie. I se păruse că toate vroiau de la el banii şi luxul pe care el le oferea. Nu ştia că le judeca prin prisma unei lupe cu un câmp vizual foarte limitat. Frica lui îl determina să strige după ajutor, iar el făcea asta tocmai prin imoralitatea pe care o afişa.

Iar acum, îi părea din ce în ce mai mult că singura care îl înțelegea şi era dispusă să-l accepte aşa cum era purta numele de Luana. Din

nefericire era căsătorită… Dar când fusese asta o piedică pentru el?!…

Dar şi el era căsătorit! Şi ce?!…

Într-una din zilele următoare, Luana şi amantul, făcură din nou dragoste în biroul aceluia. Ajunsese acum director.

În loc de cuvinte tandre, în timpul actului, îi spusese: „O să te promovez şefă peste inspectorii de asigurări!”.

Pofta de putere a Luanei întâlnise satisfacția de a fi puternic şi de a oferi arbitrar această putere, care aparțineau amantului.

Rezultatul fu un orgasm spectaculos, mult dincolo de ceea ce ar fi putut oferi un act pur carnal…

Luana veni de la serviciu fără chef de tot şi de toate. Însă, în sufletul ei sentimentele erau diverse şi totodată contrare. Era satisfăcută de victoria pe care credea că o obținuse. Dar era totodată îngrijorată. Luată de val nu avusese grijă în nici un fel şi era chiar în acea perioadă a ciclului de maximă fertilitate.

„Nu o să fie nimic. O să fiu bine!”

Însă luna trecu fără să-i vină ciclul…

„O fi vreo tulburare, nu-i de fapt nimic!”

Şi mai trecu o lună. Ceea ce însemna deja ceva.

Medicul ginecolog confirmă că era gravidă, în vreo lună şi ceva… Ea nu mai ştia dacă-şi dorea ori nu-şi dorea asta… Capitulase în fața ei însăşi, căci obosise să se mai lupte cu vinovăția produsă de ceea ce îi cerea lumea să facă şi ceea ce simțea ea că are de făcut.

„Sunt din nou gravidă, şi de data asta este vina şi a mea şi a ta!” îi spuse Luana lui Alexandru.

De data asta nu era nici un fel de ciudă, nici un fel de acuză în vorbele ei. Era mai mult o recunoaştere matură, destul de obosită, a unei realități pe care ea o exprimase evaziv. Era vina ei că se lăsase din nou sedusă de amant. Era vina lui că, până la urmă, prin felul lui de a fi, o lăsase să-l înşele.

Într-un fel, ea îl acuza tocmai pentru că era aşa de bun cu ea şi îi făcea toate poftele. În fața noii situații ar fi preferat ca el să fi fost mai bănuitor, mai gelos, mai violent chiar, dar să nu o lase să greşească din nou. Să nu fi lăsat, el, să fie create condițiile acestea în care ea să se simtă vinovată față de relația lor!... Față de faptul că îl înşelase…

„Poate o să fie un băiat!” exultă Alexandru, dar cu măsură, pentru că Luana îl învățase în ani că în relația lor, ea nu accepta ca el să fie prea sentimental. Şi chiar aşa crezu că se comportă Luana şi acum, când la bucuria lui ea izbucni în plâns.

Însă Luana plângea pentru că, în sfârşit, se ura din cauză că el era atât de bun iar ea îi răsplătea cu atâta răutate…

„Este atât de sensibilă”… gândi Alexandru.

Din cealaltă cameră auzi fetița care îl striga: „Tati! Tati! Calmen flică! Mami pânge!”.

Porni într-un suflet şi îşi luă fetița în brațe pentru a o linişti.

Adormiră toți trei, el îmbrățişând-o pe Carmen, Carmen îmbrățişând-o pe Luana, iar Luana urându-i dulce-amar pe amândoi pentru că o făceau să îi fie dragi, iar ea vroia să îi respingă.

„Fraţilor, să veniţi la mine că de acum ne vom vedea mult mai rar!” M-am mutat cu serviciul!...

În garsoniera lui Marius toate lucrurile erau strânse în cutii de carton şi pregătite pentru transbordare.

Alexandru şi Victor ajunseră, intraseră, şi nu le venea să creadă.

„Pleci definitiv?!”

„Nu. Doar temporal...” folosi Marius licența poetică preferată. Argumenta în fața oricui că „temporal” nu vine de la „tâmplă” ci de la „timp”...

„Garnizoana ta e țara!” mi-au spus. Şi: „Dacă nu-ți convine, dă-ți demisia!”

Aşa că, în urmă cu vreo două luni m-am prezentat la noua unitate.

Singurul lucru care îmi rămâne de făcut, la cât mă duc băierile înțelepciunii mele limitate, este să trag o beție soră cu moartea, ca mâine să-mi fie rău, atât de tare, încât să suport cât mai uşor şocul acestei tranziții nesfârşite, care iată că acum mă afectează direct şi personal pe mine...

Îți vine să crezi că scorpiile astea maniaco – depresive, tarantulele astea de scorbură, au pregătit totul în secret, în numele transparenței de tip glasnost probabil, şi ne-au trântit pe nepusă masă în cap mutările, în numele aşa zisei planificări a carierei şi probabil al disciplinei mai noi pe care o studiem şi din care ne pun să dăm examen la pregătirea cadrelor: „Drept internațional umanitar”.

Am uitat: noi nu suntem oameni, iar la drepturi am renunțat pe când cu jurământul... Apropo, l-am depus a doua oară, pe ăsta capitalist, cu puțin timp înainte de a ne anunța că ne mută. Parcă au vrut să fie siguri că nu ne vom putea opune...

La noi totul parcă este înțeles de-a-ndoaselea. Trebuie să facem economie, drept pentru care inventăm un număr nesfârşit de planuri, schițe, foi de parcurs, oameni care să le aplice, astfel că, înainte de acest efort spre economie, cheltuiam cu mult mai puțin. Economia ar trebui să însemne primordial mai puțină cheltuială, nu?!..."

„Scoate mai bine băutura, că nu vei reuşi să ne amețeşti cu retorica ta plină de elocvență patetică, să ştii!"

„Poftim de haideți în dormitor!" folosi Marius, din nou, o expresie culeasă de la țară.

Aşternuturile erau poziționate în jurul patului, imitând acele bănci romane folosite la banchete. Pe care musafirii puteau şedea, puteau sta în capul oaselor ori se puteau întinde pentru a dormi. Pe pat, pe o bucată de placaj, stăteau adunate toate sticlele de băutură pe care le avea Marius, precum şi câteva farfurii cu salate, măsline şi uscături, cumpărate desigur de la vreun magazin.

„Nu vă sfiiți! Veseliți-vă! Participați la îngroparea vieții mele sociale, atâta câtă mai era!"

„Rezistă vreo trei ani! Nu face rădăcini acolo! Totul se va terminat în trei ani!" spuse Victor, surprinzându-i cu „logoreea" sa pe cei doi.

Şi făcându-l totodată pe Marius să ia aminte foarte atent la spusele lui.

Apoi se aşternuse pe băut, în tăcere, ca de obicei. Ca răspuns la privirile lor întrebătoare, le răspunse doar atât: „Această inițiativă a corbului militar a fost analizată. Evoluția țării în contextul internațional o va anula. Corbul încearcă, din ordinul stăpânilor lui din KGB că creeze o poartă încuiată prin care să nu poată intra capitaliştii. Prin care, de fapt, să ne fie mai degrabă nouă aproape imposibil de a ieşi!”.

Nu mai spuse nici un cuvânt toată seara. „Bine mă, ripostase Marius, dar eu, afierositul, ce vină am?!”.

„Vina de a te fi născut!” răspunse Alexandru în locul lui Victor.

„Au venit săptămâna trecută trei generali cu caschetele mari cât roata carului care ne-au spus că avem trei variante de a pleca de acolo: la pensie, prin demisie ori peste drum, în cimitir. Toți trei au repetat acel mesaj. Parcă era blestemul lui trei la pătrat…

M-a mirat foarte mult curajul – este încă o perioadă destul de tulbure, amintirea CADA[1] n-a dispărut – când un căpitan proaspăt venit din Academie, a cerut să iese la raport şi le-a spus domnilor generali că greşesc preluând fraza stupidă, manipulatoare şi distrugătoare de moral cum că obiectivul armatei este profesionalizarea.

---

[1] Comitetul Adhoc de Democratizare a Armatei.

„Se înțelege că noi nu am fi profesionişti ci am fi, prin contrast, amatori… Mai degrabă este vorba de o creştere a gradului de profesionalism, ceea ce este o activitate continuă…”

„Băi căpitane!…”

Dacă până atunci ofițerul crezuse sincer în intenția sa şi vorbise cu o mare dorință de a se face înțeles, acum se înroşise brusc la față şi se încrâncenase în fața lisei de respect şi a desconsiderării jignitoare a formulei.

„Dacă eu vă respect şi mă adresez dumneavoastră cu „domnule general” regulamentul vă cere şi dumneavoastră să faceți acelaşi lucru…”

„Nesimțitule! Ieşi afară!”

„Vă rog să nu-mi adresați cuvinte jignitoare!…”

Chelia acoperită cu părul lăsat să crească dinspre partea dreaptă a capului generalului se dezgolise indecent căci părul îi căzuse în dezordine accentuând efectul grotesc al feței descompuse de furie. Generalul acela care absolvise academia de comandă la Moscova nu fusese atenționat niciodată pentru abuzurile pe care le făcea.

Nu se ştie de ce, poate că spiritul revoluționar nu se pierduse în cei aproape cinci ani, cei din sală au început să aplaude şi se ridicară în picioare.

Generalul, serios afectat, aproape înnebunit de cele ce se petreceau, părăsi urgent şedința, uitându-şi cascheta pe care i-a dus-o mai târziu aghiotantul.

Ce-o fi pățit căpitanul, vorba basmului, cu nimeni n-o fi împărțit! Cert este că a dispărut dintre noi, probabil mutat la „Cuca Măcăii”, ca să nu mai întâlnească generali pe care să-i învețe că cea mai mare democrație este în regulamentele militare. Că ți se spune şi cum să vorbeşti, şi ce să vorbeşti, şi ce drepturi ai dar şi ce obligații ai. Iar dacă-mi comanzi o sută de „Culcat!”-uri, tu trebuie să stai în poziția „Drepți” toată acea oră cât îmi ia să le fac!...”

„Bine, că te muți văd, dar unde o să locuieşti?” îl întrebă Alexandru.

„Niciunde. Ei vor să ne forțeze – se cred deştepți – să ne stabilim acolo, în orăşelul acela cu aer de comună şi civilizație de sat. O dată la trei zile trebuie să stăm acolo, o treime din efectiv. Eu dorm învelit în manta pe scaunele ori pe mesele – la alegere – din sala de festivități. Dar mai ai şi vreo două – trei servicii de 24 de ore pe lună, când, ieşind dimineața din schimb, ai vrea să pleci acasă, dar nu ai cu ce, pentru că mijloacele de transport în comun, adică doar trenul, nu pleacă decât la orele şaisprezece.

Aşa că rămâi la serviciu şi te alături celor care trag o beție în birou.

Vreau să vă povestesc aventura unui coleg, căpitan, repartizat şi acesta, din academie, direct la noi.

A fost trimis prin nouăş’ doi la un schimb de-ăla de experiență cu trupele (...). Că, vorba lui Heidegger, trebuia să ieşim din închidere prin deschidere. Dar deschiderea aceasta a

închiderii cred că a fost calculată să fie benefică doar pentru ei, pentru noii stăpâni.

No, şi îl invită să participe la un concurs de tragere, cu M16-le lor ăla pe care-l cred ei fantastic şi care-i făcea să se cace pe ei, blocându-se la tot pasul pe când cu războiul pierdut…

Apropo, nu ştiu dacă ne-ar da drumul în pădure, eu un pistol mitralieră şi unul de-al lor cu un M16, care din noi ar muri primul!…

Dar şi celălalt, vorba cuiva, tot va muri o dată şi o dată…

Bă, fraţilor, trage ăsta numa'-n zece, de-i tălbăceşte pe ăia de cap. Ăia erau trupe de elită, aduse acolo special ca să-l facă pe acesta şi pe alţii foşti comunişti să se simtă mici, nepregătiţi, amatori, ce mai!

La care el le zice: „Da' ştiţi, eu sunt de meserie ofiţer de auto, nu din ăla care luptă-n prima linie. Să-i vedeţi pe ăia cum ştiu să tragă, şi după colţ."

I-a băgat în sperieţi. Adică prada a devenit prădător şi cu umoru' a manipulat ălora poporu'.

Ceea ce nu ştiuseră ei, era că băiatu' acesta fusese ani de zile campion naţional la tir!…"

Râseră toţi trei cu poftă.

„Da n-am terminat! Pentru că ştia oleacă de franceză şi de engleză – şi avea şi pile, no! – l-au trimis la Saint Cyr la un curs de şase luni, de ceva management economic al trupelor. Venind de acolo, a adus o altă concepţie de pregătire; printre altele, dacă la noi baza este să pircălim hărţi, să

dăm tente colorate, ei lucră deja cu semne grafice pe calculator pe care le aşează pe nişte hărți virtuale. Nouă ne ia cinci ore o hartă, lor zece minute... Apropo, am văzut la muzeu o hartă a unui comandat din al doilea război. Trăsese o săgeată cu creionul chimic, din punctul în care se afla, spre punctul unde trebuia să ajungă atât. Bă, nimeni nu-nvață din greşelile altora, nici măcar din greşelile proprii; e adevărată cel puțin în cazul meu!

S-a dus la academia militară, ca student, şi băiatu' a încercat să le spună lectorilor că aia, că aşa...

„Domnule căpitan! Ia să nu ne mai învețe pe noi străinii şi (...) ce şi cum să facem. Mai degrabă să vină să învețe ei de la noi!...".

Şi aşa a ajuns căpitanul să sufere de alcoolism şi de boala aia pe care străinătatea o dă românilor, care apucă să trăiască în normalitate o perioadă şi se întreabă cum de acolo românii trăiesc frumos iar când se strâng mai mulți laolaltă devin imbecili?!...

Treaba asta cu naveta cu trenul, că nu ne-au aprobat s-o facem cu autobuzul, deşi am vrut să plătim noi motorina, te oboseşte şi te face să decazi, să ajungi un slinos. Că nici nu ne lasă să venim civili la unitate, iar haine nu ne-au mai dat de dinainte de revoluție.

Plec la cinci dimineața de acasă şi ajung uneori la şapte seara. Că porcu' de comandat, după ce bea toată ziua în birou, ne adună pe platou şi ne spune tot felul de vorbe pe care din cauză că are limba îmbârligată de alcool nu le

înțelegem. Dar vedem cum trenul ajunge în gară şi apoi pleacă. Că se vede gara din unitate.

După ce pleacă trenul ne dă drumul. Mergem atunci vreo patru kilometri până la o gară învecinată, unde, pe la cinci jumătate după amiază soseşte un alt tren, dintr-o altă direcție.

Cred că cel mai mare câştig pentru şefi după revoluție a fost apariția asta a lui „Nu-ți convine, dă-ți demisia!”. Bă, cu asta ne sparg. Orice revendicare ai, pac!, îți şi dă cu pancarta asta în cap. Şi au învățat-o cu toții ca pe o rezolvare generală…

Pe vremea lui Ceau’ nu era aşa de simplu. De fapt era aproape imposibil să ieşi din armată, chiar dacă țineai cu tot dinadinsul. Acum parcă vor să scape de noi cât mai repede…

Păcat că unii din cauza mutării au vândut apartamentele pe mai nimic iar aici prețurile locuințelor au explodat, aşa că s-au mutat în chirie. Copiii, mai ales cei de liceu, nu prea au unde să meargă la şcoală. Unii sunt pe cale de a divorța, deoarece soțul ori soția au refuzat să-i urmeze. Haos frate! Oare va plăti cineva vreodată?…

Destul cu ale mele!

Ia zi, cu cenaclul cum mai stai? Dar cu scrisul?”

„Eu zic că destul de bine, cu ambele. Însă la ultima şedință nu mi-a plăcut deloc. Un puşti de opt ani a citit un fragment de proză gen Kafka. M-a lăsat mască. Însă ceilalți, în special cei mai în vârstă, s-au simțit foarte amenințați. Ei n-au avut niciodată darul acesta al scrierii

adevărate, devoratoare. Unii dintre ei scriu aşa cum filateliştii colecționează timbre, din plictiseală. Din hobby.

Iar pruncul acesta vine şi le arată că nimic nu ține de vârstă, de experiență, de lecturi, de orice altceva. Că totul ține de dar, de talent, de geniu. Aşa cum l-am catalogat eu. Căci ştiți că eu spun aproape întotdeauna, pe şleau ce gândesc...”

„Mda!...” comentă Victor.

„Dragilor, pur şi simplu i-a speriat. Bucata aia de text, copilul acela, le-au anulat piedestalurile pe care credeau ei că s-au cocoțat.

Unul chiar i-a zis că nu are voie să scrie aşa ceva aşa de devreme. Să scrie şi el ceva copilăresc la vârsta asta. Auziți voi, ce monstruozitate!?...

Dar mi-a plăcut la sfârşit de puşti. Când i-au dat cuvântul de încheiere, a spus că nu înțelege de ce, oamenii mari, vor să-l țină pe el copil cu tot dinadinsul, şi că el oricum va scrie aşa cum va simți.”

A doua naştere a trecut uşor. Luana a suferit mult mai puțin. Băiatul, perfect sănătos, de vreo trei kilograme şi jumătate, a primit numele de Radu.

Starea fizică lăuzei s-a ameliorat rapid, însă părea că este destul de distantă de ceea ce se petrecea în jurul ei.

„O fi o mică depresie postnatală” gândi Alexandru.

Era însă mult mai grav decât atât. Luana simțea că locul ei nu mai este aici, în această casă, alături de Alexandru.

În câteva luni după naşterea lui Radu cei doi deveniseră definitiv nişte străini. Dormeau în camere separate, Luana cu Carmen şi cu Radu, iar Alexandru singur.

Deseori Alexandru citea, nota ori scria aproape toată noaptea. Devenise foarte preocupat de tot ceea ce însemna puterea spirituală a cuvântului, fie că era vorba de retorică, ori de hermeneutică, ori de semiotică, fie de diferitele lucrări filozofice care abordau acest domeniu.

Totul plecase de la finalul lucrării lui Thomas A. Sebeok, intitulată „Introducere în semiotică”, la sfârşitul căreia era citată o scrisoare trimisă de Einstein lui Hadamard, în care primul se destăinuia spunând că alcătuise teoria relativității folosind semne nonverbale şi chiar musculare, iar cea mai mare problemă a sa a fost modul în care să transpună ceea ce descoperise în cuvinte, pe care să le înțeleagă semenii lui.

Nu era prima dată când simțea că lecturile sale nu sunt întâmplătoare, şi că tot ceea

ce i se descoperă nu poate fi o coincidență. Parcă era condus. Cineva îi dădea să muşte câte-o bucată de cunoaştere atunci când era pregătit şi putea s-o înghită şi s-o digere fără a se îneca ori fără a face indigestie. Era de aceea din ce în ce mai convins de vorbele lui Țuțea: „Intelectul este dat omului nu pentru a cunoaşte, ci pentru a primi cunoaşterea."

Alexandru punea în centrul preocupării sale înțelegerea mitului Zamolxian. Ce însemna, dincolo de aparențe, acel Kogaion, acel munte ascuns? Nu cumva era vorba de o trecere într-o realitate superioară?! Dar era oare vorba de o trecere fizică, ori una spirituală? Şi ce era de fapt „trecerea"?

În aceeaşi perioadă citise „Arta visatului" de Carlos Castaneda şi „Arborele Gnozei" a lui Ioan Culianul.

Se afla în faza de dospire în care încerca să vadă ce legături erau între cele pe care le receptase. Cum putea oare pătrunde cu ajutorul celor aflate misterul Kogaionului, pe care-l considera ca fiind poate cel mai mare mister al omenirii?

Intuia ceva mai presus de sine, acel „ceva" pe care nu-l putea exprima în cuvinte. Era mai degrabă un fel de sentiment ce-i umplea sufletul cu o bucurie dulce – amară…

Alexandru era convins că cerurile sunt dimensiuni şi că nu există universuri paralele ci doar cele doisprezece dimensiuni ale unui întreg, din care noi, din păcate, aşa cum statuase

Einstein, putem percepe doar patru. În raport cu celelalte ne aflăm în „Suplanda” lui Culianu.

Iar mântuirea, indiferent de calea pe care se merge, vine din spiritualizare şi din perceperea a cât mai multor dimensiuni.

„De ce nu pot sfinții care se urcă la ceruri cu sufletul şi Îl văd pe Dumnezeu, să ne povestească ce au văzut? Tocmai de-aia pentru că au perceput ce au perceput în toate cele douăsprezece dimensiuni. Şi nu au aparatul de gândire potrivit, pentru că prin educația pe care o primim ne bazăm în principal pe cuvinte, pentru a reda ce ni s-a descoperit. Ei spun mereu doar ce minunate sunt cele văzute. Şi ce încântătoare au fost trăirile duhovniceşti care le-au fost dăruite.

Este oare posibil să pleci chiar de la acest fapt: să cunoşti, să te pătrunzi de semnificația Kogaion-ului pe calea sentimentelor, mai degrabă decât pe cea a rațiunii?!...”

Alexandru începuse în ultimii ani să citească „cu basculanta”. Fusese aşa dintotdeauna: un împătimit al lecturii. Un „lecturo”-holic. Cititul era pentru el un drog.

În copilărie şi adolescență îşi petrecea vacanțele în primul rând citind. Poate şi pentru că nu avusese pe strada lui copii de aceea vârstă ori de vârste apropiate. Îşi lua câte un lighenaş de mere ori de pere şi ronțăia toată ziua fructe, „devorând” în acelaşi timp cărțile din biblioteca ce aparținuse odată tatălui său.

Acum însă era altceva... Citea de parcă viața lui ar fi depins pe de-a-ntregul de asta. Citea

chiar şi la serviciu, în pauzele dintre orele pe care le avea de ținut.

Apărea însă un fenomen ciudat. Pe măsură ce i se dădeau să înțeleagă mai multe, se izola din ce în ce de lume.

„Poate oi fi devenit vreun schizofrenic...”

De fapt vedea din ce în ce mai clar cu ce nimicuri îşi pierdeau ceilalți viața. Cum oamenii se încăierau sub diferite forme din cauza propriilor temeri, a propriilor frici şi suferințe pe care le proiectau asupra celorlalți. Iar viața trecea fără ca ei să-şi valorifice darul.

„De fapt mai degrabă ei trec pe lângă viață...”

Cu Luana nu se mai certa. Ea încerca uneori să-l provoace, ca pentru a-şi justifica propria ei vinovăție, ori decădere, prin faptul că l-ar fi determinat şi pe el să fie mojic. Dar el nu o jignea niciodată şi o ruga să se gândească la copii, la exemplul pe care îl vor da şi la faptul că până la urmă, dacă ei doi îşi distruseseră viața, nu trebuiau să facă acelaşi lucru cu cea a celor două ființe nevinovate.

„Vă doare de mult? Cum ați descrie durerea: surdă, profundă, ascuțită, înțepătoare, vă arde...?”

„N-aş putea-o descrie foarte clar. Se pare că nu este tot timpul la fel. Cert este că uneori mă doare până în abdomen, în zona inferioară.”

„Va trebui să vă operez de varicocel. Dar mai întâi să vă faceți analizele necesare. Vă dau o listă cu ele.”

După vreo câteva zile Alexandru se prezentă la medicul chirurg cu toate analizele.

Acesta verifica pe-ndelete buletinele de analiză şi din când în când îl privea pe cel din fața sa.

„Domnule, ați avut oreion după vârsta de douăzeci de ani?”

„De fapt am avut chiar la douăzeci de ani.”

„Deci aşa se explică... Sunteți steril în urma acelei boli şi nu veți putea avea niciodată copii. Când ați dori să vă operați de varicocel?”

Alexandru rămăsese perplex.

„Dar, domnule doctor, am doi copii, făcuți între douăzeci şi cinci şi treizeci de ani...”

„Îmi pare rău. Dar dacă doriți puteți repeta analizele. Însă aici – şi arătă buletinele de analiză – este totul foarte clar...

Îmi pare rău, eu eram obligat să vă informez...”

Alexandru se ridică şi ieşi fără un cuvânt, lăsându-l pe medic fără un răspuns clar în legătură cu data operației.

Rătăci pe străzi până seara. Nu se putea regăsi. Nu reuşea să se hotărască ce anume are de făcut.

Trecea pe rând de la furie, la durere, de la disperare la calm. Îi iubea pe acei copii, trăise alături de ei, îi ocrotise, suferise când aceştia fuseseră bolnavi şi se bucurase de bucuriile lor, iar acum, când erau deja mărişori, afla că nu putea fi el tatăl lor biologic.

Ce rost mai avea acum strădania lui de a afla taina Kogaion-ului? Ori faptul că fusese numit director adjunct la liceul unde preda? Ori că, în sfârşit, schimbase automobilul vechi cu unul nou, cumpărat pe credit? Ori, cu atât mai puțin, cărțile pe care le scrisese şi pe care le considerase atât de importante?

De ce i se întâmpla acest lucru tocmai lui? Ce vină avea? De ce îl hărăzise Dumnezeu să sufere tocmai el această grea lovitură?

Teoretic ştia că lumea este Maya, iluzia... Dar nu putea să se determine să şi trăiască în conformitate cu convingerile sale. Vedea foarte clar că ele sunt acum slovă moartă, deoarece iată că nu le putea trăi, nu le putea aplica în viața de zi cu zi

Când fără să-şi dea seama ajunsese în fața casei se făcuse seară. Hotărâse să nu-i spună nimic Luanei, să se comporte ca şi până atunci.

Nici nu era prea greu. În fapt ei erau separați deja de ani se zile. Rămăseseră împreună, credea el, pentru viitorul copiilor.

Luana nu-l întrebă nimic. Nici nu-şi vorbiseră. Îi aruncase doar o privire dezaprobatoare, mirându-se totodată că nu era băut.

Iar Alexandru intrase în camera lui şi, pe întuneric, medită până adormi, la cele ce aflase în ziua aceea, zi care spulberase şi ultima aparență de normalitate ce rămăsese în viața lui.

„Membri marcanţi ai guvernului sunt implicaţi în contrabanda cu ţigări! Procurorii nu extind cercetarea pe verticală. Preşedintele afirmă că instituţiile statului ştiau...” urla canalul de ştiri de scandal.

Alexandru îşi continua viața alături de familia sa. Din afară păreau doi părinți, el şi Luana, absolut normali, dar, probabil din cauza firii lor – unii ziceau că tocmai de-aia se înțeleg aşa de bine pentru că se aseamănă la fire – destul de reci, probabil numai aparent, în relațiile dintre ei.

Viața de zi cu zi includea acum dusul şi adusul copiilor de la şcoală, dusul şi adusul lor la karate şi dans, vizite la bunicii copiilor, şi alte de-astea.

Alexandru se dedicase, în timpul rămas neocupat, cu un fel de fanatism, studiului. Se cam pustnicise...

Noaptea întreagă răsfoia tomurile luate de la bibliotecă. Ajunsese la concluzia că s-a spus aproape totul despre tot, dar că fiecare poate înțelege din cele spuse ce vrea.

El căuta să descopere o cale a lui. Începuse să fişeze masiv lucrări, din care extrăgea tot ceea ce i se părea că are o deschidere spre spiritualitate.

Începuse chiar să lucreze la un roman al său, prin care să descopere şi totodată să transmită altora ce însemna pentru el Muntele Ascuns, Kogaion.

Cele aflate contraziceau în mare parte versiunile oficiale, istorice ori tehnice, despre societate şi ramurile ştiinței.

Se produsese însă şi o altă transformare: devenise religios. Într-o formă în care i se părea lui că deține controlul, că crede doar ce vrea şi cât vrea. Nu ajunsese încă la lepădarea aceea de sine care să-l transforme în vasul umplerii.

Copiii învățau foarte bine. Erau premianți şi nu avea nimic să le reproşeze. Doar uneori, când năvăleau peste el în cameră şi zburdau în jurul lui, atrăgându-i atenția, se mai încrunta la adresa lor, apoi le făcea pe voie şi petreceau ceva timp împreună.

„Tati, tu eşti dependent de scris!” îi spusese Carmen într-o zi.

„A fost un timp când eram dependent de alcool...” glumi el.

Fata îi aruncă o privire neîncrezătoare şi plecă în fugă să se lupte cu pernele cu Radu.

„E-adevărat că acum nu s-ar zice...” gândi Alexandru.

Începuse să se lupte cu propria dorință de acceptare, de a fi apreciat, respectat, de a-i fi valorizate pozitiv cărțile. Descoperise că reacțiile la stimulii psihologici nu sunt automate. Că sunt învățate, dobândite prin experiență. Aşa că el se putea situa față de un stimul după cum vroia.

Experimentase asta în legătură cu reacțiile criticilor operei sale, în legătură cu atacurile colegilor de serviciu, batjocoritoare sau îngrijorate, la adresa felului său retras de a fi. Mai mult, ca o cucerire pe care o considera importantă, învățase să nu se mai bazeze pe ajutorul nimănui. Ajunsese să înțeleagă versetul acela: „Mincinoase sunt ajutorul de la om şi scăparea cea de la cal”.

Dar încă mai judeca. Deşi sesiza imediat direcția în care o luaseră gândurile sale. Descoperise că există nenumărate forme de a-ți judeca semenul. În războiul acesta pierdea deocamdată toate bătăliile…

La televizorul din camera sa se uita doar rareori, la vreo emisiune cu teme ştiințifice ori filozofice, iar la ştiri doar atât cât să fie informat.

Problema lui era că vedea imediat minciunile cusute cu ață albă şi manipularea.

„Avionul IL-18 a aterizat pe Aeroport fără aprobare…”

„Păi de ce nu l-au doborât migurile?!…”

„Preşedintele nu ştia că…”

„Oare? Dar buletinele zilnice ale serviciilor secrete pe care le citesc, el şi consilierii şi fiecare ministru?!…”

„… a acționat de capul său, ca un simplu cetățean…”

„un simplu cetățean dispune după bunul plac de avioane militare, camioane, depozite clandestine?!…”

De un timp Luana începuse să frecventeze regulat o prietenă. La fiecare sfârşit de săptămână o vizita, lăsându-l pe Alexandru singur cu cărțile sale. Copii erau adolescenți şi nu mai prea stăteau pe acasă. În orice caz, nu mai suportau prezența adulților în treburile lor.

Chiar şi anul trecut au refuzaseră să meargă împreună în vacanță, cerând să meargă fiecare în tabere cu colegii şi prietenii lor.

Alexandru se simțea în largul lui. Nu-l mai deranja nimeni. Se bucura că scăpase de cicălelile familiei şi putea să studieze şi să scrie cât vroia şi când vroia. Libertatea aceasta i se dădea „gratis”, insista el, „nu gratuit!”.

Luana însă ascundea un secret vinovat. Ea se întâlnea cu amantul ei, tatăl copiilor, într-o garsonieră cumpărată de acesta. El se separase de soție şi era în aşteptarea pronunțării divorțului.

Relația Luanei cu Marcel fusese ceea ce-şi doriseră ei întotdeauna. Îi împlinea, le ațâța ambițiile şi le gâdila orgoliile.

Avea, acea relație, şi ceva bolnăvicios. Prin ea se simțeau răzbunați pentru că nu fuseseră fericiți în viață, tocmai pentru că simțeau că avea puterea de a-i face oricând şi pe alții la fel de nefericiți cum fuseseră ei.

Luana nu luase încă o decizie în privința relației ei cu Alexandru. Nu găsea deocamdată forța necesară să-l părăsească. De fapt nu găsea nici un motiv de care să se agațe pentru a-şi justifica egoismul. El se purta aşa de prevenitor… Trebuia să recunoască faptul că nu-l putea urî. Iar

pentru a se despărți de cineva ea considera că trebuia să-l urască!

„Poate că nici nu-l voi părăsi vreodată!... Marcel ar merita să-l țin să fiarbă, aşa cum şi el m-a făcut să sufăr prin egoismul şi indiferența lui atâta timp. Şi-apoi, dacă după ce ne căsătorim mă va înşela?... Mi-ar face viața un iad. Aşa cum îşi înşela nevasta cu mine, aşa mă poate înşela şi pe mine cu altcineva! Iar eu ce o să fac, căci nu mai sunt atât de tânără?...”

În ciuda aparentei satisfacții pe care viața i-o oferea, Luana trăia de multă vreme într-un iad personal din care nu avea puterea să iasă. Trăia ca o pasăre de pradă care se simțea tot timpul victimă. Se acuza pe sine tot timpul. De fapt ea era aşa de nemulțumită şi de nesigură de ceilalți pentru că ea însăşi era nemulțumită, plină de frică şi de acuze la adresa propriei persoane.

Ajunsese la peste treizeci de ani iar singura schimbare care avusese loc în sufletul ei era aceea că, ciudat, Alexandru nu-i mai era un adversar. Chiar se simțea bine uneori când îl ştia prezent în casă, printre cărțile lui. Relația dintre ei, fără s-o conştientizeze, devenise una de tip patern.

Cu toate acestea, Luana părea să fie un adolescent care chiar dacă simte că tatăl ei o poate ajuta refuza să-l lase să intre în lumea ei. Îşi ascundea cu gelozie slăbiciunea, crezând că astfel, acea slăbiciune, acea suferință, nici nu există.

La început credea că la Marcel o atrage acel aer de macho, care acum, cu vârsta, se mai atenuase. Dar poate că tocmai asta o atrăgea la el:

faptul că acum ea i se simțea superioară. Că-l vedea uneori neajutorat, „pierdut în spațiu” – cum îi spunea ea.

Față de Alexandru nu se simțise niciodată superioară. Era un fel al lui care-i impunea, nu intenționat, mai mult în subconştient. Că-i simțea bunătatea, deschiderea, deşi refuza să i le recunoască deschis.

Mai era apoi şi taina aceea a ei, pe care credea că o va păstra până la moarte, referitoare la tatăl copiilor ei.

Marcel uitase deja de episodul acela când ea rămăsese pentru prima dată gravidă. Crezuse atunci că ea vrea doar să-l blocheze la mantinelă şi uitase totul în secunda doi, mai ales că ea nu venise ca altele să-i creară bani de avort.

Apoi, faptul că fusese într-adevăr gravidă, nu-l îngrijorase deloc, căci nu-l preocupau astfel de treburi, nu prezentau nicio importanță; şi-apoi ea era căsătorită nu? O fi rămas gravidă cu bărbatu-său!...

Despre a doua sarcină Luana nici nu-i spusese. Ce rost avea. Erau acum amândoi căsătoriți şi niciunul nu spera vreodată că ar fi fost posibil să fie împreună în mod oficial.

Atât Luana cât şi amantul ei deveneau însă tot mai dependenți unul de altul, lucru care nu le scăpă nici lor. Şi aici nu era vorba numai de plăcerea fizică. Începuseră să-şi dezvolte tabieturi împreună, în timpul vinovat pe care-l petreceau în garsoniera cu pricina. Asta le dădea un sentiment de părtăşie, pe care în celelalte relații, prea ocupați să se plângă de nefericirea lor, nu-l avuseseră.

„Divorțează de Alexandru! Ce viață este asta? Suntem prea maturi să ne ascundem!...”

„Nu vreau să depind de tine. M-ai făcut prea mult să sufăr ca să te las acum să ai cel mai mic control asupra vieții mele... Şi nu vreau să mă urască Radu şi Carmen! Ei, în ciuda faptului că sunt mai tot timpul plecați şi ocupați cu viața lor, totuşi îl adoră. Iar Alexandru îi iubeşte foarte mult.

Chiar nu merită nici el să-l fac să sufere şi mai mult. Cred că am făcut-o deja destul!

Numai tu eşti de vină pentru toate!...” proiectă ea vina asupra lui.

„Că tu îi fi vreo sfântă!?...”

„În comparație cu tine, sunt! Eu nu l-am înşelat pe Alexandru decât cu tine. Şi nu am făcut-o pentru a-l răni, ori pentru a mă răzbuna pe el, ci pur şi simplu pentru că m-am îndrăgostit ca o proastă de tine şi nu mi-am mai revenit de atunci. Nici nu ştiu ce găsesc la tine, că nu eşti cine ştie ce. Eşti şi tu unul ca toți ceilalți...”

„Altele nu mi-au spus aşa ceva. Ar fi făcut orice pentru a le acorda cea mai mică atenție...”

„Laudă-te gură! Dacă vrei, ne putem despărți...”

„Nu, stai, n-o lua chiar aşa de tragic. Haide mai bine şi ține-mă în brațe ca să uit ce urât mi-ai vorbit şi să te iert...”

Copiii, studenți amândoi, sesizaseră că mama lor nu era tocmai la o vârstă la care să doarmă la prietena ei, fie chiar şi în week-end.

Însă, văzând că pe tatăl lor nu îl interesa câtuşi de puțin, începuseră să se obişnuiască.

Modificările la apartamentul de casă, prin recompartimentarea imenselor spații de dinainte, le oferi fiecăruia câte o cameră. Trăiau fiecare în universul său, dar ştiau totuşi că, dincolo de zidurile acelea se aflau ceilalți. Nu se simțeau, în consecință, părăsiți.

„N-ai mai apărut pe la cenaclu, domnule!” îl apostrofă Filozoful.

„Lucrez mult…”

„Ăsta nu-i un motiv. Te-i fi supărat pe noi…”

„În nici un caz. Ştii că ţin foarte mult la tine şi la ceilalţi. Dar…”

„Haide, dă-i drumul, spovedeşte-te!”

„Dragul meu, pentru mine eşti ca un tată, ştii asta. De-aia te rog să nu te superi pentru cele ce am să-ţi spun. Poate că am devenit schizofrenic, nu mai suport să văd multă lume. Nu-mi mai plac evenimentele astea sociale şi îmi provoacă un fel de lehamite cu toată falsitatea lor şi cu lipsa lor de substanţă.

Dar pentru altceva te-am prevenit să nu se superi…

Dacă la început cenaclul era pentru mine o nevoie, a devenit uşor, în aceşti mulţi ani, o piedică. Ceva care nu mă mai ajută să progresez, şi nu e vorba despre scris… Ci mai degrabă despre ceea ce caut eu cu toată fiinţa mea. Este vorba de înţelegerea, cunoaşterea şi devenirea pe calea spiritului.

O şedinţă de cenaclu este tocmai opusul aceea ce caut, şi mă doare să-ţi spun acest lucru tocmai ţie, care eşti preşedintele lui!

Hai să luăm câteva dintre preceptele cu care eu încerc să mă aflu în „relaţii de prietenie”:

„Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi!” – iar noi tocmai asta facem, îi judecăm pe alţii în latura lor cea mai intimă: creaţia.

„Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuți!” – dar de cele mai multe ori orgoliile noastre ne fac să ne iubim atât de tare pe noi înşine că-i desființăm pe ceilalți, şi crede-mă, nu din dragoste pentru ei, ci mai degrabă din ură.

„Nimeni nu învață din greşelile altora şi uneori nici chiar din greşelile proprii!” – iar noi le dăm lecții ce şi cum să scrie, credem noi, pentru a nu greşi aşa cum şi noi am greşit.

Şi aş mai putea înşira…

Una peste asta, este atât de multă slavă deşartă în toată chestiunea asta, că simt că trebuie să fug de ea cât mai pot şi totodată, cât mai departe.

Eu vă voi iubi mai departe, ca şi până acum. Veți reuşi voi oare să nu mă urâți?!...”

„Ce-i bă! Te-ai pocăit?!”

Alexandru refuzase paharul cu băutură, dar le spuse că se bucură să stea cu ei de vorbă. Nu se mai întâlniseră ceva vreme.

Marius fusese la un curs de limbă engleză în capitală. Stătuse acolo trei luni, pentru că nu avea de ce să cheltuiască bani şi să vină acasă. Nu-l aştepta aici nimeni.

Tocmai se certase cu prietena sa pentru nici el nu ştia ce, „În nici un caz pentru băutură!” ținu să precizeze, deşi acesta ar fi fost un motiv foarte plauzibil.

„Ia spune-ne matale ce ți-a căşunat atât de tare pe băutură de refuzi să o mai înghiți, draga de ea?!...”

„Nu m-a supărat pe ea, doar că nu mai am timp, să beau!”

„E te, te!” ricană Victor, sincer mirat.

„Păi cum vine asta?!”

„Adică simt că am o misiune de îndeplinit în viața asta, viață care nici nu ştiți voi cât şi cu ce ură şi-a bătut joc de mine.

Dar deocamdată nu am aflat care-i misiunea aia…”

„Bă frate, eşti cu capu’ rău de tot. Misiunea ta e să trăieşti, iar tu refuzi să execuți ordinul!…”.

„Ei, tocmai asta-i. Când beau simt că nu mai trăiesc. Îmi fură viața. În orele acelea când bolesc, ştiți foarte bine că mi-e rău întotdeauna după ce beau, viața trece pe lângă mine şi inutilitatea acelei risipe îmi provoacă depresii. Şi mă simt vinovat şi asta iar mă deprimă…”

„Se pare că te-ai pocăit. Cazul tău e într-adevăr unul foarte grav!”

„Aş fi vrut eu să mă pocăiesc, dar nu aşa cum crezi tu, ci aşa cum se cade. Numai că se pare că nu voi ajunge niciodată acolo.”

Nici lui Victor nu-i prea ardea de băut. Se vedea că în ciuda tăcerii sale emana din toți porii dorința de a comunica ceva.

„Ce-i măi Victoraş?!... Ai descoperit secretele Lubliankăi?!...” îl tachină Marius.

„Mă pensionez. Ce părere aveți?...”

„Firea-i sănătos, frate! Dar tu, ce-o să faci la pensie. Că tăcerea asta a ta, care era aşa de bună când era vorba de dosarele noastre şi ale altora, o să te sinucidă la pensie. Că eu nu sunt sigur că tu poți vorbi nici măcar cu tine însuți...”

Râseră toți trei cu poftă.

„De ce, Victore?” îl întrebă Alexandru, după ce se mai liniştiseră.

„Pentru că pot. Şi pentru că mi-e scârbă. Se vor bucura şi şefii noştri, care-şi plătesc scaunele fiind călăii noştri.

Pe vremea turcilor se închinau la Înalta Poartă. Pe vremea Imperiului la Viena. Pe vremea sovieticilor, la Moscova. Acum se spovedesc la Ambasada (...) pentru orice rahat. Cer aprobare de la ăia pentru orice băşină.

Pentru că nu-mi place ce s-a făcut cu Pacepa.

Pentru că nu vreau să mai fac rapoarte despre matrapazlâcuri, pe care să le citească şi să se distreze, tocmai cei care au furat.

Pentru că mai devreme ori mai târziu tot ne vor arunca din sistem.

Pentru că m-am săturat să se sperie şefii mei când se descoperă ceva, tocmai pentru că trebuie să-i dea curs.

Pentru că ăştia foarte tineri cred că ştiu totul şi m-am săturat să-i tot şterg la cur când se cacă pe ei.

Pentru că nu cred că ne vom reveni nici în cincizeci de ani. Poate niciodată. Suntem pe acelaşi trend evolutiv pe care o dată s-au pierdut urmaşii aztecilor, de se află azi cum se află."

Făcu o pauză prelungită, căutând parcă să formuleze toate acestea într-o singură frază:

„Şi pentru că nu merită să te sacrifici în încercarea de a salva un popor care nu vrea să fie salvat. Dacă unul vrea să se sinucidă, ori de câte ori îl vei opri, până la urmă va găsi o cale!..."

Păruse că Victor, cu fiecare propoziție, dădea o lovitură de topor în trunchiul atât de gros al răului, care crescuse pe plaiurile mioritice.

„Frumos discurs! Multe figuri de stil, fraza alertă, lină. Chiar ştii să vorbeşti!" ironiză Marius monologul bolovănos, sacadat, al prietenului său. „Dar totuşi sunt în mare parte de acord că, deşi cu mult laconism, ai descris bine situația. Deci declar că ai toate motivele să te pensionezi."

„Ei bine, de când nu mai beau, nu mai dau nici sfaturi. Văd tot mai clar că nu sunt în stare să am grijă nici de mine însumi, darmite de alții...

Totuşi, dacă asta te linişteşte, pot să-ți spun că orice variantă vei alege tot îți va părea rău...” spuse Alexandru.

„Mulțumesc!” îi răspunde Victor.

„Atunci hai să vă spun eu ceva bombă: eu mă pensionez de România!” reveni Marius în centrul atenției, cu histrionismul lui cunoscut.

Îl priviră nedumeriți. Vroia oare să fugă din țară, ca pe vremea comunismului?!

Marius le savură uimirea, apoi continuă pe îndelete, nu înainte de a goli şi de a-şi umple din nou paharul.

„La curs era o teacher[2]-ă foarte tare. Destul de nefericită. Iar eu cum sunt un galant, mă ştiți doar, am consolat-o bine de tot, că i-a trecut.

Iar ea drept recompensă, că ştiți doar că eu nu accept bani pentru servicii sexuale, mi-a spus să mă prezint la examenul de engleză pentru a pleca în misiune ONU în Nepal. Draga de ea! Se nimerise absolut întâmplător să fie preşedintele comisiei de examinare, iar eu, pentru că ştiu atât de bine nu numai limba engleză, ci şi alte limbi, am luat o sută de puncte. That’s means[3] maximum.

Aşa că plec în Nepal. Dacă-l văd, o să-i povestesc lui Dalai Lama despre ce prieteni tari am io, acasă. Şi-o să-i duc şi o sticlă de țuică, să văd dacă-i place. Şi dacă da, mă călugăresc şi eu la ei

---

[2] Profesor

[3] Asta înseamnă.

vreo câțiva ani că am auzit, da' nu ştiu sigur, că la ei este liber la sex."

„Poate fac o mănăstire specială pentru tine, cu gratii şi cămaşă de forță..." nu rămase dator Victor, spre amuzamentul copios al lui Alexandru şi disperarea afectată şi prefăcută a lui Marius.

„Preşedintele este acuzat că ar fi dat o palmă unui copil...” urla canalul de televiziune de scandal.

Tot felul de specialişti în puncte de vedere calculau viteze, unghiuri, proferau principii lipsite de morală şi o morală lipsită de orice principii.

Pe Alexandru începuseră să-l enerveze toate acestea.

Era acum şi foarte singur. Fata se măritase şi plecase din țară, aşa cum îi ceruse chiar Preşedintele. Căci ea era medic.

Băiatul era şi el mai mult „pe afară” căci ajunsese la performanță în karate, avea centura neagră cu doi dan, şi participa la competiții şi stagii în toată lumea. Încă student în anul terminal, chiar şi când venea acasă stătea mai mult la prietena sa.

Cu Luana se vedea tot aşa, rar. Se simțeau din ce în ce mai stingheri unul în prezența celuilalt.

Victor murise de curând, într-un mod tragic, în urma unui cancer cerebral.

„Mi-am spurcat mintea şi ea s-a infectat!” a fost ultimul lucru coerent pe care i-l spusese lui Alexandru.

Marius se întâlnise cu Dalai Lama. Acela nu băuse țuică, dar Marius, îşi dăduse demisia, scandalizându-şi încă o dată şefii – înaintase demisia prin fax, motivând-o astfel: „Nu-mi convine, aşa că îmi dau demisia!” – şi intrase novice la o mănăstire lamaistă, trimițându-i lui Alexandru o ultimă scrisoare în care implora

iertare pentru că nu ştiuse să-i aprecieze prietenia atât de mult pe cât merita.

„Nu pot descoperi Kogaion-ul scriind o carte. M-am convins de asta.

Aceşti aproape douăzeci de ani, mai mult sau mai puțin conştient, am căutat Muntele Ascuns, deşi nu l-am numit totdeauna aşa.

La început credeam că adevărul este în cărți, dar deşi am citit peste puteri, am găsit doar întrebări, nici un răspuns.

Oare cartea asta ultimă a mea a fost o capcană pentru mine?!... Celelalte le-am scris pe nerăsuflate. Îmi păreau accesorii, ca un fel de exercițiu pentru opera asta ultimă...

Acum se pare că vor rămâne doar ele...

Chiar dacă aş vrea să continui, nu mai cred în lucrarea asta a mea.

Dar atunci ce rost a avut atâta efort, atâta renunțare de sine pentru a urmări himera?!

Poate că rostul ei stă în aceea că mi-a arătat lipsa de rost a unei astfel de încercări. Kogaion-ul este Muntele Ascuns în inima ta. Acolo unde găseşti Împărăția lui Dumnezeu.

Am reuşit oare să împlinesc ceea ce zicea acel autor despre fazele cunoaşterii, adică să trec de la cunoaşterea instinctuală, prin cunoaşterea rațională către necunoaşterea conştientă?!...”

Coborî în curtea casei, acolo unde se afla tomberonul de gunoi. Luă o tavă de tablă, în care arse, filă cu filă, manuscrisului romanului, redând astfel Kogaion-ului ascunderea...

De la fereastra camerei sale, Luana îl privea cum îndeplinea acel ritual, neînțeles pentru ea.

„Oare şi viața noastră se va transforma în cenuşă?!...”...

„Am vorbit cu Carmen şi cu Radu. De Crăciun vreau să ne vedem cu toţii acasă. Te rog să fii şi tu prezentă!”

Luana nu avu nimic împotrivă. Ştia că lui Alexandru îi plăcea întotdeauna ca de Crăciun să fie cu toții împreună.

De gătit ținea să gătească el. Era una dintre pasiunile lui. El zicea că tocmai din cauză că odată, pe când era copil şi fusese într-o tabără, suferise, nu mai ştia din ce motive, de foame. „Aşa cum nu vă puteți voi închipui cum e să-ți fie cu adevărat foame”…

Carmen sosise singură pe aeroportul din oraşul vecin, de unde Alexandru o preluase cu maşina. Soțul ei rămăsese să se pregătească pentru examenul final de rezidențiat.

Ajunul Crăciunului trecuse aproape fericit.

Ceea ce însă apărea destul de evident era faptul că Alexandru încerca să absoarbă ca un burete tot ceea ce se întâmpla.

Deborda de energie şi de bună dispoziție. Era total relaxat, aşa cum nu mai fusese din vremea când încă mai erau o familie.

În zilele care urmară discută îndelung cu copiii. Reuşise să strângă pentru fiecare câte-o sumă importantă de bani, pe care li-i dăduse spunând: „Pentru a vă descurca o vreme…”.

Trecu şi Revelionul şi, într-o seară, Alexandru îi chemă pe toți în bucătărie, la cafea.

În după amiaza aceea îşi făcuse cu grijă bagajele, fără ca nimeni să bage de seamă.

„Dragii mei. Este momentul de a ne elibera de o povară pe care fiecare dintre noi a dus-o într-un fel sau altul. Numai astfel ne vom putea reda libertatea unul altuia şi ne vom păstra o amintire plăcută unul altuia.

Luana, las aici o hârtie în alb semnată de mine. Scrie tu ce crezi că te va ajuta să obții divorțul, ca şi cum aş fi declarat eu."

„Dar nu..." încercă Luana să reziste, de formă, din cauza surprizei.

Alexandru o privi cu atâta înțelegere că ea renunță imediat. Din ochi începură să-i curgă lacrimi mari, sărate, care se spărgeau pe gresia rece.

„Tot aici ai declarația mea notarială că renunț la toate drepturile referitoare la casă şi maşină, la orice alte bunuri, în favoarea ta. Ți le donez.

Copii, eu vă iubesc şi mă consider tatăl vostru. Însă tatăl vostru biologic este Marcel, pe care Luana l-a iubit aproape dintotdeauna.

O să învățați să-l acceptați şi, dacă o să merite, o să-l iubiți şi pe el.

Am aflat acum vreo zece ani, când m-am operat, că eram steril încă de când am făcut oreon, la vârsta de douăzeci de ani.

Eu voi pleca în Africa. M-am înscris într-o organizație umanitară. Am biletul de avion pentru cursa de seară spre capitală, de unde mă voi îmbarca spre destinația finală.

N-am ştiut ce să fac cu viața mea! Voi nu prea ați avut nevoie de ea, iar acum nu mai aveți nici atât.

O voi oferi altora, în speranța că ei vor şti s-o folosească.

Vă sunt recunoscător pentru dragostea voastră şi pentru timpul pe care l-am petrecut împreună”.

Nimeni nu adăugă nimic. Luana continua să plângă, iar Carmen i se alăturase. Doar Radu stătea încruntat, simțindu-se trădat de amândoi, şi de Luana şi de Alexandru.

Aruncând o ultimă privire în urmă, spre cei trei, Alexandru îşi luă bagajul sumar şi coborî în curte, apoi ieşi în fața casei, unde aşteptă câteva minute taxiul.

Nu văzuse niciodată teii iarna. Oricât încerca să-şi aducă aminte, nu găsea în memorie nimic de felul acelei privelişti dezolante, cu teii copilăriei acoperiți de zăpadă, părăsiți în puterea iernii. Îi văzuse vara, îi văzuse primăvara, şi chiar toamna. Foşneau mereu, având tot timpul o poveste de îngânat…

Erau acum aşa de singuri…

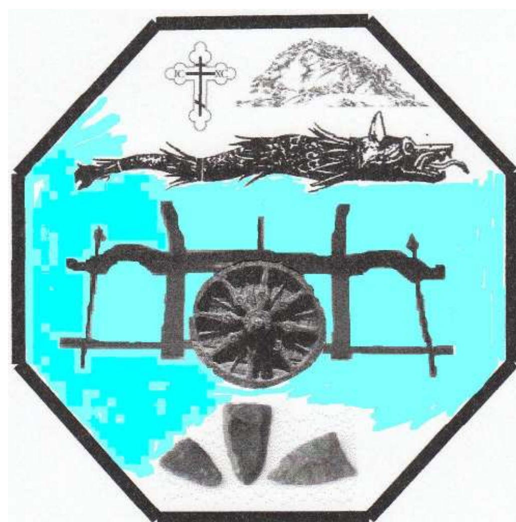
Taxiul apăruse şi pe când se urca în el, Alexandru simți cum era privit. Întoarse capul şi în semiîntunericul de afară, i se păru că din colțul străzii îl urmărea o umbră asemănătoare cu a acelui bătrân, care odată, pe o bancă în parc, îi dăduse acel jurnal.

În avion se aşezase la geam. Privea stratul subțire de zăpadă ce rămăsese în urma plugurilor care curățau pista. Toate îi părea cu desăvârşire străine…

„Oare să fie adevărat ce spunea Richard Wurmbrandt, că niciodată nu eşti mai puțin

singur, decât atunci când eşti cu desăvârşire singur?!...

Poate m-am trezit din acest coşmar, doar pentru a mă cufunda în altul?!...”

IC
XC

Moto: „Eu m-am temut întotdeauna mai mult de viaţă, decât de moarte!”

Coma

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

Dragoş Ceahoreanu

În faţa vieţii şi a morţii... Cu dragoste!
- Coma -

ISBN: 978-973-1745-91-8
Pagini: 264

Format: A 5

Editura "Concordia" Arad
Tel/Fax: 0257-533143
Mobil: 0722-358171; 0746-973690
e-mail: office@editura-concordia.ro
web: www.editura-concordia.ro
Editură înregistrată la Consiliul Național al Cercetării Ştiințifice din Învățământul Superior

---

Editor: Petre Ştețcu

Tipărit la Sellsoft Group S.R.L.

Arad, România
Coperta: Alina - Doria Golea
Tehnoredactare computerizată: Laura Pop

Date de contact ale autorilor: dragosceahor@yahoo.com; 0040 – 733831112

Ca să ajungă mai repede la cotul râului, unde pescuia de obicei, Vlădoi părăsi şoseaua şi intră în pădure. Cunoştea o potecă bătută de căprioare care îi scurta mult calea, având avantajul că-l ascundea vederii eventualilor trecători.

Păşea grăbit, cu legătura de „bețe" în stânga, îndepărtând din când în când cu dreapta câte o creangă care îi bara calea. Nu se gândea la nimic deosebit. Îşi simțea inima uşoară, plină de bucuria vieții, deschisă la toate darurile ei, ca într-o beție albă. Nu se putea spune că era un aşa mare amator de pescuit cât să nu se poată abține în sezonul când pescuitul era interzis – peştele nici măcar nu-i plăcea –, nici braconier înrăit nu era, dar fierbea în el un dor de aventură care îl împingea, uneori, la fapte nu tocmai ortodoxe, ca de pildă în seara aceea. Căci însera şi înserarea se făcea mai repede şi mai pronunțat simțită în umbrele pădurii. De aceea şi iuți pasul.

Ajunse tocmai în locul unde poteca traversa drumul pădurarului şi era pe cale să intre dincolo în pădure, când privirile îi căzură pe o Dacia albă, aflată spre stânga sa, care părea proptită cu botul într-un copac. Rămase o clipă locului, nehotărât.

„Dă-o dracului – îşi zise în gând – o fi vreun ştab cu gagica, veniți să asculte cum creşte iarba"… Apoi alt gând îi fulgeră prin minte: … "şi totuşi, ceva nu pare în regulă, ba chiar dimpotrivă. Ce-ar fi să ne apropiem nițeluş, că n-o fi foc? Dacă dăm peste guguştiuci, salutăm politicos… pardon!… şi ne vedem de drum".

Cum nu-şi calcula de obicei faptele, fiind mai degrabă un impulsiv (lasă, că am vreme să judec şi după – era una din devize…) o apucă pe mijlocul drumului, drept spre maşină. Poate din pricina înserării, ori poate pentru că avea parbriz fumuriu, nu vedea nimic înăuntru. „O fii pe undeva pe aproape, la tufă” – gândi. Dar, nu! Prin geamul portierei zări şoferul: cu fruntea rezemată de volan, cu mâna stângă atârnând pe lângă corp, părea că doarme, sau…

- Bună seara, domnule. Nu vă simțiți bine? – salută el politicos.

Nici un răspuns însă, nici un semn că a fost auzit, aceeaşi poziție nemişcată. În mintea lui Vlădoi încolțeşte repede o bănuială. Pune mâna pe mânerul portierei, nici nu apăsă bine pe butonul de siguranță şi aceasta se deschise. Dintr-o privire inspectează interiorul: nimic să-i fixeze atenția, la bord un radio – casetofon, marcă japoneză, un pachet de Kent şi… şoferul, tot nemişcat, în poziția aceea ciudată… Ar trebui să-l atingă cu mâna, să se convingă dacă e viu sau nu, dar ceva neînțeles îl opreşte. Privirile mai inspectează odată interiorul şi de data asta remarcă pe bancheta din spate o servietă diplomat din piele fină, de culoare maronie… Mintea i se goleşte brusc de orice gând ce s-ar putea transforma în prejudecată în timp ce brațul se întinde şi apucă mânerul diplomatului, ca la o comandă străină. Abia atunci pare că se trezeşte la realitate dar încă nu de tot. Frica îi invadează dintr-o dată mintea, ca o flacără portocalie orbitoare şi-i prinde inima ca într-o

gheară. Parcă şi ele străine de trup, picioarele fac o scurtă răsucire pe călcâie şi o rup la fugă.

Umbrele serii gonesc pe lângă el în lungul potecii, crengile par brațe care se întind gata să-l apuce, dar tălpile picioarelor se afundă în muşchiul moale ca într-un covor de Persia şi, fără răsunetul paşilor, fuga aceea pare o goană în vis.

Când ajunge la şosea, abia îşi mai trage sufletul. O clipă se opreşte dezorientat. Încotro să o apuce, la dreapta sau la stânga? Tot atunci îşi ia aminte că strânge la piept diplomatul în locul bețelor de pescuit şi iar îl cuprinde panica. Dar, brusc, începe să judece, ca niciodată înainte, şi mintea îi lucrează al dracului de repede: „Dacă aruncă diplomatul, tot au să-l găsească şi încă cu amprentele lui pe el. Poate că tipul din maşină e mort... intră singur în belea... şi apoi cum să justifice furtul diplomatului? Căci e furt curat, fără doar şi poate, chiar dacă el însuşi nu-şi dă seama ce impuls i-a determinat gestul. Să le spună: „nu ştiu cum s-a întâmplat că m-am pomenit cu diplomatul în brațe?”... vor crede că face pe nebunul, ori că este de-a binelea...

Încearcă să deschidă geanta, să vadă măcar ce conține – se simte doar că e ceva, un obiect mai mare înăuntru, poate chiar un dosar cu documente secrete – dar încuietoarea nu cedează.

„Ei drăcie, strecoară printre dinți, o fi niscai comoară?” Apoi gândul se întoarce la cel din maşină: „Dar dacă nu e mort, dacă are nevoie de ajutor urgent, dacă mai poate fi salvat?” Nici o clipă nu-i trece prin minte că ar fi putut-o afla singur, atunci când încă se mai afla lângă maşină.

Şi iar îl cuprinde frica, dar un altfel de frică de data aceasta, una conştientă, amestecată cu multă ruşine…

Deasupra pădurii năvăleşte vuiet greu de motoare. Cu capul dat pe spate Vlădoi urmăreşte câteva secunde silueta uriaşă a avionului, zburând la mică înălțime, gata de aterizare, şi vederea luminilor de semnalizare acționează brusc asupra vălmăşagului de gânduri din capul său. Țâşneşte ca un smintit în lungul şoselei şi alergarea aceea, alimentată de o disperare surdă, nu-şi află capăt decât la prima cabină telefonică. Degetele scotocesc febril buzunarul, apucă o monedă, o introduce în aparat, formează un număr…

- Alo, miliția? – rosteşte cu glas şuierat, gâfâind încă – în pădure, lângă aeroport, pe drumul pădurarului… la cotul râului…un om, într-o Dacie albă… trimite-ți urgent o maşină… salvarea… poate mai trăieşte…

Aşeză receptorul în furcă tocmai când la capătul firului o voce fermă, profesională, începe să întrebe:

- Alo cine e la telef……

În salonul de reanimare al spitalului plămânul automat murmura stins, liniştit, regulat ca un metronom. Pe patul special, singurul de altfel, pacientul: bărbat, trecut bine de patruzeci, păr negru înspicat cu fire argintii, frunte înaltă brobonită de sudoare (începutul de chelie face fruntea şi mai înaltă, accentuându-i boltirea), ochii închişi, adânc cufundați în orbite, obrazul supt, pielea măslinie, întinsă, de un luciu de bronz în dreptul pomeților. Tubul de cauciuc introdus într-o nară şi fixat cu leucoplast dă figurii o notă stranie. Sub cearşaf trupul mai mult se ghiceşte: două proeminențe ascuțite la capătul patului, alte două mai estompate în dreptul genunchilor, şi între cele două, o zonă depresionară, apoi restul trupului alungit, abia conturat, într-o nemişcare de cadavru…

Printre puținele semne de viață, zbaterea uşoară a globilor oculari sub pleoapele ca nişte frunze îngălbenite străbătute de nervuri vineții şi, abia sesizabilă, unduirea cearceafului în zona toracelui.

În perfuzor picură, ca într-o clepsidră, un lichid gălbui…

La fereastră, în halat alb, înalt, aproape masiv, cu un cap mare pe care coama leonină, în întregime argintie, îl face şi mai mare, doctorul Şirianu pare să privească absent spre parcul spitalului. Mâinile lui păroase, cu palmele cât nişte lopeți dar cu degetele extrem de agile, par şi ele abandonate pe pervazul ferestrei. Rareori întoarce capul arătând o față lată, jovială, de gurmand incorigibil, dar pe care nu o reții decât o

frântură de secundă pentru că privirile care licăresc ca nişte luminițe în ochii albaştri, de nuanța oțelului proaspăt călit, aparent adormiți, îți fixează privirea, pun efectiv monopol pe ea şi te obligă să nu mai reții nici un alt amănunt.

Preț de câteva momente, privirile acelea urmăresc o vreme punctele luminoase care se succed trasând linii pornite pe ecranul unui monitor, le măsoară cu îngrijorare evoluția, perioada, amplitudinea, apoi se întorc, obosite parcă, la fereastră.

Văzut aşa din spate, imobilismul acelui trup îți creează impresia unei statui încă nedezvelită. Şi ca orice statuie, pare insensibil, străin de tot ce-l înconjoară. Numai că în capul acelei statui, în gândurile lui amestecă realități imediate şi realități mai îndepărtate, ajunse amintiri, într-un vârtej de carusel. Rememorează fişa sumară a pacientului, întocmită profesional, concis, prea concis poate şi de aceea aridă: Codreanu Victor, patruzeci şi şapte ani, stare comatoasă, posibile leziuni pe creier – urmează investigații amănunțite... şi mental completează: găsit în pădurea de la marginea oraşului, în maşina personală, la sesizarea telefonică a unui necunoscut, în stare de comă profundă...

Apoi, limbajul, părăseşte caracterul oficial, se încălzeşte, se umanizează, capătă accente profunde, cu uşoare nuanțe de nostalgie pe măsură ce gândul aduce în minte realități mai vechi, de pe acum amintiri... amintiri de demult. Iar în ele, în acele amintiri, învie un alt Victor: adolescent, cu înfățişare plăcută, timid, prea timid

chiar, de condiție materială modestă, elev bun dar retras; o fire introvertită, însă de o generozitate ieşită din comun, dublată de o modestie pe măsură. Ultimii doi ani au fost chiar colegi de bancă, între ei se legase un fel de prietenie deşi Victor se ținea în continuare departe de ceilalți colegi, cu două excepții însă. Unul era un băiat ceva mai scund dar bine legat, cu o față cioplită ca din topor, păr şaten, tuns scurt, ochii mici, cam prea apropiați şi care îți lăsau impresia de uşoară viclenie. Hîncu parcă îl chema – nu-şi mai aducea bine aminte – celălalt, Stîncescu era un blond înalt, subțirel, frumuşel şi finuț ca o domnişoară. Nici unul din cei doi nu prea străluceau la învățătură în schimb erau buni la gimnastică. Ține minte că nici unul nu şi-a luat bacalaureatul (examenul de maturitate cum i se spunea în anii aceia). N-a înțeles niciodată ce afinități să fi avut Victor cu cei doi. Să fi fost faptul că erau toți trei refugiați, din Bucovina şi Basarabia? Poate…

Privirile doctorului se întorc ca la poruncă şi caută îndelung în chipul pacientului de acum pe cel al colegului de liceu care i s-a aprins atât de viu în amintire, de parcă s-ar căuta pe sine însuşi. Realitatea imediată, frustă îi arătă o mască fără vârstă, neutră, nemişcată, o mască pe care nu se poate citi nici măcar lupta surdă ce se dă între viață şi moarte. Şi această realitate imediată îl desprinde de lângă fereastră, fărâmă imaginea statuii de granit, trezeşte medicul şi-l împinge lângă patul bolnavului fără să-l rupă însă de cealaltă realitate, îndepărtată în timp.

Profesional, apucă încheietura mâinii lui Victor şi-i ia îndelung pulsul, inutil de altfel, căci privirea urmăreşte pe ecranul monitorului semnele supravegherii electronice, dar nimic nu-i de natură să-i alunge îngrijorarea şi să-i slăbească încordarea.

Asistenta, care stătuse tot timpul pe scaun la patul pacientului într-o muțenie desăvârşită, intuieşte tensiunea nervoasă a medicului şi se ridică automat în picioare. Abia acum pare că şi medicul ia act de prezența ei în cameră. I se adresează cu o blândețe dublată de osteneală:

- Domnişoară, poți să ieşi puțin pe coridor să te mai dezmorțeşti. Dacă nu te chem între timp, revino peste o jumătate de oră.

Şi în timp ce aceasta părăseşte camera cu un surâs de recunoştință pe chip, medicul îşi lasă trupul masiv să odihnească pe scaun, nedezlipindu-şi privirea de pe chipul lui Victor. În mintea lui realitatea imediată se estompează din nou şi o altă imagine, dintr-o realitatea mai îndepărtată, îi luminează ecranul amintirii.

Erau în al doilea an de liceu când, urmare unei decizii nătoade a vremii eminentul lor profesor de română a fost mutat la liceul pedagogic şi în locul său adus un altul, din cei făcuți pe puncte, complet lipsit de vocație însă mare activist de partid în bagajul căruia, în afară de Neculuță şi Păun Pincio, nu prea găseai mare lucru. Poate doar ceva urme de Beniuc, Deşliu, Porumbacu, Jebeleanu şi încă vreo câțiva, dacă ne-am referi doar la poezie. Profesori din cei ce îşi

citeau lecția din carte la predare şi care te urmăreau rând cu rând la răspuns. Vai de cel ce-şi permitea să se abată de la slova cărții ba să mai aibă şi niscai idei personale.

Acest profesor – nici amintirea măcar nu vrea să-i rețină numele, la o oră în care le preda pe A. Toma, şi-a permis să adauge la rândurile cursului din care dicta şi o nefericită remarcă personală în care încerca o ciudată paralelă cu Dante Alighieri. Probabil memorase un text despre Dante cine ştie de pe unde şi în ce context, cu intenția vădită de a epata, dar mai uitase câte ceva pe ici-colo şi din toată expunerea ieşise un penibil ghiveci. Atunci, în ciuda cunoscutei sale timidități şi modestii, Victor s-a ridicat în picioare, a cerut permisiunea să spună câteva cuvinte, a vorbit jumătate de ceas încheiată despre opera marelui florentin, cu citate în original, şocând întreaga clasă şi totodată demonstrând la modul cel mai subtil posibil – fapt nesesizat de profesor – că acesta habar nu are de Dante, nici de celebra sa operă cum de altfel nu prea are habar nici de mai puțin celebra operă a lui A. Toma.

A trebuit să sune pauza ca să se risipească liniştea densă ce domina atmosfera. Profesorul şi-a adunat catalogul şi cursurile şi a părăsit clasa fără nici un comentariu. Abia mai târziu avea să priceapă că a fost făcut K.O. în propriul teren de un elev pe care de regulă îl trata ca mediocru şi căruia avea să-i poarte o ură surdă şi neputincioasă până la terminarea liceului.

Doctorul Şirianu oftează, o umbră de zâmbet îi luminează trecător chipul, se mişcă pe

scaun ca şi cum ar vrea să se scuture de amintiri. Privirile trec repede de la monitor la fața bolnavului, mormăie ceva ca pentru sine, nemulțumit, se scoală de pe scaun, îşi reia locul la fereastră şi sfarmă între dinți, muțeşte, una şi aceeaşi întrebare: „De ce tu, de ce ție, Victore?... de ce?”.

Intră asistenta, se apropie de fereastră şi-i comunică aproape şoptit:

- Domnule doctor, e o doamnă pe sală, vrea să vă vorbească… cred că e soția – şi arătă cu o mişcare a capului spre bolnav.
- Da, bine, mulțumesc.
- …Ce s-a întâmplat domnule doctor… a avut, un accident de maşină?... o fi făcut-o zob, neatent cum îl ştiu…

Vocea cu care sunt rostite aceste întrebări trădează mai degrabă accente de mânie decât de durere, o mânie prost camuflată, grotescă în împrejurarea dată.

Aşezat în spatele biroului, doctorul Şirianu urmăreşte cu o detaşare perfect simulată de ochii aparent adormiți jocul de mimică pe chipul interlocutoarei în vreme ce între buze simte tot mai pronunțat un gust de cenuşă. Ascultând-o, îi vine tot mai greu să-şi reprime sentimentul de perplexitate şi o replică pe măsură. Răspunde, totuşi, cu un fel de oboseală în glas:

- Nu, doamnă, Victor n-a suferit nici un accident de maşină, maşina d-voastră nu are nimic… Este altceva, mult… mult mai grav.
- Ce ar putea fi mai grav?

Întrebarea îi loveşte timpanul ca o uriaşă bilă de plumb, o simte alunecându-i pe creier ca pe un tobogan, ca să cadă, grea, ca în fundul unui sac gol, în suflet...

Răspunde cu răceală, profesional:

- E posibilă o tumoare pe creier, după cum ne arată primele investigații. Ar fi necesară o tomografie la Timişoara, dar deocamdată nu putem risca să-l transportăm. Încercăm să-l scoatem din comă...

O astfel de veste ar trebui să îmblânzească mânia pe chipul acestei femei, să o umanizeze, să aducă în ochii lăptoşi, bulbucați de lentilele ochelarilor, puțină compasiune, dar ea nu reuşeşte să trezească decât o undă de amărăciune înciudată...

- Pentru mine, doctore, e mort mai de mult – se trezeşte şoptind înfundat – nu mai înseamnă nimic, nu mai există... Gândul rămâne neterminat, abandonat într-o pauză densă, atât de densă încât şi respirația se face auzită, pauza pe care într-un târziu o destramă cu o nouă întrebare: „Nu cumva a fost o prostie, să fi încercat să...”.

- Nu, doamnă, nu a încercat nimic, poate doar să fi presimțit criza... ceva ca un act al subconştientului. Trebuia, cumva, să se deplaseze la aeroport, să aştepte pe cineva sau să plece undeva în țară?

- Cred că da, îşi luase bilet la TAROM pentru Bucureşti...

- Hm!... da... asta explică oarecum locul unde a fost găsit şi-mi confirmă supoziția... Hm!... Doriți să-l vedeți?... deşi... mă rog, dacă insistați...

- Mulțumesc, n-am nici un motiv să insist... Oricum, dacă poate fi salvat... este totuşi tatăl copiilor mei... Am să mai revin... vă rog să faceți tot posibilul...

Ultima propoziție îmblânzeşte revolta lăuntrică a medicului, dar îi deşteaptă un sentiment ciudat, de totală inutilitate, pe fondul căruia întrebările capătă alt sens iar tăcerea accente de sentință. Nici măcar nu se ridică din scaun când această „ciudată” soție a fostului său coleg de liceu părăseşte cabinetul, cât pe ce să fie răsturnată de intrarea intempestivă a unui tânăr cu alură de sportiv, purtând în mână o servietă diplomat de culoare maronie.

- Pardon!... vă rog să mă scuzați, doamnă – se scuză în fugă, cam peste umăr, apoi către cel din cabinet: domnul doctor Şirianu?

- Cu cine am onoarea?

- Putem discuta câteva minute fără martori?...

- Domnule doctor, eu am încercat să-l opresc pe domnul – încercă o justificare a situației şi asistenta – dar a năvălit pur şi simplu peste mine...

Doctorul surprinde fulgerarea glumeață din privirile tânărului şi aceasta îl face dintr-o dată simpatic aşa că îi răspunde afirmativ printr-un zâmbet în timp ce verbal îi cere asistentei să vegheze să nu fie deranjați. Când rămân singuri, i se adresează fără pic de maliție:

- Acum poate că ai să-mi faci onoarea…

- Numele meu nu are nici o importanță, dom' doctor, vă rog să mă scuzați… Eu sunt „persoana necunoscută" – cum scrie în „flacăra" – care a anunțat miliția despre accidentul din pădure… Am aflat că este în îngrijirea dvs. şi m-am hotărât să vin să vă predau această servietă.

- ?…

- Am luat-o din maşină, atunci, nu-mi dau seama de ce am făcut-o… vă rog să mă credeți pe cuvânt… nu am furat în viața mea un capăt de ață… Când mi-am dat seama, era prea târziu să o mai pun la loc… aveam amprentele pe ea şi nici nu ştiam dacă cel din maşină mai trăieşte sau nu… Până s-ar fi lămurit lucrurile, ştiți…? Nu vreau să am de-a face cu miliția… Aşa că am dus diplomatul acasă şi i-am forțat încuietorile. În servietă erau câteva dosare, un aparat de bărbierit electric, o periuță de dinți, prosop, o pijama şi un caiet gros, compact, aproape plin cu un scris mărunt, foarte îngrijit, aproape caligrafic, cu doar câteva foi goale la urmă… Un fel de jurnal pe care nu l-am citit... Am văzut că sunt chestii personale, intime…

Dar am uitat să vă întreb…cum se simte?

Torentul verbal al tânărului i-a alungat şi ultimul dram de supărare ce i-l lăsase vizita precedentă. I-a răspuns prietenos:

- Nu am reuşit să-l scoatem din comă şi nici nu întrezăresc prea multe şanse.

Şi ca să nu pară că intenționat nu oferă mai multe detalii, îi întinde pachetul de țigări pe care îl are întotdeauna pregătit pe birou.

- Mulțumesc, nu fumez – refuză tânărul.

- Asta e ceva bun, tinere „fără nume” – îi spuse în timp ce îşi aprindea o țigară – o calitate care mie îmi lipseşte.

- Credeți că aş mai avea şi altele?

- Sunt convins… de-ar fi s-o amintesc doar pe aceea că „placi la prima vedere”… Nu, nu te flatez, tinere…

- Vlădoi… mă cheamă Vlădoi Alexandru. Sandi, cum mă dezmiardă bunica… Dar am abuzat cam mult de timpul dvs. Poftim diplomatul cu întregul conținut… veți şti mai bine ca mine ce aveți de făcut… Aş vrea doar să vă rog două lucruri…

- Spune, domnule Vlădoi, care sunt acelea?

- În primul rând să nu mă dați în gât la albaştrii… milițieni vreau să spun… nu-mi sunt prea dragi…

- În regulă, asta se poate, deşi va trebui să predau servieta… Mă rog, găsesc eu o soluție. Şi care e a doua rugăminte?

- Să-mi permiteți să mă interesez de soarta pacientului… Aşa-i că doamna peste care am dat buzna tocmai când ieşea de la dvs. era soția lui?

- Da, confirmă doctorul, nu foarte surprins de saltul acesta de la o idee la alta. Am bănuit eu că ai multe calități… iacă încă una…

inteligent şi perspicace… Pot să ştiu cum ți-ai dat seama?

- Simplu… deşi era aici, deşi venise să se intereseze de soarta lui, totuşi nu părea foarte nerăbdătoare să-l vadă. Şi la ce față acră avea, ce mai, nu putea fi altcineva decât soția cuiva pe care nu-l mai iubea

- Aşa-i, ai dreptate. Poftim cartea mea de vizită. Mă poți căuta oricând doreşti, personal sau la telefon, fie aici, fie acasă…

Vlădoi primeşte dreptunghiul de carton velin, strânge mâna întinsă a doctorului, răspunde surâsului de bunăvoință a acestuia cu o sclipire şăgalnică în priviri şi se retrage.

- La revedere domnule doctor
- La revedere, Vlădoi, la revedere…

Cunoscutu-i spirit de disciplină l-a ajutat pe doctorul Şirianu să-şi înfrângă curiozitatea şi impulsul de a cunoaşte cât mai grabnic conţinutul jurnalului a cărui coperte parcă îi frigeau degetele. Şi-a făcut vizita peste program pe la cei operați în ultimele zile, a rămas un timp mai îndelungat la intensivă, urmărind cu mare atenție ecranul monitoarelor şi funcționarea celorlalte aparate, a lăsat instrucțiuni amănunțite personalului medical pentru fiecare caz în parte şi cu deosebire pentru cazul Victor şi abia apoi a părăsit spitalul.

În drum spre casă, în maşină, gândul la tânărul simpatic care i-a adus servieta diplomat îl face să-şi mărturisească cu o undă de regret: ”Ce păcat că nu am şi eu un băiat care să semene cu acest Vlădoi”...

Acasă ia în tăcere masa servită de soție – nu discută niciodată cazurile din spital, nu pentru că soția, profesoară de chimie, nu ar fi o interlocutoare pe măsură ci pur şi simplu dintr-un principiu autoimpus de a nu-i împovăra şi pe alții cu propriile-i probleme; asculta în schimb cu toată atenția tot ce i se spunea.

- Nu te supăra, dragă, spune când termină masa, cafeaua o iau la mine, am de citit ceva foarte important – şi fără a mai aştepta răspunsul, se retrage cu ceaşca aburindă în camera de lucru, un fel de birou-cabinet şi bibliotecă – unde îşi aprinde o țigară.

Abia acum, când jurnalul lui Victor îi frige parcă buricele degetelor, simte cum emoția îi

inundă dintr-o dată inima şi cum n-ar mai putea să-şi înfrâneze prin nici un mijloc curiozitatea…

„Încep acest jurnal sub imperiul unui impuls ce-mi depăşeşte voința, dominat de necesitatea de a mă elibera de mine însumi, de teama singurătății, de teama zădărniciei a toate, cu convingerea că acest simbol magic, care este cuvântul, singur mă poate smulge din lanțurile care mi-au încătuşat întreaga existență, atâta vreme cât voi mai putea, cât voi mai vrea sau cât voi mai avea curajul să doresc să rămân ancorat în această existență. Şi mai scriu acest jurnal pentru voi, Carmen şi Radu, copii mei iubiți, cu sentimentul că vă sunt dator nişte explicații pentru cât am însemnat eu pentru voi, dar mai ales pentru câte nu am reuşit să însemn pentru voi. Căci aşa cum eu, tatăl vostru, am avut privilegiul să vă urmăresc viața de la începuturi, aveți şi voi dreptul să o cunoaşteți pe a mea, cu faptele şi resorturile care le-au determinat sau le-au motivat spre a vă lega în deplină cunoştință de cauză de veriga ascendentă spre împletirea mai departe a lanțului, sau a vă desprinde de ultima verigă, întrerupându-l.

De regulă confesiunile cuprind o doză însemnată de rețineri, de adevăruri pe jumătate, chiar de nesincerități şi este firesc să fie aşa, dacă avem în vedere că fiecare individ are orgolii, mândrie, pudoare – şi am enumerat numai câteva nuanțe care îi colorează existența, dar există în viață şi un moment al adevărului crud, şi acel moment apare în clipa în care pierzi iremediabil dorința de a mai trăi. Atunci simți nevoia de a te

elibera şi de adevărurile acelea personale care ți-au alcătuit viața interioară ca o a doua imagine, reflexie a vieții exterioare, şi care să nu semene întru totul cu cea trăită în văzul lumii. Noi înşine în perspectiva timpului dobândim o nouă înțelegere a faptelor, diferită de viziunea asupra lor la momentul trăirii…

Pentru voi, Carmen şi Radu, voi încerca să redau acele momente care într-un fel sau altul au influențat formarea caracterului, a personalității mele, mai întâi aşa cum s-au reflectat ele în conştiința mea la momentul respectiv, iar apoi, când va fi cazul, aşa cum le privesc astăzi. Şi am să o fac încredințat că dreptul la judecată vă aparține tot atât de mult pe cât aş avea eu dreptul la apărare, numai că eu nu am de gând să mă folosesc de acest drept, ci mă voi mărgini să vă deschid toate uşile şi să dau la o parte toate perdelele ca să puteți privi în voie în trecutul meu, în viața mea, în sufletul meu, şi să mă judecați în deplină cunoştință de cauză.

Voi, copiii, ne puteți datora nouă părinților ascultare – dar nu nelimitată, respect – atât cât îl binemerităm şi, eventual, recunoştință, pe când noi, pornind de la faptul că v-am adus pe lume în independent de voința voastră, vă suntem datori până la moarte şi în orice condiție. De regulă însă, nu ne onorăm tot timpul îndatoririle, cu voie sau fără de voie, de unde se poate naşte sentimentul de culpă. Dar, oare, există măcar un singur individ cu adevărat cinstit cu alții şi cu sine însuşi ca să poată răspunde cu un DA răspicat la întrebarea: „Am făcut tot ce trebuia din tot ce aş fi

putut să fac?”. Eu unul nu am curajul să mă consider un astfel de individ. Scriind acest caiet (nici măcar nu-l pot numi jurnal), n-am să mă prevalez nici de falsa modestie a auto-biografului, întrucât nu intenționez să-mi scriu memoriile, deşi s-ar putea să las această impresie, cât mai curând va să fie un dialog al eului cu sine însuşi, dialog cu sufletul, dialog cu conştiința pe un drum de întoarcere în timp, ca o rătăcire prin pustie”.

Doctorul Şirianu întoarce caietul cu fața în jos, aprinde o altă țigară şi cugetă îndelung:

„Caietul acesta nu trebuie să ajungă în mâna autorităților, indiferent de conținut. Din câte înțeleg, le-a fost destinat copiilor şi mă voi îngriji să le parvină. Dar nu acum, nu cât timp Victor mai e în viață. Mâine am să sun la miliție şi am să le predau servieta cu restul conținutului. Le voi spune că a fost lăsată de un necunoscut în cabinetul meu din spital în timp ce eram la vizită. Spun „necunoscut” pentru că nu l-am văzut nici eu, nici asistenta, putea fi oricine. Aşa nu îl implic pe tânărul Vlădoi. Sau să o dau soției, când mai vine?”

Întoarse caietul cu intenția de a continua lectura, dar se răzgândi. Luă de pe birou un semn de carte, închise caietul şi îl strecură în sertar: „Nu astăzi… nu până nu mă lămuresc precis ce e cu Victor. Fie ce o fi, mâine îl transport la Timişoara pentru o tomografie. Vreau şi părerea profesorului. Dacă trebuie, îl operez acolo. Acum la culcare”…

-5-

Când uşa cabinetului se închise în urma sa, Vlădoi simţi o mare uşurare la fel ca atunci când, după ce te-ai spovedit în biserică simți că ți-a fost luată de pe inimă o greutate. Coboară scările sărind câte două odată, străbate aleea până la poartă în fugă, salută cu un gest larg portarul care îi răspunde cu un mormăit şi se trezeşte în stradă. Acum nu se mai grăbeşte, dimpotrivă, parcă încetineşte pasul. Îi place să vadă cum îl depăşesc trecătorii, asta îi dă un sentiment de linişte, de împăcare cu viața. Pe măsură ce înaintează pe Dimitrov, trecătorii sunt tot mai rari. Ajuns în dreptul alimentarei îşi aduce aminte că bunica l-a rugat să cumpere pâine şi un kilogram de orez. Traversează strada şi intră. Cumpără orezul dar e mai puțin norocos cu pâinea. Cea proaspătă s-a vândut, mai aveau câteva franzele vechi şi aşteptau un nou transport, când însă, vânzătoarea nu putea să spună. „Nu-i nimic – gândi – am să merg în centru. Aşa trec şi pe la librărie să văd ce cărți noi au primit".

Vitrina librăriei „Ioan Slavici" era dominată de „opera completă" a Tovarăşului înşirată pe suporți speciali într-un aranjament, totuşi, de prost gust. Le mătură cu privirea şi intră. Înăuntru mai erau două persoane: o tânără la standul cu rechizite şi un bărbat între două vârste la standul cu literatură străină de care se apropie şi el. Începu să treacă în revistă titlurile. Îi atrase atenția o carte mai groasă, necartonată „Iulius Cezar" de Rex Warner. Se uită pe coperta din spate să afle prețul. Costa optsprezece lei. Căută în buzunar şi numără conținutul. Îi ajunge

şi pentru pâine şi pentru carte, ba mai şi rămâne ceva. Mulțumit peste măsură de norocul ce a dat peste el, plăteşte vânzătoarei şi părăseşte librăria într-o dispoziție de zile mari.

„Cum de a rămas nevândută o aşa carte? – îşi spuse în gând – negreşit astăzi e ziua mea norocoasă.” Acum nu mai are motiv să piardă vremea prin oraş aşa că întinde pasul. La alimentara mare găseşte şi pâine proaspătă. Gata. Direcția acasă. Acum are cu ce să-şi omoare timpul câteva zile bune şi apoi şi vacanța e pe sfârşite, cel mult trei săptămâni şi iarăşi Timişoara, căminul studențesc, cursurile…

Am venit pe lume într-o vreme când nori tot mai negri se îngrămădeau deasupra Europei, în casa modestului slujbaş de primărie Costache şi a soţiei sale Xenia, ca al doilea născut. Primul născut, o fetiță, a decedat la scurtă vreme după naştere.

Nu-mi amintesc prea bine nici casa, modestă după standardele tatei, în realitate mai mult decât încăpătoare pentru familia noastră, nici ulița liniştită, undeva prin spatele grădinii publice din Cernăuți; în general am amintiri cât se poate de vagi referitor la tot ce au însemnat primii ani ai copilăriei mele, atât cei până la primul refugiu cât şi anul petrecut într-un lagăr (de refugiați) din Germania, dar şi cei petrecuți în țară până la al doilea refugiu.

Tata era mult prea ocupat cu serviciul şi cu afacerile ca să-i mai rămână timp şi pentru noi, copiii, mama nici ea nu prea avea vreme de noi aşa că mare parte a timpului rămâneam în grija bunicii dinspre tată, o femeie măruntică, toată „argint viu", însă nici în legătură cu ea din acei ani memoria mea nu a reținut mare lucru. Într-un cuvânt ceea ce în mod obişnuit se cheamă „chipul drag al mamei" sau „chipul luminos al bunicii" pentru primii ani ai copilăriei mele ele sunt aproape în întregime absente. Şi chiar dacă mi-au rămas câteva imagini fixate în amintire, ele sunt în majoritate fără nici o culoare şi, în general, fără vreo însemnătate.

Memoria mea nu a reținut nici momentul venirii pe lume a sorei mele Veronica.

Din primul refugiu, cu timpul petrecut în lagărul din Germania, nu am rămas cu nici o amintire şi dacă ştiu că acele evenimente au avut loc o datorez povestirilor părinților mei din anii mai târzii ai vieții lor.

Prima întâmplare mai de seamă pe care mi-o amintesc şi astăzi, probabil pentru că trebuie să fi făcut o impresie puternică asupra mea, este drumul pe care l-am făcut într-o iarnă cu sania până în Plaiul Cosminului, la bunicii dinspre mamă.

Aveau casa ridicată pe o colină, la marginea dinspre Ceahor a satului, iar drumul care ducea până la ea şerpuia în pantă cu un „S" cu o buclă mare pornind de la poale şi terminând cu o buclă mică în vârf. Urmăream cum se opintesc caii la deal scoțând pe nări fuioare de aburi care se risipeau în aerul înghețat şi mă minunam de puterea lor, de luciul spinărilor încordate. Îmi spuneam că nu poate fi ceva mai frumos decât un cal în mişcare, cu muşchii jucând ca nişte şerpi sub piele, cu părul lins până la luciu.

Am intrat în ograda largă. Bunicul, un munte de om, nu degeaba poreclit Ursul, ne-a ieşit în întâmpinare, s-a apropiat de sanie şi m-a ridicat din şezut ca pe un fulg, m-a ținut câteva clipe departe de el, măsurându-mă din priviri, a mormăit ceva numai de el ştiut într-o limbă pe care nu o înțelegeam, apoi m-a lipit de pieptul lui puternic gâdilându-mi obrajii cu mustățile-i lungi de husar…

„Te pomeneşti că ți-a fost dor de moşu', nepoate, a rostit într-un târziu în limba mea şi parcă i-a trecut ca un licăr în privirile-i albastre, cu vădite semne de osteneală. „Mă bucur că am mai apucat să te văd… de-amu eu mi-am cam încheiat socotelile pe lumea asta şi-s gata de marea călătorie”.

Credeam că e vorba să plece cine ştie în ce ținuturi aşa că i-am spus: Ia-mă şi pe mine cu matale!”.

„Asta chiar că nu se poate”, mi-a răspuns mijind a râde, „tu mai ai mut de călătorit în aiastă vale a plângerii, ori cum ai vrea să-i spui. Da haideți înăuntru, că-ți fi înghețat de atâta drum”.

A urcat cele câteva trepte cu mine în brațe şi m-a lăsat jos în cerdac numai bine cât să merg să sărut mâna bunicii. Alături de moşu' bunica părea o jumătate de om, atât era de măruntică.

În timp ce bunica mă strângea la piept, l-am auzit pe bunicul: „de-amu să nu-mi mai cârâi, babo, că nu-ți calcă nepoții pragul cu lunile că, iacă, ăstuia i s-a făcut dor de noi ş-o venit”.

Şi drept grăia. Veneam destul de rar pe la ei, la câteva luni odată, nu că ar fi fost atât de departe, dar tata era mereu ocupat cu slujba şi nu-l îngăduia vremea. Poate şi de aceea, fiecare drum la Plaiul Cosminului mi se părea o călătorie, şi o călătorie, pentru mine era o adevărată desfătare. Poate că aşa se explică cum şi astăzi, după aproape o jumătate de veac şi din atâtea alte amintiri, mai vii şi mai aducătoare de bucurie sunt

cele legate de vizitele făcute bunicilor materni. Numai că de data aceea era pentru ultima oară când îl mai prindeam pe moşu' în viață. La mai puțin de o lună avea să se călătorească dintre cei vii, iar eu aveam să-l văd şi să-i sărut pentru ultima oară mâna, lungit în sicriu, nemişcat, dar parcă şi neschimbat ca şi cum ar fi dormit, în ciuda noastră. Parcă îi simt şi acum pe buze pielea uscată şi rece a mâinii şi parcă îi văd şi acum mustața de husar habsburgic uşor tremurată de o adiere de vânt. Bunica plângea înfundat, un plâns înăuntru ființei, care se trăda din când în când printr-un cutremur al întregului trup, mama plângea şi ea, în felul ei molcom, şi mai erau câteva mătuşi care boceau, iar eu nu înțelegeam ce le-a apucat, că doar moşu' se odihnea şi se pregătea pentru marea călătorie…

Şi pe noi ne aştepta o mare călătorie, se pare tot una fără întoarcere, chiar dacă în alt chip.

Într-o zi tata s-a întors de la slujbă agitat, a vorbit îndelung cu mama, apoi zile în şir în casă a fost mare forfotă, se strângeau lucruri, se făceau bagaje, se împacheta... Noi, copiii, eram trimişi la plimbare cu bunica, ne întorceam seara târziu, şi când ne întorceam, găseam casa schimbată, lucrurile ştiute din totdeauna nu mai erau la locul lor, în schimb apăreau în casă tot mai multe pachete clădite cu grijă pe lângă pereți, unul peste altul, ca într-o magazie în vreme ce în dulapuri şi pe aiurea lucrurile dispăreau sau se împuținau.

Era un sfârşit de iarnă grea, gerul muşca cu tărie, plimbările în jurul grădinii publice mi se păreau, ca niciodată, lungi şi obositoare; treceam de mai multe ori prin acelaşi loc, bunica era şi ea tăcută, când o întrebam câte ceva răspundea în dodii... O purta pe sora mea mai mică în brațe şi parcă nu avea altă grijă decât a ei...

Apoi toate acele pachete au fost, într-o zi, încărcate în câteva căruțe şi casa a rămas goală şi pustie. O vreme nu am mai fost duşi la plimbare, pe tata nu-l mai vedeam cu zilele, mama era mereu abătută şi abia dacă mai avea vreme şi pentru noi, copiii. Singură bunica părea că rămăsese neschimbată, aceeaşi ființă măruntică şi mereu în mişcare, grijulie cu noi şi parcă nepăsătoare la cele din jur.

Când ne-am urcat în trăsură, cu puține bagaje la noi şi ne-am dus la gară, nici nu m-am

bucurat, nici n-am avut pricină de supărare, aşa după cum nu aveam de unde să bănuiesc că nu mă voi mai întoarce niciodată în locurile natale, decât doar ca turist, cu paşaport, după zeci de ani…

În gară, după lungi ceasuri de aşteptare, ne-am urcat într-un tren de marfă, pe o platformă care transporta cherestea şi care pleca spre vechiul regat şi unde tata, ajutat de câțiva prieteni, a apucat să însăileze din scânduri şi foi de placaj un fel de adăpost care să ne ferească cât de cât de gerul de afară, de ninsoare şi de vânt. Atunci nimeni nu ştia cât avea să dureze călătoria; marfarele erau oprite prin gări, trase pe linie moartă, prioritate având garniturile militare, încât un drum care în vremuri normale ar fi durat cel mult douăsprezece ore putea dura săptămâni. Şi călătoria noastră de la Cernăuți la Bucureşti a durat o săptămână şi trei zile încheiate. Tot acest timp părinții mei au încercat să ne îndulcească traiul arzând fără contenire o lampă de petrol (Primus), dar frigul se dovedea mai viclean, se strecura prin toate deschizăturile şi ne pătrundea până la oase. Dormeau cu schimbul ca să întrețină focul completând rezervorul de „gaz” (petrol) şi ne țineau înveliți în pilotă, veghind ca nu cumva să degerăm în somn, dar cum în tot acest răstimp nu ne-am mişcat mai deloc, degetele de la picioare au prins să ne degere în încălțări, încât de la o vreme nu le mai simțeam deloc.

Ne deplasam încet, mai mult rămâneam blocați prin gări, traşi pe linii înfundate, întâietate aveau garniturile pentru front, era un fel de

nebunie generală, nemţii se retrăgeau, garniturile civile erau uitate zile în şir, se deplasau ca melcul. Am intrat în gara de Nord din Bucureşti în zorii zilei de 4 aprilie 1944.

Un soare mare şi roşu însângera în dimineaţa aceea încă geroasă de început de primăvară linia orizontului, ridicând mantia de neguri a nopţii de pe triajul gării. Apucaserăm să coborâm de pe platforma vagonului şi să ne luam în primire vagonul cu toate bagajele noastre, de data asta un vagon de marfă închis – adevărată binecuvântare în comparaţie cu condiţiile în care călătorisem până atunci (n-am înţeles niciodată de ce nu am călătorit de la bun început în acel vagon împreună cu toate lucrurile noastre care ne-au însoţit în refugiu).

Ni se părea că toate chinurile au luat sfârşit. Mama a aprins din nou primusul şi a pus de o mămăligă în vreme ce bunica s-a apucat să mă descalţe ca să-mi ungă tălpile şi degetele muşcate de degerătură cu untură de porc, frecându-le îndelung pentru a repune sângele în mişcare. Deşi degetele mă dureau cumplit, mi se părea că trăiesc un miracol… După acele zile lungi, care parcă nu se mai terminau, zile de privaţiuni, de nemişcare, de ger îndurat cu stoicism, puteam să mă mişc în sfârşit liber, să fac câţiva paşi, să-mi lepăd straiele groase cu care am fost înfofolit zi-noapte. E drept că nu-mi mai simţeam degetele de la picioare decât ca nişte cioturi care zvâcneau dureros, cu carnea care pe alocuri începuse să se învineţească şi era gata să se desprindă de pe os, dar mă bucuram că în

sfârşit eram liber, că mă puteam mişca în voie pe jos, în preajma vagonului. Mai tot drumul stătusem ghemuit într-un colț al adăpostului din placaj, cu genunchii adunați sub bărbie, privind tulbure undeva în gol, dincolo de lucruri, iar ceasurile treceau nemăsurat de încet, în vreme ce o spaimă surdă îmi hăituia gândurile, biciuindu-mi închipuirea.

Instalați în vagonul închis, spaimele mă părăsiră iar când tata mi-a propus să-l însoțesc, ca să căutăm în împrejurimi nişte lapte, am sărit mai sprinten ca niciodată. Am pornit printre linii, cu mâna în mâna lui mare, tăcuți, tata cu o umbră de îngrijorare pe chip. Am bătut la prima poartă, apoi la a doua, apoi la altele, întrebând de ceva lapte şi primind acelaşi răspuns: „n-avem, păcatele noastre… vremuri grele…”.

De la o poartă la alta umblam tot mai abătuți, cu nădejde tot mai puțină. L-am rugat pe tata să ne întoarcem. Simțeam cum mă cuprind iar spaimele, surde, nedesluşite, ca o gheară care te strânge în coşul pieptului.

Ne-am întors. Mama terminase mâncarea şi ne aşternu de masă pe nişte geamantane. Înghițeam cu toții, cu dumicați mari, ca într-o uitare de toate şi cu fiecare îmbucătură simțeam un gust amar, leşietic, gust pe care trebuie să-l fi simțit dintotdeauna pribegii acestui pământ.

Trei cruci largi şi un bogdaproste rostit de bunica au încheiat masa, iar eu mi-am căutat un loc mai retras lângă nişte baloturi cu haine, mi-am adunat genunchii sub bărbie şi m-am

cufundat în muțenie şi îngândurare aşa cum făceam tot mai des în ultima vreme.

De undeva de departe începea a se desluşi un uruit surd ca de roi de bondari şi freamătul acela, plutind în văzduh, se apropia crescând în intensitate până ce aproape că explodă deasupra noastră încât, fără voie, mi-am retras capul adânc între umeri astupându-mi urechile.

Tata, care ieşise în uşa vagonului şi privea cerul, încercă să ne liniştească la început spunând că sunt avioane americane, să n-avem teamă. Soră-mea se trezise şi ea şi scâncea în brațele mamei care încerca să o liniştească: „şşşî, puişor, şşşî, şî-şî-şî!” în vreme ce bunica îşi tremura buzele într-un fel de rugă fără cuvinte, iar în mine ghemul acela de spaime se aduna tot mai adânc.

Avioanele trecură, apoi s-au mai întors odată într-o repede rotire deasupra gării. Tata a înțeles abia atunci primejdia şi a poruncit: „să fugim, repede, repede nu luați nimic cu voi”. Glasul i se îneca de emoție dacă nu cumva şi de spaimă.

Din toate părțile sirenele sfâşiau văzduhul, înnebunite… Prea târziu… Un huruit asurzitor de motoare grele apăsa cerul, tot mai aproape apoi bubuiră, surd, primele explozii.

Alergam grămadă printre linii, furişați pe lângă vagoane, să ieşim din triaj la loc deschis, cât mai departe de gară, mama cu sora mea în brațe, învelită într-o broboadă, eu cu un picior încălțat

doar cu ciorapul, târât de mână de bunica, tata cărând în brațe lădița cu actele şi banii…

Un şuierat ascuțit a spintecat văzduhul undeva aproape în spatele nostru şi se sparse sec. Abia mai apucarăm să ne lungim la pământ. Un bubuit asurzitor şi apoi o trâmbă uriaşă de flăcări, fum, pământ şi fier… şi suflul care mătura totul în cale.

Undeva dinspre maidan şi depou antiaerienele lătrau înnebunite.

Gândul că nu departe de vagonul nostru fusese trase câteva cisterne cu carburant îl paraliză pe moment pe tata dar apoi parcă îi îndoi puterile şi voința de a ne scoate cât mai grabnic din iadul acela. Ne furişam printre vagoane, pe dedesubtul lor, gâfâind, tremurând, strigându-ne necontenit să nu ne îndepărtăm unii de ceilalți, să nu ne răzlețim, călăuziți de un instinct orb în vreme ce de sus ploaia de foc, de fier, de moarte, nu mai contenea.

Pe maidanul ce despărțea triajul de primele case ne-am oprit, sfârşiți de oboseală, îngroziți, adunați grămadă, hotărâți să împărtăşim aceeaşi soartă, oricare ar fi fost, dar aceeaşi pentru toți. Era mai cu seamă dorința femeilor, izvorâtă din puțina judecată ce le mai rămăsese limpede în momentele acelea de groază: să scăpăm cu toții or să se prăpădim toți. Oricum soarta le părea mai puțin cumplită aşa decât dacă moartea l-ar fi ajuns numai pe unu, despărțindu-i de ceilalți. Se gândeau în primul rând la noi, copiii. Şi poate că în acele clipe dorința de a muri deodată era mai puternică decât însăşi teama de moarte.

Adunați aşa grămadă pe limba aceea de pământ peticit cu zăpadă murdară, afumată, ca pe o plută în mijlocul infernului, parcă nu mai simțeam groaza, disperarea. Mama o legăna pe Veronica în neştire îngânând ca un descântec, bunica se ghemuise alături cu trupu-i mărunțel adunată în cojocul de oaie cu care o prinsese bombardamentul, tremurându-şi buzele şi bărbia, tata scrută cerul, cu gânduri învălmăşite.

Nu se mai auzeau avioanele, nici bubuitul exploziilor, când m-am pomenit țipând, cu o mână întinsă înainte, cu cealaltă ferindu-mi ochii. La numai câțiva paşi, o arătare omenească, cu hainele fumegând, gonea orbeşte înspre noi dinspre gară. Într-o clipă tata a fost în picioare tăindu-i calea. Omul se poticni şi amândoi se prăvăliră la pământ. Tata se dezmetici repede şi se ridică. Alături, omul leşinase în vreme ce hainele, în bună parte arse, mai fumegau încă. Şi carnea de pe un obraz mai sfârâia, ca în tigaie…

Am prins din zbor porunca tatei să-i aduc apă, m-am ridicat în grabă şi am pornit spre prima poartă. Am zărit fântâna de departe, şi cum poarta era larg deschisă m-am repezit spre ea. Ograda era pustie, nicăieri țipenie de om. Am dat ocol fântânii să caut ceva cu ce aş fi putut lua apă. Găleata era ridicată până aproape de tamburul roții, aproape plină, dar nu găseam nici o cană sau orice altceva. Cum să mă întorc cu mâinile goale? Mi-am amintit de căciulă şi fără să mai stau pe gânduri mi-am scos-o din cap şi am cufundat-o în găleată. M-am năpustit pe poartă, peste câmp, cât pe ce să dau peste tata care pornise în

întâmpinare. Am îngenuncheat amândoi lângă rănit. Din căciulă se mai prelingea apă, nu se golise de tot. Tata a stropit obrazul ars, numai rană, să potolească durerea. Nu cred că ştia nici el prea bine ce face. Atunci am cutezat să-l privesc şi eu mai de aproape: fața aceea suptă, cu o parte de obraz pârlită, numai rană vie, cu pleoapele fără gene pe jumătate închise, cu sprâncenele pârlite – nu-mi puteam dezlipi privirile de la chipul acela desfigurat grotesc, de parcă aş fi privit un şarpe. Multe nopți avea să mă bântuie, ani buni, chipul acelui nenorocit. Îl priveam atât de intens, hipnotizat, că mi-au dat lacrimile încețoşând imaginea. Țin minte că l-am prins pe tata de mână neputând să îngân decât un cuvânt „scapă?”.

Doctorul Şirianu îşi aprinse o nouă ţigară – a câtea? - , închise caietul cu arătătorul stângii lăsat semn între foile pline cu un scris mărunt, ridică receptorul şi formă numărul spitalului, ceru garda şi se informă în legătură cu starea lui Victor, mulțumi într-un târziu colegului, aşeză receptorul în furcă, îşi cuibări mai adânc silueta-i masivă în scoica fotoliului, deschise caietul…

La Arad am ajuns numai cu ce aveam pe noi. Ne-am stabilit într-unul din conacele primăriei situat la circa patru kilometri de cartierul Poltura împreună cu altă familie de refugiați. Tata primind postul de grădinar administrator al fermei de legume. Conacul, cu nenumăratele sale odăi, ajunsese în puțină vreme neîncăpător pentru refugiații bucovineni şi basarabeni – majoritatea demobilizați – pe care tata i-a angajat să lucreze pământul alături de câțiva localnici.

Eu şi Veronica eram singurii copii la conac. Duceam o viață slobodă, abia dacă bănuiam o umbră de supraveghere din partea bunicii, tata fiind mai toată ziua plecat, fie cu oamenii la lucru pe câmp, fie cu marfă la oraş, mama, împreună cu bunica şi celelalte femei din conac, gătind pentru toată suflarea. În acele vremuri tulburate adânc de război, când în altă parte nu puteau nădăjdui la un ajutor fără să te umileşti, acolo la conac, în nevoie lor, refugiații se împărtăşeau din puținul câştigat cu truda brațelor, pe un pământ care le era încă străin.

Tata poruncea şi el însuşi le rânduia pe toate după cum socotea că e mai bine. Pentru burlaci umpluse odăile cele mari cu paturi de campanie, ca la cazarmă. Celeilalte familii le cedă o odaie din cele două pe care le deținea familia mea, având comună bucătăria. La urma urmei eram cu toții o singură mare familie, dezrădăcinați deopotrivă.

Treptat, treptat, lucrurile se aşezau într-un făgaş liniştit şi cuminte, fiecare încercând

să uite şi să treacă peste grozăvia care abia trecuse şi să se pregătească pentru un nou început.

Seara, după cină, oamenii se adunau în poiana din spatele magaziilor, acolo unde începea lunca, aprindeau foc de vreascuri şi strujeni să alunge țânțarii şi se aşterneau la taclale. Şi aveau multe să-şi povestească acei hăituiți de soartă din Bucovina şi Basarabia natale, unii dintre ei veniți de-a dreptul de pe front, iar noaptea se aşternea molcom peste cei adunați în jurul focului, înfrățiți în necazuri şi nădejde sub un cer al tuturor, țintuit cu stele.

Târziu, când glasurile amuțeau, fratele mamei, Florea, bărbat în puterea vârstei, cu tâmplele uşor brumate, amintindu-mi chipul bunicului, ducea o frunză între buze şi începea să doinească. Porneau atunci în noapte triluri prelungi, ca nişte valuri de suspine – o melodie duioasă şi tristă deopotrivă izvorâtă parcă din durerea unui neam întreg. Era doina, cântul lor, a celor fără țară, fără casă, fără odihnă, cântecul tuturor dezmoşteniților.

Le priveam chipurile aspre luminate de pâlpâirea roşiatică a flăcărilor şi le ghiceam nostalgia din priviri şi mă durea melodia aceea ca un suspin prelung. Îmi ardeau obrajii şi mi se punea un nod în gât, dar nu mă săturam niciodată s-o ascult. Iar atunci când unchiul contenea, din cântat, îl prindeam de poala hainei silindu-l să-şi întoarcă fața la mine, să-l pot privi drept în ochi şi să-l rog să mai cânte.

Îmi aduc aminte cum îşi lăsa mâna pe creştetul meu, cum îmi zbârlea cârlionții negri, ştrengăreşte, dar de împlinit dorința tot mi-o împlinea, întru marea şi nemărturisita mea bucurie.

Şi mai țin minte că într-una din acele seri plăcute în jurul focului am ascultat pentru întâia oara Doina lui Eminescu rostită de bădița Vasile şi ea a pătruns adânc în mine, cuibărindu-se pentru totdeauna în sufletul meu.

De-a lungul anilor aveam să citesc multă poezie şi românească şi străină, versuri care au mişcat simțirea pe tot rotundul acestui pământ, dar, nici o poezie, cu oricâtă frumusețe sau geniu ar fi fost dăruită, nu mi-a mai tulburat sufletul cum a făcut-o atunci, întâia oară, Doina. Iar dacă am cochetat o vreme cu poezia, tot de la Doina lui Eminescu mi s-a tras. Nu îmi amintesc cu acuratețe ce am făcut luna trecută, dar ziua aceea mi-a rămas atât de viu întipărită în minte de parcă s-ar fi petrecut ieri. L-am întrebat pe Vasile despre Eminescu, despre cum şi ce cântece a mai scris – eu le spuneam atunci cântece – şi toate desluşirile lui aprindeau în mine focuri care aveau să-mi pârjolească imaginația şi care, în loc să mă deschidă, se consumau în interior, aruncând sământa unuia dintre multele neajunsuri ale firii mele: introvertirea. „Vreau să pot face şi eu doine!” i-am spus lui Vasile – învățător de meserie – cu inconştiența vârstei şi el mi-a potolit ardoarea naivă spunându-mi că mai întâi trebuia să învăț a scrie şi a citi şi după aceea încă multe alte lucruri şi că abia apoi avea să se vadă dacă voi mai avea

aşa dorințe. Şi uite aşa, din dorința de a „face doine” s-a născut o alta – dorința de carte – şi cu anii altele, şi altele, alcătuind o fire fără astâmpăr, cu o sete niciodată potolită de nou, hoinar pe toate potecile; un singuratic prin vocație, atins de timpuriu, prea de timpuriu poate, de morbul acesta urât care se cheamă tristețe...

Sună telefonul şi doctorul Şirianu ridică receptorul. De la spital i se comunică, potrivit înţelegerii, că au apărut semne de modificare a stării pacientului...

Abandonează lectura lăsând un semn de carte între foile caietului pe care îl închide în sertarul biroului, îi spune soției că este chemat la spital şi pleacă în mare grabă. La spital nu mai are răbdare să-şi parcheze maşina la locul obişnuit, o lasă unde se nimereşte. Nu are măcar răbdare să cheme liftul ci o ia ca o furtună pe scări.

În rezervă asistenta de gardă raportează succint observațiile cerându-şi totodată scuze că l-a deranjat pentru nişte semne nesemnificative, mai mult nişte păreri care au făcut-o să creadă că e vorba de o modificare în starea bolnavului. Dar Victor era tot nemişcat, captiv acelei stări incerte care te suspendă din viață şi te ține aşa suspendat, deasupra neantului – coma. O comă profundă pe care nu şi-o poate explica decât ca rezultat al unei tumori pe creier, neexistând nici un semn de traumatism exterior. Radiografiile nu au fost în măsură să confirme un diagnostic sigur şi aceasta sporea îngrijorarea doctorului. Consultându-se cu colegii, hotărî să amâne transportul pacientului la clinica timişoreană. A mai privit odată monitoarele aparatelor, a zăbovit minute în şir asupra chipului nemişcat al lui Victor şi după ce l-a rugat pe colegul de gardă să-i acorde o atenție sporită pacientului a părăsit spitalul îngândurat şi abătut. Acasă avea să-l scoată din starea aceea neobişnuită telefonul tânărului Vlădoi care se interesa de starea

pacientului. Totodată l-a întrebat, printre altele, dacă a apucat să răsfoiască „jurnalul” şi care este prima impresie.

Doctorul schimbă vorba, căci simțea că orice ar fi putut spune, n-ar fi fost suficient.

„Dar d-ta ce mai faci, când începi cursurile?

- Săptămâna ce vine merg să-mi aranjez un loc la cămin – sper să fie tot camera de anul trecut şi aceeaşi colegi. Oricum, o să văd eu. Când voi şti ceva sigur, am să vă sun. M-aş bucura să aud de bine despre pacientul nostru. Şi vă mulțumesc pentru cum a-ți procedat cu „organele”. La revedere.

Punând receptorul în furcă, nu se putu abține să nu şoptească ca pentru sine: simpatic tânăr, foarte simpatic. Telefonul lui parcă mi-ar fi luat o greutate de pe suflet, aprinzând o scânteie de speranță…

Doctorul reluă citirea jurnalului:

„Către sfârşitul acelei veri am mai avut parte de o întâmplare care i-a înspăimântat pe părinți dar mai ales pe mine. Într-o noapte uşa camerei (dormitor) a fost dată cu zgomot de perete şi în cadrul ei au apărut doi indivizi în haine militare ruseşti, înarmați cu automate, care ne-au luat tot ce au găsit mai de valoare, bani şi un geamantan pe care l-au burduşit cu haine, au căutat şi după băutură şi pentru că n-au găsit, au cerut ca tata să vină cu ei afară. Nu înțelegeam cum de nu apăreau ceilalți locatari din conac – am aflat pe urmă că fuseseră încuiați în camerele lor şi erau păziți de un al treilea individ înarmat.

Auzind ce cer cei doi indivizi, mama s-a prins de brațul tatei şi le-a spus în ucraineană să plece, că nu va merge nimeni cu ei, că n-au decât să ne împuşte acolo, pe loc. Probabil că i-a intimidat atitudinea mamei că au plecat într-un târziu încuindu-ne în casă.

O vreme am rămas nemişcați, ca şocați, şi într-un târziu tata a scos de sub salteaua patului în care dormeau o puşcă „ZB" şi un încărcător cu gloanțe, a forțat uşa, a deschis şi celelalte odăi şi împreună cu unchii mei şi cu bădița Vasile, au pornit în urmărirea tâlharilor. Cum era o noapte fără lună, nu le-au dat de urmă dar au mers până la postul de jandarmi unde au raportat tâlhăria...

Țin minte că marea mea spaimă din acea noapte se lega de gândul că „ruşii" puteau să-l ucidă pe tata. Era o nouă spaimă după atâtea altele de mai înainte, spaimă care mi se furişa în suflet ca un şarpe, mi-l chircea ca pe un vrej, storcându-l de vlagă până la ultima picătură.

Două săptămâni au umblat unchii mei prin târguri cercând să recunoască lucrurile noastre de le vor fi scos la vânzare. Abia în a treia duminică a dat de unul dintre tâlhari recunoscând atât geamantanul cât şi lucrurile scoase la vânzare. Împreună cu doi jandarmi l-au prins şi împreună cu lucrurile l-au dus la comandamentul armatei ruseşti care se aflat în casa americanului – cum i se spunea în cartier – undeva lângă uzina textilă peste drum de cimitirul Eternitatea.

Comandantul, sau ce o fi fost acel ofițer sovietic, l-a preluat pe rusul cu pricina şi după ce

unchii mei şi jandarmii au plecat cu bunurile recuperate, i-a ordonat aceluia să plece. N-a apucat să ajungă până la poartă. Un glonț de revolver a însemnat toată judecata, fără nici un comentariu (aceasta am aflat-o mai târziu cât şi faptul că ceilalți doi nu erau de fapt soldați ruşi ci dezertori români). Văzând cum sunt judecați de către sovietici, ai mei au renunțat să mai încerce să-i găsească pe ceilalți doi făptaşi.

Pe mine toate acele evenimente m-au marcat profund aruncând o mare umbră de îndoială peste ceea ce credeam eu că ştiu despre oameni şi împărțirea dreptății.

În legătură cu soldații armatei sovietice (le spuneam tuturor ruşi deşi nu e corect...) am să vă povestesc câteva întâmplări la care am fost mai mult sau mai puțin martor direct şi, într-un caz chiar victimă, ca să înțelegeți la ce încercare era pusă capacitatea de percepție a realității unui copil.

Am locuit o perioadă scurtă de timp în casa „americanului” despre care am mai pomenit, ocupând o singura cameră. În celelalte se făceau pregătiri în vederea instalării unui comandament sovietic. Se întâmpla cam la o lună de la venirea noastră în Arad. Era primăvară, dar încă destul de frig cât să fie nevoie să facem focul într-o mică canadiană confecționată din tablă. Era dimineață. Eu mai stăteam în pat cu surioara mea, încă în cămăşuțele de noapte. Mama spăla rufe într-o troacă. Bunica era undeva prin curte, tata plecat la slujbă. La un moment dat mama mi-a cerut să mai pun pe foc, să nu se stingă. Focul chiar era

aproape stins. Abia de se mai ghicea ceva jeratic sub cenuşă. Am băgat câteva bucăți de lemn dar tot nu pornea să ardă cu flacără, ceva mai încolo țineam o sticlă cu petrol pe care îl foloseam la aprins focul. Mama spăla în continuare, întoarsă cu spatele la noi aşa că nu avea cum să vadă că eu am luat sticla cu petrol, i-am scos dopul şi am stropit lemnele din sobiță odată şi încă o dată şi încă o dată. Abia a treia oară flacăra a bufnit cu putere pe neaşteptate pârlindu-mi mâinile. Înspăimântat am scăpat sticla din mână şi petrolul s-a întins pe podea unde căzuseră tăciuni aprinşi şi a luat foc. Când mama s-a întors cu fața spre noi să vadă ce s-a întâmplat, eu eram deja în pat, ghemuit lângă surioara mea, tremurând de sperietură în timp ce flăcările lingeau marginea patului apropiindu-se nemiloase de noi, copiii. Atunci, un soldat rus care era în curte şi tocmai trecea prin fața geamului, a zărit focul, a intrat în cameră, a dat-o pe mama la o parte, a smuls pătura şi a aruncat-o peste flăcări, ne-a luat pe amândoi în câte un braț şi ne-a scos afară. Între timp mama a aruncat apa din troacă, cu rufe cu tot, peste foc, reuşind să-l stingă, fără alte pagube...

Părinții mei au ținut legătura cu Vasia (aşa îi spuneau soldatului ce ne-a salvat din foc) multă vreme după aceea.

Nu mult mai târziu, cum trebuia să se instaleze comandamentul în casă, ne-au mutat într-o altă proprietate a „americanului”, un sălaş undeva între Arad şi localitatea Şofronea. Era o clădire lungă, pe două nivele folosită ca siloz

pentru cereale, cu numai câteva odăi de locuit în care era familia Vițelaru (dacă bine țin minte) cea care avea în grijă bunurile proprietarului şi care ne-a pus la dispoziție şi nouă pentru o vreme două odăi. Acolo am auzit pentru prima oară expresii pe care nu le-am priceput decât mult mai târziu eu, bucovineanul şi pe care mi le amintesc şi astăzi: „tu, Iosana, sui pă podrum şi vezi, vine iosagul pă duleu” ca să înțelegeți vă traduc: podrum = un fel de pivniță jumătate subteran, jumătate suprateran, acoperită de regulă cu pământ; iosag = vite; duleu = drum de țară.

Dar să revin la ruşi (soldați sovietici). La subsolul clădirii erau amenajate buncăre speciale prevăzute cu uşi metalice, cu garnituri, care permiteau o închidere ermetică. Acolo se afla depozitat în vrac alcool de la fabrica de spirt Newmann din Gai. La vremea când am locuit acolo mai era doar o mică cantitate care s-ar fi volatilizat în câteva luni. Dar şi aşa locul era foarte periculos pentru foc (ar fi fost o adevărată bombă), motiv pentru care conținutul beciului era ținut secret şi bine păstrat sub cheie. Cine ştie cum însă, câțiva soldați sovietici aflaseră că acolo s-ar găsi spirt, au venit într-o zi, şi sub amenințarea cu arma, au spart lacătele şi au intrat în pivniță sub privirile noastre îngrozite. Nici tata, nici domnul Vițelaru nu puteau face nimic, noi ceilalți cu atât mai puțin. Cum timpul trecea şi soldații nu mai dădeau nici un semn de viață (la început fuseseră tare gălăgioşi) tata şi Vițelaru şi-au luat inima în dinți şi au intrat în pivniță. Foarte repede i-am văzut ieşind ducând cu ei pe unul din soldați. L-au

lăsat întins pe jos şi după ce ne-au cerut să intrăm în casă au coborât din nou în pivniță. I-am văzut pe geam cum l-au scos pe al doilea soldat, apoi pe încă unul şi încă unul. Stăteau înşirați unul lângă altul, cinci la număr, inerți, fără viață. În nebunia lor, în lăcomia lor de alcool, au deschis uşile ermetice de metal şi s-au târât pe burtă în bazinele care mai aveau pe fund alcool şi i-au găsit întinşi, jumătate afară, jumătate înăuntru, asfixiați de gazele alcoolului, cu fețele înecate în lichidul atât de râvnit. Ce mai puteau face cu ei? I-au urcat într-o căruță, i-au acoperit cu o pătură şi Vițelaru, însoțit de tata pe post de martor şi tot odată de vorbitor de limbă rusă (ucraineană) i-au dus şi i-au predat la comandament…

Din această întâmplare m-am ales cu descoperirea unei alte fețe a soldatului sovietic.

O altă pățanie, ca să-i zic aşa, mi s-a întâmplat tot pe când mai locuiam în casa „americanului”. Eram pe uliță, singur, când am fost fugărit de un bolşevic (aşa îi mai numea tata) care voia cu orice chip să-i dau căciula mea de astrahan brumăriu. Eram aproape de casă şi mai iute de picior aşa că prețioasa căciulă a rămas tot pe capul stăpânului dar să nu vă spun cum bătea inima în pieptul meu, mai ceva ca la iepure.

Spaimă? Spaimă am simțit în acea dimineață de patru aprilie în gara de Nord a Bucureştilor, apoi de fiecare dată când auzeam urlând sirenele şi când, de frica bombardamentului, ne adăposteam într-o criptă din cimitir, apoi mai târziu, când ne-am mutat la sălaş, într-un adăpost săpat în pământ, în câmp

deschis, unde cohorte de țânțari ne bășicau pielea pe față, pe gât, pe brațe și unde nu contenea acel bâzâit nesuferit care îmi amintea de fiecare dată de huruitul motoarelor de avion din timpul bombardamentului din gara București Nord. Am cunoscut spaima în noaptea când am fost tâlhăriți de acei dezertori (ruși), și atunci când era să dau foc la casă, și când era să fiu jefuit de căciula mea brumărie, și încă și încă în atâtea și atâtea alte dăți când auzeam în miez de noapte trecând câte un camion pe la poartă iar noi țineam haine și alte lucruri gata pregătite pentru cazul că aveam să fim ridicați spre a fi deportați cum auzeam că se întâmplă cu refugiații basarabeni și cu cei bucovineni. Aș spune că numai printr-o minune nu am ajuns să împărtășim soarta atâtor și atâtor familii…

Spaimă?! Spaima făcea parte din viața mea de zi cu zi în acea perioadă a copilăriei mele, era unul din modelatorii firii mele de mai târziu și neîndoielnic vinovată de timiditatea mea recunoscută, de latura mea ezitantă, reținută, de introspecție, cât mai cu seamă de boala de care am suferit mulți ani, despre care am să vă povestesc cu altă ocazie.

Dar ca să revin la experiența mea cu soldatul sovietic am să vă povestesc încă o întâmplare din copilăria mea.

Eram elev în clasa întâia la școala din cartierul Poltura (Cocoșvaroș – cum i se mai spunea). Drumul de la sălașul în care locuiam în acea vreme până la școală preț de vreo trei km, trecea prin câmp deschis străjuit de o parte pe o

bună porțiune de lanuri de porumb, de cealaltă de păşune (imaş – cum i se mai spunea în partea locului). În ziua cu pricina mă întorceam spre casă, cu ghiozdanul din piele de vițel confecționat de tata, prins cu două curele şi purtat pe spate, şi cu un ciomag pe care îl țineam ascuns într-un loc anume la intrarea în localitate, arma mea cu care mă păzeam de câini.

Era o zi frumoasă de toamnă. Frunzele de porumb foşneau molcom. Mă apropiam de locul unde drumul se împărțea în două: un braț care o făcea la dreapta, spre drumul Curticiului, altul uşor şerpuit, spre sălaş. Undeva în față, departe, am auzit ca un pocnet sec apoi am simțit o usturătură în coapsa dreaptă şi apoi ceva cald prelingându-se pe piele. Când am pus mâna am văzut că-i sânge şi abia atunci m-am speriat. Dar nu cine ştie ce. Am continuat să merg fără să grăbesc prea mult pasul, fără să o iau la fugă. Când am ajuns, mama era mai speriată ca mine…

Rana era superficială. Glonțul mai mult a şters muşchiul, nici un organ vital nu a fost în pericol… Glonțul fusese tras din arma unui ostaş al „glorioasei armate roşii” din greşeală, intenționat, din prostie?... N-am aflat niciodată. Numai că demonul spaimei a mai muşcat odată din inima mea şi nu atunci, pe loc, ci mult mai târziu, când nu mai era nici o primejdie pentru sănătatea mea. Întâmplarea a avut şi o urmare: i-a determinat pe ai mei să mă dea în gazdă la familia Sălejan cât timp urma să frecventez şcoala din Poltura.

Carmen şi Radu stau la căpătâiul părintelui lor şi fixează cu intensitate chipul acela nemişcat, rigid, ca o mască de ceară.

În privirea lor se citeşte nedumerire, panică, dezorientare şi o imensă durere. Când şi când trupurile le sunt cutremurate de un suspin. Abia când mâinile doctorului Şirianu se lasă ocrotitoare pe umerii lor reuşesc să-şi întoarcă privirile de la chipul acela de ceară. „Veniți, copii, mama voastră vă aşteaptă la mine în cabinet” – îndemnă aproape şoptit doctorul şi îi conduce pe coridoare.

Doamna Codreanu îi aşteaptă în uşă. Mulțumeşte laconic doctorului, îşi ia copiii şi pleacă cu un fel de grabă furioasă. Doctorul îi urmăreşte cu privirea până ce dispar pe uşa dinspre scări. Intră în cabinet şi se aşează la birou copleşit dintr-o dată de oboseala aceea care te cuprinde câteodată fără să fie motivată de vreun efort. Parcă şi gândurile i se şterg din minte lăsând un gol în suflet…

Revine la jurnal:

„Vă pomeneam de o boală care mi-a bântuit o vreme copilăria, boală pe care o pun pe seama spaimelor îndurate, una care i-a neliniştit mult pe părinții mei inducând la rându-i spaimă dar care s-a stins de la o vreme de la sine. Pe scurt, a fost vorba de un fel de somnambulism. Mă sculam noaptea şi plecam să cutreier cine ştie pe unde. Aveam ochii deschişi dar nu eram treaz, nu eram conştient de acțiunile mele iar a doua zi nu-mi aminteam nimic.

Prima dată când au descoperit ce se întâmpla cu mine s-au speriat îngrozitor. Doctorul Druker i-a liniştit cu greu. Le-a spus că nu e ceva grav şi că va trece de la sine. I-a sfătuit în schimb ca seara să pună la capătul patului un lighean mare cu apă ca atunci când cobor din pat să calc în lighean şi aşa am să mă trezesc. Pe atunci mai locuiam la sălaş şi prima dată când şi-au dat seama părinții de ce se întâmplă cu odrasla lor, m-au găsit la o distanță bună de casă, dormind undeva prin luncă. Atunci s-au gândit că aş fi putut cădea în fântână sau în canalul „Criş" - aşa i se spunea canalului săpat încă de pe vremea Mariei Tereza - care curgea pe aproape şi să mă înec.

Boala, sau ce o fi fost, a trecut de la o vreme, se pare fără să lase urme alarmante în starea mea de sănătate şi în comportament, doar atât că am devenit ceva mai tăcut şi mai închis în mine decât înainte, fapt ce s-a dovedit a nu mă avantaja în viață.

În ultima vară pe care am mai petrecut-o la Conac am făcut şi pojar. Ca să mă izoleze şi să mă oblige să stau în încăpere, tata m-a închis în baraca de scânduri ce se găsea lângă casă şi unde era o încăpere care îi folosea de birou. Pentru că nu puteam ieşi să mă joc cu Veronica, fiind încuiat acolo, şi pentru că pe masă se găseau hârtii şi creioane, m-am apucat să desenez. Atunci am descoperit prima dată că-mi place să desenez şi că reuşesc să redau cât de cât inteligibil ceea ce îmi imaginam sau obiectele din jurul meu (cu timpul

am ajuns să fiu un bun desenator, cu predilecție portretist).

În anul acela ne-am mutat de la sălaş. Tata a găsit de închiriat o casă în Gai, pe strada Bisericii, aproape de mănăstire. Era o casă lungă, stil vagon, cu un cerdac („găienii” îi spun târnaț) pe toată lungimea ei. Se intra mai întâi într-o bucătărie care în loc de tavan avea un fel de boltă care se termina în coşul de fum şi care folosea şi de afumătoare. În spate, opus intrării, era plita de gătit iar în stânga era gura cuptorului pentru pâine, cuptor care se găsea clădit în încăperea din stânga şi care folosea iarna şi pentru încălzit. În dreapta se intra în camera „din față” care avea două ferestre ce dădeau înspre stradă şi o ferestruică mai mică ce da înspre curte. Acolo stăteam noi, copiii şi părinții noştri. Bunica avea un prici instalat chiar în bucătărie. În odaia din stânga unde era şi cuptorul stăteau unchii mei, frații mamei. Dincolo de aceea cameră se afla cămara şi tot acolo era şi scara de lemn ce da în pod. Intrarea în cămară se făcea de pe acel târnaț care se şi termina acolo printr-un zid în care era se şi termina acolo printr-un zid în care era practicat un mic ochi de fereastră ce da înspre grădină. Târnațul, la un nivel de trei trepte față de curte era separat de aceasta printr-un zid nu mai înalt de un metru şi jumătate, poate chiar mai puțin, zidit între stâlpii care susțineau acoperişul casei şi care se termina cu un pervaz din scândură, ca o poliță. Dincolo de cămară în prelungirea casei era grajdul în care țineam singura vacă pe care o aveam şi care ne asigura

laptele zilnic. Un gard de scânduri, înnegrit de vreme despărțea curtea de grădină.

Vecinul din spatele casei era ungur, cel din față era sârb. Ne-am avut foarte bine cu ei tot timpul cât am stat acolo. Nu aveau copii.

V-am descris atât de amănunțit casa aceea pentru că acolo aveam să-mi petrec viața de elev din clasa a doua până în clasa a noua de liceu.

Din ziua în care am venit pentru prima dată în Arad, ca refugiați, şi până ne-am mutat în acea casă de pe strada Bisericii, nu am avut copii prin preajmă cu care să ne jucăm şi noi, ca toți copiii şi aceasta poate fi şi motivul pentru care eu şi sora mea eram atât de apropiați.

Primul băiat cu care m-am împrietenit a fost un sârb, coleg de clasă cu mine şi care locuia pe aceeaşi stradă, la o distanță de trei case. Ei erau trei frați, o soră mai mare cu doi ani şi un frate mai mic de vârstă apropiată cu Veronica.

Am ajuns să fim aproape nedespărțiți, de parcă am fi fost toți frați. Datorită nouă chiar şi părinții noştri s-au împrietenit, apropiindu-se mai mult decât de alți vecini.

Fiind mult timp împreună, fie acasă la noi, fie la ei, am început să învăț sârbeşte şi, la dorința mea, cât eram împreună, vorbeam mai mult în limba sârbă.

Tot în aceea vreme am început să citesc primele cărți de aventuri pe care le procuram, împreună cu un alt prieten al meu, Ivan, de la un ins care avea acasă un fel de bibliotecă de împrumut şi de unde căram cărțile cu coşul, eu şi

amicul Ivan care era cu doi ani mai mare ca mine dar cu care împărtăşeam acea pasiune comună: cartea. Îmi amintesc că printre lecturile din acea vreme erau: „Aventurile submarinului Dox”, „Ocolul pământului în avion” – o carte groasă, scrisă pe două coloane şi cu multe desene, apoi romane poliţiste în colecţia „cincisprezece lei” roman de capă şi spadă (să ne duelăm era unul din jocurile preferate când ne imaginam în pielea eroilor din cărţi: cavalerul Pardaillan, muschetarii, căpitanul Corcoran, etc., etc…) apoi cărţile despre Tarzan şi încă multe altele, de care astăzi nu-mi mai aduc aminte, dar care mi-au hrănit imaginaţia în aceea vreme.

La şcoală am fost mai tot timpul printre primii, când se nimerea să nu fiu premiantul, nu coboram mai jos de locul al doilea, fapt ce îmi dădea oarecare notorietate printre colegi şi de care părinţii mei erau tare mândri, dar care pentru mine nu însemna mare lucru, ba pot spune că mă şi deranja într-un anumit fel. Am fost dintotdeauna o fire timidă, chiar exagerat de timidă şi orice fapt care mă scotea într-un fel sau altul în evidenţă, care mă împingea afară din anonimat, îmi crea o stare de nelinişte, un fel de teamă pe care nu mi-o puteam explica dar care îngroşa şi mai mult carapacea în dosul căreia timiditatea mea căuta ocrotire. Astăzi, când rememorez acei ani ai copilăriei mele, înţeleg cum am evoluat în două planuri diferite, ca şi cum ar fi fost tot timpul două peroane în una singură. Pe de-o parte mă deschideam spre lume cu o nemăsurată sete de cunoaştere, cu o aproape

permanentă stare de mirare, iar pe de altă parte mă izolam de realitățile lumii înconjurătoare, de oameni, de semenii mei, retrăgându-mă într-o lume pe care mi-o ridicam în spatele unor ziduri nevăzute şi care să fie numai a mea, lume în care înafara mea să nu mai încapă nimeni, nici părinții, nici sora, nici prietenii sau cunoscuții şi din care trebuia să ies singur pentru a putea fi cu ceilalți.

De foarte de timpuriu, încă de pe când mai eram în Cernăuți, am dat semne că ceva ciudat se petrecea cu mine şi timpul nu făcea decât să accentueze acea trăsătură a firii mele în formare. Ce mai la deal la vale, eram un ciudat. Numai că nu am fost un ciudat de care ceilalți să se ferească ci unul pe care în mare parte ceilalți îl îndrăgeau. Poate pentru că ciudățeniile mele nu făceau rău nimănui, poate doar mie însumi.

În mare, pot să spun că am fost un copil cuminte, care nu le-a făcut probleme părinților decât foarte rar şi atunci fără urmări neplăcute, soldate doar cu câte o mare sperietură, cum ar fi împrejurarea în care, plecat să culeg spice pe hotar am uitat să mai vin acasă şi m-a prins noaptea în câmp, rezemat de o cruce (claie, căpiță) de grâu urmărind stelele şi luna plimbându-se pe boltă ca o împărăteasă. Se alarmaseră părinții şi unchii mei care şi porniseră în căutarea mea, era alarmată şi bun'ța (bunica), se trezise şi Veronica de la zarva din casă şi erau în alertă şi, când eu mi-am făcut apariția pe uliță, senin, mândru nevoie mare de snopul de spice pe care îl purtam sub braț, nepăsător la toată îngrijorarea pe care am provocat-o părințiilor şi celorlalți. Şi recunosc

că aş fi meritat cu prisosință o bătaie zdravănă în locul dojanei cu care am fost primit de părinți şi nu aveam decât zece ani pe atunci. Apoi am mai avut încă două isprăvi mai ieşite din comun, care s-ar fi cuvenit să se lase cu o pedeapsă pe măsură şi care s-au încheiat tot cu dojană deşi alte dăți, pentru isprăvi mult mai mărunte ne alegeam cu câte o bătaie atât eu cât şi Veronica, ea de multe ori fără nici o vină. Probabil că aşa socotea tata, el fiind cel ce ne administra corecția, că face dreptate nefăcând parte la vreunul din noi.

Prima din cele două isprăvi mai însemnate s-a petrecut într-o iarnă, eram pe atunci într-a patra, când patinam pe canalul Criş abia înghețat. Sub podul de piatră de lângă mănăstire gheața era încă foarte subțire dar eu m-am dat grozav că pot trece pe sub pod în mare viteză fără ca gheața să se rupă. Zis şi făcut. Mi-am luat avânt o bună distanță, ferm convins de reuşită şi dornic să le demonstrez celorlalți copii care erau atunci la patinaj că se poate, numai că pe la mijlocul podului gheața a cedat sub mine şi am plonjat în apă cât eram de lung. Apa nu era adâncă, deci nu era nici un pericol de înec, dar frigul de afară şi răceala apei au fost destul de convingătoare cât să mă facă alergător de mare viteză până acasă. O baie fierbinte şi un ceai asemenea m-au ferit de urmări neplăcute.

Cealaltă întâmplare oarecum în ton cu prima, s-a petrecut tot într-o iarnă, într-a şaptea dacă bine țin minte. Prietenul meu Ivan (copii îl porecliseră Pongo) a făcut nu ştiu de unde rost de o armă de vânătoare şi m-a chemat să-l însoțesc la

o vânătoare de rațe. Era un loc mult în afara Gaiului unde apa caldă (termală) care izvora din incinta fabricii de spirt şi drojdie Newmann, apă căreia găienii îi ziceau Bidi, se vărsa în canalul Criş, formând în locul respectiv un fel de deltă care nu îngheța niciodată iarna, cât ar fi fost de geroasă. Pe aceea baltă pe luciul căreia plutea tot timpul aburul, prin păpuriş îşi făceau veacul rațe şi gâşte sălbatice care luaseră obiceiul să nu mai migreze odată cu celelalte surate şi pe care le puteai găsi acolo iarnă de iarnă.

Spuneam că apa nu îngheța niciodată, având tot timpul câteva grade plus, dar la mal tot se forma un fel de pod de gheață suspendat, şi care înainta deasupra apei centimetri buni, pe alocuri până la un metru. Ei bine, în acea zi, pe o astfel de porțiune şi-a aşezat Ivan piciorul în vreme ce îşi ridica arma la umăr, pregătit să tragă într-o lişiță care tocmai ieşise din păpuriş, tulburând luciul de oglindă aburită a apei. N-a apucat să pună degetul pe trăgaci. Podul de gheață s-a rupt şi Ivan a intrat până la gât în apă. S-a zbătut de câteva ori până a reuşit să-mi întindă arma care o ținea de pat cu țeava îndreptată spre mine. Fără să gândesc prea mult am făcut un pas înainte să apuc arma de țeavă cu intenția de a-l trage afară, dar în clipa când mâna mi-a întâlnit fierul înghețat al țevilor, piciorul mi-a alunecat în gol şi într-o clipă eram şi eu lungit în apă lângă Ivan. O clipă ne-am uitat unul în ochii celuilalt apoi ne-am pornit amândoi într-un hohot nebun de râs. Şi am tot râs aşa o bună bucată de vreme stând aşa întinşi în apa aceea călduță, cu

un uşor miros de borhot de porumb fermentat. Ivan apucase să arunce arma pe mal. Noroc că mai avea piedica pusă.

Într-un târziu am ieşit cu chiu cu vai pe mal cu apa curgând şiroaie de pe noi. La sugestia lui Ivan ne-am dezbrăcat în cea mai mare grabă la piele şi ne-am apucat să ne stoarcem cât puteam mai bine, prin răsucire, mai întâi lenjeria de corp cu care ne-am echipat în mare grabă în timp ce pielea începea să învinețească şi tremuram de ne clănțăneau dinții în gură ca apucații şi după ce am reuşit să stoarcem şi celelalte haine şi să le tragem pe noi, Ivan a recuperat arma şi am luat-o la goană spre sat. Aburii ne ieşeau pe nări ca din locomotivă. Când am ajuns la marginea satului parcă am fi fost echipați în costume de tablă. Înghețaseră bocnă aşa cum înghețau rufele pe care mama le întindea iarna pe sârmă după ce le spăla, ca să scoată „boala” din ele.

Goneam pe ulițele satului ca doi apucați de-şi făceau cruce cei pe lângă care treceam, de parcă l-ar fi întâlnit pe „Ucidă-l toaca”. Ne-am despărțit la mine la poartă, Ivan alergând încă o bună bucată până acasă la el. Stăteau tot pe Bisericii între grădina lui Polinoaca şi biserica baptistă.

Ca şi în întâmplarea cu baia făcută cu ani în urmă la patinaj, sub podul de lângă mănăstire, m-am ales tot numai cu o mustrare pe cinste şi tot cu ceaiuri, o baie fierbinte şi o frecție zdravănă din vârful capului până în tălpi, am reuşit să scap de o pneumonie gravă care mi-ar fi putut fi fatală. Urmări tot trebuia să fi avut acele

isprăvi ale mele în reumatismul care m-a cercetat cam prea de timpuriu şi de care nu m-am putut despărţi toată viaţa.

Dragii mei copii, vă veţi întreba poate, ce legătură au acele întâmplări cu formarea caracterului sau a firii mele? Sincer, mi-e foarte greu să mă explic şi să explic dar simt în adâncul meu că ele există. Dacă pun faţă în faţă momentele neînsemnate, banale chiar, când pentru isprăvi mărunte încasam câte-o joardă la fund şi pentru isprăvi de a anumită gravitate, care puteau avea consecinţe grele pentru sănătate, mă alegeam doar cu o mustrare zdravănă, nu pot să nu gândesc la metoda de educare pe care o aveau părinţii mei. Nu pot să nu gândesc la faptul că ei intuiau, dacă nu chiar o ştiau, că o mustrare într-un moment grav poate fi nemăsurat mai grea decât o mamă zdravănă de bătaie şi aceasta pentru faptul că băţul atingea pielea, carnea, pe când cuvântul atinge sufletul, mintea şi lasă urme mult mai adânci decât nişte simple vânătăi. Fie numai şi înţelegerea aceasta şi era încă o piatră la temelia caracterului care se zidea atunci…

Doctorul Şirianu pune caietul de-o parte şi îşi aprinde o ţigară. Gândul îl duce în urmă, la anii de liceu. Cu fiecare capitol de jurnal Victor i se înfăţişează parcă tot mai viu, mai complex, îşi arată alte şi alte feţe, îşi luminează alte unghiuri, scoate din umbră noi trăsături, mai bogat şi mai împlinit decât îl cunoscuse în anii de liceu, cât au fost colegi de bancă, nici prea apropiaţi, nici măcar amici, doar simpli colegi de bancă, proveniţi din lumi diferite, cu un trecut diferit. La vârsta aceea, constată acum, nu se apleca prea mult asupra impresiei pe care i-o lăsă acel coleg, ciudat oarecum, retras şi bolnăvicios de timid în majoritatea timpului, nici nu se omora să-şi cântărească judecăţile încercând să dezlege acel ghem încâlcit al firii celuilalt. Poate şi de aceea acum amintirea i-l arată mai altfel, parcă mai viu şi mai profund, cu fiecare pagină de jurnal mai dă o coajă la o parte, se mai apropie de miez, cu încă un pas, în vreme ce chinuitoarea întrebare: „De ce Victore, de ce???” i se înfige tot mai adânc în creieri…

„Timiditatea mea ieşea în evidenţă cel mai adesea când eram pus în faţa unor situaţii noi sau a unor oameni necunoscuţi. Față de oameni am manifestat de foarte de timpuriu un soi de reținere, subtilă ca o suspiciune subconştientă, ceva asemănător cu teama pe care o resimte o sălbăticiune în fața animalului de pradă, duşmanul potențial, teamă care îl face să se adune ca într-o carapace şi care paralizează. Totuşi nu este o paralizie ca aceea indusă broaştei sau şoarecelui de privirea şi prezența şarpelui, ci mai degrabă ca un complex hamletian în care gândul anulează acțiunea.

La vedere, această timiditate se traduce prin întârzierea sau chiar lipsa de reacție, de replică, printr-o retragere instinctivă care poate merge până la capitulare, un fel de renunțare apriori la acțiune, de orice natură ar fi ea. În unele situații, la o privire superficială, timiditatea aceasta poate fi luată, în mod fundamental greşit, drept laşitate şi când o asemenea părere este şi exprimată, ea răneşte şi determină o retragere şi mai în adâncul eului. Timidității mele îi datorez atâtea ocazii de afirmare ratate, atâtea renunțări în plan social şi material, şi artistic, renunțări în carieră cât şi în viața de cuplu, în familie. Timiditatea a funcționat mereu ca o frână, din nefericire nu una care te salvează de la o alunecare în gol, de la o cădere în prăpastie ci una care te reține din înaintare, opreşte urcuşul, stinge avântul. Ea face ca flacăra să se retragă în jăratic şi jăratecul să se ascundă în cenuşă unde mocneşte îndelung.

Astăzi pot afirma că din cauza acestui soi de timiditate care nu e nici frică, nici laşitate ci mai degrabă un soi de sfială în fața vieții, nu am ajuns să mă fac remarcat nici datorită aptitudinilor sau talentelor pe care le voi fi avut, nici datorită gândirii mele, dacă şi cât am avut prilejul să mi-o etalez, cât mai cu seamă tot datorită acestei slăbiciuni – timiditatea.

Dacă ar fi să mi-o privesc ca pe o boală, i-aş putea găsi cauza în şocurile provocate repetat de evenimentele trăite, începând cu refugiile, bombardamentele, jaful armat de la sălaş şi multe alte episoade stresante şi să încerc vindecarea cu ajutorul unor psihologi sau psihiatrii. Dar în timiditatea asta mă regăsesc eu în întregul meu şi a mă vindeca de ea înseamnă a mă vindeca de mine însumi. Ori aceasta nu mi se arată a fi posibil, cel puțin nu până la această dată. M-aş putea vindeca de mine însumi în două moduri: ori prin trecerea în neființă ori printr-o „naştere din nou” cum i-o cere Isus lui Nicodim, pare-mi-se. Şi încă nu sunt pregătit pentru nici una din aceste variante…

…”Din nefericire, îşi spuse Şirianu întrerupând lectura pentru a-şi aprinde încă o țigară, din nefericire Victor dragă, una din cele două soluții se apropie tot mai mult de tine şi eu nu pot face nimic; noi, ceilalți, nu putem face nimic”…

„Nu mă pot plânge că am avut o copilărie urâtă. A fost o copilărie grea, poate puțin prea chinuită, dar nu una urâtă.

Începând cu vacanța mare de după terminarea clasei a doua am lucrat în fiecare vară pentru bani (în grădinile primăriei la udat şi recoltat, în livadă la cules şi curățat pomii de omizi sau uscătură, la plivit buruieni în câmp, mai târziu la seceriş şi la treierat cu batoza – acasă am tras şi la îmblăciu pentru a scoate grâul din spice), ajutându-mi astfel familia dar şi procurând bani cu care puteam să iau cărți. Toate muncile acelea nu mi se păreau istovitoare pentru că le făceam cu plăcere, ca pe o joacă iar noi, copiii, ne pricepeam de minune să ni le închipuim ca atare. Şi cum ar fi putut fi altfel când, de pildă, după o zi petrecută în cânepişte, ne întorceam pe drumul Pecicăi până la fabrica Newmann unde ne opream să ne bălăcim în Bidi (apa aceea termală cu uşor iz de borhot care venea dintr-un canal de sub şosea de undeva din fabrică). Pe vremea aceea nu era un loc de baie amenajat special, aceasta avea să se întâmple mult mai târziu, ci era o simplă groapă, largă şi destul de adâncă, suficientă să putem plonja de pe mal ca de pe o trambulină, să ne întrecem în înotatul sub apă, să experimentăm stiluri cum ar fi: plută pe spate, câineşte, bras, fluture, etc. Aşa că ne întorceam acasă după o zi de muncă, de altfel nu uşoară, vioi, proaspeți, gata să o luăm de la capăt. Dar ce copilărie nu poate fi considerată frumoasă când zilele de vară sunt lungi, când grijile sunt ale altora, ale celor mari, când există vacanțele, când există atâtea cărți cu poveştile lor să-ți aprindă imaginația?

Copiii de pe ulița mea şi din împrejurimi îşi făcuseră un obicei să vină la mine, să stăm pe

marginea şanţului până aproape se înnopta şi să mă asculte cum le povesteam din cărţile citite (Dox-uri, Tarzan, spadasini etc.). De la o vreme am început să inventez eu însumi poveşti şi faptul că mă ascultau cu atâta plăcere compensa cu prisosinţă momentele amare trăite atunci când eram făcut venetic, rusnac şi mai ştiu eu cum. Erau ceasurile mele de triumf când ieşeam din propria-mi carapace, precum melcul din cochilia sa, ieşeam din mine însu-mi precum melcul prin cornițele sale. Păcat numai că nici unul din acele momente nu a rămas definitiv.

Astăzi, când există televizorul, asemenea lucruri nu mai sunt posibile, poate doar în localități uitate de Dumnezeu, unde aşa zisa civilizație tehnologică încă nu şi-a făcut prezența. Voi iubiții mei copii încă ați mai gustat din poveştile pe care vi le spuneam şi mă bucur pentru voi că am reuşit să vă insuflu dragostea de carte.

În vremea copilăriei mele noi, copiii, ne spuneam unii altora „prieteni” dar termenul acesta desemna de regulă tovarăşul de joacă, colegul de şcoală, vecinul de stradă sau de cartier. Prieten – prieten, în sensul adevărat al cuvântului, în copilăria mea am avut doar doi, pe Anghelo, colegul de clasă şi vecinul meu apropiat şi Ivan, colegul de şcoală mai mare cu doi ani decât mine şi care locuia tot pe strada mea, dar mult mai departe. Cu primul amintit, prietenia noastră a durat până pe la sfârşitul clasei a şaptea, cu Ivan am rămas prieten pe viață.

Am să vă relatez pe scurt cum a luat sfârşit prietenia cu Anghelo care spune multe despre o trăsătură a caracterului meu din acea vreme de care astăzi nu sunt tocmai mândru.

Totul a pornit de la nişte cărți pe care i le-am împrumutat şi pe care nu a vrut să mi le mai restituie, susținând că de fapt sunt cărțile lui. Cum am ținut întotdeauna foarte mult la cărțile mele, cu atât mai mult cu cât făceam mari sacrificii să mi le procur, am reacționat într-un mod excesiv de radical. „Bine, i-am zis, dacă susții că sunt cărțile tale când eu spun că sunt ale mele, înseamnă că mă consideri un mincinos. În cazul acesta nu văd cum mai poți rămâne prieten cu un aşa om. Fie pe voie ta. În clipa aceasta îți las definitiv cărțile mele şi tot definitiv îmi retrag prietenia. Adio!" Acestea fiind spuse, m-am întors şi am plecat. A fost în mare parte un gest teatral, atât doar că a fost, din păcate, şi adevărat şi definitiv. Din clipa aceea nu ne-am mai vorbit unul celuilalt niciodată. Astăzi nu mai ştiu nimic de el şi nici nu am făcut niciodată vreun demers să aflu. M-am întâlnit nu demult cu Dragomir, fratele lui mai mic dar nu l-am întrebat nimic despre frate-su' şi nici el nu a adus vorba.

Cum spuneam nu sunt prea mândru de această latură întunecată a firii mele cu atât mai mult cu cât de regulă sunt iertător, indulgent, nu pot ține mânie, nu ştiu să urăsc, iert şi uit relativ uşor un rău ce mi se face. Şi pe Anghelo l-am iertat de mult, poate chiar în clipa aceea, dar m-am încăpățânat să-mi țin cuvântul şi mai ales să nu uit. Şi încă o mai fac deşi nu-i văd rostul

cum nu văd rostul nici unei „împăcări” tardive. Fiecare are viața lui, drumurile noastre nu se intersectează niciodată, nu sunt nici măcar paralele. Şi în definitiv nu ne-am făcut rău unul altuia cât să simțim remuşcare şi nevoia de a ne linişti sufletele cu o împăcare formală. Cred că viața, în felul ei subtil, ne-a împăcat demult. Şi apoi nu poți face declarație de pace atâta timp cât nu există o stare de conflict. La mine, în cazul acesta, cred mai degrabă că funcționează, nu încăpățânarea, cât o lipsă de interes, pasivitatea, ca un fel de apatie, stări care, alături de alte cauze, mă fac să nu duc până la capăt toate proiectele, toate lucrările, toate luptele mele. Şi zău dacă pot înțelege de ce? Poate că o veți putea înțelege voi, pentru mine e o enigmă.

Prietenia mea cu Ivan (Pongo) a fost mult mai tumultoasă, cu multe meandre, cu urcuşuri şi coborâşuri, cu multe pauze de contact, dar ea nu s-a stins niciodată, cel puțin nu până în prezent. Ceea ce ne-a apropiat de la început şi ne-a ținut legați în timp a fost cartea, cuvântul, ideile.

Când ne-am cunoscut eram amândoi nişte marginalizați: eu pentru că eram refugiat, deci un venetic în percepția băştinaşilor, Ivan pentru înfățişarea lui de „drac negru” – privit cu suspiciune de proprii frați, blonzi amândoi, cu pielea foarte albă în timp ce el avea tenul măsliniu, țigănos, cu trăsături dure, mongoloide. Fiind astfel ținut la colț în propria familie, de frați, dar mai ales de tată, care a bănuit tot timpul a nu-i fi aparținut, a adaptat o atitudine de animal sălbatic încolțit. Afişa o duritate menită să te țină la

distanță, ceva comparabil cu mârâitul unui câine rău când îi încalci teritoriul, era mai tot timpul arțăgos, chiar şi cu mine, după ce deveniserăm prieteni buni, mă amenința cu cuțitul cât să nu-ți dai seama de e joacă sau serios.

Boxam mult împreună (el chiar a făcut box de performanță pe când era la facultate, la clubul sportiv la UMT) dar de bătut nu ne-am bătut niciodată deşi sunt convins că şi dacă am fi făcut-o, prietenia noastră nu s-ar fi rupt, n-ar fi avut de suferit. De ce cred acest lucru? Mai întâi pentru că natura acelei prietenii nu ar fi permis ca ceva din exterior să o zdruncine. Era ca o corabie pe care o furtună ar fi putut-o sălta pe valuri la un moment dat, dar nu ar fi putut-o scufunda. Ar fi fost nevoie ca ceva în interiorul ei să se schimbe, să nu mai funcționeze, să se frângă acea legătură care era în afara conştientului şi a voinței noastre.

Semănam în vreun fel? Nici pe departe. Eu eram un interiorizat, el dimpotrivă, eu eram un timid, el de o îndrăzneală soră cu obrăznicia, mie îmi repugna să jignesc pe cineva pe când el o făcea cu o plăcere aproape sadică. În timp ce eu evitam să provoc în vreun fel pe cineva, el parcă o făcea cu tot dinadinsul; eu eram, prin structura sufletească, un conciliant, el era un vindicativ, intrigant şi răzbunător. Şi totuşi ne înțelegeam, rămâneam prieteni, chiar dacă nu ne aprobam reciproc, chiar dacă nu gândeam la fel, nu priveam la fel viața, lumea, relațiile cu alți. Existau lucruri pe care le apreciam la celălalt şi aceasta cred că însemna mai mult decât tot ce ne deosebea. Acum îmi vine greu să le numesc, mi-i aproape imposibil,

dar intuiția îmi spune că ele trebuie să fi existat. Ivan este incontestabil un tip foarte inteligent şi foarte profund, dar în acelaşi timp foarte ciudat, măcinat de complexe, otrăvit de bănuieli reale sau inventate, într-un permanent conflict cu alții aşa cum eu însămi sunt într-un conflict permanent cu mine însămi. Ceea ce cred că am avut în comun, lucru valabil şi azi, este că ne lipseşte amândurora ştiința comunicării, o tară care însă se manifestă în mod diferit: la el într-o exteriorizare prăpăstioasă, la mine printr-o interiorizare pe măsură. Ce el aruncă spre măcinare altora, eu adun spre măcinare de la alții. Şi unul şi celălalt suntem incapabili de o relație deschisă, liniştită, normală. El se aruncă în afară şi suferă că nu este înțeles, eu mă ascund în mine însumi şi sufăr că nu sunt înțeles sau, şi mai exact, ghicit. Pentru că ceea ce nu e dat pe față – gând sau dorință, sau aşteptare – poate fi doar ghicit sau bănuit. De aceea, nici n-aş mai avea dreptul să mă plâng de lipsa de înțelegere din partea celorlalți. Am învățat în schimb să comunic prin scris, numai că şi în această direcție am făcut drumul spre ceilalți doar pe jumătate: mi-am aşternut gândurile pe hârtie, dar hârtia am ținut-o ascunsă de ochii lumii.

Iată dar cum, intuiția acestor slăbiciuni ale noastre a funcționat ca un liant al prieteniei.

Vă relatez aceste lucruri, dragii mei, ştiind că şi voi îl cunoaşteți pe nenea Ivan şi cu speranța că vă va ajuta şi în cunoaşterea mai bună a tatălui vostru.

Vlădoi nu se putu abţine să nu se mai intereseze de starea pacientului înainte de a lua trenul spre Timişoara unde urma să-şi reia camera de la cămin şi apoi cursurile la facultate. Intenționase să facă o vizită la spital, se şi pregătise într-un timp, dar în ultimul moment a renunțat, optând pentru telefon. A amânat însă şi telefonul până spre seară şi abia atunci l-a sunat doctorul acasă. A format numărul. La capătul celălalt al firului apelul s-a repetat de mai multe ori şi abia într-un târziu a răspuns o voce de femeie.

- Alo! Familia dr. Şirianu? Sărut mâna, doamnă, cu domnul doctor dacă se poate. Mă numesc Vlădoi…

- Bună seara…aşteptați un minut…

Se simte palma care acoperă receptorul şi, înfundat, glasul femeii: „La telefon dragă… domnul Vlădoi…” o scurtă pauză după care în receptor se aude glasul doctorului, clar: „Bună tinere domn, mă bucur că ai sunat…ce mai e nou?”

- Am vrut să ştiu cum se mai află pacientul nostru, mâine plec la Timişoara şi de acolo o să fie mai greu să telefonez. Ştiți, costă, şi noi studenții… - lasă propoziția neterminată.

- Da, sigur, sigur, înțeleg… Pacientul nostru e tot aşa, nici o ameliorare şi speranțe sunt minime.

- Mai aveți jurnalul?

- Da, sigur, nu l-am parcurs decât la început, nu-l pot citi ca pe o carte oarecare.

- Familia bolnavului?

- Astăzi au venit copii, cu mama lor. Cât timp l-au vizitat copiii mama i-a aşteptat în cabinet. I-am însoțit eu. Mi-a fost tare greu... Nu înțeleg situația... Poate are să mă lămurească jurnalul.

Dar dumneata? E totul în ordine? Când începi cursurile?

- Peste trei zile. Eu plec mai repede să-mi aranjez cu căminul. Oricum, la o lună de zile vin pe acasă... Mai ținem legătura.

- O.K. Îți doresc numai bine şi... succes.

- Mulțumesc mult... La revedere.

Închide, nu însă înainte de a auzi clicul la capătul celălalt...

Am încercat să vă vorbesc despre timiditatea mea. Acum am să vă dezvălui o altă față, într-un fel legată de timiditatea despre care v-am vorbit şi anume despre emotivitate.

Presupun că aceasta este destul de răspândită, mai ales la vârste tinere şi mult mai rar la adulți. În general, odată cu înaintarea în vârstă, ea se estompează, se manifestă tot mai rar şi numai în anumite ocazii, asta dacă nu cumva dispare cu totul.

Mi-am dat seama că sufăr de timiditate de foarte de timpuriu, mai ales că se manifesta într-un mod vizibil: roşeam foarte uşor, din te miri ce. Iar dacă încercam să-mi reprim această manifestare, ea apărea cu atât mai vizibilă. Din pricina timidității am ratat multe ocazii în viață, ocazii de a accede la o poziție superioară, de a mă apropia de o persoană, de a da măsura priceperii mele… Această timiditate a provocat însă şi reacții: mă împingea spre bravadă. Bravam ca să-mi ascund timiditatea şi uneori îmi reuşea foarte bine. Numai că bravadele mele erau ca baloanele de săpun: fascinau preț de o clipă după care se risipeau fără urmă. Nu aveau consecințe asupra celorlalți, cel mult îmi lăsau mie un gust amar. Îmi simțeam falsitatea şi mi se făcea ruşine de mine însumi. Iar această ruşine mă cufunda şi mai mult în însingurare, mă înstrăina de semenii mei.

În afara acestei bolnăvicioase timidități de care nu mă puteam debarasa, momentele de bravadă nefăcând altceva decât să o sublinieze şi mai îngroşat, mai sufeream şi de o emotivitate exagerată. Mă comportam ca o membrană extrem

de fină care vibrează la cea mai uşoară atingere, la cel mai subtil sunet iar sufletul se trezea impresionat asemenea plăcii fotografice.

Conştient fiind de această emotivitate pe care o percepeam ca pe o slăbiciune şi nereuşind să mi-o reprim, am ales fuga, izolarea, singurătatea. Mi-am confecționat un fel de scut psihic, ca o carapace de țestoasă care probabil că mă proteja într-un fel de stimuli externi dar care mă arunca complet descoperit în lupta eului cu sine. Această aberație a firii mele, acest defect de naştere, această trăsătură ciudată este deopotrivă răspunzătoare pentru faptul că sufleteşte am cunoscut în viață şi raiul dar şi iadul.

În acest punct Şirianu întrerupe lectura şi îşi aprinde o nouă ţigară. Se lasă pe spate în fotoliu cercând să se elibereze de gânduri cum o face cu fumul inhalat pe care îl trimite spre tavan în mici rotocoale succesive. O întrebare născută în timpul lecturii începe a nu-i mai da pace: „De ce această devoalare a intimului, care este motivul real care să-l fi determinat la o atât de adâncă spovedanie, la o aşa amănunțită autoanaliză”. Motivul invocat de Victor la începutul jurnalului nu i se pare convingător. Nu că ar fi nesincer, Doamne fereşte, dar pare a fi doar o fărâmă dintr-un întreg mult mai complex. Iar întregul acesta încă nu-l poate dibui. S-ar putea să-l desluşească pe măsură ce va înainta cu lectura jurnalului după cum tot atât de bine s-ar putea să nu-l afle niciodată.

Şi îl mai sâcâia un gând pe domnul doctor încă de când a citit primele rânduri de jurnal. Se întreba dacă se cuvine să cunoască taina acelui caiet, dacă este corect să se furişeze ca un hot în intimitățile cuiva, fie el şi prieten, dacă gestul său mai are ceva comun cu etica. Dar un alt gând vine să-i liniştească conştiința, o voce interioară care îi spune că e posibil să afle indicii care să-l ajute să stabilească un diagnostic. Sau poate fi doar eternul joc al firii umane de a se autoamăgi, de a-şi găsi mereu justificări pentru orice faptă.

Apoi mai este şi această curiozitate caracteristică omului şi nu numai, căci s-a dovedit a fi prezentă şi la animale, curiozitate care odată stârnită, e ca foamea şi ca setea.

Pe de altă parte, doctorul Şirianu, neavând copii se gândeşte că nu are cum să cunoască în intimitatea sa mecanismul care funcționează în relația părinte-copil. Tot ce ştie în domeniu este din auzite, din părți, din experiența altora. Această stare de fapt poate fi încă un argument pentru continuarea lecturii.

Oftează ca eliberat de o grea povară dar pe moment decide să lase deoparte jurnalul pentru mai târziu. Deocamdată are de gând să mai răsfoiască prin tratatele de neurologie, doar-doar va prinde scânteia care să-i descopere ideea salvatoare pentru acest caz ce pare de nerezolvat.

Revederea cu amicii, colegii de cameră şi cei de an îl fac pe Vlădoi să uite complet şi de jurnal, şi de doctor şi de pacientul acestuia. A contribuit la aceasta şi bucuria de a fi reuşit să obțină vechea cameră de cămin pe care să o împartă cu foştii colegi. Apoi au început cursurile, programul devenea tot mai încărcat, avea tot mai puțin timp şi chiar dispoziție să se mai gândească şi la alte treburi. Plus că a mai intervenit un eveniment care i-a cam dat pentru o perioadă viața peste cap. „Evenimentul" era cu câțiva ani mai învârstă, blondă, ochi mari, albaştri, posesoarea unui trup de fotomodel, picioare lungi, de gazelă, mijlocel subțire, gât de amforă, bust provocator, obraznic – ispita necuratului, ce mai, cu adevărat un rai cu deschidere spre iad. Şi dacă mai adăugăm că era şi puțin văduvioară, tabloul e complet...Şi îşi merită pe deplin calificativul de „eveniment".

Acestui „eveniment" studentul nostru începuse a-i rezerva tot mai mult timp din timpul său liber, ba chiar şi din cel destinat studiului şi tot mai des din cel datorat somnului. Lipsea adesea nopțile, dispărea după amiezile şi nu se prezenta nici măcar la cursuri.

Dragostea, vezi bine, e ca un drog. Când te păleşte, greu mai găseşti scăpare. Te ține tot într-o beție şi nu întotdeauna te înalță, cel mai adesea te doboară. Asta ține de ce fel de om eşti, de cât de bine eşti clădit pe dinăuntru, dar mai ține şi de celălalt. Chiar foarte mult.

Vlădoi era pe punctul de a lăsa căminul ca să se mute la văduvioară când o întâmplare neplăcută i-a schimbat gândul.

Într-o dimineață, în timp ce se uşura la baie, a simțit o usturime nesuferită şi s-a speriat. S-a grăbit să consulte un coleg medicinist şi acesta l-a lămurit cu lux de amănunte cum stă treaba, ba i-a şi indicat tratamentul. Cum ştia că în afară de văduvioară nu mai călcase altă bătătură, a decis să o rupă cu aceasta.

Uşor nu i-a fost lui Vlădoi să pună punct relației, să înfrunte tânguirile doamnei, mai mult sau mai puțin sincere, dar mai ales să rabde sângerarea proprie-i inimi. Ca să uite, a plonjat ca un disperat în studiu, ca într-o apă fermecată. În primele zile a suferit cumplit. I se părea că totul se năruieşte împrejur, că dispare orice motiv pentru care mai merită să trăieşti. Durerea din suflet era aşa cumplită cât să se teamă la un moment dat că v-a înnebuni. Apoi a urmat golul din suflet, ca un pustiu pe care un duh rău, simunul, să-l umple cu negură, bulucind munți de nisip peste icoana încă vie.

Se spune că timpul poate ucide. Se mai crede că timpul poate să vindece. Şi tot el, timpul, poate să aducă împăcare, pace, uitare. A funcționat şi în cazul studentului nostru. S-a vindecat, mai întâi trupeşte, ceva mai greu sufleteşte. Din încercare a ieşit mai întărit, nu ştim dacă şi mai înțelept.

Starea pacientului Victor Codreanu părea să nu fi suferit nici o schimbare şi nici nu se întrevedea o ameliorare. Nu avea sens să mai fie ținut în Arad aşa că doctorul Şirianu a decis transportarea lui la o clinică din Timişoara unde exista aparatură mai performantă pentru o investigare mai amănunțită şi stabilirea definitivă a unui diagnostic. Trebuia să ştie ce şanse reale există de a-l scoate din comă, de a-l recupera. Se simțea depăşit de situație. Ar fi dat oricât să-l poată salva, să-l redea sănătos celor doi copiii pe care îi văzuse cât de mult suferă, cât sunt de afectați.

Semnele vitale erau bune, se părea că inima este puternică, aşa că nu vedea să existe riscuri majore la transport. Totuşi îşi luă toate măsurile pentru a doua zi. În mod excepțional avea să însoțească personal pacientul în salvare. Anunțat telefonic profesorul avea să-i aştepte la clinică şi să procedeze fără întârziere la efectuarea tuturor procedurilor de investigare.

Întors acasă de la spital doctorul evită să mai pună mâna pe jurnal, de aceea nici nu mai intră în birou. Se învârti o vreme fără nici un rost prin living, o urmări un pic pe soție în bucătărie privind-o cum pregăteşte cina, goli o jumătate de pahar de cadarcă, apoi se dezbrăcă şi intră în baie, să facă un duş. Acolo rămase o bună bucată de vreme, mult mai mare ca de obicei. Jetul călduț de apă inundându-i creştetul şi prelingându-se şiroaie pe gât, pe piept şi spate, pe brațe şi apoi pe picioare până la tălpi, părea că-i spală şi gândurile, lăsând în urmă o senzație plăcută de

uşurare. Apoi, îmbrăcat într-un halat fin, matlasat, deosebit la atingerea cu pielea se aşeză într-un fotoliu adânc şi începu să răsfoiască, fără vreun interes deosebit câteva reviste, aşteptând să fie poftit la masă.

În seara aceea s-a culcat devreme. A dormit prost. A visat urât. S-a trezit de câteva ori lac de sudoare trebuind să-şi schimbe pijamaua. S-a mutat din pat pe canapea ca să nu-şi deranjeze soția, să o lase măcar pe ea să se odihnească. A adormit şi el spre dimineață. Un somn de numai un ceas, dar profund, a făcut mai mult decât tot restul nopții. S-a trezit complet refăcut…

Investigaţiile tomografice şi R.M.N. au dat la iveală o tumoare într-o zonă a creierului imposibil de operat. Deci şansele de recuperare erau zero. Şi nici vorbă să mai fie trezit din comă. Numai o minune dumnezeiască mai putea opri evoluția care avea o singură direcție. Să-l mai lase în clinica timişoreană era fără rost, aşa că în aceeaşi zi au revenit în spitalul din Arad. Cel puțin era „acasă”. Era important şi pentru familie, pentru cazul în care…

Ca să te poţi cunoaşte şi să judeci cu sinceritate ceea ce simţi, gândeşti şi faci, ca să rămâi obiectiv într-un asemenea demers e musai să-ţi ucizi vicleanul amor propriu, interesul speculativ, mult prea iscusita vanitate odată cu ruşinea fricoasă şi mândria neruşinată care stau totdeauna gata să ascundă, să scuze, să îndreptăţească. Ori aceasta s-a dovedit a fi aproape imposibil la începutul ori la mijlocul vieții, şi în majoritatea cazurilor la fel de anevoie chiar şi la capătul ei.

Aş vrea să cred că mi-a fost rezervat acest privilegiu de a putea fi sincer cu mine însu-mi şi implicit cu ceilalți. Şi prețul pe care am a-l plăti este pe măsură iar pentru acest preț nu am nici dreptul şi nici puterea să mă târguiesc.

Dacă pe parcursul mărturisirilor mele s-ar putea strecura inexactități, distorsiuni cu privire la date mai ales, nu vor fi urmare unei rele intenții ci consecința slăbiciunilor de memorie. Pe voi, dragii mei n-aş putea să vă mint nici măcar prin omisiune. M-ar bate Dumnezeu. Şi fără asta ştiu că v-am făcut destul rău, fără de voie şi, la momentul respectiv, chiar fără să-mi dau seama. În viață este inevitabil. Iar faptul că vă primesc în trecutul meu şi în cele mai ascunse cotloane ale sufletului meu, este încă un mod de a-mi cere iertare.

Noi cunoaştem omul, îi cunoaştem chipul, dar oare cunoaştem inima lui?

Îmi vine în minte o întâmplare de foarte demult, din prima copilărie. Eram încă acasă în Cernăuți, după ce ne întorseserăm din primul

refugiu şi înaintea celui de a-l doilea. Să tot fi avut patru-cinci ani. Am fost învățat ca seara, înainte de culcare, să-mi spun rugăciunea. Ei bine, într-o seară nu am vrut să o spun. La început tata a crezut că am uitat şi a ținut să-mi aducă aminte. I-am răspuns că nu vreau. M-a poftit din nou să o fac, cu blândețe în glas, poate şi cu un fel de indiferență, dar l-am refuzat în continuare. Asta l-a supărat. Era un om bun şi drept chiar dacă puțin cam aspru după cât puteam eu să înțeleg la vârsta aceea, dar nu suferea să fie înfruntat, iar eu tocmai asta făceam.

Îmi amintesc cum mi-a spus aproape ca pe o şoaptă, fără urmă de mânie în glas, în timp ce îşi scotea cureaua de la pantaloni: „Te fac eu să spui rugăciunea… Treci în odaia din spate!”.

Am făcut ce mi-a spus, am trecut în cealaltă cameră, deşi bănuiam ce avea să urmeze.

Vreau să ştiți că nu eram un copil neascultător ori obraznic şi nu-mi explic nici astăzi ce s-a întâmplat atunci în mintea mea de m-am încăpățânat să nu fac ceva ce făceam în fiecare seară înainte de culcare fără sminteală, adică să spun rugăciunea.

Odată intrat în cealaltă cameră tata a închis uşa şi a răsucit cheia în broască apoi ca prin vis am auzit glasul tatei: „Îngenunchează şi spune-ți rugăciunea!”. Eu nimic. Mâna care de atâtea ori mi-a mângâiat creştetul am simțit-o cum mă apasă pe ceafă, la început ezitat, apoi tot mai ferm. Dar genunchi nu voiau să cedeze presiunii. „Roagă-te!” a venit aproape şoptită porunca şi după momentul în care nu s-a mai

întâmplat nimic o arsură albă mi-a fulgerat trupul. Țipătul de durere s-a oprit în gât, mut, numai carnea a zvâcnit involuntar într-un gest de apărare.

„Roagă-te!!!” Eu, nimic… Altă arsură, apoi încă una şi încă una. Pe ultima aproape că nu am mai simțit-o.

„Roagă-te!”

Simțeam cum creşte mânia în glasul tatei. În lovituri nu o mai simțeam. Părea că trupul şi inima îmi amorțiseră.

„Roagă-te, îți spun!”

Eu, mut. Nici o lacrimă. Fiecare lovitură de curea prăvălea în trupul meu un țipăt dar acesta nu ajungea până la buze pe care le muşcam până la sânge ca să mi-l înăbuş.

Cu toată durerea care îmi sfâşia trupul, mintea îmi rămăsese limpede şi în limpezimea aceea înregistram toate nuanțele din glasul tatei. Simțeam cum îi slăbeşte încrâncenarea, parcă ceva din sufletul său ar fi vrut ca porunca să fie o rugă (aşa traduc eu astăzi ce trebuie să se fi petrecut la nivelul înțelegerii mele de atunci). Spre acest fel de înțelegere trebuie să fi condus chiar şi loviturile care cădeau tot mai fără convingere…

„Nu mai bate copilul!” – se ruga mama de dincolo de uşa încuiată, iar răspunsul tatei venea ca un val care creşte, al şaptelea val, ultimul val: „Îngenunchează!”

A mai venit o lovitura, ultima, cea mai cumplită dintre toate tocmai pentru că era ultima şi pentru că trupul amorțit aproape că nu a mai

simțit-o în carne, ci dincolo de carne, undeva mai adânc…

Prăbuşirea din mine am simțit-o şi în tata, în inima lui. Abia atunci, când a încetat să mai lovească, am simțit urcând în mine, ca un val, plânsul. Dar şi plânsul a murit în mine cum murise şi țipătul de durere.

Tata a descuiat uşa şi a ieşit fără un cuvânt. Pe mama nu a lăsat-o să intre la mine şi bine a făcut. În brațele ei sigur s-ar fi rupt zăgazul lacrimilor şi eu nu voiam să plâng, nu atunci…

A fost prima dar şi ultima dată când am „mâncat" bătaie de la tata. Astăzi cred că mai bine m-ar fi bătut şi în alte dăți când greşelile şi încăpățânările mele o cereau, dar el se mulțumea numai să mă mustre. Aşa am ajuns să mă doară mai profund cuvintele decât m-ar fi durut loviturile fizice, care se uită mult mai uşor. Tata fără să-şi dea seama, atunci când a renunțat definitiv să mă mustre cu bățul, mi-a rupt copilăria în două, mi-a deschis înainte de vreme poarta spre maturitate şi m-a lăsat mai vulnerabil în fața realităților înconjurătoare.

Când s-au petrecut cele ce vi le povestesc, „corecția" aceea, încă nu aveam vârsta la care să pot cântări în mod conştient atât faptele cât şi ecoul lor, dar germenul unei judecăți exista deja undeva în subconştient şi se manifesta la nivelul spiritului.

La prima vedere acest episod pe care vi l-am relatat ar părea că se referă la durerea fizică pe care o presupune o bătaie şi că doar în subsidiar ar fi vorba şi de altceva, dar aş dori să

înțelegeți că eu vă prezint în primul rând una din multele fețe ale iubirii. Şi credeți-mă că nu-mi reamintesc acel episod cu resentiment ci cu un fel de evlavie ca pe ceva care mi-a arătat un adevăr ascuns, luminându-mi mintea. Până la acea dată eram conştient de blânda iubire a mamei pe când sentimentele tatei rămâneau nedefinite până şi pentru subconştient, erau ca ceva ascuns într-un ambalaj neutru. Abia atunci, în vreme ce durerea vie a cărnii se estompa, am început să ghicesc cu inima, încă nelimpede pentru minte, dragostea la fel de mare a tatei care se chinuia să se ascundă când în spatele nepăsării, când în spatele asprimii mimate. Atunci se şlefuise una din fețele firii mele, atunci am început să învăț cu adevărat iubirea inimii. Iar ucenicia aceasta avea să țină toată viața. Învățam, şi mai învăț încă să privesc lumea, lucrurile, oamenii dincolo de aparențe.

Voi ştiți, dragii mei, că pe voi nu am pus niciodată mâna decât ca să vă mângâi, niciodată ca să vă mustru. Şi nici voi nu mi-ați dat cu adevărat prilejul ori motive vreodată spre a o face. Am încercat mereu, cu cuget curat, să vă las moştenire toată dragostea mea şi m-ar bucura să ştiu că această moştenire ar putea însemna pentru voi o poartă care să vă deschidă inima pentru oameni, să vă ajute să înțelegeți că oricare om poate fi semenul vostru, poate fi aproapele vostru…

Şirianu se opreşte din lectură şi cade pe gânduri. Încearcă să înţeleagă resorturile ascunse care l-au împins pe Victor să înceapă să scrie acel jurnal. Să se fi gândit ca şi pe această cale să contribuie la educarea copiilor săi, la formarea caracterelor lor, pentru că era limpede că lor le era destinat conținutul jurnalului, ori mai există şi un mobil ascuns? Poate că începea să simtă boala, poate că aflase de existența ei. Poate că funcționa doar intuiția, un fel de premoniție, ca un clopoțel de alarmă, extrasenzorial?! Încă nu-şi dă seama, dar speră că pe parcursul lecturii să dobândească acea înțelegere.

Ca de fiecare dată întrerupe lectura, o lasă pentru mai târziu, cu un fel de părere de rău dar şi ca o disciplină autoimpusă care să tempereze foamea de nou, de a cunoaşte, lăsând răgaz celor de curând aflate să se aşeze, să se limpezească.

Se întoarce iar şi iar la tratatele maeştrilor în neurologie, în neurochirurgie, aşteptând încă aceea scânteie de gând, acea sclipire care să aducă puțină lumină în cazul Victor, în această enigmă.

...Şi mai este un lucru asupra căreia relatarea acelei vechi întâmplări aş dori să vă reţină atenţia şi să încercaţi a-i desluşi tâlcul. Acel lucru este încăpățânarea de care am putut să dau dovadă, lăsând la o parte reacția tatei la acea atitudine a mea. Acea încăpățânare neaşteptată, neobişnuită la copilul care eram, până atunci, încăpățânare care era altceva decât o toană de copil râzgâiat, a fost un prim semn al unei dualități care se instala în mine. Era scoasă la lumină aceea latură întunecată care începea să facă parte din personalitatea de mai târziu a tânărului, apoi aceea a adultului, una marcată profund de contradicții.

Nu am fost niciodată o fire violentă. Nu ştiu să fi avut o înclinație spre ură şi răzbunare. Structural am fost o fire blândă, tolerantă, conciliantă. Chiar şi acum, o stare conflictuală îmi face rău, mă marchează profund şi de durată. Cu toate acestea am avut câteva momente în viață când m-am comportat neaşteptat de violent, chiar dacă pe o durată limitată de timp şi cu regrete exagerate după. Trist este că acele momente s-au petrecut în frageda copilărie când nu le puteam nici judeca şi nici sancționa, pe deplin conştient de gravitatea lor.

Am să vă povestesc primul eveniment de acest fel pe care eu îl consider foarte grav, atât prin urmările pe care le-ar fi putut avea asupra celuilalt participant, cât mai ales asupra determinării unei construcții în formare, adică asupra caracterului meu.

După cum cred că v-am mai spus, clasa întâia primară am făcut-o la şcoala din cartierul Poltura în vreme ce părinții locuiau încă la conac. Mutându-ne în Gai, am schimbat şi şcoala.

Ei bine, încă din prima zi de „şcoală nouă”, după ore, m-am ales cu o bătaie pe cinste de la câțiva din noii colegi de clasă. Nu făcusem şi nu spusesem nimic din ce ar fi putut să-i supere în vreun fel, singura mea vină fiind aceea că eram „un pui de venetic”.

Am înghițit cafteala, fără să schițez măcar un gest de apărare cu toate că nu eram chiar un mototol. Dar răbdând şi loviturile şi batjocora verbală, am trecut-o la socoteală pentru mai târziu şi cu dobândă. Şi poate că după o vreme aş fi iertat şi aş fi uitat, dacă m-ar fi lăsat în pace, dar ei, puii aceia de om, şi proşti şi răi de mici, au interpretat lipsa mea de reacție drept frică şi laşitate, m-au batjocorit în continuare şi m-au izolat ca pe un râios. Aveau, vezi bine, motiv să facă tot felul de remarci vizavi de faptul că eram mai sărăcuț îmbrăcat, că aveam încă pronunțate urme de accent şi grai bucovinean, că mă purtam tuns chilug, dar totodată şi motive de invidie pentru că eram cel mai bun din clasă la învățătură şi, din această cauză, luat în seamă de învățător.

Încet, încet purtarea lor a început să-mi otrăvească sufletul, născând în mintea mea gândul răzbunării, care creştea zi de zi ca un bpână într-o zi, când s-a spart.

La vârsta de atunci nu ştiam că ruşinea unei bătăi nu se spală tot cu bătaia, după cum nu ştiam că a răbda o umilință nu este semn de

slăbiciune ci de tărie sufletească. Iar cel asupra căruia avea să se reverse toată răzbunarea era mica lor căpetenie de derbedei, de altfel colegul meu cu care mai târziu şi în anii ce aveau să urmeze am legat o bună amiciție.

Într-o zi, în timpul unei pauze, m-am trezit înconjurat de gaşca aceea de colegi-derbedei, iar acel coleg-căpetenie mi-a aruncat o injurie pe care poate că nici astăzi n-aş răbda-o nepedepsită, ceva legat de mama. Dintr-o dată am văzut negru înaintea ochilor, de parcă m-ar fi lovit brusc turbarea. Nici nu mi-am dat seama cum m-am pomenit călare pe el cu degetele înfipte în gâtul lui, izbindu-l rar, cu o înverşunare tot mai crescută, cu capul de pământ. Ceilalți încremeniseră de spaimă şi dacă nu alerga învățătorul, chemat pe semne de vreun copil, să mă smulgă din încleştare, aş fi sfârşit probabil prin a-l ucide.

Când i-am eliberat gâtul din strânsoare, avea ochii dați peste cap şi a rămas aşa nemişcat şi după ce m-am ridicat de deasupra lui. Abia atunci, văzându-l întins pe jos şi nemişcat, am început să tremur din tot trupul şi am simțit cum tot sângele mi se scurge din obraji.

Să fi înțeles atunci toată grozăvia disperării şi a urii întinse până la ultimele margini, aproape de ucidere, să fi citit pe chipul meu spaima aceea imensă care m-a inundat brusc? Nici astăzi nu ştiu cu certitudine, pot doar face presupuneri. Atât ştiu că, în loc să mă fi pedepsit exemplar, şi o meritam cu prisosință, învățătorul m-a primit cu blândețe în brațe şi m-a ținut aşa strâns lipit de trupul său până când tremurul

acela nefiresc al meu s-a prefăcut într-un greu plâns de uşurare.

Întâmplarea aceea, acea răzbunare, în loc să-mi lase un sentiment de triumf, cum era de aşteptat, mi-a rămas ca o piatră pe suflet multă vreme şi mi l-a golit de orice bucurie. Târziu de tot, după ani de zile, am înțeles că aceea piatră de pe suflet, acel gol apăsător începea să capete un nume, la început amărăciune apoi tristețe. Era probabil prețul pe care îl aveam de plătit pentru faptul că am lăsat slobodă să se manifeste partea întunecată a eului meu aflat încă în formare.

Vă las pe voi, copiii mei să interpretați cum veți putea mai bine, mai corect, înțelesul acelei nefericite întâmplări din copilăria mea.

Eu, dacă ar fi să fac un comentariu, încercând să mă detaşez de anecdota în sine, aş putea spune că în om e sădit şi binele şi răul, că nu există oameni puri, exclusiv buni, fie ei chiar şi sfinți. Şi aceştia aspiră la sfințenie luptând în primul rând cu umbrele din sufletul lor, încercând să aducă lumină în cotloanele întunecate din inima lor.

Eu ştiu că nu sunt un om bun cu adevărat, după cum iar ştiu că am luptat toată viața să nu ajung un om cu adevărat rău. Nu ştiu în ce măsură am şi reuşit. Ceea ce ştiu cu certitudine este că am regretat de fiecare dată orice răutate săvârşită semenilor mei şi faptul că am găsit mai de fiecare dată tăria de a-mi cere iertare.

Ultimele momente de frică intensă le-am trăit după ce ruşii se instalaseră şi la noi în ţară, la terminarea războiului şi autorităţile române începeau să colaboreze, de voie sau de nevoie, cu ocupantul. A fost o perioadă când multe familii de refugiaţi din Basarabia şi din Bucovina erau ridicate în miez de noapte, urcaţi în camioane şi de atunci nu se mai ştia nimic de ei. La început se vorbea că ar fi repatriaţi, că se întorceau la casele lor, dar treaba aceasta o credeau doar unii localnici mai naivi care nu vedeau decât lungul nasului. Care nu aveau nici atâta minte cât să se întrebe de ce erau „repatriaţi" în miez de noapte şi nu la lumina zilei. Noi, refugiaţii, am aflat curând cu nu se punea problema repatrierii, că era un mizerabil act de răzbunare din partea sovieticilor, că destinaţia reală care ne era rezervată era îndepărtata Siberie.

Zile în şir am tot fost purtaţi pe la punctul de poliţie şi cercetaţi pe rând, chiar şi pe mine, care eram doar un copil, mă întrebau să le spun de ce am plecat din Cernăuţi, dacă i-am auzit pe părinţi vorbind despre asta, dacă spuneau că fug de ruşi când am pornit în refugiu. Le spuneam să nu ştiu altceva decât că tata a fost mutat aici cu serviciul ceea ce putea fi adevărat.

O vreme dormeam cu bagajele gata făcute, ba într-o vreme nici n-am mai dormit în casa unde locuiam ci la un localnic de pe o altă uliţă, cunoscut de-al lui tata.

Ne-am liniştit abia după ce au încetat definitiv deportările şi după ce însuşi primarul de atunci a Aradului i-a dat asigurări ferme tatei că

nu mai avem de ce ne teme. Dar şi aşa, încă multă vreme tresăream şi ne îngheța inima când auzeam noaptea o maşină trecând prin fața porții.

Îmi spun că am avut noroc că nu am împărtăşit soarta atâtor familii de refugiați despre care n-am mai auzit nimic, pierduți în gulagul sovietic, în Siberia. Am avut noroc pentru că am fost bine sfătuiți să ne schimbăm numele, am fost, probabil, protejați de domnul Pălincaş, primarul Aradului, primul primar roşu, care avea nevoie de tata la grădinile de legume şi zarzavat ale primăriei, dar mai presus de toate cred că a fost voia Domnului ca noi să nu împărtăşim acea soartă.

V-am povestit despre somnambulismul meu cauzat mai mult ca sigur de spaimele resimțite ca urmare ororilor trăite în refugiu, în bombardamente. Nici spaimele trăite noapte de noapte în perioada cât s-au făcut ridicări de familii întregi pentru a fi deportate la dracu în praznic, nu au rămas fără urmări.

Cum aveam obiceiul să stau noaptea să citesc sau să învăț pentru şcoală, am auzit de nenumărate ori o voce care îmi rostea numele şi parcă mă îndemna să o urmez.

Când le-am spus părinților ce mi se întâmplă, mi-au spus ca nu cumva, dacă mai aud acea voce să îi răspund pentru că aş putea rămâne mut pe toată viața. Cred că era o superstiție în legătură cu aceasta, dar atunci am ținut seama de ce mi-au spus.

Într-o singură noapte, când din nou m-am auzit chemat pe nume, curiozitatea a înfrânt

teama şi m-am dus la fereastră să mă uit afară de unde mi se părea că aud acea voce. Cum n-am văzut pe nimeni, am ieşit tiptil, să nu-i trezesc pe ai mei, afară în curte. Acolo mi s-a părut că aud vocea din stradă. Am ieşit din curte, dar nici pe uliță nu era nimeni. Glasul a continuat să mă cheme pe nume. Era o noapte cu lună, puteam vedea destul de departe în lungul uliței, dar nu vedeam pe nimeni. Glasul însă mă tot chema şi eu am început să-l urmez. Am ajuns astfel la capătul satului, înspre mănăstire. Am urmat aşa glasul până am ajuns la podul de peste Criş. Acolo m-am oprit. Şi glasul a încetat să se mai facă auzit.

Deşi era noapte, linişte şi pustiu, trestiile şi păpurişul foşneau şi auzeam apa clipocind, eu nu am simțit nici un fel de teamă. Şi nu eram, totuşi, decât un copil, abia ce împlinisem zece sau unsprezece ani. Am rămas acolo pe pod, aproape de mănăstire, o bună bucată de vreme să ascult liniştea nopții, dar glasul acela care m-a amăgit până acolo nu l-am mai auzit. Începuse să mi se facă frig, deşi era vară. Răcoarea nopții m-a făcut să mă dezmeticesc, să ies din transă, sau ce o fi fost starea aceea, de parcă abia atunci aş fi luat seama că sunt desculț şi numai cu cămaşa de noapte pe mine. Am alergat într-un suflet până acasă şi am intrat tot tiptil, să nu-i trezesc pe ceilalți. În noaptea aceea aproape că nu am închis un ochi. Dar a fost şi ultima când am mai auzit glasul acela misterios.

Părinților le-am povestit mult mai târziu pățania mea şi ei, la rândul lor i-au spus doctorului Druker. Concluzia acestuia a fost că am

suferit de halucinații auditive, şi că, probabil sunt tot o urmare a spaimelor pe care le-am trăit înainte.

Fac o paranteză ca să vă spun de doctorul Druker, despre care am mai amintit şi cu alte ocazii în acest caiet. Originar din nordul Bucovinei, era stabilit în Arad încă dinaintea începerii războiului. Era un bărbat cam de vârsta tatei, poate ceva mai mare, de statură medie, mai curând scund, bine legat, cu tendințe spre îngrăşare, un obraz cu trăsături semitice, păr şaten spre roşcat, chelie pronunțată. Ca o particularitate care îți atrăgea atenția era degetul arătător de la mâna stângă, în permanență țeapăn, drept ca un băț, uşor ascuțit la capăt, terminat cu o unghie neobişnuit de lungă.

Avea obiceiul ca vara, de câte ori venea pe la noi, să meargă în grădină de unde smulgea din stratul cu morcovi exemplarul care i se părea cel mai bine dezvoltat, îl scutura de pământ lovindu-l de câteva ori de degetul acela țeapăn, după care muşca din el. Ne miram că nu-l spală, mai ales că întotdeauna rămâneau urme de pământ. Am reținut aceasta ca pe o ciudățenie.

Acest domn Druker a fost nu numai doctor pentru familia noastră ci a rămas şi un bun prieten şi tind să cred că într-o oarecare măsură şi lui îi datorăm faptul că am scăpat de deportare…

Primele patru clase le-am terminat în şcoala de jos din Gaia avându-i învăţători pe d-l şi d-na Tomuş. Deşi am luat în fiecare an premiul întâi, nu cred că am fost o inteligență şi o deşteptăciune ieşită din comun. Am fost, poate, doar mai muncitor decât colegii mei. E drept că eram o fire iscoditoare, curios să aflu şi să ştiu cât mai multe lucruri şi că îmi plăceau în mod deosebit poveştile, motiv pentru care am început să citesc de timpuriu, încât am ajuns să devorez pur şi simplu cărțile (tot ce-mi cădea în mână fără nici o selecție). Şi cu toate acestea nu am fost ceea ce s-ar putea numi un tocilar. Mi-a plăcut şi joaca, eram chiar foarte inventiv şi țin minte că am făcut şi destule boacăne, dar probabil nu suficient de grave încât să fiu catalogat „un copil rău". E drept că obraznic nu am prea fost, ştiam măsura şi respectul cuvenit celor mai învârstă şi în general am fost îndrăgit şi de dascăli, la şcoală, şi de vecini, pe uliță şi în carter, poate mai puțin de o parte din colegi.

Când am locuit pe strada Bisericii, în Gai, la câteva case de a noastră era o rotărie a unuia Mihailovici. Casa era chiar pe colț cu ulița Anton Pan, pe unde mergeam la şcoală. Cum nu odată mă opream să-i privesc pe meşteri lucrând şi cunoscându-mă ca fiind pruncul vecinului lor grădinarul, mă pofteau în atelier şi chiar mă lăsau să iau în mână diferite scule. De regulă acolo se reparau roți de căruță, trăsuri, dar se făceau şi căruțe noi. Vedeam cum se strunjeşte butucul de roată, cum se dau găurile pentru ax şi spițe, cum se fac obezile apoi cum se asamblează o roată şi

cum se cercuieşte. Acolo am „geluit” prima dată o bucată de lemn, acolo am dat prima gaură cu burghiul țigănesc, acolo am învățat să cioplesc cu barda de dulgher şi să fac pe o scândură forme de împletitură cu dalta zimțată. Într-o vară chiar am dăltuit model de împletitură pentru loitrele unei căruțe, câştigând şi ceva bănuți cu care mi-am cumpărat câteva cărți, hârtie şi creioane de desen.

Ceea ce vreau să rețineți din povestea asta cu rotăria, nu este atât faptul că am avut prilejul să învăț să meşteresc, ceea ce nu era puțin lucru, ci faptul că acolo am început să învăț să cunosc şi să iubesc lemnul ca pe un lucru viu şi de mare preț. A fost o dragoste care nu m-a părăsit niciodată. Orice aş fi făcut în viață, m-am întors întotdeauna cu aceeaşi plăcere la modelarea lemnului, în varii moduri.

În plus, această dragoste pentru lemn şi modelarea lui, mi-a dezvoltat imaginația, m-a determinat să mă intereseze şi latura tehnică a desenului nu numai cea artistică şi m-a ajutat să înțeleg şi să îndrăgesc chiar geometria plană şi în spațiu. Dobândind acea capacitate de a imagina tridimensional şi de a transcrie lucrul imaginat într-un desen mi-a fost mult mai uşor să trec la construcția acelor lucruri, astfel că, pe lângă plăcerea lecturii, am beneficiat şi de plăcerea „lucrului manual”. Vă veți întreba care a fost câştigul meu din aceasta. Ei bine, a fost unul însemnat: nu m-am plictisit niciodată. În plus, am apreciat întotdeauna munca şi pe cei ce nu se feresc de ea, aceasta fiind şi motivul pentru care m-am străduit să vă insuflu şi vouă cultul pentru

muncă. Să nu disprețuiți niciodată omul care muncește, indiferent de poziția socială, ori de felul muncii prestate. Şi, în general, să vă feriți a considera o muncă mai valoroasă decât alta, sau mai nobilă; lăsați-i pe alții să facă aceste ierarhizări sau aprecieri.

Citind rândurile acestea, doctorul Şirianu are impresia că se şterg o serie de umbre neclare din amintirile lui din liceu, că i se luminează unele momente legate de fostul coleg, de unele gesturi şi comportamente ale acestuia. Trebuie să recunoască faptul că, deşi au fost prieteni, destul de apropiați, acesta a fost tot timpul însoțit de o serie de necunoscute, ca de o aură ce se lăsa doar bănuită, niciodată descifrată. De pildă, nu a putut niciodată să înțeleagă apropierea lui de cei doi colegi, ultimii din clasă, corigenți la mai multe materii, ori respectul egal cu care trata pe profesori, dar şi pe oamenii de serviciu. Simpatiile lui păreau să se îndrepte mai mult către colegii proveniți de la țară decât cei de la oraş. Aceştia din urmă erau ceva mai bine îmbrăcați, majoritatea din familii înstărite, mai îndrăzneți şi uneori mai obraznici dar nu întotdeauna şi mai străluciți la învățătură.

Mărturiile acestui jurnal par într-adevăr a fi ceea ce îşi propun – cum rezultă din declarația de început – uşi deschise spre interioare altfel necunoscute, încărcate de un aer de mister. Iar faptul că are acces la ele, în împrejurările date, este în sine un lucru ciudat, o întâmplare care însă nu justifică în întregime satisfacerea, oarecum ilicită, a curiozității. Când va fi să predea „Jurnalul" celor în drept, respectiv celor doi copii, Carmen şi Radu Codreanu, va fi dator pe lângă explicații, cu scuzele de rigoare pentru că a îndrăznit să încalce o intimitate, citind lucruri ce nu-i erau destinate. Dar până atunci avea de gând să meargă până la capăt. Şi ca să se simtă mai

puțin vinovat, nu avea să vorbească nimănui despre „Jurnal”, nici măcar soției. În afara destinatarilor şi a acordului acestora, doar el şi tânărul Vlădoi vor mai cunoaşte conținutul caietului...

Clasele cinci - şapte (ciclul elementar cum era socotit pe atunci) l-am parcurs la şcoala de sus din Gai unde am continuat să mă menţin printre premianţi făcând o bună figură în faţa tuturor profesorilor. Judecat după note, nu părea să-mi fi descoperit în mod deosebit o preferință pentru vreuna din materii . Eram la fel de bun la matematică şi la istorie, la fizică şi limba română, ba chiar şi la rusă, limbă pe care o ştiam puțin şi de acasă. Învățam, conştiincios, la toate materiile la fel. Dictonul: „Ai carte, ai parte!” mi l-a făcut tata cunoscut atunci când mi-a spus că dată fiind condiția noastră de refugiați, singura mea şansă să mă descurc cât de cât bine în viață, este să învăț. Am fost crescut în respect pentru muncă şi în frică de Dumnezeu dar, deşi nu am fost niciodată înstăriți, nu am fost învățat, îndemnat, povățuit, cum vreți să-i spuneți, să-mi doresc bogăție, să adun mai mult decât mi-ar fi trebuințele, ci să mă ostenesc pentru un trai decent, dar să nu râvnesc la lux şi mai cu seamă să nu-i pizmuiesc pe cei ce au mai mult decât mine.

Nu ştiu din ce filozofie îşi trăgeau părinții mei acele îndemnuri, ce ştiu e că se potriveau firii mele melancolice, modeste, cuminți, şi că nu mi-a fost greu să mi le însuşesc... La rândul meu am căutat să vă transmit şi vouă aceleaşi învățături şi îndemnuri.

Dacă uneori am să vă par în acest caiet că fac pe moralistul, vă cer iertare. Nu aceasta este intenția, doar încerc să definesc cât de cât resorturile formării mele, cel puțin a unei laturi a

firii mele adevărate, aspecte care pot arunca o lumină nouă asupra evoluției mele în familie şi în societate.

Pe măsură ce am să vă deschid una câte una „uşile” din viața mea, s-ar putea să descoperiți nu unul ci mai mulți oameni care se ascund în tatăl vostru şi, printre ei, nu toți de care să fiu mândru.

Cum intenția mea nu este să vă spun pur şi simplu povestea vieții mele, nu am să respect o cronologie a episoadelor povestite. Folosesc unele din întâmplările trăite ca argument pentru concluziile ce le-am tras la data evenimentului ori pentru cele formulate acum în perspectiva acelui eveniment. Dar să revin…

În cei trei ani petrecuți la şcoala de sus din Gai, doar câteva lucruri noi au intervenit în viața mea, care şi-au pus într-un fel sau altul amprenta pe cursul viitor al formării mele – să-i zicem – spirituale. Unul din aceste lucruri a fost că mi-am descoperit plăcerea în a pune pe hârtie plăsmuirile minții, plăsmuiri care se concretizau fie în poezii, fie în scurte povestiri. Bineînțeles, am ținut ascunse aceste ocupații „literare” păzindu-le ca pe un mare secret. Celălalt lucru ținea exclusiv de inimă: m-am îndrăgostit de profesoara de fizică şi după cum bănuiți, şi acest episod s-a consumat în cel mai mare secret.

Veți spune că în fond nu e nimic anormal să scrii poezii, ori să te îndrăgosteşti la vârsta aceea şi nici nu ar fi meritat să fie menționate aceste aspecte, dacă nu ar fi contribuit la construcția a ceea ce se poate numi „fire”,

„caracter”, „temperament” (cam tot ce defineşte omul) adică „eu – introvertitul”. Dar nici pentru felul cum mi-a putut influența caracterul nu am intenționat să vă vorbesc amintind acele lucruri, cât ca să atrag atenția asupra unui lucru neplăcut şi mai greu de mărturisit. Dar cum am decis să-mi ucid vicleanul amor propriu, n-am să caracterizez atitudinea mea drept pudică ci una laşă. Căci despre laşitate e vorba, o laşitate care a fost prezentă în prea multe episoade din viața mea şi căreia îi datorez până la urmă toate ratările.

Viața omului ar putea fi comparată într-un mod plastic şi uşor de înțeles cu o ceapă (nu una degerată, deşi expresia este des întâlnită) şi o spun deoarece ambele cresc şi se dezvoltă strat cu strat, foaie cu foaie, iar ceea ce eu încerc să fac în acest „jurnal” este să parcurg în sens opus drumul vieții, să desfac ceapa foaie cu foaie şi să descopăr noi înțelesuri.

În liceu am intrat într-un fel cumva împotriva dorinței tatălui meu şi fără ştirea lui. Avea să o afle târziu, când nu mai era chip de întoarcere. Tata ar fi vrut să urmez şcoala de arte şi meserii, mai potrivită cu situația noastră materială. Se gândea că liceul, fără a urma şi o facultate, nu-mi asigura un viitor mai bun, fiind şi un liceu cu profil umanist, ori să urmez o facultate era problematic pentru situația în care ne aflam. În condițiile de atunci era puțin probabil să mi se aprobe dosarul (şi cu bursă) – presupunere care s-a şi confirmat la un moment dat.

În cei trei ani de liceu, nu ştiu să mă fi remarcat într-un fel; potrivit notelor ce le primeam

dacă mă clasam cu ceva peste medie. La materiile care mă atrăgeau (romána, istoria, geografia, ştiinţele naturale, astronomia) eram chiar bunicel, celelalte materii le învăţam atât cât să nu rămân corigent. Dar notele au o doză considerabilă de subiectivism. Ceea ce vă pot spune fără să exagerez sau să greşesc este că ceea ce am apucat să învăţ, am învăţat temeinic.

Dacă privesc în urmă, încercând să mă văd prin ochii colegilor, aş putea afirma, fără să greşesc prea mult, că în liceu am fost mai curând o figură ştearsă, care nu a ştiut, nu a putut sau pur şi simplu nu a vrut să se facă remarcat. Dacă au existat lucruri care m-ar fi putut scoate din anonimat, apoi am ştiut să le ţin bine ascunse. Trebuie totuşi să precizez că n-am suferit de nici un fel de complex de inferioritate, aş spune chiar că în sinea mea mă simţeam chiar superior multora dintre colegi (o trăsătură nu tocmai frumoasă).

În anul în care am terminat liceul a avut loc şi acea manifestare de laşitate despre care încercam să aduc vorba ceva mai înainte. Eu îi spun laşitate, cu toate că sunt conştient că termenul nu este cel mai bine ales, că nu explică atitudinea mea de la acea dată. Dar să fiu mai explicit. După terminarea liceului şi luarea examenului de bacalaureat mi-am înaintat dosarul pentru a mă înscrie la facultatea de filozofie din Timişoara, solicitând şi bursă. Dosarul mi-a fost respins, fără însă a mi se preciza motivul. Am ştiut şi atunci după cum ştiu cu certitudine astăzi că a fost unul politic. Am cedat prea uşor primei

sentințe, nu m-am luptat în nici un fel pentru a o schimba, m-am resemnat nepermis de uşor (ca un laş). A fost însă doar în parte renunțare, renunțarea deplină venind patru ani mai târziu după ce am reuşit să urmez la fără frecvență, în capitală, cu un dosar întocmit „corespunzător” şi cu intervenții ale unor persoane (eu ştiu doar de naşul meu de botez, universitar cunoscut) dosar care după patru ani a ieşit „la iveală” şi am fost exmatriculat. Atunci abia am renunțat definitiv să mai lupt. Am consimțit să rămân, cel puțin oficial, cu studiile neisprăvite, zic oficial, pentru că în particular, ca autodidact, am băgat în mine îndoit față de cât aş fi asimilat în universitate. (Astăzi pot să spun că şi una şi alta – facultate şi studiu autodidact – pentru traseul meu în societate au contat taman zero, dar nu şi pentru spirit. Aceasta însă e altă treabă).

Pentru a înțelege mai bine cum funcționau la vremea aceea treburile acestea, ar trebui să vă prezint climatul politic în care se afla țara, dar sunteți încă prea cruzi pentru a înțelege mecanismul diabolic instaurat odată cu instăpânirea regimului politic impus de armata sovietică, de „fratele” nostru de la răsărit. Prea cruzi ca să înțelegeți şi deocamdată, cu primejdie să cunoaşteți adevărul. E destul să rețineți pentru mai târziu că în țară încă mai avea loc o sinistră vânătoare de „vrăjitoare” şi că, „elementele nesănătoase” la origine, nu aveau acces liber, necenzurat, la o instrucție superioară.

Poate că dacă aş fi avut „înțelepciunea” să mă „încolonez”, să intru în „rând”, aş fi găsit

suficiente portițe prin care să mă strecor şi să aspir la poziții mai bune, dar mi-a lipsit şi acea „înțelepciune” şi apetitul pentru mărire. Oricum, lipsa acestui apetit mai îndulceşte puțin gustul laşității împreună cu care îşi împarte „meritul” ratărilor mele pe plan social.

Întors de la Timişoara, cu dosarul respins în brațe, trebuia să-mi găsesc cât mai grabnic un serviciu. Prin cunoştințe de-ale familiei am găsit un loc de funcționar administrativ la o fabrică de mobilă din Pâncota şi un post de suplinitor în învățământ ceva mai departe de casă, în Gurahonț. Am optat pentru a doua variantă întrucât exista posibilitatea să-mi continui studiile la fără frecvență în baza unei adeverințe care să ateste că activez în domeniul învățământului.

La catedră am funcționat puțin timp. Începuse colectivizarea şi în zona aceea de munte şi cadrele de la catedră trebuiau să însoțească activiştii de partid în acțiunea de „lămurire” a țăranilor. Cum eu însumi nu eram „lămurit” cu multe câte se petreceau în țară, am preferat să părăsesc catedra decât să intru în curțile oamenilor, unii dintre aceştia având copii în clasa mea, şi să-i conving să facă un lucru pe care eu însumi îl găseam de nefăcut, fundamental greşit.

Un frate de-al mamei era casier la IFET –ul Gurahonț şi un fel de contabil de salarii şi prin el am găsit şi eu un loc de funcționar la aceeaşi întreprindere forestieră. O vreme am lucrat la birourile centrale din Gurahonț apoi la exploatarea Zimbru.

Începeam o viață nouă, pe cont propriu, departe de familie, pe care o revedeam doar din când în când. Deşi am locuit împreună cu unchiul meu, în fapt am fost singur, el fiind mai tot timpul plecat. Am stat în gazdă la învățătorul Ugriş, care avea o casă mare, la marginea localității, pe lângă biserica catolică, aproape la intersecția străzii ce cobora din centru cu drumul ce ducea spre Bonțeşti. Ocupam o singură cameră în care se intra dintr-un coridor ce da spre o cameră dinspre stradă, camera noastră având o fereastră mare, cu vedere spre curte. În partea aceea casa avea o terasă lungă, neacoperită, cu câteva trepte de la nivelul curții, o curte ce se prelungea printr-o grădină coborând în pantă până prin zona parcului. De fapt nu era o grădină propriu-zisă, nefiind cultivată, ci mai curând livadă cu câțiva pruni şi meri îmbătrâniți şi neîntreținuți.

Gazda, învățătorul Ugriş, locuia separat de nevastă, de care era despărțit, dar în aceeaşi casă, într-o odaie în care se intra direct de pe terasă. Prima dată când am intrat în camera aceea am trăit puternic sentimentul care te încearcă atunci când intri întâia oară într-un templu. Pereții toți erau acoperiți cu rafturi pline de cărți, aşa cum nu mai văzusem până atunci în casa cuiva. În cei trei ani cât am locuit acolo, „templul” acela avea să-şi găsească în mine în oaspete statornic, iar bătrânul proprietar să-mi devină mentor şi prieten nepreţuit.

Am insistat atâta pe momentul şi locul acela pentru motivul că eu cred că cei trei ani petrecuți acolo, aproape singur şi departe de casă,

au fost anii cei mai frumoşi ai tinereții mele şi cei mai împliniți spiritual, în ciuda tuturor greutăților de ordin material.

Biblioteca, neaşteptat de bogată în lucrări de mare valoare, s-a dovedit nepreţuită pentru studiile mele uşurându-mi enorm travaliul în pregătirea examenelor…

Dar să revin la obiectul demersului meu, la tema acestui caiet.

Frumusețea locurilor în care mă aflam, o anume nepăsare tinerească în ce priveşte viața în toată complexitatea ei, chiar a gravității ei, funcționau ca un narcotic, ca un balsam pentru toate eşecurile şi neîmplinirile mele. Până şi dorința de a-mi termina studiile şi a intra în posesia unei diplome se topea pe nesimțite în setea de cunoaştere pură, nejustificată de vreo nevoie socială (asta poate explica în plus resemnarea survenită după exmatriculare). Şi, poate, a mai fost ceva. Începeam, cred eu, să intuiesc lipsa de substanță a cursurilor pe măsură ce luam contact cu alte valori ale culturii, care nu se regăseau în programă ori erau prezentate trunchiat, chiar măsluite, potrivit cu noua filozofie, comunistă. Intuiam prăpastia dintre două lumi, dar îmi lipsea curajul să mă declar de o parte sau de alta. Aparent eram încadrat în noua lume, chiar fără entuziasm, în vreme ce în intimitate aparțineam celeilalte lumi. Nici măcar nu conştientizam duplicitatea care avea să ne schilodească verticalitatea, mie şi altor alte milioane de români. Chiar şi acum când privesc în urmă cu un ochi mult mai critic, mult mai avizat,

nu pot preciza o linie de demarcație între faptele mele şi trăirile mele. Simt doar gustul leşietic – amar al laşităților mele. Ca dascăl suplinitor, fiind obligat să însoțesc activistul de partid în „măreața" operă de colectivizare a satelor, în locul revoltei active am ales dezertarea laşă adăugând, în timp, laşității mele multă nepăsare şi indiferență. Evadam din realitate prin tot soiul de tertipuri, mă refugiam în cărți, mă izolam de semenii mei, şi când simțeam că sunt gata să explodez, scriam. Fără a avea pretenția că fac literatură, fără ambiții deşarte de făuritor de artă, chiar lipsit de har şi talent, scrisul a fost, poate, singura mea supapă de siguranță în calea alienării.

În cei trei ani petrecuți între moți, am bătut munții până dincolo de Hălmagiu în interesul serviciului (făceam instructaje de protecție a muncii cu tăietorii de lemne din păduri, cu țapinarii, etc.) mai îl ajutam pe unchiul meu la plata salariilor.

Apropo de plata salariilor, am să vă povestesc o pățanie care poate spune ceva despre firea mea (şi a oamenilor în general).

Unchiul meu, casierul, avea de mers la Sebiş unde era sediul central al Întreprinderii forestiere (I.F.E.T.- Sebiş - Moneasa) şi îi mai rămăseseră de plătit salariile la exploatarea Zimbru. Am luat geanta cu bani cu aproape 30000 de lei şi statele de plată, am luat un cal, şi am pornit-o la treabă. Calul păşea cuminte, urcând şerpuit pe deal, legănându-mă în şa, în rarii stejari şi fagi de pe coastă câte un cuc îşi cânta numele, soarele încălzea cu generozitate iar eu, ca un don

Quijote (ori poate Sancho Panza) îmi lăsam gândurile slobode. Ajunsesem pe coama unui deal unde un stejar secular patrona un luminiş asemenea unui patriarh îmbiindu-mă parcă la umbra lui. Îmi era cald, şi sete, şi puțin foame, iar calul ostenise şi el. Mi-am zis că un popas de o jumătate de ceas, chiar un ceas, n-are ce să strice. Zis şi făcut. Am descălecat, am lăsat calul să pască, mi-am scos bidonul cu apă şi pachetul cu mâncare, mi-am astâmpărat foamea şi setea, am pus bidonul la loc şi am atârnat geanta cu bani de o creangă apoi m-am întins la poala stejarului pe iarbă. În gând am încercat să imortalizez momentul în versuri. De la o vreme m-am ridicat, am încălecat şi am pornit mai departe la drum. Abia după vreo zece minute de mers călare, la pas, mi-am dat seama că, aiurit cum eram câteodată, am uitat geanta cu banii atârnată de o creangă a stejarului. Pe moment am înghețat pur şi simplu, apoi am întors calul şi am luat-o la goană. Am zărit de departe geanta legănându-se uşor în bătaia unei pale de vânt. Drumul până la stejar mi se părea că nu se mai termină. În starea de emoție care mă stăpânea, ajuns acolo am smuls pur şi simplu geanta din copac, am sărit din şa şi, fără să-mi dau seama ce fac, am deschis geanta şi m-am apucat să număr banii. Şi i-am numărat până la ultima bancnotă. Bineînțeles că nu lipsea nici un ban. Trebuia să-mi dau seama că dacă era să lipsească, apoi lipseau toți, cu geantă cu tot. Mi-am revenit cu mare greutate şi nu de tot, decât după ce am plătit şi ultimul muncitor şi aveam semnate toate rubricile statului de plată.

Ce am reținut din această întâmplare a fost uşurința cu care am intrat în panică şi cum panica a anulat orice urmă de rațiune şi de logică. Era un semn că încă nu eram suficient de puternic şi de pregătit pentru confruntarea cu viața.

Din perioada Gurahonț, cea de la început, cât încă mai funcționam ca profesor suplinitor mai am o amintire nu tocmai plăcută a unor evenimente care au contribuit major la limpezirea poziției mele în ce privea realitatea politică şi socială.

Cum eram un nelipsit ascultător al postului de radio „Europa Liberă" am aflat despre revoluția din Ungaria şi despre sângeroasa ei reprimare. Atunci am simțit o revoltă interioară şi o ură față de statul sovietic din pricina căruia ne aflam, familia mea şi atâția alții, în postura de refugiați, încât nu mi-am putut reprima nevoia de a ieşi din pasivitate, uitând de prudență şi am început să scriu versuri şi scurte eseuri „contra" pe care le-am împărțit cunoscuților. De publicat nu putea fi vorba. Din fericire nici unul din acele „manifeste" nu o fost păstrat de cei cărora le dădusem, aceştia distrugându-le, fie de frică, fie dintr-o înțeleaptă prudență care să-i pună la adăpost şi indirect, să mă protejeze. Ceva totuşi trebuie să fi răsuflat. Salvarea mi-a venit de unde nu m-aş fi aşteptat, de la un membru de partid (nu-i dau numele – se înțelege motivul). Am fost sfătuit că în cazul că am „scrieri" neconforme cu regimul, acasă sau la părinți, să le fac să dispară urgent.

M-am sfătuit cu unchiul meu, acesta m-a pus în legătură cu un şofer care urma să transporte la Arad un camion cu lemne încă în acea noapte şi că dimineața se întoarce în Honț. Am venit cu el în Arad şi, în cele câteva ceasuri cât am petrecut acasă la părinți, am făcut „curat” în bibliotecă şi printre manuscrise (focul purificator). Dimineața eram înapoi în Gurahonț şi m-am prezentat la şcoală ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Despre isprava mea n-au ştiut decât părinții şi unchiul meu. N-am suflat o vorbă nici măcar gazdei mele, Ugriş, şi bine am făcut.

Sâmbătă m-am urcat în tren să vin acasă la părinți aşa cum făceam de obicei de două ori pe lună. Nu voiam să dau în nici un fel de bănuit schimbându-mi obiceiul. În gară la Arad, la coborârea din tren am fost luat în primire de doi indivizi, civili, care m-au poftit cu ei la o „mică plimbare” până la „sediu” unde au avut „amabilitatea să mă găzduiască” timp de două săptămâni în care am exersat câteva stiluri de „extemporale”. Cum nu dețineau nici o probă materială, deşi răscoliseră casa părinților mei, iar eu am făcut până la capăt pe prostul, pe naivul mirat de ce i se întâmplă dar refuzând cu încăpățânare să dau relații despre cunoscuți sau colegi de-ai mei, m-au expediat înapoi la Gurahonț. N-au omis să-mi comunice că la şcoală absența mea a fost motivată, că nu mi se vor pune întrebări din partea direcțiunii, „sfătuindu-mă” totodată să-mi pun fermoar la gură, să uit cele două săptămâni cât le-am petrecut la ei, definitiv,

ca şi cum n-ar fi existat niciodată. Şi i-am ascultat până în clipa aceasta când că relatez evenimentul.

Mă întreb ce resorturi interioare au determinat atitudinea mea din acele zile şi de mai târziu: laşitatea, frica de temniță, gândul că, odată pierdută libertatea, n-aş fi avut suficientă tărie să rezist fizic, că mi-aş fi putut trăda conştiința din slăbiciune sau gândul la suferința ce le-ar fi putut-o produce întemnițarea părinților mei?! Atunci n-am fost conştient că acceptarea tăcerii, adoptarea atitudinii de non-combat echivala cu intrarea de bună voie într-un alt soi de prizonierat, într-un alt tip de închisoare. M-am lăsat învins de temeri câştigând în schimb libertatea interioară care nu-ți poate fi luată câtă vreme nu renunți singur şi de bună voie la ea. Aliații mei au fost cărțile şi aş fi putut apela şi la cel mai de nădejde, adică la Dumnezeu, dar la vremea aceea El nu intra în gândurile şi preocupările mele. Eram rupt complet de biserică cum de altfel eram rupt şi de oameni. Fenomenul religios încă nu intrase în zona de interes a preocupărilor mele deşi ar fi trebuit, cu atât mai mult cu cât studiul filozofiei rămânea unul steril în absența teologiei.

Universitatea acelor vremi oferea studentului la filozofie şi istorie o hrană preparată în „bucătăria” ideologică a partidului menită să scoată pe bandă rulantă activişti, în nici un caz gânditori independenți. Grăitor în acest sens este modul în care erau tratați filozofii şi gânditorii care nu puteau fi încadrați în curentul materialismului dialectic. (Cred că şi aceasta a fost una din cauzele care m-au determinat să renunț să-mi desăvârşesc

studiile după exmatriculare, sădind în mine acea lehamite, sentimentul de zădărnicie. Sau, cine ştie dacă nu m-am folosit în subconştientul meu de acele stări de lucruri ca o scuză ieftină pentru o slăbiciune proprie, pentru lipsa mea de curaj, de ambiție, de tenacitate, pentru lipsa de determinare, pentru lenea şi poate nepăsarea mea față de propria mea evoluție, de propriul viitor social?!...).

O copilărie marcată profund de cele două refugii, de ororile războiului, ar putea justifica în parte traiectoria ulterioară a vieții mele, structura caracterului, clădirea pe anume coordonate a personalității şi, nu în ultimul rând, ceea ce se cheamă fire. Dar când mă gândesc cum condiții similare au produs efecte diferite la alte persoane, nu pot să nu mă întreb dacă nu cumva la mijloc sunt în joc şi alte elemente, o moştenire genetică poate, sau nişte tare strict personale. Aş putea spune, şi înclin a crede, că toate acestea au prea puțină importanță, ele însele fiind influențate de un lucru mult mai grav şi anume de faptul că din viața mea a lipsit conştiința existenței divine... Atunci.

Lipsit de un îndrumător spiritual, ca biet autodidact în majoritatea domeniilor frecventate mai mult sau mai puțin, a trebuit să descopăr singur unele adevăruri după ce am navigat pe un ocean de îndoieli, sfâşiat de nelinişti şi incertitudini. Nu mă pot număra printre fericiții trăitori de revelații, ele fiindu-mi refuzate până în ceasul când vă scriu aceste rânduri. Îmi este dat să caut a mă dumiri de unul singur despre rostul

multor lucruri pe care ajungem să le trăim în viața aceasta. Până acum majoritatea căutărilor mele au fost rătăciri bezmetice pe cărări întortocheate care te duc într-o fundătură, adică nu te duc nicăieri, singurul fapt pozitiv fiind căutarea în sine. Din acest punct de vedere mă tem că nu am fost nici pentru voi, dragii mei copii, un exemplu demn de urmat, şi nu numai din acest punct de vedere.

Dar să ne întoarcem în timp…

Cum am mai spus-o, cred, anii petrecuți la Gurahonț au fost nu numai cei mai frumoşi ani din viața mea, dar şi cei mai bogați în experiențe de toate genurile… Rămânând perioade îndelungate singur, unchiul meu fiind mai tot timpul pe teren a trebuit să învăț să mă gospodăresc singur, să spăl, să calc, să deretic în casă şi mai cu seamă să gătesc, în localitate neexistând la acea vreme cantină. La restaurant nu-mi puteam permite să iau masa – nici nu mi-ar fi plăcut să o fac, eu fiind exagerat de gingaş în ce priveşte mâncatul în străini. Dar cu ce ştiam de la mama de acasă, din ce am mai ciugulit de prin cărți (exemplu Sadoveanu) şi mai ales din multele experimente, încercări proprii de combinații şi nu puține eşecuri, am ajuns să fiu un bucătar în toată puterea cuvântului.

În casa unde locuiam, pe lângă unchiul meu mai erau bătrânul dascăl (proprietarul casei) şi fosta lui soție. Aceasta ar fi putut găti pentru noi toți şi să mai scoată un ban din treaba asta, dar femeia se pare că era mulțumită cu pensia de mizerie ce o încasa, cât despre mâncare se mulțumea cu hrană rece, de regulă pâine şi apă cu

zahar, nici măcar ceai. De altfel nu avea sobă de gătit ori plită electrică. Gazda, bătrânul dascăl, îşi gătea singur. Când nimeream câte o mâncare mai deosebită cum ar fi ciuperci cu smântână la cuptor şi mămăliguță, ori câte o tochitură, îi mai invitam şi pe cei doi la masă şi îmi onorau invitația cu prezența de fiecare dată, lăudându-mă peste măsură.

Vă povestesc lucrurile acestea banale şi în aparență lipsite de însemnătate, dar care au făcut parte din viața mea, pentru a înțelege cum, învățând să fiu independent, am putut să mă izolez cât mai mult posibil de societate lucru potrivit firii mele de introvertit. Învățam să cunosc singurătatea şi să mă obişnuiesc cu ea. Însingurarea mea era oarecum voluntară, căutată ca o necesitate. În cei trei ani petrecuți în zonă, nu mi-am făcut nici un prieten. În oraşul acela de munte un grup de intelectuali (profesori, medici, funcționari) încercau să întrețină o oarecare viață culturală: de pildă să pună în scenă şi să joace la Căminul Cultural scenete satirico - umoristice şi piese scurte. O scurtă perioadă m-au atras şi pe mine în cercul lor, dar am dezertat curând. Colaborarea mea de scurtă durată s-a rezumat la scrierea câtorva texte şi la încercarea, nereuşită de altfel, de a traduce o piesă, (Heidelberg-ul de altădată?) împreună cu un medic, cunoscător al limbii germane. El făcea traducerea brută, eu având sarcina de a-i da forma finală, în versuri. Cum nu ştiam o boabă nemțeşte, vă puteți închipui ce a ieşit.

Activitățile amintite nu au influențat în nici un fel construcția mea interioară şi de aceea nici nu insist asupra lor. Mă voi apleca în schimb asupra unui episod din acea perioadă care m-a marcat profund, clătinând serios conceptul meu privitor la prietenie şi încredere. Pentru mine, idealistul, prietenia a însemnat ceva sfânt, pur şi luminos la acea vreme, un sentiment mai presus şi decât iubirea, pe care de altfel şi-o înglobează. N-aş fi putut admite nici în ruptul capului nuanțe. Era sentimentul absolut. Ei bine, atunci mi-a fost dat să cunosc dezamăgirea, ca să nu zic trădarea.

În corespondența cu prietenul meu din liceu, Hâncu, acesta mi se plângea de fiecare dată cât îi este de greu, că nu-şi găseşte serviciu şi că din această cauză atmosfera din familie i-a devenit insuportabilă. Nu-mi cerea în mod explicit ajutorul, dar eu mă simțeam dator să fac tot posibilul să i-l acord. Am vorbit cu unchiul meu să-i căutăm un post în localitate şi l-am convins chiar să accepte să locuiască împreună cu noi. Nu a fost prea greu, mai ales că el nu stătea acasă mai mult de trei patru zile pe lună. Tot unchiul meu i-a aranjat un post de ajutor de magaziner la SAM - ul de pe lângă IFET Gurahonț. Prietenul meu a primit cu mare bucurie propunerea şi iată-ne reuniți din nou, nedespărțiții prieteni din liceu. Ne înțelegeam perfect cu toate că (ori poate tocmai de aceea) eram două firi diametral opuse. Eu – introvertit, el – extrovertit; eu – taciturn, el – locvace, eu nesociabil, el dimpotrivă. Ce aveam în comun şi trăgea greu la cântar era o soartă asemănătoare. Amândoi eram refugiați, amândoi

suportasem urmările războiului, gustând din plin amărăciunea dezrădăcinării. Însinguratul prin vocație îl percepea ca pe un frate. Era o prietenie care pentru mine atârna mai greu decât o legătură de sânge.

Programul lui de lucru era decalat față de al meu cu o oră. El începea şi termina mai târziu. Ajungând de regulă primul acasă mi-am luat sarcina să mă ocup de bucătărie. Găteam, serveam masa, făceam piața, dereticam prin casă, spălam, călcam… La început îmi mai ajuta la curățenie, dar de la o vreme lăsa totul pe seama mea. El fie citea, fie scria (era poet), fie ieşea să se plimbe, să se întâlnească cu băieți de seama noastră la o bere. Mie nu-mi părea a fi în neregulă comportamentul lui. Mi se părea firesc chiar şi faptul că el nu contribuia financiar nici la chirie, nici la coşul zilnic. Era doar prietenul meu, bunul meu prieten din liceu, nu?

Odată pe lună se organiza bal la Căminul Cultural, în sala care de regulă era sală de cinematograf şi uneori teatru. Prietenul meu era mare amator de dans. Eu, dimpotrivă, dar trebuia să-l însoțesc, cel puțin la început, el fiind nou venit în localitate. În timp ce el dansa în sală eu mă întrețineam cu directorul căminului în biroul acestuia şi ne cinsteam cu câte o halbă de bere. Țin minte că odată am băut mai multe halbe şi cum nu eram obişnuit cu băutura, m-am îmbăta cumplit. Aproape toată săptămâna, când mă întindeam la orizontală aveam senzația că totul se învârte cu mine. A fost şi ceva bun în beția aceea. Unu, mi-am dat seama că prietenul meu nu

se comportă întocmai cum ar trebui să facă un prieten adevărat şi, doi, din ziua aceea nu am mai pus gura pe băutură.

Adevărata dezamăgire a venit câteva luni mai târziu. Prietenul meu a fost pus pe liber, motivul având să-l aflu mult mai târziu şi anume că şeful lui l-a surprins înfruptându-se din încasări. Neştiind adevăratul motiv al concedierii, i-am spus că poate să rămână la mine până îşi va găsi alt loc de muncă şi a rămas. Cât eu eram la serviciu, el citea, scria sau pleca la plimbare, fără să-i dea prin cap că s-ar fi putut face util făcând treburile gospodăreşti în locul meu. Nu mă aşteptam să gătească pentru că era ceva mai complicat, dar să dea cu mătura, să şteargă praful şi eventual să spele rufe (nu aveam maşină de spălat) nu presupunea decât puțină bunăvoință. Trebuie să recunosc, nici eu nu i-am atras atenția, ci am aştept ca singur să-şi dea seama că ceva nu e cum trebuie în comportamentul său. Doar stătea pe spezele mele de o bună bucată de vreme. E drept că, nici cât a avut serviciu, nu a contribuit echitabil financiar la cheltuieli, dar atunci n-am acordat nici o importanță acestui aspect.

„Bomba” a explodat cam la o lună şi jumătate de când rămăsese fără serviciu. Într-o zi, venind de la lucru, nu l-am găsit acasă. Pe masă erau împrăştiate printre cărți şi câteva foi scrise. Cum aveam obiceiul să ne citim reciproc compunerile, am crezut că e vorba de romanul la care lucra şi mi-am permis să citesc. Mi-am dat seama imediat că este vorba de o scrisoare, dar primele fraze m-au şocat efectiv, ceea ce m-a

determinat să duc lectura până la capăt, chiar dacă buna cuviință ar fi cerut să nu o fac. În rezumat, în scrisoarea adresată părinților scria că e bine, sănătos, că are un serviciu bunicel dar că se gândeşte să se întoarcă acasă deoarece aici, pe lângă serviciu el trebuie să facă toate treburile din casă, curățenie, spălat, călcat, gătit şi că mai şi achită chiria. Spunea că eu nu fac nimic înafara de serviciu şi că învăț pentru examenele la facultate. De unchiul meu nici nu pomenea.

Scrisoarea aceea a fost pentru mine ca un ciocan în moalele capului. Am simțit că ceva se rupe în sufletul meu, că de atunci încolo n-am să mai pot privi multe lucruri cu aceiaşi ochi, prietenia fiind unul dintre ele. Am avut totuşi tăria să nu suflu un cuvânt când s-a întors acasă de la plimbare, sau unde o fi fost. Voiam să mă conving dacă până la urmă are să o expedieze.

Când şi-a dat seama că uitase scrisoarea pe masă a tresărit puternic, dar la fel de repede şi-a revenit când a văzut că eu nu dau nici un semn că aş fi văzut-o. Probabil că nici eu nu am procedat cum trebuie intrând în joc şi acum mă suspectez de-a fi avut o plăcere perversă şi plină de răutate în dorința de a afla până unde se poate ajunge cu minciuna. De aceea, când l-am văzut că ridică scrisoarea, l-am şi întrebat cum mai înaintează cu scrisul la roman, scuzându-mă că n-am avut vreme să arunc o privire peste ce scrisese (ce minciună!...). „A, nu, - mi-a răspuns uşurat dea-binelea – nu e pentru roman, e o scrisoare pentru părinți”, şi zicând aceasta, a şi

introdus hârtia într-un plic pe care l-a şi lipit şi a scris adresa.

Deci asta era, nu mai avea nici un rost să împing jocul mai departe. Totuşi nu m-am grăbit să dezvălui că i-am descoperit mârşăvia. Voiam să o fac în momentul când mă voi fi liniştit deplin, când aş fi putut acționa, cum se spune, la rece. Dar nici când i-am spus că nu mai poate rămâne să stea la noi nu am avut puterea de a-i spune adevăratul motiv. Îmi era ruşine de ruşinea lui (dacă mai avea ruşine) şi am aruncat vina pe unchiul meu.

Mai puteam eu crede că pe lumea aceasta este posibilă adevărata prietenie? Nu erau oare doar legendă prietenii ca cea dintre Castor şi Polux ori între Eminescu şi Creangă? Şi, Doamne, cât mi-aş fi dorit să pot trăi şi eu o astfel de prietenie şi cum m-am iluzionat că prietenia noastră putea fi una asemănătoare!

La despărțire m-am comportat neutru, nici trist dar nici bucuros că pleacă şi n-am simțit nici o dorință să-i spun adevărul, că ştiu de scrisoare, că m-a rănit adânc, că ne-a ucis prietenia. Am preferat să las lucrurile în coadă de peşte şi asta nu din lipsă de curaj ci pentru că simțeam că sunt dator clipelor frumoase petrecute împreună când, nebănuind minciuna care se ascundea în spatele aparențelor precum viermele din miezul mărului, ne împărtăşeam gândurile, visele, aspirațiile cu entuziasmul şi candoarea proprii vârstei tinere. Trădarea colegului muşcase din sufletul meu, marcându-l. Nu doream să-l mai otrăvesc şi eu zămislind şi alte răutăți şi dacă de

ură nu eram capabil, ce rost ar fi avut să-mi arăt supărarea?

Întors acasă de la gară, am avut parte de o altă surpriză. Îmi dispăruseră două cărți dintre cele la care țineam în mod deosebit. Faptul mi-a spulberat şi ultimul semn de îndoială în privința motivului pentru care colegul meu îşi pierduse cu ceva timp în urmă slujba. Dar inima mea era pregătită să treacă şi peste aceste „slăbiciuni omeneşti” şi să ierte. Un singur lucru nu puteam face şi anume să uit. Am trecut acel episod într-un sertar al memoriei pe care apoi l-am închis lăsând timpul să facă ce o şti cu el.

Câteva luni n-am mai ştiut nimic de acel coleg, fost prieten, până în toamnă când am primit o carte poştală prin care îmi comunica, în câteva rânduri, că a fost luat la armată şi îmi da adresa unității militare. Nu am ştiut ce să fac, să-i scriu sau să nu-i scriu? Până la urmă i-am răspuns, în puține cuvinte şi destul de sec, cât să-şi dea seama că în afară de faptul că da, i-am primit cartea poştală, nu prea aveam ce să ne spunem. Am rezistat tentației de a-i scrie că ştiu de scrisoarea lui plină de minciuni, de cele două cărți luate fără ştirea şi încuviințarea mea şi despre adevăratul motiv al concedierii sale. Nu merita osteneala. Nu simțeam nici o dorință de răzbunare. Ar fi fost şi tardivă şi contrară firii mele. Dar acea tăcere a mea în legătură cu faptele despre care aflasem s-a dovedit a fi o greşeală. I-a lăsat impresia că nimic nu s-a schimbat în relația noastră şi că beneficiază de aceleaşi sentimente din parte-mi.

Următoarea scrisoare primită a fost o adevărată cupă cu otravă. Îmi scria (redau esențialul) că trăieşte o adevărată dramă, că sora lui, mai mică cu trei ani, a rămas gravidă, că părinții dau vina pe el (minciună) şi că mă roagă să merg la ei acasă şi să îl disculp, eventual să încerc să aflu de la soru-sa cu cine a rămas însărcinată. Ca un naiv (a câta oară?!...) l-am crezut şi mi s-a făcut milă de situația în care, chipurile, se află. M-am învoit de la serviciu, am luat trenul să m-am deplasat la părinții lui.

Primirea ce mi-au făcut-o m-a năucit pur şi simplu. Redau cuvânt cu cuvânt: „Ne bucurăm că până la urmă ai venit. Ne-a spus feciorul (colegul meu) cum stă treaba. Înțelegem că sunteți tineri, şi tu şi fata noastră, şi că ați greşit, dar greşeala poate fi reparată. Să ştii că noi nu suntem supărați pe tine. Te ştim băiat de treabă, serios şi chiar dacă e cam devreme, că ați mai fi putut aştepta câțiva ani măcar până isprăveşte ea liceul şi faci şi tu armata ”... „Şi, şi (colegul meu) el va spus că eu aş fi”... Îmi găseam cu greu cuvintele şi îmi ieşeau şi mai greu din gâtlej, de parcă mă strângea cineva de gât... „Cum, adică, Nică v-a spus că eu aş fi...?” „Da.” „Şi ea ce v-a spus?” „Pe ea n-am mai întrebat-o, e speriată rău şi nu am vrut să facă, doamne fereşte, o prostie”. „Unde e acum ea, vreau să o chemați chiar acum aici”.

Bătrânii au înțeles până la urmă că ceva nu e în regulă, dar n-au tradus corect tulburarea şi enervarea mea. Şi-au chemat totuşi fata. Dând cu ochii de mine s-a făcut roşie ca sfecla.

„Spune, - i-am cerut eu dur privind-o necruțător în față, este copilul meu? M-am atins eu vreodată de tine?" „Nu – a gemut ea, neîndrăznind să mă privească în ochi – nu, nu, niciodată" „Jură!" – i-a cerut atunci şi taică-su - jură pe sufletul tău şi al copilului". „Jur, aşa să-mi ajute Dumnezeu. Victor nu are nici o vină" „Atunci cine, spune cine e nenorocitul, doar n-o fi frate-tu?"… „Nu, nu, nu, nu e el" – a urmat sărmana la un moment dat, izbucnind în hohote după care a fugit şi s-a încuiat în camera ei.

Bătrânii n-au mai ştiut cum să-şi ceară scuze pentru situația creată şi au insistat să rămân la masă, dar am refuzat invitația şi am plecat. Clocoteam de furie, de indignare,nici eu nu mai ştiu de ce. Nu mi-aş fi putut închipui nici în ruptul capului că un om, şi încă unul care îşi spune prieten, îți poate face aşa ceva. Nu găseam cuvântul care să exprime situația: mârşăvie, trădare?… Ce ştiu sigur e că în ceasul acela l-am scos definitiv pe Hâncu din inima mea, că l-am lepădat ca pe un buboi otrăvit pe care l-am purtat în mine, fără să ştiu, atâția ani.

Mi-a scris din armată de câteva ori, dar i-am ars scrisorile fără să i le citesc. Nu mai eram curios să ştiu ce minciuni era capabil să-mi servească. De întâlnit față în față nu ne-am mai întâlnit niciodată. Iar timpul a făcut ceea ce face de obicei, a adus împăcarea. De iertat l-am iertat de mult şi încerc să-mi aduc aminte doar clipele plăcute ale acelei prietenii pe care mi-aş fi dorit-o pe toată viața, frumoasă, puțin romantică, cum citisem că a fost prietenia dintre Creangă şi

Eminescu (un Eminescu – Celest şi un Creangă – Teluric). Şi noi eram diametral opuşi ca fire, eu – introvertit, el – extrovertit, dar şi cu oarecare puncte comune: amândoi refugiați, victime ale războiului, cu oarecare înclinații literare. Anul trecut am aflat că a murit, degradat în ultimul hal, atât moral cât şi fizic, din cauza consumului de alcool. Acum parcă regret că n-am apucat să-i spun că l-am iertat demult pentru toate figurile ce mi le-a făcut… Dumnezeu să-l odihnească!...

Telefonul sună îndelung. Doctorului îi vine greu să se despartă de jurnal, care devine din ce în ce mai interesant, dar telefonul sună insistent, fără întrerupere. Ridică receptorul.

- Alo! Tovarăşul doctor Şirianu? – voce de femeie – îngroşată de prea mult fumat şi de aceea uşor neplăcută.
- Da, Şirianu, cu cine am onoarea?
- Secretara tovarăşului Vice… sunteți rugat să vă prezentați la sediul județean, biroul tovarăşului Vice prim secretar într-o problemă organizatorică, după masă la orele şaptesprezece. Mulțumesc.

Clicul sec al receptorului trântit în furcă vine ca o ghilotină retezând ecoul ultimului cuvânt… „esc”… lăsându-l pe doctor cu răspunsul în aer, nerostit decât după ce legătura a fost brusc întreruptă, inutil – „Am înțeles…”.

„Ce or fi având cu mine?” se întrebă brusc îngrijorat. Timbrul neplăcut al vocii secretarei, mesajul sec transmis, fără o minimă punere în temă şi fără a i se lăsa timp să ceară lămuriri, nu păreau să fie de bun augur. Era stilul obişnuit al celor de la partid. De mai bine de două decenii de când îl întâlnea în diverse ocazii ar fi trebuit să se obişnuiască, dar încă mai tresare şi acum ca la un semnal de alarmă. Încearcă să se informeze pe căi indirecte. Sună la spital şi cere numărul secretarului de partid în speranța că acesta are idee despre ce este vorba. Degeaba. A fost şi el invitat la „sediu” la aceeaşi oră dar habar nu avea care-i motivul. Putea însă presupune că nu e la mijloc vreo reclamație împotriva doctorului.

În asemenea cazuri, mai întâi este el convocat la raport, i se cere părerea şi numai în situații deosebite este convocat pe urmă şi cel în cauză. Deci trebuie să fie altceva la mijloc. Se solicită un serviciu special, ori o promovare în funcție? Să nu se alarmeze deloc.

Sfatul acesta vine ca urmare a faptului că a sesizat o umbră de îngrijorare în vocea doctorului. Îl cunoaşte de mult, de mai bine de un deceniu şi jumătate, un profesionist de primă mână, recunoscut ca atare în țară şi chiar şi peste hotare, membru vechi de partid, e drept că mai mult plătitor de cotizație decât militant activ, dar profesia explică oarecum situația.

Cu ani în urmă l-a propus la „județ” să i se încredințeze conducerea spitalului, dar atunci primul secretar a hotărât că deocamdată să rămână doar şeful secției şi să-şi vadă de operațiile şi pacienții lui. Între timp, a venit un alt prim secretar, nelocalnic, şi poate că acesta să aibă altă poziție. Oricum, peste doar câteva ore aveau să afle ce şi cum.

Doctorul s-a eliberat de acea stare stupidă de panică, dar n-a mai avut nici un chef să mai continue „jurnalul”. A deschis radioul, a găsit cu greu un program muzical (toate posturile, sau aproape toate, lansau în eter tot felul de ştiri), apoi a intrat în baie să se bărbierească şi să-şi facă un duş.

Minutele se scurgeau anevoie, parcă derulate cu încetinitorul. Era efectul firesc al stării de uşoară surescitare în aşteptarea întâlnirii cu necunoscutul, când nu ştii la ce să te aştepți dar

eşti şi nerăbdător să pui cât mai repede capăt incertitudinii. Fie ce o fi, numai să se termine odată.

Cu doar câteva minute înainte de ora programată se afla în fața sediului partidului. Acolo îl aştepta deja secretarul de partid al spitalului. Şi-au dat mâna şi au intrat în sediu. Secretarul cunoştea drumul. Fără el drept călăuză ar fi fost nevoit să caute, să întrebe…

I-a primit secretara care, după ce şi-a informat şeful şi a primit acceptul, i-a poftit în biroul vicelui. Acesta, ridicându-se doar pe jumătate din scaun le-a întins mâna peste biroul pe care, pe lângă cele câteva telefoane, suportul pentru pixuri şi creioane şi o agendă, ieşea în evidență oficiosul Central „Scânteia” şi „Flacăra roşie” locală, trântită intenționat neglijent, peste coperțile unui dosar, lăsându-l parțial la vedere. Le-a indicat cu un gest abia schițat câte un fotoliu somptuos îmbrăcat în piele neagră, naturală, fotolii care aproape i-au înghițit în brațele lor, cufundându-i sub nivelul şefului astfel încât acesta să-i poată privi oarecum de sus.

- Am fost anunțați să ne prezentăm la dumneavoastră… încercă secretarul să dea o explicație timid, sau doar mimând o anumită timiditate, care ținea oarecum de protocol şi era menită să gâdile orgoliul mai marelui…

- Da, ştiu… Ce mai e nou pe la spital, tovarăşe doctor? Se adresa acestuia lăsându-l într-un con de umbră pe tovul secretar cu care altminteri se cunoştea demult.

- Mulțumesc, bine, nimic deosebit, cred – a întors răspuns doctorul Şirianu. Îl cântărise pe vice din prima şi nu se simțea deloc intimidat. Față în față cu acel ins în care ghicise tipul plin de sine, necruțător cu pozițiile ierarhice inferioare, umil, dacă nu chiar slugarnic cu superiorii, având acea şiretenie nativă comună mai tuturor activiştilor de partid, indiferent de rang, îi dispăruse şi ultima umbră de emoție ce l-a încercat la primirea convocării.

- V-am chemat… şi am ținut să fie ce față şi tovarăşul Secretar, spre a vă propune să preluați conducerea spitalului. Actualul director a primit alte însărcinări în cadrul Ministerului Sănătății. Ne-am consultat cu tovarăşul Prim şi având în vedere rapoartele, mai vechi şi mai noi, ale tovarăşului secretar aici de față, am hotărât că dumneata eşti persoana potrivită.

În timp ce spunea acestea, apucă dosarul pe jumătate ascuns de ziar şi îl puse deasupra dar uită intenționat palma peste partea scrisă. O uşoară schimbare de ton şi folosirea acelui „dumneata” sugera că nu este la mijloc o simplă propunere, ci mai curând un ordin.

- Mă onorează propunerea, tovarăşe vice, dar aş dori să mă consult cu soția înainte de a da un răspuns.

Doar o fracțiune de secundă peste fața şefului trecu o umbră de supărare şi în privire luci ceva ca o amenințare. Se stăpâni să nu dea glas gândului: „… ce, mă, la tine în casă cântă găina… ori te crezi prea de soi pentru…” dar doctorul simți amenințarea şi încercă să-şi îndulcească ezitarea.

- Da, bine, consultați-vă – şi privindu-l acum doar pe secretar – dar mâine până în prânz aştept răspunsul. Sper să fie cel înțelept. Şi acum vă rog să mă scuzați. Şi fără să mai schițeze măcar intenția de a le da mâna, le-a aruncat, aproape mârâit un la revedere.

Ajunşi în stradă secretarul numai că nu s-a năpustit asupra doctorului.

- Ce, doctore, eşti nebun?!... Cum ai putut să nu accepți din prima?!... Te rog eu frumos să nu faci mofturi şi să spui da, altfel o să avem amândoi probleme... şi încă mari...

- Dar bine, domnule, eu sunt medic am de condus o secție de chirurgie, nu am experiență în administrație... Ar trebui să înțeleagă...

- Să înțeleagă... să înțeleagă ce? Vezi să nu înțeleagă!... Nu-ți dai seama că eu sunt cel care te-am propus şi atunci când a fost numit actualul. E adevărat că fără să te consult... Şi acum hop cu ezitările... Nu se poate, domnule, nu se poate. Mă nenoroceşti... Idee n-ai ce om e Vicele asta... Dacă pune ochi rău pe tine, nici dracul nu te mai scapă...

De mult nu-l mai văzuse Şirianu atât de tulburat. Înțelegea şi singur că nu avea de ales. Chestia cu consultarea soției a fost un pretext pentru a amâna răspunsul şi pentru ca să se înțeleagă limpede că nu este el cel care vânează acel post. Asta pentru orice eventualitate. Ar fi declinat oferta cu plăcere. Era conştient că noua funcție avea să-i răpească timp prețios meseriei, dar la fel de conştient că în împrejurările date un refuz nu era deloc înțelept...

- Bine, domnule, bine... Spune-le că accept... Dar nu astăzi, dă-le răspunsul mâine, şi nu la prima oră...

Secretarului i-a venit inima la loc. Doctorul s-a dovedit până la urmă un domn... Demn, dar cu simțul realității. Ce era însă în sufletul lui numai Dumnezeu ştie.

S-au despărțit în fața casei doctorului.

- Te-aş invita la o palincă, dar am de terminat o lucrare şi...

- Mulțumesc, dar mă grăbesc şi eu – spuse secretarul şi scutură bărbăteşte mâna întinsă a doctorului. Aştept nişte rude de ale neveste-mi, de la țară şi nu vreau să întârzii prea mult şi să le dau prilejul să mă bârfească, să spună apoi că mă țin cu nasul pe sus.

- În regulă... Ne vedem mâine la spital. Salut!

Secretarul urcă în Dacie, porni motorul şi demară lin trimițând cu claxonul un ultim salut. Doctorul mai flutură odată mâna după care se întoarse şi intră în casă. Era îngândurat. Deja regreta că s-a grăbit să-l liniştească pe secretar promițându-i că va accepta numirea. Cântărind situația, cu argumente pro şi contra, trăia tot mai acut sentimentul că a căzut într-o capcană. Promovarea aceasta, în ce-l privea pe el personal, doar în aparență însemna un câştig şi acesta numai în plan social. Profesional era în mod cert o etapă de stagnare putând fi, dacă dura prea mult, chiar un regres.

Soția doctorului nu s-a arătat nici ea prea entuziasmată când i-a comunicat vestea, dar

nici nu a făcut prea mult caz. Avea o logică a ei. A întrebat:

- Spitalul are un director economic, presupun.

- Are, desigur.

- Ei bine, partea administrativă îi revine acestuia. Directorului plin îi revine partea de reprezentare şi de coordonare. Este un fel de curea de transmisie a hotărârilor luate la judeţ. Doar ştii că ei trasează linia…

- Ştiu, ei dau ordinele, dar semnătura pe documente şi răspunderea e numai a noastră. A mea. O pot împărţi doar cu directorul economic, cu administratorul şi eventual cu şeful de personal.

- Asta e situaţia, n-ai ce-i face, trebuie să accepţi numirea. Poate că nici nu ţi-ar strica o pauză profesională. Să ştii că nu numai cu bisturiul se pot îndrepta unele suferinţe. Omenia este şi ea o armă, mai ales atunci când e lipită de putere.

După cei trei ani petrecuţi la Gurahonţ am revenit în Arad, la părinţi. Mi-am găsit serviciu în administrație la Sfatul Popular Raional. Nu era o slujbă prea grozavă – un fel de merceolog cu piețele – dar eram cel puțin acasă şi puteam să-mi ajut mai consistent familia din punct de vedere financiar. În plus câştigam mai mult timp pentru studiu, nemaifiind obligat să gătesc, să spăl şi să calc, etc... Când era cazul ajutam în gospodărie la lucrările din grădină, la tăiatul lemnelor pentru foc precum şi la diverse lucrări de reparații ori chiar construcții. Când materialul de lucru era lemnul, dovedeam şi oarecare pricepere. Nu că aş fi avut vreun merit personal în asta, dar m-am pomenit încă de copil cu un fel de îndemânare în a face tot felul de lucruri, chiar şi pentru prima oară, fără să-mi fi arătat sau să mă fi învățat cineva cum se face acel lucru. A fost ca un dar natural de care m-am folosit prea puțin în folosul meu personal, dar cu care am putut ajuta pe mulți alții, lucru pentru care nu pot fi decât recunoscător sorții.

Era şi de mirare pentru mulți cum un aiurit, un tip despre care se ştia a fi mai mereu „cu capul în nori” (adică eu!...) are atâta aplecare practică. Dar ce dovadă mai bună că sub numele meu se ascundeau cel puțin două persoane, omul practic şi visătorul. Se completau unul pe celălalt, îşi dădeau unul celuilalt substanță, precum şi justificare pentru a trăi.

Îmi este foarte greu să vă explic modul cum funcționează, sau cum a funcționat în cazul meu această, să-i zicem, simbioză. Am recunoscut

cu mult înainte că mă simt un amestec de contrarii, că în pielea mea conviețuiesc doi oameni, eul cu umbra sa, o „umbră” care e la fel de materială, la fel de vie ca şi „celălalt-ul” în care se cuibăreşte „Eul”. Poate de aceea îmi va fi atât de greu să luminez toate ungherele în care eu însumi mă caut şi mă regăsesc anevoie, uneori doar cât o fulgerare de clipă. Omul în general este toată viața lui ca o piatră în mâna giuvaiergiului divin care şlefuieşte necontenit noi şi noi fațete, în aşa fel încât în perspectiva timpului niciodată nu va fi acelaşi cu sine însuşi. De aici şi angajamentul meu de a vă deschide toate uşile posibile, de a vă arăta cât mai multe fațete, de a nu ascunde cu bună ştiință nimic din ce mă poate defini. În unul şi acelaşi va fi mereu altul şi altul, toți aceşti alții zidindu-se – cărămizi – într-unul singur, sub stăpânirea timpului.

Înzestrat cu o fire iscoditoare, curiozitatea mi-a îndreptat atenția deopotrivă asupra lumii exterioare cât şi a lumii mele interioare, încercând să mi-o lămuresc, să o înțeleg pe una prin cealaltă. Judecata mea se mişcă de la o lume la alta într-un echilibru constant asemenea pendulului care, prin oscilație perpetuă, face mecanismul să meargă. Numai că acest exercițiu, practicat de timpuriu, de a căuta lumea prin mine şi pe mine prin lume, în vreme ce mă închidea în mine însumi, ridica ziduri care, oferind o iluzorie siguranță, îmi diminua capacitatea de comunicare, uneori până la anulare. A fost o slăbiciune - pe lângă multe altele… - care s-a dezvoltat în mine ca un cancer şi

care a fost răspunzătoare de multe rele din viața mea. Este suficient să amintesc doar unul care v-a afectat şi pe voi şi anume răceala care a apărut în relația dintre mine şi mama voastră.

Dificultatea mea în ce priveşte comunicarea s-a manifestat în primul rând în situații ca acelea în care prietenul, colegul, partenerul de viață mă supăra, mă nemulțumea în vreun fel şi eu nu găseam tăria să-i comunic deschis acea nemulțumire, preferând să o îngrop în mine şi să o consum în tăcere. În subconştient aşteptam ca celălalt să-şi dea singur seama, ceea ce se întâmpla de regulă extrem de rar. Era şi multă naivitate din parte-mi în această aşteptare, iar atitudinea aceasta se dovedea a fi de două ori dăunătore, odată că mă făcea să sufăr şi apoi că lăsa liberă calea repetării. Eu adunam supărările, acestea se înmulțeau şi-mi acreau sufletul făcându-mă tot mai taciturn, mai retras şi, de ce să nu o recunosc, mai trist. Un fel de otravă care subminează încrederea şi ucide treptat prietenia, dragostea, fericirea (atât cât îi este ea îngăduită omului).

Această mărturisire e ca o nouă fereastră ca să vă ajute a privi în lăuntrul sufletului meu. Nu-mi rămâne decât să scot la vedere această „alcătuire” cu multiple fețe pe care voi să le puteți cerceta cu o privire limpede şi curată, liberi pentru orice judecată.

Dar ca să revin la subiect, din perioada cât am fost slujbaş la Sfatul Popular al raionului mai semnificativ pentru citirea mea mi se pare a fi un singur episod în care am fost pus în postura de

a avea o opțiune fermă. Mi s-a propus (aproape imperativ) să fac o cerere de intrare în rândul U.T.C.[1] - ului. Propunerea venea din partea secretarului organizației, un oarecare Pițu, dacă nu mă porthartă memoria. Am refuzat într-un mod nu prea inteligent, invocând argumentul cu două fețe: „nu mă consider demn de această onoare", refuzul meu producându-mi multe neplăceri în perioada cât am mai funcționat la acea instituție. E suficient să amintesc faptul că m-au ocolit toate majorările de salariu, toate promovările, başca încă o „pată" în dosarul de cadre.

În perioada despre care vă povestesc s-a întâmplat să mă îmbolnăvesc de o formă urâtă de gripă (gripă asiatică, dacă nu mă înşel) care m-a aruncat direct într-o rezervă a spitalului de boli contagioase cu o febră foarte mare, la limita biologicului, unde am stat în reanimare douăsprezece zile şi de pe urma căreia am rămas cu multiple sechele, pulmonare în principal, dar nu numai, cred…

La câteva luni după acel episod mi-a fost dat să trăiesc un altul, de o ciudățenie suspectă şi a cărui dezlegare mi-a venit mult mai târziu, episod care spune multe despre felul defectuos cum percepeam la vremea respectivă unele realități. Adâncit aproape total în lumea cărților, în lumea reală mă dovedeam de o naivitate şi o inocență soră cu infirmitatea. Măsuram lumea cu

[1] Uniunea Tineretului Comunist

măsura închipuirii mele şi asta făcea să nu-i văd urâțenia si să nu-i simt pericolele.

S-a întâmplat cu ocazia încorporării mele pentru stagiul militar. Momentul acesta înseamnă ceva deosebit în viața unui tânăr, un moment crucial din foarte multe puncte de vedere. Corespunde sfârşitului unui capitol de carte şi începutul altui capitol, uneori chiar începutul unei alte cărți. Atunci se încheie cu adevărat şi definitiv copilăria, pubertatea, şi începe maturitatea... Sau maturizarea... Prin urmare e un eveniment însoțit de multă emoție şi multe incertitudini.

Încolonați, doi câte doi, târând după noi acele clasice valize de lemn, unele l-a prima folosință, altele la a doua sau chiar a treia, ne-am deplasat de la Comisariatul Militar până la gară însoțiți care de rude, care de prieteni ori prietena, unii trişti, majoritatea de o veselie uşor forțată, susținută de câte o sticlă cu palincă, plimbată de la unul la altul, recrut şi însoțitor. Apoi am fost urcați în vagoane, direcția Timişoara. Acolo am fost băgați cu toții într-o sală imensă, fostă sală de sport, sau mai degrabă manej, cu paie împrăştiate mai peste tot pe jos. Era locul de adunare pentru recruții din zonă de unde urma a fi preluați de delegații diferitelor arme.

Încă din ziua sosirii noastre s-au prezentat delegați cu liste din care citeau numele recruților pe care apoi îi preluau şi părăseau acea sală imensă plecând la gară. Cei rămaşi primeam hrană rece pentru încă o zi. În următoarea zi lucrurile s-au repetat. Numele meu nu apărea pe nici o listă. Nici în a treia, nici în ziua a patra. Toți

cei din lotul de la Arad plecaseră. În ultima zi, a cincea de când am fost debarcați acolo, mai rămăseserăm câțiva. Am început să ne întrebăm ce se întâmplă. Eram uşor îngrijorați. Unul a avansat presupunerea că v-om fi amânați până la anul şi că vom fi trimişi acasă. Spunea că s-au mai întâmplat cazuri. Era un argument credibil şi asta ne-a mai liniştit.

Până la prânz nu s-a întâmplat nimic. Ne-am deschis fiecare conservele de fasole şi ne-am aşternut la masa improvizată pe valiza de lemn. Odată sătui, nici aşteptarea nu ni se mai părea aşa obositoare. Şi nu a mai fost nici aşa lungă. S-a prezentat un sergent cu o listă, mi-am auzit şi eu numele strigat, ne-am încolonat şi am pornit-o spre gară. Pe drum am aflat şi destinația: Salonta, U.M.0560 M.A.I. Securitate.

Ce căutam eu la această armă? Eu care nu eram nici măcar U.T.C. - ist? Eu care nu aveam o „origine sănătoasă”?...Eu care aveam şi niscai „bube în cap”? Eu care…

Au fost întrebări care m-au muncit multă vreme şi a căror dezlegare aveam să o capăt mult mai târziu, dar cât încă mai eram militar. Voi încerca să vă rezum viața mea cazonă, căutând să descifrez în ce măsură mi-a influențat gândirea, comportamentul, caracterul.

Când am intrat pe poarta unității am avut senzația că intru într-o altă lume, complet diferită de cea din care tocmai veneam, o lume cu alte reguli, necunoscute mie. Mă încerca un fel de teamă nedefinită că n-am să mă pot adapta, că va fi un timp pierdut, că în mediul acela cazon

n-aveam cum să mă dezvolt. Eram sigur că îmi vor lipsi în primul rând cărțile. Mai ales cărțile. Cu un an în urmă mai aveam o prietenă. O relație destul de avansată care promitea să se împlinească printr-o căsătorie. Eram agreat de familia ei şi era agreată de familia mea. Dar nu a fost să fie. Cu nici-o lună înainte de încorporare am pus punct relației. Eu. Fără nici un avertisment categoric şi definitiv fără ca măcar să-mi justific gestul, fără nici o explicație.

A fost suficient un singur cuvânt scăpat fără voie într-o frază: venetic. Fraza i-a aparținut ei. Răspunsul a fost al meu. A fost tot un singur cuvânt: adio!

Deci nu aveam să duc dorul unei iubite, cum aveau, probabil, mulți dintre colegii mei, iar în ce priveşte familia aveam experiența celor trei ani departe de casă. Greul avea să vină din ciocnirea cu mediul, străin şi ostil, din îngrădirea libertăților, din impuneri de tot felul, din imposibilitatea de a mă izola de turmă şi din slaba mea capacitatea de a comunica cu cei din preajmă.

Întâiul şoc a vizat pudoarea în momentul în care am fost dezbrăcați la piele. Tunşi zero în cap şi în celelalte zone păroase, după care am intrat grămadă la duşuri, fără urmă de intimitate. Ieşiți de la duşuri încolonați, am fost împroprietăriți cu efectele cazone care ne veneau ca naiba, ba prea largi, ba prea strâmte. Am încercat să ne mai corectăm acest neajuns făcând schimb între noi, până ne declaram cât de cât mulțumiți.

Chilugi, echipați cazon, aproape că nu ne mai recunoşteam când am fost scoşi în curtea cazărmii pentru a fi împărțiți pe grupe, plutoane şi companii după care am fost repartizați pe dormitoare (nişte încăperi lungi, stil vagon, cu paturi metalice suprapuse de o parte şi de alta, cu un culoar pe mijloc, nu mai lat de un metru şi jumătate şi cu ceva peste jumătate de metru între paturi). Valizele, încuiate cu lacăt, ni le țineam fiecare sub pat, iar când se da dezechiparea, „efectele” (îmbrăcămintea) frumos împachetate, le puneam la capătul patului dinspre culoar.

Comandanți de plutoane aveam dintre caporalii şi sergenții din anul doi, şi ei militari în termen. Plutonul meu a avut parte de un sergent de prin părțile Olteniei, băiat de treabă…

În prima noapte nu am închis un ochi şi sunt convins că dintre cei optzeci de „răcani” au mai fost destui care au făcut ca mine. Dintre ceilalți, mulți gemeau în somn, se zvârcoleau, scoteau tot soiul de sunete şi asta a ținut până dimineața când s-a dat deşteptarea. Apoi a început ritualul care avea să se repete zi de zi, mai bine de şapte sute de ori: spălarea, echiparea, facerea patului, înviorarea, etc.… toate contra cronometru… Încolonarea în curte pe grupe, plutoane, companii,… raportul… ordinul de zi… masa (pâine cu marmeladă, ceai)… iar încolonarea în careu… instrucție ş.a.m.d., cât să trăieşti cu impresia că la finele perioadei urmează să scoată din tine un robot perfect.

Vă puteți imagina ce a însemnat pentru mine, visătorul singuratic, să mă supun unui

program şi mai ales unor ordine pe care nu odată le găseam absurde, ridicole, inumane chiar. La momentul respectiv am recepționat-o ca pe o experiență traumatizantă, acum înclin să cred că a avut şi o parte pozitivă. Am avut prilejul să întâlnesc, într-un spațiu relativ redus, o tipologie umană extrem de variată, să ascult povestite tot felul de întâmplări, să fiu martor şi uneori chiar protagonistul unor întâmplări, unele comice, altele tragice. Dacă aş fi ajuns scriitor (meseria cu care am cochetat uneori ca diletant) aveam de unde îmi alege personajele. Am întâlnit idioțenia, am întâlnit prostia pură, am întâlnit egoismul, lăcomia, minciuna, viclenia, perfidia, laşitatea, răutatea conştientă sau accidentală dar şi bunătatea, sinceritatea, corectitudinea, curajul, omenia, spiritul camaraderesc, prietenia, inteligența…

Cum spuneam, dacă aş fi fost scriitor, aveam de unde alege.

Perioada de instrucție în cazul meu a fost scurtată substanțial. După nici o lună de la încorporare am fost chemat la comandantul unității care mi-a comunicat că începând din ziua următoare urma să lucrez la biroul serviciului spate (echipament, cazarmament, hrană) prezentându-mă tot atunci unui căpitan (bărbat în jur de treizeci şi cinci ori cel mult patruzeci de ani) şeful acelui serviciu, prezent şi el în biroul comandantului şi care m-a şi luat în primire.

Experiența muncii administrative (de birou) de dinainte a contat în însuşirea rapidă a noilor sarcini. Conştiinciozitatea şi meticulozitatea

cu care mă obişnuisem să fac orice lucru a făcut ca noul meu şef să mă aprecieze şi să mă trateze nu ca pe un simplu soldat subordonat ci mai mult ca pe un coleg mai tânăr. S-a ajuns până acolo că în câteva rânduri am fost invitat la masă, ocazie cu care i-am cunoscut şi familia. Începusem chiar să cred că a dat norocul peste mine şi că-mi voi petrece perioada de stagiu militar (doi ani) în acel loc liniştit, departe de rigorile cazone.

Nu a fost să fie. Un control de la brigadă a verificat printre altele şi persoanele care au lucrat la întocmirea bilanțurilor şi a balanțelor contabile care le parveneau lunar. Posibil să le fi găsit fără prea multe greşeli iar rapoartele scrise cu „stil” (am sentimentul că mă laud puțin...) că au hotărât să mă transfere la brigadă la Cluj. Ordinul scris a venit în câteva zile de la acel control, spre marea mea dezamăgire şi, de ce să nu o recunosc, şi a şefului meu.

Am plecat din Marghita cu un lot de patru băieți, baschetbalişti care urmau să joace în echipa brigăzii.

M-am prezentat la compania „spate”, în cazarma din Floreşti unde am fost luat în efectiv fără a mi se da nici o însărcinare. Nici eu nu m-am grăbit să cer vreuna. Cinci zile am „ars gazul” pe acolo, fără să particip la instrucție sau alte activități. Ca să-mi treacă vremea, între mese citeam ce găseam în unitate. Atunci am început să-mi țin un fel de jurnal în care notam tot felul de chestii văzute sau trăite în armată.

În a şasea zi de când mă aflam la Floreşti dimineața, la adunarea în front, mi-am auzit

strigat numele. Am ieşit din front şi m-am prezentat reglementar.

-„Soldat, de când eşti în unitate?”

-„De cinci zile, să trăiți.”

-„Ştii că eşti dat dezertor? Pentru ce ai fost transferat de la Marghita?”

-„Nu ştiu, să trăiți.”

Îl văd că scoate o hârtie din porthartă şi o parcurge rapid cu privirea după care mi-o înmânează.

-„Cu acest document te prezinți urgent la brigadă. Îți iei şi valiza. Te va duce şoferul meu”.

Au urmat câteva ordine scurte, se prezintă şoferul (militar în termen) îmi iau valiza şi în mai puțin de jumătate de oră sunt debarcat în fața porții. „Cum adică am fost dat dezertor?”- încerc să mă lămuresc, dar nu primesc drept răspuns decât o ridicare din umeri după care portiera maşinii se trânteşte în urma mea şi dispare în trombă.

Mă trezesc abandonat în fața unei porți metalice obişnuite în spatele căreia se ridică o clădire prin nimic ieşită din comun, o casă ceva mai mare, pe două nivele, un fel de vilă mai acătării. Un dreptunghi destul de discret trădează identitatea clădirii.

Sun la poartă. Îmi deschide ofițerul de serviciu căruia mă prezint şi-i înmânez documentul primit la Floreşti. Îl parcurge şi acesta cu privirea după care mă îndrumă în sala de club de unde urmează să fiu preluat de cine trebuia. Mai aud în urma mea cum ofițerul întră în ghereta portarului şi dă un telefon.

Urmărind indicațiile primite la poartă, intru în clădire, urc nişte trepte şi mă pomenesc într-o sală mare cu mese aranjate în careu pe lângă pereți iar la mese ofițeri şi militari în termen lucrând de zor la nişte situații.

Cum nu mă bagă nimeni în seamă şi nici eu nu ştiu ce să fac, îmi găsesc un loc la geam şi aştept. Sunt şi puțin îngrijorat, mai ales că nu mi-e clară chestia cu „am fost dat dezertor".

La un moment dat un căpitan de la o masă mă vede că stau şi nu fac nimic şi mă întreabă ce e cu mine. Îl lămuresc în câteva cuvinte cum stă treaba cu mine. Îmi spune cam fără convingere că i-am fost repartizat, că este şeful serviciului cazarmament şi mă şi ia la masa unde mai lucrau doi caporali şi mă pune să adun nişte coloane de cifre. La nici zece minute de la acel moment în sală intră un colonel. Întreabă de mine. Are în mână acel ordin de serviciu cu care am venit de la Floreşti. Căpitanul care mi-a dat de lucru a intrat într-o dispută aprinsă cu celălalt, colonelul. M-a frapat faptul că nu se ținea cont că sunt grade diferite. Aveau funcții similare şi în armată (am aflat între timp) funcția primează. Abia când a fost invocat numele generalului de brigadă, Mocanu, discuția a fost tranşată. Aşa am ajuns să lucrez cu colonelul care conducea „serviciul echipament".

Am lucrat pe brânci aproape o lună de zile la nişte situații statistice şi contabile pentru M.A.I. Lucram în incinta unității, toți cei şaisprezece militari în termen care lucram în diverse servicii ale brigăzii, alături de angajați

civili. Dormitorul şi celelalte utilităţi se aflau la demisolul clădirii. Atmosfera a devenit mai relaxată după ce au fost înaintate toate lucrările la minister.

Probabil pentru a ne recompensa pentru efortul depus, şeful nostru, colonelul, ne-a trimis într-o delegaţie la Arad, pe mine şi pe un locotenent major (timişorean de loc) să preluăm din unitatea militară din Gai, aflată în desfiinţare, echipamentul din magazii şi să-l expediem pe C.F.R. la Someşeni – Cluj. După ce efectuam expedierea, urma să ne petrecem câteva zile în permisie.

La terminarea misiunii şi a zilelor de permisie am luat trenul spre Cluj. Acolo am aflat că sediul Brigăzii s-a mutat la Someşeni. Nu m-am grăbit să mă prezint la raport şi am mai petrecut câteva zile de chiul. Lucram mai departe la serviciul echipament dar acum făceam parte din compania Spate împreună cu ceilalţi colegi de la birouri, dar şi cu militarii din gardă care asigurau paza obiectivului. Aveam deci dublă comandă. Căpitanul Crăiuţ, comandantul companiei, mi-a cerut în câteva rânduri să trec la el ca furier de campanie. L-am refuzat. Aşa a început o perioadă de şicane permanente care au culminat cu un arest sever de cincisprezece zile pentru mine, ordonat de căpitanul Crăiuţ şi apoi, după ce am ieşit la raport la generalul Mocanu (sfătuit de şeful meu colonelul), cu alte două săptămâni de consemn în unitate pentru căpitan, ordonate de generalul Mocanu.

Dar am intrat prea mult în amănunte care s-ar putea să nu fie semnificative pentru demersul meu.

O întâmplare din acea perioadă mi-a adus dezlegarea întrebării ce m-a chinuit încă de la încorporare: „de ce tocmai la M.A.I.?”

Într-una din zile, către seară, sunt chemat la ofițerul de serviciu care în acea zi era chiar ofițerul C.I. (contra informații). Mă primeşte în biroul său şi mă pofteşte să iau loc pe scaun. Mă încearcă un sentiment de panică pe care cu greu mi-l reprim. Nu vreau să fiu ghicit aşa de uşor.

Ofițerul, un bărbat până în cincizeci de ani, cu o înfățişare plăcută, îmi sesizează, totuşi încordarea şi încearcă să mă liniştească. Îmi oferă o țigară pe care nu o refuz. O aprind şi trag câteva fumuri sănătoase în timp ce îl studiez pe furiş. Deschide discuția cu nişte întrebări banale: cum mă simt, de unde sunt, cu ce se ocupă părinții mei, cum îmi proiectez viitorul după terminarea stagiului, totul cu o notă mai curând de taifas decât de interogatoriu. Eu răspund cuminte, conştient că nu-l interesează răspunsurile mele, că le cunoaşte prea bine. La un moment dar sunt tentat să fiu ironic, să-i arat că nu sunt naiv, dar mă abțin. Trebuia să aflu ce urmăreşte de fapt.

Îmi mai serveşte o țigară după care mă întreabă dacă intenționez să urmez o carieră literară. Îi răspund ferm hotărât că nu, că cochetez uneori cu scrisul, dar că o fac doar ca să-mi umplu timpul.

- „Se pare că ai ceva talent, îmi spune" – şi îl văd că scoate din sertar un caiet din care îmi citeşte un pasaj: „Şeful i-ar fi putut sluji cu prisosință de argument lui Darwin in sprijinul teoriei sale. Individul chiar pare că se trage din maimuță. Dacă stă pe scaun şi scapă ceva pe jos, nu are nevoie să se aplece ca să ridice obiectul, atât îi sunt mâinile de lungi, curat brațe de primată."

Recunosc caietul şi pasajul pe care mi l-a citit. „Cum Dumnezeu a ajuns caietul meu de însemnări la omul acesta?" mă întreb fulgerător în gând. Îl țineam doar în valiză sub cheie. Totuşi nu dau glas nedumeririi mele. Mă lămureşte ofițerul. Aflu prin urmare că taina incorporării mele la acea armă era tocmai ținerea mea sub observație, având în vedere „antecedentele".

Ofițerul „scapă" ca din întâmplare un mic detaliu „şi eu sunt din Cernăuți" după care mă întreabă dacă sunt de acord să distrugem acel caiet. Puteam să nu fiu de acord? Ba chiar i-am mulțumit pentru sfatul care mi l-a dat că atât cât îmbrac haina militară să mă abțin de la scris. Înțelept sfat deşi, trebuie să recunosc, şi ciudat, venind din partea cui venea. Oricare ar fi fost motivul real, m-am rugat adesea de sănătate pentru acel Om.

Nu a fost nevoie să treacă prea mult timp pentru ca doctorul Şirianu să regrete faptul că a acceptat direcţia spitalului. În primul rând pentru că îi rămânea prea puțin timp să-şi practice cu adevărat meseria. Intra în sala de operații din ce în ce mai rar. Deveniseră mai frecvente şi mai lungi orele petrecute în diverse şedințe de bilanț ori cine ştie cu ce alte tematici. Nu i-a fost greu să înțeleagă faptul că majoritatea acestora nu aveau alt rol decât să justifice în vreun fel activitatea unor ştabi de la partid, activişti cu sarcini economice.

A încercat în câteva rânduri să prezinte situația grea în care se găsea spitalul, dotarea precară cu aparatură cât de cât modernă. Aparatele roentgen şi tomograful erau mai vechi decât clădirea, se defectau frecvent, se simțea tot mai acut nevoia unei aparaturi moderne, performante, de investigare. Răspunsul la solicitările sale tot mai insistente era mereu acelaşi: „Nu sunt fonduri. E nevoie de valută şi deocamdată țara nu-şi permite asemenea importuri. Sunt alte priorități. Se fac eforturi pentru achitarea datoriilor, tovarăşe, țara face eforturi”…

„Înțeleg, dar omul… cel mai de preț capital. Prioritatea”… încerca să se justifice, la care secretarul cu probleme economice i-o reteza scurt: „Ba nu înțelegi nimic, tovarăşe doctor. Se vede că nu prea eşti la curent cu directivele partidului. Tovarăşul Ceauşescu, la ultima plenară”…

Urma, invariabil aceeaşi lecție de economie politică. Cuvintele alunecau pe timpane aşa cum alunecă umbra peste lucruri, fără a lăsa vreo urmă. Nici nu mai încerca să le desluşească înțelesul. Era ca şi cum nu ar fi ascultat cuvinte ci o înşiruire de sunete, unele mai înalte, altele mai joase, golite de înțelesul lor, de simbol. Dar aşa cum erau ele, acele sunete reuşeau totuşi să-i transmită doctorului enervarea crescândă a secretarului şi mereu acel sentiment de panică ce-l încearcă de fiecare dată la aceste convocări la județeana de partid.

Pleca de la astfel de întâlniri cu problemele spitalului nerezolvate, uneori cu vagi promisiuni, în ultima vreme expediat cu o lipsă de politețe din ce în ce mai supărătoare. Nici cele câteva încercări făcute la Ministerul Sănătății nu au avut vreun rezultat pozitiv. Singurul lucru ce l-a realizat a fost să fie luat la ochi, să fie considerat ca un individ prea sâcâitor. Dacă totuşi mai era primit de către vreun funcționar de grad inferior, rare ori şef de cabinet, şi ascultat cu o bine mimată răbdare, era numai pentru faptul că nu mergea niciodată cu mâna goală. Pălinca avea mare căutare la tovarăşii din capitală şi nici cârnații şi şunca de la Nădlac ori chiar pita de la Pecica nu le erau străine. Păcat numai că acestea se topeau în burțile lacome ale tovarăşilor fără vreun real folos pentru spital. Se întorcea tot cu mâna goală, cu câte o promisiune că: „Se va analiza, tovarăşe, o posibilitate de a rezolva problema dumneavoastră… vom lua legătura cu

județeana… aveți încredere că… şi răbdare, tovarăşe, puțină răbdare”…

Se întorcea acasă tot mai convins că e purtat de la Ana la Caiafa, că se agită în mod inutil şi că nu reuşeşte decât să devină indezirabil. De fapt această ultimă concluzie ajunsese să fie unica sa justificare pentru încăpățânarea de a nu renunța să stea pe capul autorităților. Într-o vreme a vrut să renunțe, să-şi dea demisia. Soția, care era martora tăcută şi neputincioasă a tuturor necazurilor provocate de acea promovare în funcție, care pentru familie n-a însemnat nimic bun, până la urmă a acceptat ideea demisiei ca fiind cea mai sănătoasă.

- Ce, eşti nebun? A fost însă reacția prietenului său, secretarul de partid al spitalului. Nu-ți dai seama că aşa ceva nu este posibil? Ce motive ai putea să invoci? Că nu eşti capabil? Nu ține. Că nu s-a dat curs solicitărilor repetate de achiziționare din import a aparaturii ultra moderne despre care tot faci vorbire? Vezi-ți de treabă. Ți se va răspunde, în cel mai fericit caz, că țara arde şi baba se piaptănă. Ar mai fi pe caz grav de sănătate, ceea ce din fericire nu este cazul. Ascultă la mine, prietene, din posturi ca al tău după care, să fim cinstiți, aleargă mulți cu limba scoasă, nu se pleacă decât schimbat sau dat afară. Dacă-i bați mult la cap, te vor schimba cât de curând, fii fără grijă. Şi ar fi păcat, zău, mare păcat pentru spitalul nostru şi pentru personal, te asigur. Bagă numai de seamă să nu-ți facă vânt cu vreo tinichea de coadă. La o adică notorietatea

profesională pentru ei nu atârnă cine ştie ce în balanţă când vine vorba să-ţi facă figura”…

Cuvintele prietenului au venit ca un duş rece peste primul impuls în ce priveşte demisia. Cântărind situaţia la rece, îi da dreptate. Ce câştiga în fond, dacă proceda potrivit acelei intenţii de demisie? Spitalul, în mod sigur, nimic. Situaţia ar fi rămas la fel dacă nu cumva ar fi ajuns şi mai rău, încăput pe mâna unui vânător de funcţii, poate şi incompetent…

În prima fază a renunţat să mai meargă cu „jalba în proţap” pe la minister. Acolo însă, nărăviţii la pălinca de două ori întoarsă, la cârnaţii şi şuncile provinciei, au început să le cam lipsească vizitele sale.

„Ce mai e cu tovarăşul director, i s-au rezolvat problemele cu care ne-a bombardat o vreme?” - se interesa câte vreun funcţionar din minister pe la judeţeana de partid.

De renunţat nu avea de gând să renunţe, atâta doar că se gândea să-şi schimbe strategia. Trebuia să încerce să determine să i se alăture câteva personalităţi cu influenţă în structurile superioare de stat şi de partid, ori aceasta presupunea răbdare şi timp pentru tatonări, apoi o anume subtilitate în a face transfer de iniţiativă. Erau destule orgolii de gâdilat, multă autosuficienţă de străpuns şi indiferenţă de clătinat. Multe, chiar mult prea multe rotiţe de uns pentru a face angrenajul să funcţioneze. Cu rezultate incerte în cele mai multe cazuri. De un singur lucru era sigur şi anume că spitalul arădean merita să încerce, că arădenii meritau

efortul... Nu putea concepe ca un oraş ca al său să aibă spitale cu dotări din vremea lui Pazvante, pentru orice caz puțin mai complicat să trimită bolnavul la Timişoara. Era şi o chestie de mândrie locală. De ce să rămână Aradul mereu în coada Timişoarei. Destulă vreme a fost raion, destulă vreme grosul resurselor s-au dirijat la regiune. Consecințele acestei situații se resimt în multe domenii de activitate, nu doar în sănătate: învățământ, transporturi, chiar şi în industrie. Era o mai veche nemulțumire împărtăşită de mai tot arădeanul cât de cât conştient.

În spital fostul său coleg de liceu era în continuare în comă, menținut în viață de aparate în vreme ce el, iată, se mai bate încă cu morile de vânt, odată prins în capcana „funcției fără putere". El, până nu demult un specialist de notorietate, şeful unei secții de chirurgie, ajuns director al spitalului aproape peste voința sa şi păstrat în funcție pentru un eventual rol de acar Păun. Incapabil să sensibilizeze pe cei în măsură să schimbe ceva în bine, incapabil să modernizeze instituția pe care se presupune că o conduce... Şi, doamne, incapabil să înțeleagă ciudatul caz al pacientului Victor Codreanu, aflat în comă profundă de atâta timp şi pentru care toată ştiința şi experiența lui nu găseşte un răspuns.

A trecut mai bine de o lună de zile de când nu a deschis caietul cu jurnalul. O va face cât mai curând. Nu se poate să nu găsească undeva, ceva de care să se agațe... o scânteie... o fulgerare de lumină...

Episodul cu caietul sustras din valiza ţinută sub lacăt, deşi încheiat într-un mod (să-i zicem) fericit, m-a pus totuşi pe gânduri. În ce fel putea interesa persoana mea anumite autorități şi mai ales cum aş fi putut eu constitui un pericol pentru „bunele rânduieli ale statului”? Exceptând episodul cu „fluturaşii” din perioada revoluției din Ungaria, nu ştiu să mai fi avut vreo manifestare publică. Pur şi simplu fenomenul politic nu mă preocupa de nici o culoare în vremea aceea. Nu simțeam chemare să-l analizez, cu atât mai puțin să emit judecăți. În general eram un element neutru, pasiv. Făceam armata pentru că aşa se cerea, dar participarea mea era doar fizică, un act mecanic. Doar corpul îmbrăcase haina militară, nu şi spiritul.

O vreme mi-am pus câte un semn discret la valiză pentru a-mi da seama dacă se mai umblă la conținut. O singură dată l-am găsit deranjat, cam la două săptămâni de la episodul cu caietul după care, probabil, s-au convins că nu mai au de ce să mă supravegheze. Sau, cine ştie, poate mă înşelam eu?

Cât am lucrat la birou, încă de pe când Brigada îşi mai avea sediul în Cluj, pe strada care ducea la grădina botanică, m-am împrietenit cu un fruntaş din anul doi, un bucureştean simpatic, sensibil, foarte inteligent şi cultivat pe deasupra. După mesele, timpul liber ni-l petreceam tăifăsuind pe cele mai diverse teme. Era o bucurie să descoperim idei comune, gusturi pentru un anumit gen de artă, o anumită literatură. Ne confesam reciproc cu un fel de foame de

cunoaştere în care găseam bucuria cunoaşterii semenului şi prin el a regăsirii de sine. Uitam de armată complet şi în acelaşi timp îi eram recunoscător pentru ocazia de a fi întâlnit un asemenea prieten.

Cum nimic nu ține o veşnicie, a sosit şi timpul lăsării la vatră pentru cei din anul doi. Peste viața mea la Someşeni, luminată o vreme de prezența prietenului, s-a aşternut cenuşiul. Regimul cazon mă apăsa din nou, ziua şi noaptea. Mai era şi umbra de amenințare care mă pândea din direcția comandantului de companie care nu-mi putea ierta nici refuzul meu de a lucra la el, nici zilele de consemn în unitate primite de la comandantul brigăzii ca urmare ieşirii mele la raport. Mă şicana de câte ori dădeam față cu el. Era prin excelență individul care nu mă lăsa o clipă să uit că sunt „soldat neinstruit", şi până la urmă tot aş fi încurcat-o dacă nu venea un ordin de la minister ca toți militarii în termen care lucrează la birouri să fie repartizați la alte unități, la pază.

Inițial am fost trimis la Penitenciarul din Târgu Mureş. Vestea m-a îngrozit. Chiar dacă paza se referea la perimetrul exterior, pentru paza propriu zisă a deținuților existând gardieni, cum să păzesc eu oameni, să-i împiedic la o adică să-şi caute libertatea? Era posibil să mi se întâmple aşa ceva mie? Mai bine dezertez decât…

Dar şederea mea în corpul de gardă a penitenciarului Tg. Mureş nu a durat decât treizeci de ore. Nu apucasem să intru în post când a sosit ordin să fiu expediat la un alt obiectiv de pază,

releul de 330 MHz radio de la Miercurea Ciuc. Am răsuflat uşurat. Simțeam să aş fi înviat din morți. Nici astăzi nu ştiu de ce prostie aş fi fost capabil dacă rămâneam la Târgu Mureş. Se vede că îngerul meu păzitor nu mă părăsise. Doar mi-a arătat cupa cu otravă, dar m-a oprit să gust din ea.

Astăzi, când scriu rândurile acestea şi îmi rememorez viața, pot să afirm cu adâncă credință şi convingere că asupra mea a păzit în permanență o putere divină. N-am fost ferit de încercări din cele mai diverse, dar toate s-au dovedit a fi spre împlinire, spre zidire, nu spre distrugere şi pentru aceasta nu pot decât să-i mulțumesc Domnului.

Ținut într-un con de umbră în plan social, ocupând poziții modeste, chiar dacă nu fără importanță, poziții de graniță de unde puteam țâşni la vârf (dar cu ce preț?), sau cădea în masa amorfă a anonimilor, am fost păzit de setea de putere şi mărire, iar prin aceasta, de păcatul trufiei.

Dar să revenim la armată.

La Miercurea Ciuc corpul de gardă compus dintr-o duzină de militari în termen îşi avea sediul în perimetrul obiectivului. Antena şi clădirea care găzduia toată aparatura şi tehnicienii care o deserveau se găseau pe un vârf de deal, în afara localității Miercurea Ciuc. Alături erau două barăci din lemn unde eram cazați noi, militarii.

Exceptând frigul îndurat în orele cât făceam de gardă (am prins o iarnă întreagă în acea zonă considerată printre cele mai reci din țară) nu

mă pot plânge că am dus-o prea greu pe acolo. Cum eram singurul cu ceva mai multă şcoală, colegii mă respectau şi într-un anume fel se străduiau să-mi facă viața cât mai suportabilă. Eu în schimb le făceam unele servicii, îi ajutam la corespondență, țineam cu ei lecții pe diverse teme solicitate de ei şi țineam toată evidența care altfel era în sarcina şefului gărzii. Mă împrietenisem şi cu tehnicienii civili care lucrau şi locuiau în obiectiv. Curiozitatea mea în domeniul tehnic, i-a determinat pe aceştia să-mi propună să mă înscriu la o şcoală tehnică de comunicații radio şi întreținere relee. O puteam face imediat ce terminam stagiul militar şi mi se asigura şi loc de muncă bine plătit imediat ce terminam şcoala.

Am refuzat. Nu că m-ar fi speriat gândul că toată viața aş putea trăi izolat, undeva într-o stație ca aceea, pe cine ştie unde (poate chiar mi-ar fi priit singurătatea) dar mi-ar fi lipsit cu siguranță bibliotecile, librăriile, teatrul şi nu în ultimul rând familia. Am refuzat şi nu ştiu dacă am făcut bine.

În primăvară m-am îmbolnăvit, la început a părut o banală răceală, dar tusea şi o stare de uşoară febrilitate nu mă mai părăsea. Mi-am pierdut complet pofta de mâncare şi am început să slăbesc. Într-o dimineața am scuipat sânge.

La controlul radiologic mi-au descoperit un infiltrat la unul din plămâni. Am fost internat la Spitalul Militar din Braşov. De acolo, după o săptămână am fost transferat la Spitalul de Ftiziologie. Tot în Braşov. Acolo am rămas aproape

o lună de zile, o lună şi jumătate. Nu am fost depistat pozitiv nici bacilul Koch direct nici în cultură. Cu toate acestea radiografic apăreau imagini de pierdere de substanță. (Abia după două decenii şi repetate internări şi investigații mi-a fost stabilit un diagnostic corect: bronşectazie).

Am fost lăsat la vatră cu gradul cel mai „înalt": soldat. Cel puțin în livretul militar nu apare în scris şi „neinstruit". Am câştigat însă dreptul la statutul de inapt serviciu militar (asta după doi ani de serviciu activ), lucru ce mă scăpa de eventuale concentrări.

În împrejurările date, chiar bolnav fiind, m-am bucurat să pot spune armatei un definitiv adio. Eram liber.

Ajuns acasă am continuat tratamentul, fiind internat într-un sanatoriu încă cinci luni de zile. A fost un alt gen de experiență care a descoperit (sau acoperit dacă vreți) o altă fațetă. În primul rând mi-a accentuat tendința de însingurare, sentimentul că mi-a fost rezervat un destin de proscris în care bucuriile vieții, dacă aveau să existe vreodată, nu aveau să fie unele comune, după cum nici durerile, de altfel.

În lunile de spital am îngroşat zi de zi carapacea care avea să-l ascundă pe adevăratul Victor ochilor străini, oferindu-le la schimb o mască, una care să nu incite curiozitatea, să nu stârnească interes, să elimine din start orice întrebare. Mă izolam în mod voit, chiar dacă izolarea mea nu era una fizică, cu o plăcere aproape morbidă de a mă cufunda în anonimat ca într-o mlaştină. Gestul acesta al meu, atitudinea

aceasta, aveau ceva masochist în ele. Nici nu cred că trebuie să mai adaug că aceasta nu era de natură să grăbească vindecarea fizică.

În izolarea mea din ce în ce mai accentuată mă refugiam în scris. Scriam scurte povestiri şi lungi poeme în care îmi vărsam tot preaplinul sufletului. Scrisul era pentru mine, şi a rămas mereu, supapa care a păzit „cazanul” de explozie, care m-a păzit de alienare.

Am afirmat şi o mărturisesc încă odată cu toată sinceritatea: nu am stofă de luptător. Nu am nici ambiții mari. Dacă am rezistat la tot soiul de încercări se poate explica, nu prin împotriviri şi lupte curajoase, ci printr-un soi de inerție pentru care nu am nici un merit. În aproape întreaga mea existență, chiar şi atunci când am lăsat impresia că acționez în atingerea unui scop bine precizat, după un plan şi cu o voință proprie, hotărât şi tenace, nu făceam altceva decât să mă las dus de val. Sub masca actorului se ascundea în cele mai multe cazuri spectatorul. Nici nu puteam fi altfel, căutând mereu, chinuit de îndoieli, puțin încrezător în oameni si cu atât mai puțin în mine însumi.

Câte măşti nu-şi pune omul în timpul vieții ca să ascundă ceva, cu un anumit scop mai mult sau mai puțin onorabil, de ruşine uneori, alteori din pudoare, şi motive se pot găsi fără număr. Din fericire măştile mele nu ascundeau nimic blamabil. Interesul scăzut, dacă nu chiar nul, pentru latura materială a vieții abia dacă se puteau ghici sub masca insului practic, activ fizic, acasă şi la serviciu. Numai că toată „vânzoleala”

asta a mea nu era strict pentru câştig personal cât pentru ceilalți, în primul rând pentru familie. Mărturie în acest sens stă faptul că n-am făcut avere, n-am adunat bunuri materiale, n-am alergat după maşini. Dacă totuşi se poate spune că m-am zbătut şi pentru mine, pentru plăcerea mea, apoi despre cărți poate fi vorba. Acelea mi le-am dorit întotdeauna şi pentru a le avea mi-aş fi rupt şi de la gură.

Cunoscând greutățile prin care au trecut părinții mei şi sacrificiul făcut să mă țină în şcoli, să-mi asigure minimum necesar, în mine a crescut un simț al datoriei de la care n-am putut abdica niciodată, în ciuda lipsei mele de interes pentru partea materială a vieții. Pe acest simț al datoriei a început să crească în lunile de spitalizare şi cele de după, asemenea unui cancer, sentimentul inutilității mele. Fără serviciu, fără posibilitatea unui venit care să se adauge celui şi aşa destul de anemic al familiei, mă simțeam tot mai mult un parazit. Cu timpul, acest sentiment de vinovăție până la urmă a tot ros şi a tot ros în sufletul meu până a ajuns să-mi altereze şi judecata.

Într-una din zile deprimarea mea a atins cota critică determinând unicul gest suicidal din viața mea. Am înghițit o cutie întreagă cu hidrazidă (o sută de pastile) şi alte câteva feluri de medicamente câte se găseau în casă. Am fost descoperit înainte de a intra în comă, dus urgent la spital, unde mi s-a făcut spălătură gastrică şi am fost trecut pe perfuzii. Din parte-mi a fost o idioțenie. Astăzi ştiu că nimic nu poate justifica sinuciderea. În nici un fel.

A trebuit să îndur ruşinea gestului necugetat săvârşit fiind obligat să dau o declarație scrisă pentru judecătorie.

Am promis să nu vă ascund nimic şi de aceea am relatat şi acest episod, mai dezvelind o fațetă...

În justificarea devenirii mele şi-ar găsi locul şi faptul că prea de timpuriu am avut senzația că mi s-a rezervat soarta bolovanului rătăcit în cărare, o piatră pe care unii calcă, pe care unii o lovesc cu piciorul ori de care alții se împiedică pentru că le stau în drum. Şi am început să mă rog Domnului să-mi dea tăria pietrei şi răbdarea ei şi nu de puține ori lipsa ei de simțire. În locul tăriei pietrei primeam doar inerția, acolo unde trebuia să fie răbdarea apărea îndoiala, iar în locul nesimțirii adesea deznădejdea.

Aşa am rămas încă în drum, ba înțepenit în aşteptare, ba rostogolindu-mă la vale.

Groaznicul sentiment că eram o povară pentru părinții mei s-a stins la câteva luni de la încercarea aceea idioată de a-mi curma zilele, când mi-am găsit un serviciu la o fabrică. Cu studiile neisprăvite, numai cu liceul, eram dispus să fac orice muncă. Important era să aduc şi eu un ban în casă. Mi s-a oferit un post de merceolog la Serviciul Desfacere unde am lucrat aproape un an. Apoi am fost transferat la contabilitate unde am început să învăț cu adevărat meseria. Am avut şi un dascăl de excepție, şeful serviciului, un bărbat în pragul pensionării, care dintr-un motiv oarecare prinsese drag de mine şi a simțit nevoia să mă ia sub ocrotirea sa. Pentru mine, care nu aveam la

vremea respectivă nici un fel de pregătire contabilă, lecțiile primite au fost esențiale pentru activitatea mea viitoare. Sub atenta lui îndrumare am parcurs toată contabilitatea, de la cea primară până la balanță şi bilanț. M-a pus să studiez cărți şi să cunosc toată legislația care privea domeniul contabil. Şi nu erau puține.

Mă simțeam ca un elev, din nou, atât că acum nu învățam pentru note şi nici nu puteam avea atitudinea unui simplu şcolar. Era un lucru din care aveam să-mi câştig pâinea, probabil toată viața, şi nu-mi puteam permite să nu stăpânesc bine acea meserie.

Am învățat pe rupte, de nevoie, dintr-un fel de conştiinciozitate ce ține de fibra ființei mele. Nu-mi puteam permite să fiu prins pe picior greşi cu atât mai mult cu cât porneam la drum cu un mare handicap: lipsa unor studii de specialitate. Mi-ar fi crăpat obrazul de ruşine să nu ştiu… Asta explică tot efortul de a recupera, căci de plăcut nu mi-a plăcut niciodată meseria de contabil. Au fost chiar momente în viața mea când am urât-o pur şi simplu. Dar uite că încă o mai practic. De ce? Poate că voi reuşi pe parcurs să vă desluşesc şi acest mister.

În secret continuam să mă eliberez de stresul meseriei practicate fără plăcere dar după aprecierea şefilor bine, scriind de toate. O clipă nu mi-a trecut prin minte să-mi public vreodată scrierile, nici măcar să încerc să o fac. Îmi mai distram din când în când cu câte o producție apropiații. Unii mă îndemnau să încerc să public, chipurile că ar fi avut oarece valoare. Ba chiar

insistau, până la inervare. Am refuzat categoric. Nu eram scriitor. Faptul că scriam totuşi, era cu totul altceva. O făceam pentru mine. Era terapia mea. Mă acuzau că sunt egoist, că fac păcat îngropând talantul. Să mă scuze. Nu îmi păsa. Şi nici nu țineam să dau socoteală. Pentru mine conta ca mijloc de a-mi păstra echilibrul într-o lume care mă năucea. Numai aşa reuşeam să rezist, să mă împac cu mine însumi şi să rămân întreg. Dar asta e altă poveste pe care veți avea vreme să o desluşiți după ce veți moşteni toate caietele mele. Atât mai vreau să vă spun şi anume ca am refuzat cu obstinație ideea publicării şi dintr-o bolnavă lipsă de încredere în mine însumi, într-un posibil talent ce l-aş fi putut avea. Asta confirmă încă odată că am fost un om slab, un ins poate dotat cu tot felul de abilități (talente) dar cu o nedezmințită vocație a ratării.

Dar să revin la serviciul meu, la contabilitate. După vreo doi ani s-a vacantat postul de revizor contabil. Pentru ocuparea postului se susținea un examen la minister. S-a înscris un coleg de-al meu de serviciu, un bărbat ca la cincizeci de ani. Şeful meu m-a propus conducerii fabricii să mă trimită şi pe mine la examen. Nu prea ştiam bine cu ce se mănâncă revizoratul, dar am acceptat propunerea şi m-am dus la examen în Bucureşti. M-am întors acasă cu examenul luat. Colegul îl picase. I-am cerut iertare deşi, practic, nu avea ce să-mi ierte. Eu am simțit însă că trebuia să o fac, pentru mine mai ales, să pot uita că am fost încă odată bolovanul din calea unui semen de-al meu.

Cu un an mai înainte soră-mea se căsătorise cu un prieten de-al meu şi a plecat la casa ei. Eu am rămas mai departe cu părinții.

După ce am rupt relația cu prietena de dinainte de armată, nu am mai avut relații mai serioase cu o fată până la mama voastră. Pe ea o ştiam de mulți ani, eram aproape vecini, locuia pe aceeaşi stradă cu ai mei, dar n-am luat-o în seamă, socotind-o puştoaică. S-a îndrăgostit de mine cu mult înainte de a o lua eu în seamă mai serios. Mi-a plăcut. Era o fată frumoasă şi foarte cuminte. Am început să ne vedem. Întâlniri cât se poate de nevinovate. Ea era în ultimul an de liceu şi eu o tratam ca atare. Nu era nimic de reproşat în relația noastră, nimic nelalocul lui. Când ieşeam în oraş ne plimbam câte o tură pe malul Mureşului, pe faleză, apoi serveam o înghețată într-o cofetărie după care ne întorceam acasă. Într-o duminică mă trezesc cu o domnişoară la poartă care îmi înmânează un bilet. Viitoarea voastră mămică îmi scria că ai săi nu o mai lasă să se întâlnească cu mine, că vrea să ne căsătorim şi dacă nu sunt de acord ea se aruncă mai bine în Mureş dar acasă nu se mai întoarce.

M-am sfătuit cu părinții mei să mă îndrume ce să fac în situația dată. Mi-au spus că în cazul că nu găsesc altă rezolvare, ei sunt de acord să o primească în casă. „Vă luați şi gata. Poate că aşteaptă copil” – a decretat mama. „Nici vorbă, mamă, nu m-am atins de ea. Altceva e la mijloc. Se pare că părinții ei aveau în plan să o căsătorească cu altcineva. Ceva de genul acesta. Oricum, eu nu mă pot căsători cu ea, nu acum cel

puțin. Este încă elevă. Anul acesta termină liceul. Dacă se mută la noi, o exmatriculează.” „Atunci ce ai de gând să faci?” „Îi caut o gazdă unde să se mute până după bacalaureat, pe urmă vom mai vedea. Să-şi ia numai examenele. Mă cunosc cu dirigintele ei. Am să merg luni la şcoală şi am să-i lămuresc situația”.

Am procedat în consecință. Am luat legătura cu o cumnată de-a soră-mi care lucra la Spațiul locativ, mi-a dat o adresă şi în duminica aceea am şi instalat-o în gazdă. Apoi m-am dus la părinții ei şi le-am explicat toată situația iar luni am rezolvat şi la şcoală cu dirigintele. A înțeles situația şi ne-a dat tot concursul.

A stat în gazdă până după examen şi încă o lună în plus, eu suportând toate cheltuielile. În ziua programată pentru căsătorie la Sfat, mama s-a apucat să facă magiun şi m-a rugat să o ajut, să amestec în cazan. M-am apucat de treabă fără să comentez. Amestecam şi tot mă uitam la ceas. „Ai de mers undeva?” m-a întrebat mama când a băgat de seamă că mă uit tot mai des la ceas. „Da mamă...” „Atunci du-te de te schimbă şi valea. De acum mă descurc şi singură”.

Am ajuns la Sfat în ultimul moment.

Fără invitați, fără martori, numai noi doi şi ofițerul stării civile. În mai puțin de zece minute eram căsătoriți şi părăseam oficiul. Nu ştiu exact ce simțea tânăra mea soție ştiu doar că eu trăiam sentimentul datoriei împlinite.

Veți putea crede că nu o iubeam îndeajuns dacă nu eram în culmea fericirii. Dar nu este aşa. O iubeam mult. Numai că iubirea mea

nu era un simplu foc de paie ci era una aşezată în care pasiunea se amesteca subtil cu un sentiment aproape patern. Eram conştient că m-am înhămat la o treabă serioasă în care viața nu mai putea fi luată uşor.

În drum spre casă am intrat într-un magazin de unde am luat două sticle de şampanie. De la cofetărie am luat prăjituri, mai multe feluri. Le-a ales Adriana. Eu eram habarnist în domeniu, nu mă dădeam în vânt după dulciuri în general. În drum am dat şi de o florărie. Am intrat şi am comandat două buchete, unul pentru Adriana, celălalt pentru mama.

Recunosc, eram cam aiurit, făceam unele lucruri anapoda. Florile, cele pentru mireasă, ar fi trebuit să le am înainte de a intra la Sfat. N-am avut timp să le iau. Aş fi întârziat şi nu se făcea să întârzii, nu?

Când am ajuns acasă, mama încă era în bucătăria de vară. Terminase de umplut borcanele cu gem şi acum se ocupa de pregătitul mâncării. Țin minte că în acea zi făcuse o tocăniță de cartofi.

„Mamă, i-am spus trecând-o în față pe Adriana, ți-am adus noră în casă”. Apoi, cu un gest teatral i-am oferit buchetul de flori şi făcând o largă reverență am spus: „Dă-mi voie să ți-o prezint pe tânăra doamnă Codreanu Adriana” deşi mama o cunoştea de multă vreme. O ştia de copil.

„Ptiu, procletule, stuchite-ar mâțele, amu pricep de ce nu-ți mai găseai locul şi te tot chiorai la ceas. Nu puteai să ne spui şi nouă ce ai de gând, să ne pregătim măcar oleacă şi noi…Vină la mama copchilă, să te pup şi să-ți zic măcar ghini

ai vinit în casa şi familia noastră. Zăludu ista de băiat nu ni-o zâs nica, da' las' c-om face nuntă după lege”…

„Nici o nuntă, mamă, să nu aud de aşa ceva. Acum gata. Suntem luați cu acte în regulă, ce nu ne mai trebuie zaiafet? Am luat eu nişte prăjituri şi şampanie şi cu tocănița matale facem o masă pe cinste, noi îndenoi. O să vie şi soră-mea cu cumnățelul, matale, tata şi gata”.

Cam asta a fost toată „nuntă”. Părinții ei erau supărați foc, nici să audă să vină la masă. Avea să le treacă supărarea mai târziu.

Adriana nu a rămas la mine acasă. Seara am dus-o înapoi la gazdă unde am mai lăsat-o aproape o lună. Părinții mei nu înțelegeau de ce procedez aşa. Sincer să fiu, nici eu nu ştiam prea bine de ce o fac. Nu aveam curajul să duc lucrurile până la capăt consumând căsătoria? Îmi lăsam o portiță de întors, aveam nevoie de timp să mă conving că nu am greşit, nevoie de timp să mă obişnuiesc cu gândul? Numai Dumnezeu ştie ce a fost în mintea mea!…

Ca să fac faţă provocărilor, noii mele meserii, cea de revizor financiar, am fost nevoit să pun mâna serios pe carte. Am studiat tomuri întregi de economie, contabilitate, finanțe, analiză economică başca un munte întreg de norme, legi şi decrete că în mai puțin de doi ani aş fi putut da examen de licență la I.S.E (Ştiințe economice). M-a îmboldit pe de-o parte teama de a nu putea face față noii activități, pe de altă parte un soi de orgoliu personal de a fi mai bun decât ceilalți în meserie. Şi probabil că am şi reuşit în mare măsură, ca dovadă fiind faptul că ministerul a început să mă solicite frecvent să fac parte, ca organ atras, din echipele sale de control în oraşele din țară unde funcționau unități de profil. Mai târziu mi-am dat seama că participarea mea în acele echipe se datora în primul rând felului cum redactam procesele verbale de control şi abia pe urmă profesionalismului cu care efectuam controlul propriu-zis. Se vede că exercițiul scrisului se dovedea a-mi fi de folos şi altfel decât ca supapă de refulare…

În primii ani de revizorat mi-am făcut treaba cu un fel de entuziasm ciudat de parcă aş fi uitat cu totul motivul pentru care am ales să-mi câştig existența dintr-un domeniu care să nu aibă legătură cu politica (aşa credeam eu atunci). Nu eram conştient că de fapt făceam şi eu parte din angrenaj, că eram şi eu acolo, o rotiță care îl făcea să funcționeze şi că n-ar fi fost altceva nici dacă funcționam ca simplu electrician, ori lăcătuş, ori tâmplar sau chiar om de serviciu. Pentru sistem aşa şi eram la urma urmei: oamenii de serviciu. În

această utopie de „ridicare a societății pe cele mai înalte culmi”, nu ne deosebeam cu nimic de sclavii egipteni care au trudit la ridicarea piramidelor, atâta doar că acelea au înfruntat veacurile pe când himera roşie nu avea cum, era împotriva firii.

Ce nu ştiam eu atunci era faptul că nu munca în sine, cea de revizor contabil, îmi punea sub semnul întrebării ținuta morală ci entuziasmul cu care o făceam. A trebuit ca doi oameni să-şi piardă libertatea în urma controalelor efectuate pentru a mă trezi din narcoză şi a înțelege că acel entuziasm al meu nu era decât săpunul cu care îmi ungeam funia, lațul pe care mi-l puneam singur de gât. Devenisem, fără să-mi dau seama, un instrument al puterii, la scară mică e adevărat, dar tot aia era. Degeaba rezistasem presiunilor de a mă înscrie în partid, dacă din afara lui îl slujeam poate chiar mai bine decât dinăuntru. Când am acceptat să concurez pentru acea funcție, nu am avut în vedere toate implicațiile. În naivitatea mea am crezut că e o muncă la fel ca celelalte şi am căzut în capcană. Ca să mă eliberez de ea a fost nevoie de un deceniu şi jumătate şi de multe, foarte multe întâmplări neplăcute.

De ce am spus că am căzut în capcană? Foarte simplu. Dacă îmi făceam treaba serios, cu toată priceperea şi conştiinciozitatea, descopeream toate neregulile, lipsurile, încălcările legalității, iar cei în cauză aveau de suferit, material sau chiar penal. Dacă îmi făceam treaba superficial riscam să-mi scape nereguli care, descoperite de un altul la un supra control, mi-ar fi atras sancțiuni care

puteau merge până la privarea de libertate. Tocmai ce eu nu mi-aş fi putut permite atunci când deja îmi întemeiasem o familie.

Am continuat să-mi fac treaba cu aceeaşi seriozitate şi atenție dar fără pic de entuziasm. Mi se făcea ruşine de mine însumi numai ce-mi aduceam aminte de satisfacția pe care o resimțeam la începuturi de fiecare dată când descopeream o neregulă, satisfacție direct proporțională cu amploarea şi gravitatea neregulii. Atunci simțeam că nu sunt plătit degeaba, că munca mea e cu atât mai valoroasă cu cât descopeream nereguli mai grave. Parcă eram drogat. Alergam după greşelile altora ca alcoolicul după licoarea-i magică. Aproape că nu mă gândeam că în spatele greşelilor vânate de mine se ascund totuşi oameni, semeni de-ai mei. A trebuit să sufăr un şoc – două, mai puternice, care să mă trezească, să mă oprească de la degradare morală, de a deveni ceea ce nu eram în adâncul ființei mele.

Primul şoc l-am avut cu ocazia unui control efectuat la fabrica de ciorapi din Timişoara. Primisem printre alte obiective de verificat şi salariile cu tot ce presupune aceasta: mod de calcul, întocmire state, efectuare plăți, etc. Controlul se efectua prin sondaj. Am ales, spre ghinionul meu, un sector cu probleme (nu aveam de unde să ştiu atunci). La calcule nu am descoperit nereguli dar când am trecut la modul de întocmire al statelor am sesizat că ceva nu este în regulă. Acestea se întocmeau în dublu exemplar şi în oglindă pe verso în sensul că pe spatele

fiecărui exemplar se imprima la indigo înscrisul de pe faţă. Citit în oglindă spatele trebuia să fie identic cu faţa. Nici astăzi nu ştiu prea bine ce m-a determinat atunci să cer secretarei directorului o oglindă şi să verific şi versoul statelor. Nu erau identice. Manevra mea a stârnit şi curiozitatea şefului de echipă ceea ce l-a determinat să-mi urmărească pas cu pas demersul. Rezumând, faptele arătau aşa: plătitoarea de salarii corecta sumele de pe faţa statului pe exemplarul cu care efectua plăţile în aşa fel că la avans plătea mai puţin, diferenţa oprind-o pentru sine, iar la decontare făcea operaţiunea inversă. Una peste alta în final oamenii nu erau păgubiţi, calculatoarea doar se „împrumuta” pe termen scurt după care restituia „împrumutul”. Operaţiunea în sine nu conducea la un prejudiciu pentru întreprindere (cel puţin până când a fost descoperită) dar în sine constituia o încălcare a normelor financiare în vigoare. Chemată să dea explicaţii, calculatoarea s-a justificat cu aceea că încerca să-şi ajute părinţii de la ţară cărora le arsese casa şi că o făcea fără ştirea soţului. Începuse cu o sumă mică dar care din lună în lună tot creştea. Odată se „împrumută” cu statul de plată iar pasul următor era un împrumut de la colegi cu care acoperea la decontare împrumutul prin stat.

M-am consultat cu şeful de echipă pentru a vedea cum o putem ajuta pe nefericită. Exista o posibilitate şi anume de a omite să înscriem în actul de control perioada şi sectorul respectiv ca fiind verificate şi să alegem alte

sectoare unde speram să nu fie probleme. Ar fi fost suficient să aducem la cunoştinţa conducerii fabricii aspectul şi să-i lăsăm pe ei să decidă în consecinţă. Nu a ţinut ideea întrucât nu ştiu cum a aflat securistul care răspundea de fabrică şi a stat pe capul meu până la finalizarea controlului şi întocmirea procesului verbal. Îmi pierdusem liniştea, nu mai puteam fi detaşat, mă gândeam tot timpul la ce putea să i se întâmple nefericitei. Şi mai era ceva ce nu-mi dădea pace. Dacă statele acelea de plată au mai fost verificate şi de revizorul din întreprindere? Nu era şi el în pericol? Era un tip simpatic care mai avea doar câţiva ani până la pensionare şi, în plus era şi infirm din război, cu o proteză în locul piciorului stâng. M-am hotărât, dacă era cazul, să-l ajut cu orice preţ măcar pe el. N-am spus nimic şefului meu despre intenţie. M-am deplasat la biroul colegului, revizorul întreprinderii, m-am asigurat că nu vom fi ascultaţi de nepoftiţi şi i-am expus ideea. Urma ca în cazul în care avea înscrise în actele de control ca verificată perioada şi sectorul cu pricina să înlocuiască procesele verbale, toate cele două exemplare cu altele, iar cele vechi să le distrugă fără urmă. Mi-a mărturisit că verificase şi el statele respective şi că nu constatase nimic în neregulă. Nici vorbă să-i dea prin cap să verifice „în oglindă”. I-am sugerat să procedeze urgent la înlocuirea proceselor verbale deoarece urma ca în câteva zile să-i fie luată şi lui activitatea la verificat de către şeful de echipă care era membru al corpului de control M.I.U. Nu ştia bietul de el cum să-mi mulţumească, numai că nu i-au dat

lacrimile şi nici eu n-am ştiut cum să-i spun că de fapt îmi lua mie o piatră de pe inimă distrugând orice urmă a (să-i zicem aşa) neglijenței sale. Cum m-aş fi simțit să-l am şi pe el pe conştiință? Nu-mi ajungea că o aveam pe amărâta aceea? Faptul că ei erau, într-un fel sau altul, vinovați, nu-mi uşura cu nimic povara. Devenisem brusc conştient că m-am transformat într-o unealtă. Era un gând greu de suportat, cel mai greu de suportat şi care a făcut din toți anii cât am fost revizor contabil un calvar. Persoana în cauză, cu statele de plată modificate, era membru de partid. Pentru a o salva de o sancțiune penală am hotărât, de comun acord cu şeful echipei, să ne înscriem în audiență la primul secretar de la Timişoara căruia să-i prezentăm situația reală, cu motivele care au determinat-o, să-i arătăm că nu e vorba de nici un prejudiciu material şi să-i solicităm să intervină în favoarea unei sancțiuni administrative şi nu penale. Am fost programați în audiență pentru douăzeci şi doi august. Nu am mai ajuns niciodată în audiența aceea. Intraseră ruşii în Cehoslovacia şi asta a dat totul peste cap.

Vestea că sărmana femeie a fost judecată şi pedepsită cu doi ani şi jumătate închisoare mi-a lăsat un gust amar de care nu aveam să scap multă vreme. A fost unul din multele sentimente de vinovăție câte aveau să mă încerce în viață…

Al doilea şoc puternic l-am simțit când un coleg din fabrica unde eram „c.f.i"-st a fost condamnat la doi ani privare de libertate, el care era şi prieten de-al meu. Împreună cu un alt coleg de-al său au falsificat scrisori de trăsură şi foi de

parcurs delapidând sume (nu prea importante) pe care şi le împărţeau între ei. Colegul despre care vă povestesc era singurul care avea semnătura pe documente şi putea fi incriminat, celălalt, mai şmecher, s-a păzit să lasă urme. La un moment dat nu s-au mai înţeles la împărţeală şi acela şi-a turnat colegul la direcţiune. Mie, ca organ de control mi s-a ordinat să cercetez cazul. După proces şi după pronunţarea sentinţei singurul lucru pe care l-am putut face pentru prietenul meu a fost să-l menţin în arestul miliţiei cât mai mult posibil. Pentru aceasta am demarat un control mai amplu care s-a extins şi la autobaza Arad şi în care prietenul meu figura ca martor principal. Îl vizitam în arestul miliţiei cât de des se putea, chipurile pentru a-i lua note explicative, ocazii cu care îi duceam ţigări şi pachete de la familie. Nici miliţienii – gardieni nu s-au purtat prea rău cu el. Faţă de regimul penitenciar, acolo era într-o semi-detenţie. Însă faptul că acel prieten al meu nu mă socotea cu nimic vinovat de situaţia sa şi o afirma de fiecare dată cu convingere, şi păstram neschimbat sentimentul de prietenie, nu-mi liniştea cu nimic conştiinţa şi nu-mi diminua sentimentul de vinovăţie.

Marcat profund de cele două cazuri, am început să privesc munca de control dintr-o altă perspectivă. Fiecare acţiune de control o porneam cu teama de a nu descoperi o „bombă”. Cum metodologia îmi permitea şi verificare prin sondaj ocoleam zonele pe care le intuiam a fi cu probleme mulţumindu-mă să-i atenţionez discret pe posibilii sancţionabili pentru a-şi lua singuri măsurile

reparatorii. Nu am reuşit de fiecare dată. Am mai fost silit în câteva rânduri să întocmesc dosare penale dar, oricum, au fost semnificativ mai puţine decât dacă mi-aş fi păstrat entuziasmul de la început.

Privind cu detaşare perioada consumată cu munca de control financiar – contabil îmi dau seama că a fost o experienţă inedită din care aş fi putut ieşi mutilat moral şi psihic dar pe care am depăşit-o păstrându-mi integritatea, neîntinat de corupţie, necontaminat de aburul îmbătător şi posesiv al puterii, departe de mirajul îmbogăţirii materiale, dar şi cu destule răni sufleteşti şi un neostoit sentiment de vinovăţie pentru toată suferinţa stârnită în drumul şi în preajma mea.

Am înaintat în viaţă aşa cum o face cel care învaţă să umble punând un picior înaintea celuilalt, pas cu pas, iar şi iar, uneori poticnindu-mă, alteori greşind cărarea, dar revenind mereu la drumul cel drept. Mi-ar fi fost şi mai uşor, şi mai bine poate, dacă m-aş fi lăsat de la bun început condus de îngerul meu păzitor şi nu aş fi acordat credit nelimitat judecăţii mele precare, paralizată de mândrie, de orgolii, de prea multul eu din mine pentru care am plătit de fiecare dată. Dacă acum vă par plin de modestie şi dacă şi sunt aşa, vă mărturisesc, iubiţilor mei, că drumul ce duce la smerenie este şi lung şi anevoios. Dar numai străbătându-l îţi poţi curăţa inima şi îţi poţi îndrepta gândurile de la cele create la creator. Eu, fără să-mi dau seama, în toţi acei ani în care mi-am câştigat traiul scormonind în munca semenilor mei, învăţam de fapt să recunosc

în celălalt un semen şi în chipul semenului meu să descopăr chipul creatorului. În faza aceasta cred că a intervenit acel „înger păzitor” care să mă salveze de la pierzanie.

V-am povestit tot soiul de întâmplări şi de experiențe de care am avut parte în viață, încercând să fac lumină în cât mai multe unghere care țin de fire, de caracter, chiar şi de suflet. Am lăsat în umbră, dacă nu chiar în întuneric, acea latură care ține de homo-religiosus, ca şi cum aş fi uitat să noi nu suntem doar ființe bio, pshiho, socio, culturale ci şi religioase. Dar nu, n-am uitat, să ştiți atâta doar să simt o neînțeleasă sfială cât vine vorba să atac acest subiect atât de sensibil. De aceea am să-mi cântăresc cu mare grijă fiecare cuvânt, fiecare propoziție ori frază spre a nu cădea în păcatul neadevărului.

După cum cred că v-am mai spus, m-am născut într-o familie de creştini ortodocşi. Faptul că am împărtăşit soarta refugiatului în două rânduri, soarta dezrădăcinatului purtat de vânturile războiului de ici-acolo, măturați de furtuna istoriei, n-am apucat să practicăm cu strictețe datinile bisericeşti încât noi, copiii am crescut mai departe de biserică şi chiar dacă într-o vreme participam la slujbele de duminică, uneori îmbrăcând stiharele cele albe şi purtând praporii în procesiuni, ori chiar dând citire crezului ori cântând în strană, nu eram pătruns de misterul harului ci le împlineam ca pe o joacă. Nici rugăciunile pe care le rosteam seara, înainte de culcare, dimineața la trezire ori când ne aşezam la masă, nu aveau darul să trezească în noi

„conştiinţa existenţei divine” ci le percepeam ca pe un simplu ritual fără importanţă. Oricum, era prea devreme să conştientizăm în ce fel lucrează spiritul prin acel ritual. Astăzi regret că m-am trezit atât de târziu, că nu v-am obişnuit pe voi de mici cu rugăciunea, că am greşit, (greşeală de neiertat) neîndrumându-vă în cele ale spiritului socotind suficientă cultura, ştiinţele reale şi cele umaniste, dar eludând religia. Este o greşeală pentru care cu siguranţă voi da cândva socoteală. Dar să revin la mine, la cât de greu mi-a fost să mă dumiresc, cât de mult timp mi-a luat (şi încă îmi mai ia) ca să mă luminez cât de cât, să înţeleg că a te declara creştin (ortodox, catolic, protestant ş.a.m.d.) nu e tot una cu o fi creştin.

Când tata s-a botezat la baptişti eu eram încă un copil, abia ce împlinisem doisprezece ani şi încă mai mergeam duminicile şi în sărbători la biserică unde mai îmbrăcam stiharul alb şi ţineam praporii şi uneori eram pus să citesc din Evanghelie. Pe vremea aceea încă mai aveam un glas frumos, mlădiam din instinct cuvintele aşa cum fac actorii cei pricepuţi, numai că pe mine nu mă învăţase nimeni nici dicţie nici armonie. Însufleţeam orice text pe care îl citeam cu glas tare dintr-o pornire interioară de care eu însumi nu eram conştient. Nu ştiam că am acel dar şi nici de unde mi se trage. E drept că voce plăcută avea şi mama, ca să nu mai vorbesc de uncheşul Florea, fratele mai mare al mamei, care cântă dumnezeieşte şi e posibil să fi moştenit şi eu ceva din darul ce le fusese hărăzit. Păcat numai că la mine a ţinut doar puţină vreme. Într-o iarnă –

aveam pe atunci treisprezece ani – am răcit zdravăn, am făcut complicații la plămâni, a fost cât pe ce să mă curăț. După vreo lună m-am pus pe picioare dar vocea aceea plăcută a dispărut pentru totdeauna. Ba mai mult, atunci când citeam cu voce tare, la un moment dat glasul se stingea pur şi simplu într-un şuierat slab care murea în gâtlej. Revenea după ce mă forțam să tuşesc, dar dacă continuam să citesc, repede cuvintele începeau să se topească într-un fel de fâşâit penibil. Cu meteahna asta am rămas toată viața. În plus mi se întâmplă uneori să am o respirație mai sonoră ca şi cum plămânii ar fi încercat să cânte în surdină scoțând un țiuit slab de fiecare dată când trăgeam aer în piept. Abia după foarte mulți ani aveam să aflu cauza acelor fenomene: o dilatație a bronhiilor (bronşectazie).

În biserică am încetat să mai îmbrac stiharul şi să citesc din Evanghelie sau să rostesc cu voce tare crezul, după ce mi s-a întâmplat să-mi pierd glasul în timp ce citeam Evanghelia. De ruşine am început să plâng. Toată lumea a rămas mirată, neînțelegând ce se întâmplă. Cu prezență de spirit, cantorul a salvat situația, continuând el să citească Evanghelia după care m-a dus în altar unde mi-am dezbrăcat stiharul, m-am liniştit din plâns şi am rămas până la terminarea slujbei.

Mai mergeam din când în când la biserică, din ce în ce mai rar, iar de la o vreme doar la Crăciun şi la Paşti. Dar a însemnat asta ceva esențial, însemna că mi-aş fi pierdut credința? Cum puteam pierde ceva despre care

nici nu eram conştient că am? Eu ştiam doar atât, că undeva sus există un Doamne - Doamne care ne vede, care ştie tot ce facem şi care ne poate pedepsi dacă facem lucruri rele. Dincolo de asta, la vremea aceea nici nu mă interesa prea mult subiectul. Mersul la biserică era doar un obicei pe care îl împărtăşeam cu ceilalți şi poate o ocazie să mă scot în evidență, să mă ridic deasupra, ca un fel de răzbunare pentru toate umilințele indurate ca venetic. Şi mai era mersul la biserică o încercare a subconştientului meu de a mă scoate din cochilie, de a mă vindeca de introvertire sau măcar de a nu lăsa să mi se accentueze. Poate că atunci când mi-am pierdut pentru prima oară vocea, am pierdut şi şansa de a fi ca toată lumea, adică un om normal, fără complexe, un tip sociabil…

Nu ştiu ce rol joacă în viața omului destinul, nu ştiu nici măcar dacă există cu adevărat destin sau numai întâmplare oarbă după cum nu ştiu sigur nici că omul de unul singur e responsabil pentru soarta sa. Probabil că e un amestec, câte puțin din fiecare. De aceea e şi atât de dificil a încerca să explici, fără teama de a nu greşi, de a nu fi pe deplin cinstit cu adevărul, de ce ai făcut un anumit lucru, de ce ai avut un comportament şi nu altul într-o anume situație, chiar şi de ce gândeşti într-un anume fel şi nu într-altul. Cu siguranță că este şi unul din motivele pentru care acest jurnal al meu nu e întru totul un jurnal fie şi numai pentru că nu respect cronologia faptelor, dar nu e nici studiu de caz, nu e nici pură confesiune, nici autoanaliză, ci

un amestec din toate acestea pe care însă mă străduiesc să-l fac cât mai limpede şi mai de înțeles. În plus contez şi pe faptul că veți fi destul de maturi atunci când veți apuca să-l citiți şi veți găsi suficientă disponibilitate pentru a-mi ierta greşelile, lipsa de unitate, momentele de incoerență. Din dorința de a nu scăpa esențialul ori din nepriceperea de a-l descoperi în multitudinea de fapte, nu este exclus ca uneori să mă las furat de amănunte nesemnificative. Pentru toate aceste neajunsuri, nu pot decât să-mi cer iertare.

Dar să revin asupra nivelului şi preocupărilor mele spirituale din perioada copilăriei. Ele se învârteau pe undeva prin zona zero. Din pasajele pe care eram pus să le citesc din Evanghelie nu înțelegeam mai nimic. Rețineam doar muzicalitatea cuvintelor dar înțelesul lor adânc îmi scăpa şi aceasta nu pentru că aş fi fost complet incapabil să înțeleg câte ceva, ci mai degrabă pentru că pur şi simplu nu mă interesa.

După ce tata s-a botezat la baptişti, a adus în casă şi o biblie. Era o carte groasă, cu nişte coperte negre dintr-un material velin, ca de piele foarte fină, plăcută la pipăit, având înscris cu litere aurii, de tipar, pe față şi pe cotor, cuvântul BIBLIE, fără nimic în plus. Primul lucru ce m-a intrigat a fost lipsa crucii, aşa cum avea Evanghelia din care citeam uneori în biserică. În câteva luni am dat gata Vechiul Testament. De înțeles n-am prea înțeles mare lucru, dar multe dintre istorisiri chiar mi-au plăcut. Aceasta nu însemna însă că aş fi început să evoluez din punct

de vedere spiritual, iar faptul că tata a încercat să-mi impună oarecum studierea ei, m-a îndepărtat pentru multă vreme de Biblie şi, chiar de biserică. Pot spune că tinerețea şi o parte din maturitate, mi le-am petrecut umplându-mi inima şi mintea cu toate cele ale lumii, trăind mai curând ca un păgân care avea toate gândurile îndreptate spre cele lumeşti şi mai puțin cele către divinitate.

Analizând cu nivelul de înțelegere de astăzi al lucrurilor, îmi dau seama că insistențele tatei n-au avut nici o legătură cu atitudinea mea față de fenomenul religios la acea vreme ci faptul că, pur şi simplu, nu eram încă copt pentru a-l asimila. Începuse să mi se dezvolte spiritul critic iar acesta opera la nivelul cunoştințelor mele de atunci, nici suficient de bogate,nici destul de temeinic însuşite, având însă îndrăzneala, ca să nu zic impertinența, comună tuturor semidocților. Mă comportam asemenea mustului în perioada de fierbere când încă nu e vin, care bolboroseşte, face spumă şi pişcă la limbă, dar încă mai are până să se aşeze şi să fie bun de tras de pe drojdie.

Ei bine, la un astfel de nivel spiritul mă aflam eu când am început să fac munca de revizor şi acest lucru cred că explică într-o suficientă măsură şi atitudinea mea în diversele situații în care m-a pus acel tip de activitate. Faptul că an după an îmi venea tot mai greu să fac acea meserie de scormonitor în hârtii, de vânător de greşeli, vânător de nereguli, de ilegalități, de prejudicii, nu se datora nici pe departe vreunei evoluții spirituale, nici trezirii conştiinței creştine,

a, unei mari dragoste pentru semenul meu (persoana verificată). Nu, nici vorbă de aşa ceva la vremea respectivă. Era, numai gândul care încolţise în mintea mea şi cred că tot creştea şi-mi otrăvea liniştea sufletească, gândul, zic, că am ajuns să fiu un simplu instrument slujind interesele unei societăţi şi al unui regim pe care îl detestam în adâncul fiinţei mele. Mă vedeam un fel de gunoier pus să scormonească mărunţişurile individuale şi să astupe ditamai mormanul colectiv. Treptat, treptat am ajuns să învăţ, nu cum să descopăr mai eficient ci mai curând cum să le ascund, să le eludez sau, atunci când nu se putea asta fără a-mi pune în primejdie propria persoană, chiar libertatea, cum să diminuez amploarea pagubei. Am pus la punct un sistem de compensare a minusurilor cu plusurile descoperite, la limita legii şi care din fericire a funcţionat perfect. Ba chiar l-am făcut cunoscut şi altor colegi de breaslă dispuşi să-i ajute pe cei verificaţi şi cu probleme. Ani de zile am făcut o adevărată echilibristică pe muchia legii. Dacă în primii ani procesele verbale încheiate în urma controalelor scoteau în evidenţă lipsuri şi încălcări grave ale diverselor prevederi legale cuprinse într-un număr restrâns de pagini, am ajuns la un asemenea grad de măiestrie încât umpleam pagini întregi de propoziţii frumos aduse din condei dar găunoase, fără substanţă, vizând abateri minore şi acelea acoperite de justificări sugerate subtil sau chiar servite direct celor cărora le luam note explicative. Dar şi aşa activitatea aceea îmi aducea multe nopţi nedormite, multe ceasuri tulburate de

îndoieli, multă amărăciune. Eram în permanență confruntat cu situația de a alege între două rele: de a-mi crea probleme salvându-mi semenul (cel verificat) ori de a-l înfunda pe el punându-mă la adăpost.

Mai era însă şi un alt aspect al acelei activități. Trebuia să-mi prevăd în planificarea anuală o deplasare de o lună de zile, la dispoziția ministerului (şi după reorganizare, a centralei) în diverse oraşe din țară unde funcționau întreprinderi din sistem, pentru a participa la controalele de fond anuale în calitate de organ atras.

La început chiar îmi doream acele ieşiri, pe de-o parte pentru că puteam să cunosc locuri noi pe cheltuiala instituției, pe de altă parte pentru că îmi îmbogățeam cunoştințele şi mă perfecționam personal. Această perfecționare o găseam esențială mai ales pentru faptul că nu aveam studii superioare de specialitate. Trăiam vremuri în care o diplomă îți asigura nu numai stabilitate dar şi promovarea chiar dacă erai tămâie. De aceea munca de calitate în multe cazuri o făceau cei cu studii medii sau de alte specialități, chiar dacă erau salarizați la o clasă inferioară, iar în cazul unor eventuale restructurări, erau primii pe listă, acestea din urmă fiind la mulți şi motivul pentru care se străduiau să fie indispensabili pe cât posibil.

Cum vă spuneam, la început chiar îmi doream câte o astfel de ieşire, mai ales că voi încă nu veniseră pe lume, dar când acele deplasări anuale s-au înmulțit, mai întâi la două, apoi la trei

şi uneori chiar patru, am început să-mi fac probleme, în special după ce a venit pe lume primul copil. În absența mea toate treburile casei rămâneau în sarcina Adrianei şi dacă o lună de zile se mai descurca cum se descurca, două, trei şi uneori chiar patru ieşiri într-un an erau prea mult. Cât despre munca mea de revizor din unitatea de bază ce să mai zic. Ca să acopăr cât de cât obiectivele planificate comasam, lucram şi eu cu organe atrase din cadrul contabilității, fuşeream în domeniile mai puțin sensibile şi în consecință sufeream. Sufeream tocmai pentru că felul meu de a munci, de a gândi, nu se potriveau deloc cu fuşeritul, cu superficialitatea. Nu aveam garanția că lucrările efectuate de cei atraşi sunt corecte, dar aveam obligația să le girez cu propria semnătură asumându-mi întreaga răspundere fără să am posibilitatea unui control, din lipsa timpului fizic. Aşa că am fost obligat să solicit suplimentarea schemei cu încă un post.

Am propus conducerii să organizeze concurs pentru ocuparea postului. Erau cel puțin doi tineri de vârste apropiate de a mea care ar fi fost amatori şi m-aş fi bucurat să fie unul dintre ei, oricare. Nu am avut noroc. A câştigat nepotismul. Contabila şefă mi-a impus să accept, şi a fost angajată, fără nici un examen, o cunoştință de-a ei (poate rubedenie). Încă înainte de a cunoaşte-o, mi-am precizat contabilei şefe, care ierarhic îmi era superioară, câteva din condiții. Printre acestea a fost şi aceea că în colaborarea cu nou angajata diferența de genuri să nu fie luată în discuție în nici o ocazie. Am rugat-o

să-i transmită viitoarei colege, înainte de a mi-o prezenta, punctul meu de vedere şi pretenția de a respecta regula.

Contabila şefă a ținut să mi-o prezinte personal. S.R. – aşa o voi numi pentru voi – era o minionă până în douăzeci şi cinci de ani, nici suplă dar nici plinuță, cu o figură plăcută fără a fi o frumusețe dar cu un păr de culoarea castanei ce-i cădea în valuri până pe la mijlocul spatelui. Pot spune că a fost singurul lucru pe care l-am găsit şi atunci şi mai pe urmă, cu adevărat frumos la ființa aceea. Faptul că m-a studiat la rândul ei cu nişte priviri puțin cam prea îndrăznețe, nu mi-a plăcut din capul locului, dar atunci nu am dat prea mare importanță. Putea să fie doar o falsă impresie.

Când am întrebat-o dacă i-au fost aduse la cunoştință condițiile, mi-a confirmat cu un licăr ironic în priviri care m-a determinat să mă abțin de a le mai repeta încă odată. „În regulă atunci – am pus eu punct prezentării – şi acum să trecem la treabă. Am să vă prezint pe scurt în ce constă activitatea noastră. Întrucât am înțeles că ați urmat liceul economic o să vă familiarizați uşor cu genul acesta de activitate".

Cred că am mai amintit în acest jurnal că destinul ori soarta, ori cum vreți să o numiți, în concepția mea nu înseamnă nimic, deci nu voi admite că destinul a făcut să am la un moment dat această colegă de serviciu. Trebuie însă să admit că această S.R. avea să joace un rol nefast în toată perioada cât mai aveam să mai fiu revizor

contabil si să conduc compartimentul C.F.I. al fabricii.

Câţiva dintre medicii spitalului începură să cârtească pe la spate împotriva directorului Şirianu printre altele şi pentru faptul că ținea ocupată o rezervă a spitalului de mai bine de o lună de zile de către un singur pacient, probabil un protejat al doctorului, dacă nu chiar rudă (nu ştiau cu precizie ce e cu acel Codreanu Victor). Opinia lor era că pacientul putea fi scos de pe unele aparate de supraveghere, că era suficient să fie alimentat artificial şi supravegheată evoluția cu ochiul liber de către asistente. De altfel se dovedise că, deşi încă în stare de comă, inima şi plămânii funcționau, în mod cu totul curios şi împotriva tuturor regulilor cunoscute, independent de aparate. Doctorului Şirianu aceasta i s-a părut a fi un lucru pozitiv, ca un pas înainte care ar fi putut însemna că cel puțin o parte a creierului şi-a reluat rolul de „dirijor" al principalelor funcții vitale de „hrănire" a corpului cu oxigen pe cale naturală, prin plămâni şi circulație sanguină, dar a considerat a fi prematur să renunțe şi la monitorizarea electronică a pacientului. Şi deocamdată nu avea de gând să renunțe nici la a păstra acea rezervă de spital pentru un singur pacient. Colegii n-aveau decât să cârtească pe la colțuri. Încă mai era director, ce Dumnezeu, măcar atâta putere mai avea.

În timpul ultimei vizite din acea zi (doctorul Şirianu trecea zilnic prin rezervă, cu excepția cazurilor când lipsea din localitate) s-a petrecut primul lucru care i s-a părut a fi cu adevărat minunat: bolnavul a deschis pentru prima dată ochii. Doar atât. I-a ținut deschişi mai

puțin de un minut după care pleoapele au căzut grele, ca doborâte de somn. Corpul a rămas pe mai departe nemişcat şi nici un muşchi al feței nu a tresărit nici la vederea doctorului nici la sunetul glasului acestuia.

Cât au rămas descoperiți, ochii au părut ca de sticlă, nici morți dar nici vii, iar lumina ce a sclipit pentru câteva secunde semăna mai curând cu una artificială. Nu se putea citi nimic în acea sclipire trecătoare, nici suferință, nici teamă, nici dorință de viață. Aceeaşi totală detaşare şi lipsă de semnal transmitea şi mâna lui Victor pe care doctorul i-o prinse în palma sa mare şi o ținea cum a-i tine trupul unei păsări doborâte dar cald încă. Nici o tresărire, nimic, doar căldura aceea care da mărturie că încă mai era viață dincolo de imobilismul total.

Pleoapele coborâte peste globii nemişcați, ca o cortină după finalul unui act, cu vinişoarele albăstrii ce se întrezăreau brăzdând pielea subțire ca nişte nervuri, arătau precum două frunze veştede uşor înfiorate de o boare de vânt. Privindu-le cu multă atenție, doctorul sesiză în dosul lor o uşoară mişcare a globilor oculari, semn că mai rămânea o speranță, că încă mai erau posibile minuni.

- Rog să mi se aducă la cunoştință orice modificare în starea pacientului meu, oricât de neînsemnată vi s-ar părea. Nu mă deranjează nici dacă trebuie să mă treziți din somn, la miezul nopții. Se adresa în egală măsură asistentei cât şi medicului de gardă, prezent şi acesta în acea rezervă de spital în care directorul insista să-l aibă

ca singurul ocupant pe Victor. Ştia că se şuşoteşte pe seama faptului că ține un pacient privilegiat. N-aveau decât, puțin îi păsa. Cei care contau cu adevărat pentru el aveau să înțeleagă situația. Era vorba de cei câțiva colegi pe care îi ştia de caracter şi care dacă ar fi avut ceva de spus, i-ar fi spus-o în față. Ori aceştia nu au comentat decizia lui de a păstra rezerva doar pentru un singur om. Ceilalți îşi răceau gura degeaba pe la colțuri.

În ziua aceea, în timp ce era acasă şi se documenta răsfoind câteva reviste de specialitate care tocmai îi sosiseră în poştă a primit un telefon din Timişoara. Tânărul şi simpaticul Vlădoi, după obişnuitele scuze pentru deranj, se interesa de soarta „pacientului nostru", cum îi plăcea lui să se exprime.

- „Pacientul nostru, tinere domn, se pare că e pe cale să ne ofere surpriza unui miracol. Astăzi a deschis pentru câteva clipe ochii. Deocamdată doar atât, nimic mai mult, dar în cazul de față ar putea însemna mult. Oricum, face cât o scânteie de speranță. La dumneata ce mai e nou, a început sesiunea?"

- „Mai avem puțin şi începe. Să ştiți că mă bucur mult să aflu că mai există speranță. Mă credeți ori nu, dar să ştiți că mă rog de fiecare dată şi pentru omul acela...".

- „Te înțeleg, tinere, şi mă bucur să aflu că gândeşti astfel. Nu-ți face decât cinste..."

Au mai vorbit de şcoală, de sesiune, după care au închis, nu înainte, însă, ca Vlădoi să-şi ceară încă odată permisiunea a reveni după noi veşti, cu telefonul.

Doctorul şi-a adus aminte că de două zile n-a mai citit un rând din jurnal. Din lipsă de timp, dar şi dintr-un neînțeles sentiment de zădărnicie. Astăzi însă, după ce a întrevăzut acea licărire de speranță şi mai ales după acest telefon, simte din nou nevoia de a continua lectura...

Ca să înţelegeţi mai în adânc cele ce urmează, cred că a sosit momentul să vă vorbesc despre un alt aspect al firii mele, unul mai delicat, dar într-un anumit fel definitoriu pentru o mare parte a vieţii mele. Un aspect care poate aduce lumină pentru multele mele atitudini şi comportamente controversate şi, poate, chiar condamnabile.

Este vorba despre o slăbiciune de-a mea, încă una care se alătură atâtor altora, dar de data aceasta fundamentală: slăbiciunea pentru femeie. Şi țin să subliniez: pentru femeie, nu pentru femei, căci mobilul, ori cauza, ori motivația acestei slăbiciuni nu este unul erotic, sau strict erotic ci unul de ordin spiritual şi estetic.

Aş putea să vă spun că toți oamenii au slăbiciuni, eu cel puțin nu cunosc nici un caz fără, dar aceasta ar suna mai curând a scuză decât a fapt lămuritor. Prin urmare mă voi mărgini să evoc momentul când această latură a ființei mele şi-a făcut simțită prezența şi cum a evoluat în timp fără prea multe considerații de ordin psihologic, biologic sau moral: voi povesti ce am trăit, fapte, gânduri, sentimente şi atât. Judecata vă aparține.

Pe Ea am cunoscut-o în vacanța de vară, după terminarea clasei a noua. Toată luna lui cuptor am lucrat la treierat, pe arie. Preluam snopii care mi se dădeau din stoguri, le desfăceam legătura şi-i băgam în gura lacomă a batozei. Din cauza soarelui aveam pielea arămie, ca indienii şi mai aveam, în ziua aceea, şi ceva bănişori în buzunar, puşi de-o parte pentru o carte pe care pusesem ochii mai demult.

Stăteam pe o bancă în parcul din vecinătatea Palatului Cultural, cel de lângă liceul de fete (Liceul Elena Ghiba Birta) şi răsfoiam cartea proaspăt cumpărată, când a apărut Ea. „Pot să mă aşez lângă dumneata?” – m-a întrebat. De ce nu, poftim, am răspuns, fără să ridic privirea din carte. Doar m-am mutat mai spre capătul băncii. S-a aşezat. O vreme a rămas tăcută. Un parfum discret şi în acelaşi timp deosebit de plăcut mi-a mângâiat nările. Parcă voia să-mi spună, el, parfumul acela: nu vezi că nu mai eşti singur, nu simți că mai sunt şi eu aici?

Am aruncat o privire fugară, cu coada ochiului. Lângă mine stătea o domnişoară, aproape o fetiță, nu i-am dat mai multe de paisprezece – cincisprezece ani. Mi-am întors privirea înapoi în carte, când i-am auzit din nou vocea „Trebuie că e foarte interesantă, nu? Cartea, vreau să spun”. Da, interesantă, am răspuns în timp ce o închideam. Abia am cumpărat-o. Vrei să o vezi? Şi în timp ce i-o întindeam, am privit-o mai atent, evaluând-o. Nu mă înşelasem. Era o fetiță încă, numai chipul ei parcă ieşise cumva din copilărie. Degaja un aer de mister cum nu mai întâlnisem până atunci. Un obraz de adolescentă negrăit de dulce, de armonios, de o frumusețe stranie, ca o cadră. Îți lăsa şi o impresie de mască, una vaporoasă, ireală, în spatele căreia se ascunde esența feminină a frumuseții. Şi mai era ceva în spatele acelei măşti, ca o tristețe sfâşietoare, ca o tuşă care accentuează frumusețea unui portret.

Şi-a cerut scuze, dacă mă deranjează. I-am răspuns că nu, nu mă deranjează deloc şi că

m-aş bucura să ne cunoaştem. M-am prezentat, şi-a spus şi ea numele. Doar câteva cuvinte schimbate şi parcă ne cunoşteam dintotdeauna. Apoi am tăcut mult, împreună. O tăcere în doi. O experimentam pentru prima dată şi era ceva deosebit. Deosebit şi plăcut. Odihnitor. Da, cred că acesta e cuvântul – o tăcere în doi care aduce numai linişte, numai pace. O stare ce se potrivea ca o mănuşă cu timiditatea mea înnăscută.

- „Nu te-am mai văzut până acum pe aici" – mi-a spus.

- Nu vin prea des. Nu prea am timp. În vacanțe lucrez, orice, ca să fac un ban să contribui şi eu la bugetul familiei şi să-mi pot permite şi eu o carte, două... Tu eşti la şcoală?

Întrebarea mea a rămas cumva atârnată în aer.

- În toamnă ar urma să mă înscriu la liceu, dar nu ştiu dacă am să pot. Am leucemie.

Mi-o spunea cu un ton neutru, fără modulații, fără tremur în voce, ca şi cum mi-ar fi mărturisit ceva banal – am guturai. Auzind-o, am tresărit. Am privit-o intens, până în fundul ochilor, şi dincolo de ei. Aveau culoarea cerului, azurii. Ochii... Nu am spus nimic. I-am luat doar mâna în palmele mele, ocrotitor. Le-am lăsat pe ele să vorbească în locul meu. Eu nu-mi găseam cuvintele. Părea o pasăre speriată, mâna aceea cu pielea aproape transparentă, ca de alabastru şi atât de fragilă. Tăcerea a rupt-o tot ea.

- „Ştii, eu vin aproape în fiecare după amiază, când e timp frumos, în parc. Foşnetul frunzelor de castan mă linişteşte şi îmi dă curaj...

Uneori am nevoie de curaj… Mama vrea de fiecare dată să mă însoțească, dar eu nu-i dau voie… Plânge uşor, şi asta nu mă ajută… Şi, oricum, stau în apropiere, nu e nici o problemă”…

Nu ştiam ce să-i spun. Îi țineam doar mâna în mâinile mele. Într-un târziu am întrebat-o, fără nici o legătură, dacă-i plac poeziile. Nu ştiu ce mi-a venit să-i pun aşa o întrebare idioată, pur şi simplu nu ştiu. Poate subconştientul meu dorea să mute gândurile în altă parte, departe de boală.

- „Îmi plac foarte mult. De ce mă întrebi?”

- Pentru că aş putea, data viitoare, să-ți citesc câte ceva. Să-mi spui doar care e poetul tău preferat.

- „O, nu am un preferat anume – mi-a răspuns. Îmi place poezia în general. Găsesc că toată e frumoasă, fiecare în felul ei. Coşbuc, Iosif, Voiculescu, Minulescu, nu are importanță…

Oferta mai curând cerea decât propunea o nouă întâlnire.

- Tot aici şi tot cam pe la ceasul acesta?…

Am lăsat întrebarea suspendată, poate din teama de a provoca un răspuns nedorit.

- Aproximativ. Depinde de cum mă simt. Şi tot aici, este banca mea preferată. N-am găsit-o prea de multe ori ocupată, cum a fost astăzi.

Ne-am despărțit simplu, cu o uşoară strângere de mână şi cu promisiunea de a ne revedea rostită mai mult din priviri. Fără alte cuvinte. Nu mi-a dat voie să o conduc. Ba chiar

m-a rugat să mai rămân pe bancă cel puțin încă zece minute. Şi am ascultat-o, cuminte... îndatoritor.

Am venit şi a doua zi, şi următoarele. Acasă spuneam că merg la sala de lectură a bibliotecii centrale. Nu era ceva neobişnuit la mine să frecventez biblioteca. Numai că atunci era altceva. La mijloc era Ea. Şi cu Ea, parcă ne ştiam dintotdeauna. Şi era de parcă n-aş fi suferit în viața mea de timiditate, uitam pur şi simplu de mine. Discutam de câte în lună şi în stele, îi recitam poezii pe care le învățam pe de rost special pentru ea. Îi povesteam scene din biografiile autorilor respectivi, anecdote culese şi de mine de prin cărți, pe cele mai amuzante, pe cele care respirau optimismul. Ocoleam cu grijă, dintr-un instinct, orice putea însemna o aluzie la boală, ori la moarte. Intuiam că aceasta era şi dorința ei, deşi nu şi-a manifestat-o niciodată prin cuvinte.

Ce simțeam unul pentru celălalt? Prietenie? În mod sigur. Dragoste? Nu-mi dădeam seama, nu ne-am mărturisit-o în cuvinte niciodată... Milă din partea mea, nu a fost în nici un caz. Nu una manifestă, nu una care să se substituie iubirii. Şi dacă tot era pe undeva milă, ea se adresa deopotrivă amândurora, neputinței noastre de a schimba acel destin. La mine ea se manifesta ca un fel de duioşie sfâşietoare şi adâncă, în care mi se topea tot sufletul. Iar în urma acelui simțământ se furişa ca o umbră, ca o pâclă deasă şi grea, tristețea. O tristețe difuză, atotcuprinzătoare, vagă precum o presimțire care îți copleşeşte gândurile. Atunci nu eram conştient

de ea, nu voiam să fiu conştient. În adâncul ființei eram speriat. Mult mai speriat şi decât era Ea. Nu voiam, însă, ca timpul cât eram împreună, timpul nostru, să fie umbrit de frică, pentru că frica urâțeşte viața. Ne amăgeam cum ne pricepeam mai bine, fiecare în felul său; ne ascundeam în spatele cuvintelor, alteori în spatele tăcerilor.

Către sfârşitul timpului nostru i-am mărturisit că şi eu scriu poezie. Simțeam că informația aceea avea să o bucure, că-i va alunga bănuiala – dacă ar fi avut-o cumva – că mă comport aşa cum mă comport şi că îi vorbesc aşa cum îi vorbesc, numai pentru că ştiu că e bolnavă, că ştiu de ce cumplită boală suferă. Voiam să înțeleagă, să ştie, că aşa sunt eu, indiferent de împrejurări, că mă adresez ființei ei şi nu bolii ei. I-am citit câteva din poeziile mele. I-au plăcut şi, la rugămintea ei, i le-am dat. De acum cuvintele ne uneau şi într-un alt fel. Apoi a venit şi ziua când nu a mai apărut la întâlnire. O zi, două… mai multe. Şedeam pe aceeaşi bancă şi aşteptam iar în aşteptarea aceea încolțea un fel de teamă dureroasă care creştea şi tot creştea în sufletul meu, o simțeam cum îmi urcă în gât gata-gata să-mi umple ochii de lacrimi. Plecam într-un târziu, cu un fel de disperare. Aş fi căutat-o acasă, dar nu mi-a spus niciodată unde stă. De fapt nu ştiam multe lucruri despre ea, nu-i ştiam nici măcar numele de familie. Abia acum îmi dădeam seama că nu ne ştim decât foarte superficial ca persoane dintr-o lume reală. Ne ştiam ca suflete. Inimile noastre se cunoşteau. Peste noi… Dincolo de noi.

Am aflat cu mare întârziere şi cu totul întâmplător că părăsise această viață. O simțeam mai demult, dar refuzam să o recunosc. Am suferit cumplit, multă vreme. De tot nu mi-a trecut niciodată. Ea, încă un copil, pe care o boală necruțătoare a maturizat-o într-un chip cum nu pot exprima în cuvinte, mi-a marcat profund viața. Era ca şi cum aş fi înmormântat-o în mine, nu într-un sicriu, nu într-un cimitir. A fost tot timpul cu mine, câte puțin în fiecare din femeile care au trecut într-un fel sau altul, prin viața mea, intersectându-mi destinul. În fiecare femeie pe care am iubit-o, am iubit-o puțin şi pe Ea. De aceea nici nu i-am rostit numele, nu i l-am rostit niciodată de atunci. A rămas pentru mine simplu Ea – copilul-femeie care nu a încetat să trăiască în continuare în fiecare din femeile pe care le-am iubit de-a lungul anilor o vreme mai scurtă ori mai îndelungată, fără excepție, de fiecare dată alta. Mă întreb şi acum pe cine iubeam de fapt când eram îndrăgostit de o femeie, iubeam femeia reală, cea în carne şi oase, sau iubeam doar imaginea mea despre acea femeie. Poate că încercam să recompun din cioburi de amintiri, din imagini disparate, un chip. De fiecare dată altul, peste unul şi acelaşi. Încercam să trăiesc stări pe care cu Ea nu am apucat să le trăiesc, sentimente pe care lângă Ea nu-mi dădusem seama că le pot avea. Abia târziu de tot am înțeles, dureros de limpede, că atunci, lângă acel copil-femeie, subconştientul meu experimenta iubirea pură, esența iubirii, nealterată de dorință, de nimic fizic. O experiență sublimă petrecută în imediata

vecinătate a morții. Întâlnirea a două destine, între-un punct în care s-au contopit pentru o vreme dureros de scurtă un început de drum cu un capăt de drum. Ea era la acel capăt de drum, un drum nedrept de timpuriu închis, un zbor frânt la început, înainte de a putea gusta cu adevărat viața, cu toate ale ei. Îmi revenea mie, care eram la început de drum, să o trăiesc şi pentru ea, şi în numele ei. Nu pentru că aş fi promis atunci să o fac, nu în numele vreunui jurământ, ci pentru că aşa simțeam în adâncul ființei mele… Şi cred că am făcut-o… Din plin.

Singurul lucru pe care am simțit nevoie să-l fac atunci când am aflat că Ea nu mai e, a fost de a merge într-o seară în parc şi de a pune pe banca unde ne-am întâlnit şi am petrecut puținele clipe din viața ei, o singură floare, un singur boboc de trandafir alb care abia apuca să se deschidă. Aşa mă despărțeam de acel timp, luând cu mine, pentru toată viața, o amintire… o imagine care s-a impus arhetipal. Sufletul meu, el însuşi era ca o oglindă în care o vreme s-a reflectat chipul copilei – fecioare, oglindă care la un moment dat s-a spart. De atunci, în fiecare imagine reflectată în câte un ciob am căutat măcar o parte din chipul ei, dar imaginea întreagă a femeii a rămas pentru totdeauna îngropată în inima mea.

Nu au fost multe femeile în viața mea, dar câte au fost şi-au lăsat, într-un fel sau altul, amprenta pe sufletul meu. Au fost legături trecătoare, ca o fulgerare de lumină, ori mai de durată, ca un zbor peste luminişul de pădure – lecții din care am învățat sfiala şi visarea, şi dorul,

când am înțeles gingăşia unui gest, greutatea unei priviri, muzica unei şoapte şi armonia unei tăceri. Fără femeile din viața mea, poate că nu aş fi cunoscut niciodată valoarea unui surâs, nu aş fi cunoscut tandrețea, duioşia şi lacrima, alta decât cea a suferinței, nici durerea surdă, disperarea neputinței, greutatea unei inimi pe margine de prăpastie.

Femeilor care m-au căutat şi m-au găsit la un moment dat rătăcind între cele două repere, între Mama şi Ea, le datorez ceea ce am ajuns să fiu, ceea ce sunt, ceea ce voi rămâne. Fără ele nu ar fi existat nici poezia, acea poezie care vorbeşte despre iubire, despre bucurie şi durere, despre viață, singurătate şi moarte. Şi despre uitare şi neuitare. Dar cheia a tot ce am gândit, am scris, am trăit şi visat, s-a găsit întotdeauna numai la cele două: Mama şi Ea. Poate de aceea sufletul meu a fost întotdeauna feminin şi nu neutru cum este gramatical cuvântul ce-l numeşte…

Timiditatea mea înnăscută nu s-a dezmințit nici în ce priveşte femeile. Deşi le-am privit încă din tinerețe cu admirație şi cu respect, nu le-am căutat compania, ba chiar aş spune că m-am ferit de ele, încercând să le țin cât mai la distanță, numai că această atitudine a mea (ce ironie) a generat un efect pervers. Cu cât căutam să fiu mai distant, cu atât mai abitir mă căutau ele, poate doar intrigate de atitudinea mea, poate şi din alte pricini, nu ştiu. Fapt e că în câteva rânduri am cedat asediului şi am capitulat având acele experiențe la care am făcut mai înainte aluzie. Poate că tocmai datorită acestei slăbiciuni

am fost catalogat, uneori, ca fiind uşor afemeiat. Fundamental greşit. Afemeiat cred că e acea persoană care aleargă după femei, caută satisfacții fizice în aventuri uşoare, e galantul interesat să-şi atingă scopul în a cărui viziune femeia este obiect al plăcerii. Cum puteam fi considerat afemeiat eu, care de fiecare dată când am simțit că sunt căutat doar pentru trup, am tăiat orice punte dintre mine şi acea persoană? Şi aceasta nu pentru că aş fi dispreţuit cele ale trupului, ba dimpotrivă dar am considerat o relație în afara sufletului, în lipsa spiritului, o relație cu o carcasă goală, fie ea, carcasa, şi de o frumusețe răpitoare. Ştiu ce spun pentru că mi s-a întâmplat, amăgit de propria-mi iluzie, să mă trezesc, după, că atingerea a fost la nivel de epidermă, că am consumat un simplu exercițiu fizic (gimnastică sexuală) dincolo de care nu a rămas nimic. O epuizare sterilă, în beneficiul cui?... Probabil al nici unuia.

Când m-am căsătorit cu mama voastră, aveam aceste experiențe şi cred că ceea ce v-am destăinuit până acum, explică îndeajuns felul meu neobişnuit în care mi-am început viața de familist. Dar despre asta, mai pe urmă. Deocamdată să reiau povestea cu serviciul şi noua mea colegă de muncă, S.R. de acolo de unde am lăsat-o.

Condiția ce am pus-o la angajarea respectivei trebuia să ne pună la adăpost de neplăceri pe amândoi şi S.R. a respectat-o. O singură dată a încercat marea cu degetul, mai mult aluziv, cam la o lună, o lună jumătate de când lucram împreună, dar s-a lovit de sloiul de gheață şi s-a resemnat. Dacă totuşi avea să fie

sursa a multor necazuri în ce mă priveşte, necazuri care au durat câțiva ani, în forme şi intensități diferite cărora, într-un final, le-am pus capăt demisionând din funcție şi mai apoi părăsind întreprinderea. Pentru a fi corect şi pentru a respecta într-u totul adevărul, trebuie să recunosc, însă, că S.R. s-a făcut vinovată de evoluția situației doar indirect şi desigur inconştient.

Şeful corpului de control din minister, ajuns în urma reorganizărilor ce au avut loc în domeniu, să conducă corpul de control al Centralei, cu ocazia controlului de fond anual a condus în anul acela echipa care verifica întreprinderea mea. Era un oltean căruia îi cam mersese vestea că ar fi fustangiu, că avea aventuri cam peste tot în țară pe unde mergea în verificare, lucru de care m-am convins personal cât am fost cooptat în echipele de control ale Centralei. Nu am dat atenție faptului, oricum nu era treaba mea cât nu mă afecta în vreun fel. Şi nici nu aveam căderea să fac pe moralistul. Ar fi trebuit să fiu eu însumi un sfânt, ceea ce nu era cazul, chiar dacă păcatele mele erau „mai altfel". E drept că după căsătorie nu m-am culcat cu alte femei, dar asta nu înseamnă că în inima mea nu au poposit, temporal şi altele. Prin însăşi natura mea, eu nu puteam să fiu în exclusivitate doar al uneia, nu din punct de vedere spiritual şi afectiv, chiar dacă fizic, da. Odată însămânțat cu un model ideal, după pierderea lui, nu am încetat o clipă să-l caut, să încerc să-l regăsesc. Prin urmare trădările mele, dacă se pot numi trădări, cele câte au fost, fără să

aducă atingere relației fizice nu au fost mai puțin vinovate ca să am dreptul moral de a judeca pe altul.

Cum ziceam, cu ocazia controlului din acel an, şeful meu a cunoscut-o pe S.R. şi i-a căzut cu tronc. Aceasta, femeie fără obligații, a privit ca pe o oportunitate interesul şefului pentru persoana sa şi a răspuns avansurilor acestuia. La nici o săptămână de când începuse controlul. Cei doi se şi cuplaseră. Până aici nimic extraordinar, ba chiar aş fi spus că situația putea să fie în avantajul meu în sensul că de atunci în acolo eu aş fi putut fi scutit de deplasările prin țară. Cum eu aveam familie şi S.R. era liberă de astfel de obligații, putea să fie ea cooptată de echipele Centralei şi pe mine să mă scutească. Aiurea… Îmi făceam iluzii deşarte. Şeful o lua în delegații pe S.R. dar mă lua în acelaşi timp şi pe mine. De regulă mergeam în control la fabrica „Zimbrul” din Suceava unde, spunea el, şeful, mi se oferea ocazia să „respir aerul Bucovinei” să mă simt mai aproape de locurile natale, având posibilitatea să mă apropii mult de graniță „Zimbrul” având o secție în Vadul Siretului. Tromboane. Pe mine mă ducea cu el ca să-mi pună în cârcă sarcina lui ca el să fie liber să plece cu S.R. Dumnezeu ştie pe unde, cică tot în control. Le spunea celor din echipă, amărâți ca şi mine, adunați de pe la fabricile din țară, unii chiar neavând chiar nici o treabă cu controlul financiar, că mă numeşte pe mine şeful echipei cât el lipseşte ca eu să-i coordonez şi la finalul perioadei de control să preiau constatările, să le sistematizez şi să

întocmesc actul final de control, procesul verbal. Am înțeles destul de repede că întocmirea acelui act final era unul din motivele pentru care nu eram lăsat acasă, la întreprinderea mea, să-mi văd de treabă ci eram târât pe drumuri, în acelaşi timp cu S.R. Eram folosit şi ca paravan. Când ne cazam la hotel şeful lua o cameră cu un pat pentru S.R. şi una cu două paturi pentru noi doi, pe ceilalți colegi cazându-i de regulă la particulari sau în alt hotel. De comentat nu comenta nimeni că de, el era şeful. La hotel însă eu ocupam camera cu un singur pat, iar ei doi, şeful cu S.R. pe cealaltă.

Toate bune şi frumoase, dacă lucrurile le limitau la atât şi dacă şi colega mea şi-ar fi văzut lungul nasului. Dar ea, nu, trebuia să facă pe grozava cu cei pe care îi verifica, ba chiar şi cu conducerea fabricii, creând situații penibile. Oamenii au început să mi se plângă mie, crezând că aş avea oarecare influență, dar eu nu puteam face nimic, deşi de drept eu eram şeful lui S.R. Dar cum să mai fii şeful şi de fapt nu numai de drept, pentru amanta propriului tău şef. Credeți că mă mai asculta? Şi nu numai cât eram în deplasare, dar nici acasă, când olteanul (şeful meu era oltean) era în Bucureşti sau aiurea prin țară. Pur şi simplu făcea tot ce o tăia capul. Dacă îi repartizam un obiectiv pentru verificat (de regulă cele mai simple) ori „constata” tot felul de prostii, ori greşea în mod grosolan, adunând unități de măsură diferite (ex. metri cu bucăți) încât mă vedeam nevoit să o pun să refacă lucrarea. Aşa a început să se plângă prin telefon olteanului că o persecut, că-i dau de lucru ce-i mai greu şi nu mai

ştiu câte. La început fără vreun efect vizibil şi înţeleg şi de ce: avea nevoie de mine să mă trambaleze după ei prin ţară, să-i fac treaba şi să le fiu paravan. Mie însă începea să-mi ajungă cuţitul la os. Cui să mă plâng, dacă nu directorului meu…

”Zău, tovarăşe Director, nu se mai poate. Am angajat încă un om în serviciu ca să ne putem realiza planul propriu de control în întregime şi de calitate. Dacă rămân obiective neacoperite, tot cei de la centrală vin să mă sancţioneze. Să o coopteze pe S.R. în echipa lor şi o jumătate de an, dar să mă lase pe mine în pace să-mi fac treaba”.

Chiar începusem să mă enervez puţin. Ştiam că directorul e la curent cu relaţia dintre cei doi, S.R. şi Olteanu, nu avea rost să fac vreun comentariu pe acest subiect. Nu-mi sta în caracter nici să mă plâng când am probleme, dar îmi ajunsese cuţitul la os. Aveam şi un director de toată isprava, cu care îmi permiteam să fiu franc.

„Ştiu că S.R. e pila doamnei contabil şef, dar până la urmă va trebui să alegeţi, ori ea, ori eu. Am fost un dobitoc când am acceptat să am o colegă. Să-mi fie cu iertare că o spun, dar pe lângă multe altele, e proastă de bubuie”.

Pe director mai să-l umfle râsul auzind ce spun şi văzându-mă aşa supărat.

- „Şi ce vrei să fac eu, să mi-l pun pe Oltean în cap? N-ai idee, cât e de ranchiunos şi cât e de răzbunător. E capabil să-mi trimită controalele trimestrial şi nici ţie nu ţi-o fi moale. Spune, te persecută cumva?”

- Nu, tov. Director... Deocamdată... Dar nu-mi convine să mă ia în delegații de câte două, trei luni pe an. Am şi eu familie, nevastă-mea a născut anul trecut... S.R. e singură, să o ducă cu el prin țară cât pofteşte dar să mă lase pe mine în pace.

M-am plâns eu, m-a înțeles directorul, sau cel puțin mi-a afirmat că mă înțelege, şi cu ce m-am ales? Am încercat chiar să o conving pe S.R. să-şi lămurească amantul să nu mă mai ia în delegații. Dacă i-o fi spus sau doar m-a amăgit că-i va spune, nu ştiu. Ce ştiu e că într-un final am reuşit să mi-l fac duşman pe şeful care cu ceva vreme mai înainte se declara a-mi fi prieten.

Viața mea devenea tot mai complicată. Am făcut greşeala să-i povestesc soției că Olteanu mă ia atât de mult în delegații pentru a face treaba în locul său şi a-i acoperi escapadele. În prima fază şi-a arătat compasiunea şi m-am bucurat că am cui să-i spun oful dar de la un timp a început să-şi schimbe atitudinea. Ba chiar mi-a făcut cunoscută bănuiala că mă plâng de formă, că în realitate îmi convine situația, că în deplasare, departe de casă, nu se poate să nu am şi eu o aventură.

Gelozia e o boală, una urâtă, care are legătură cu iubirea numai în măsura în care o ucide treptat. Ea înveninează şi sufletul în care se naşte, dar şi cel al persoanei asupra căreia se îndreaptă. Nu mă simțeam vinovat cu nimic, nu-i dădusem niciodată motive să mă bănuiască de infidelitate. O iubeam şi o respectam în aceeaşi măsură şi nici prin cap nu mi-ar fi trecut să o

trădez, să-mi trădez propriile principii. Era soția mea, şi, fizic cel puțin, mă dăruisem ei în întregime. Nu aveam de gând să-mi retrag darul, cu atât mai puțin după ce a devenit mamă şi mi-a dăruit întâiul născut. De aceea, faptul că mă putea bănui, mă durea ca o palmă nemeritată şi poate tocmai de aceea nici n-am încercat să o conving de nevinovăția mea. Ştiam că dacă nu se convinge singură, nu există nici o şansă să se vindece de gelozie.

Până la venirea pe lume a primului născut, Adriana a pierdut câteva sarcini la vârste cuprinse între una şi patru luni, din cauza R.H. – ului negativ – susțineau medicii. Am trimis-o la băi la Sovata, am trimis-o la mare, ne doream foarte mult copii, eu mai ales îmi doream fetițe, dar în patru ani de la căsătorie pierduse patru sarcini. Atunci i-am propus să înfiem un copil, o fetiță de trei anişori de la o soră de-a Adrianei care trăia în Oltenia, mai avea încă doi copii şi o situație materială grea. Ar fi fost dispusă să o dea spre înfiere soră-si. Când am fost în vizită în Oltenia şi am văzut fetița, Adriana era gravidă în trei luni. Atunci am hotărât ca, dacă pierde şi sarcina aceea, vom renunța definitiv să mai încercăm şi o vom adopta pe Violeta (aşa o chema pe nepoțică). Nu a mai fost nevoie…

Cât am fost căsătoriți şi până să apară pe lume primul copil, am trăit una dintre cele mai frumoase iubiri, în încrederea totală unul în celălalt, o iubire neatinsă nici măcar de un cuvânt greu, de un reproş şi cu atât mai puțin de umbra geloziei. Eram o pereche frumoasă, admirată de

toată lumea, un cuplu senin ca o zi de primăvară. Din păcate nimic nu e veşnic şi din adevărul acesta urma să gustăm şi noi.

Dacă timp de patru ani toată dragostea soției se revărsa asupra soțului, ajunsă mamă a transferat-o în întregime asupra copilului, ne mai lăsându-i soțului decât amintirea acelei iubiri totale. În mod sigur, nu era firesc să se întâmple astfel, dar mă gândeam că e doar ceva trecător, că e efectul naşterii reuşite, survenite după patru eşecuri, şi vreme îndelungată nu am acordat mare importanță schimbării radicale din viața noastră intimă. Afecțiunea mea nu suferise nici o schimbare, dimpotrivă, simțeam că dragostea pentru noul născut sporea în inima mea şi iubirea pentru mamă.

N-am dezmințit nici o clipă că am o inimă largă în care să pot cuprinde laolaltă un număr nemăsurat de iubiri, o inimă să încapă însăşi IUBIREA, esențială.

Acel spor de iubire pentru Adriana m-a făcut să nu simt multă vreme cum dragostea ei pentru mine se golea pe măsură ce creştea aceea pentru copil, să nu simt, şi să înceapă să doară. Era ciudat însă că apăreau primele semne de gelozie ca şi cum aceasta ar fi putut fi un argument că dragostea încă există.

În credința mea intimă, dragostea nu putea fi un sentiment egoist, nu avea nimic comun cu simțul proprietății, nu putea fi obiectul nici măcar al unui schimb. Nu puteam înțelege iubirea decât ca dăruire, ca ofrandă, chiar o jertfă supremă a spiritului. Ea putea să fie însoțită şi de

dăruirea trupului, un act ce ține în primul rând de instinct (instinctul de perpetuare al speciei) un act pe care iubirea ce ține de spirit îl înnobilează cu esență divină, dar care act, el singur, nu poate ține loc de iubire.

Nu voi fi numai eu mai altfel decât restul lumii, dar în unele aspecte ale vieții am dobândit câteva convingeri ferme de care nu m-am dezis în nici o situație, printre acestea fiind şi cea legată de iubire. A fost una din credințele mele, încolțită de timpuriu, înainte cu mult de avea preocupări de ordin religios, înainte de a fi apucat măcar să răsfoiesc scripturile dar pe care credință, studierea acestora n-a făcut decât să mi-o întărească.

În această ordine de idei, cum se putea asocia afirmației: „o iubesc pe”... cu expresia: „am avut-o pe”..., eu nu puteam înțelege în ruptul capului. N-am prea înțeles nici cum iubitul îşi poate poseda iubita. Ori o iubeşte, şi atunci se cheamă că fac dragoste împreună ori o violează. Este încă un aspect unde omul nu se dovedeşte a-i fi superior animalului. În cazul acestora din urmă se cunoaşte termenul de împerechere, dar n-am auzit vreodată de viol la animale. De aceea la om, înzestrat cu rațiune, actul împerecherii se mai numeşte împreunare, pentru că implică nu doar instinctul ci şi sentimentul deopotrivă cu spiritul.

Având această credință, cum să nu mă doară nedreapta bănuială că mi-ar fi convenit delegațiile din țară, unde puteam să-mi fac de cap. Eu credeam că a avut suficient timp pentru a mă cunoaşte aşa cum sunt eu adevărat, că a înțeles că pentru mine a înşela pe cineva echivala cu a mă

înşela voit pe mine însumi. Loialitatea făcea parte integrantă din structura ființei mele morale. Aveam şi am multe păcate, multe şi grele, dar pe acesta nu îl am. Nu suport lucrurile ascunse, nu-mi stă în caracter să gândesc într-un fel şi să mă comport în altfel. În această direcție, societatea aceasta perversă în care trăim, nu a reuşit să-mi influențeze fibra morală. Dumnezeu mi-a dat tăria să rezist influențelor, lucru pentru care n-am suficiente cuvinte de mulțumire în ciuda tuturor necazurilor ce le-am avut în viață din cauza firii mele.

Urmând să mi se nască al doilea copil, ca să lipsesc de acasă luni de zile devenise de nesuportat. Cum Olteanu nu da nici un semn că mi-ar înțelege situația şi continua să mă coopteze în echipe pentru verificări în țară, am intrat în conflict deschis cu el.

Plecam în delegație împreună cu S.R. pentru a treia oară în anul acela. De data aceea destinația era „Zimbrul" Suceava, primele două ieşiri fiind, una la fabrica de ciorapi din Timişoara cealaltă la „Miorița" Oradea.

În tren, în drum spre Suceava am încercat pentru ultima oară să stau de vorbă serios cu colega mea S.R. „Am să fiu cât se poate de sincer şi deschis cu tine – i-am spus – şi te rog să mă crezi că nu e pic de răutate în ceea ce am să-ți spun. Dacă sunt supărat, nu este pentru că merg în delegație împreună cu tine şi nici pentru relația ta cu şeful. Viața ta privată nu mă interesează deloc, e treaba ta cum înțelegi să ți-o trăieşti, nu am nici un drept să te judec. M-a

interesat doar în măsura în care a influențat relația noastă de serviciu. Pretenția mea la angajare a fost tocmai de natură să evite astfel de probleme, derapajele. Am pornit cu gândul să te introduc treptat în secretele meseriei noastre, atâtea câte cunosc şi eu, aşa cum şi eu am învățat de la alții, astfel încât colaborarea noastră să dea roade. Până a începe relația ta cu şeful chiar te-ai arătat interesată să înveți, după aceea însă te-ai schimbat radical. Te puneam să faci un simplu inventar şi ți se părea că-ți dau cine ştie ce obiectiv colosal de verificat. Dacă te controlam şi descopeream greşeli, ți se părea că am ceva cu tine, puneai mâna pe telefon şi te plângeai şefului că te persecut. Am trecut şi peste asta, încercând să te înțeleg. Când ne-a luat prima dată la verificare în țară împreună, am înțeles şi atunci, era prima ta ieşire şi era normal să-ți fiu alături. Numai că şeful şi-a făcut din asta un obicei. Şi dacă se limita la o singură ieşire pe an încă nu era nimic, dar el s-a întins la două, apoi trei ieşiri, ori pentru mine să lipsesc trei luni într-un an de acasă de la familie şi chiar din fabrică, era prea mult. Tu ştii că am început să am probleme acasă, cu soția?

I-am vorbit calm, liniştit, convingător, dorind să rețină nu reproşurile, nu supărarea mea legitimă ci rugămintea de a-şi convinge amantul, pe Olteanu să nu mă mai ia în delegații.

La capătul călătoriei eram convins că mi-am atins ținta. În gară eram aşteptați de şeful, venit personal să ne întâmpine şi să ne ducă la hotel cu maşina fabricii. Eu şi S.R. eram ultimii

membri ai echipei de control sosiți în Suceava. Ceilalți sosiți cu o zi înainte, fuseseră deja cazați la o pensiune în apropierea fabricii. Am vrut să mă cazez şi eu acolo dar şeful aranjase să fim cazați cu el la hotel (Arcaşul) după vechea schemă: la registrul de la recepție S.R. figura singură în cameră cu un pat, eu cu şeful împreună în cameră cu două paturi, în realitate eu făcând schimbul cu S.R.

Îmi convenea formula din două motive: unul, că eram singur, că nu trebuia să suport prezență străină în cameră şi, doi, că mizam pe faptul că S.R., în pat, îmi va îndupleca şeful să nu mă mai ia în delegații. M-am dovedit a fi naivul dintotdeauna, încrezător în oameni, deci un fraier cu bună ştiință şi încă unul incurabil.

A fost ultima mea deplasare în țară ca organ atras împreună cu corpul de control al centralei, dar aceasta nu pentru că S.R. miar fi convins şeful, ci din cu totul alte pricini.

Potrivit obiceiului, la nici o săptămână de la începerea controlului, Olteanu m-a „înscăunat" şef de echipă el plecând împreună cu S.R. să facă verificarea la secția din Vadul Siretului. S-au reîntors însă neaşteptat de repede, numai după câteva zile, reluându-şi camera de la hotel. S.R. împodobită cu o minunăție de monoclu la ochi, nu s-a prezentat la serviciu câteva zile, şeful scuzând-o că ar fi suferit un accident când s-ar fi lovit la ochi. Eu cel puțin aflasem adevărata natură a accidentului: o întâlnire nefericită a obrazului ei cu pumnul Olteanului, într-un acces de gelozie. S.R. avea năravul de a face „ochi dulci

în dreapta şi în stânga, atunci la mijloc fiind un tânăr inginer. Olteanul, un tip extrem de gelos, v-a fi surprins o privire care nu i-a plăcut şi odată rămaşi în intimitate, a taxat-o urgent.

Dar acesta era doar începutul crizei care a dus la declarația de război între mine şi şeful.

La sfârşitul acelei săptămâni, directorul fabricii şi contabilul şef au organizat o ieşire la iarbă verde pentru întreaga echipă de control. Ne-am deplasat undeva în afara Sucevei, la vreo zece cincisprezece km la o stână, proprietatea unor cunoştințe de-ai directorului, soț şi soție, el inginer, ea profesoară, care au ales să-şi abandoneze meseriile de bază şi să se ocupe de creşterea oilor. Aveau ciobani angajați, ei venind la stână odată pe săptămână pentru a supraveghea procesarea laptelui, fabricarea caşului şi a brânzei (şi ce se mai făcea acolo) şi transportarea producției la oraş pentru valorificare. Era o afacere privată prosperă, printre puținele afaceri private îngăduite de legile acelor vremi.

Am petrecut o zi de neuitat în mijlocul naturii, am bătut mingea, am alergat, ne-am înfruptat cu bunătăți de la stână stropite din belşug cu un vin de cea mai bună calitate adus de contabilul şef, el ştie de unde.

Seara târziu am revenit în Suceava. Directorul ne-a invitat pe Olteanu, S.R. şi pe mine, la el acasă să mai continuăm cheful. A doua zi era duminică, aşa că nu era nici o grabă să încheiem petrecerea. Gazdele aveau o fetiță de vreo cinci anişori, o dulceață de copil. Cum se făcuse târziu şi au vrut să o trimită la culcare, am cerut voie

părinților să o duc eu în pătuț şi să o adorm, spunându-i o poveste. Pentru o clipă îmi puteam imagina că sunt acasă şi spun poveşti propriului meu copil. Şi i-am spus nu una ci mai multe poveşti până a furat-o somnul.

Revenind în salon i-am găsit pe director dansând cu S.R. soția acestuia plecată la bucătărie să prepare cafele şi pe Olteanu stând pe canapea, cu o figură de om îmbufnat, privind cu ochi răi la perechea de dansatori. Am bănuit pe loc cum se va încheia noaptea, adică rău. Pentru a evita o scenă penibilă am făcut tot posibilul ca să scurtăm cât mai mult petrecerea şi să ne retragem.

Ajunşi în stradă Olteanu a început să-i reproşeze colegei că ar fi dansat „prea intim" cu gazda, că pe el l-a neglijat şi dacă nu interveneam energic S.R. se mai alegea probabil cu un monoclu sau cu cel vechi împrospătat. Atunci am decis să iau taurul de corne, cum se spune. I-am însoțit în camera de hotel şi vreme de un ceas le-am ținut un discurs plin de acuze, moralizator, acid chiar, i-am amenințat că dacă nu încetează definitiv să se mai dea în spectacol pe unde umblă prin țară, am să mă adresez conducerii centralei şi chiar ministerului, că le voi spune cum îşi fac treaba când sunt în delegație cum îşi încarcă valizele cu tot soiul de produse de creație şi multe alte mizerii despre care aveam cunoştință şi care îl puteau face pe Oltean să-şi piardă slujba, dacă nu şi libertatea. E clar că n-aş fi făcut-o niciodată, dar el nu ştia lucrul acesta, prin urmare a promis solemn să nu-şi mai dea în petic, ba chiar şi-a dat

cuvântul de onoare că, dacă eu asta doresc, nu are să mă mai ia în deplasare. Ne-am dat mâna şi ne-am despărţit în noaptea aceea ca doi prieteni care au trecut cu bine o neînţelegere.

Timpul cât l-am mai petrecut la Zimbrul Suceava s-a scurs fără alte incidente. Eu cel puţin, nu am lăsat o clipă ca ceilalţi colegi de echipă să bănuiască ceva. Adevăratul război, care a dus la demisia mea din C.F.I., avea să aibă loc ceva mai târziu.

Într-o bună zi mă trezesc cu un ofiţer de la miliţia economică, pe care de altfel îl cunoşteam de mai demult, că îmi solicită să-i prezint un act de control care se referea la o gestiune din sfera serviciului „Desfacere” care era condus de un bun prieten de-al meu (D.M.). Când i-am prezentat actul m-a întrebat, oarecum sibilinic, dacă este unicul act întocmit pentru obiectivul respectiv. Am fost sincer şi am recunoscut că nu, că el reprezintă o repetare a unui control efectuat defectuos de colega mea S.R., repetare solicitată de şeful serviciului Desfacere şi dispusă, ca urmare, de directorul fabricii, care era şi şeful meu direct. (Trebuie să vă spun că eu, ca şef la C.F.I. eram direct subordonat directorului întreprinderii dar şi ca dublă subordonare, şefului C.F.I. din Centrală. În plus, compartimentele C.F.I. din unităţile economice se subordonau şi Inspecţiilor Teritoriale de control Financiar.) Meticulos cum sunt, am păstrat şi primele documente de control şi ca atare i le-am prezentat şi pe acelea ofiţerului, în schimbul unei notificări scrise.

Împreună cu un inspector de la I.T.F.S. şi cel de la miliția economică au verificat, pentru a treia oară, obiectivul respectiv – după care au confruntat concluziile cu cele două variante anterioare. Au ajuns la concluzia că într-adevăr prima variantă era cea greşită, că reverificarea se impunea şi că ultimele concluzii erau corecte.

Înapoindu-mi documentele, ofițerul m-a întrebat în ce relații mă aflu cu şeful din Centrală. I-am spus că în relații normale, nici bune, nici rele. M-a privit într-un fel care mai că nu spunea, cuvânt cu cuvânt: fii atent. Nu mi-a fost greu să ghicesc dedesubtul acelei întâmplări şi care ulterior mi-a fost confirmat de directorul meu, şi anume că S.R. i s-a plâns Olteanului când am pus-o să refacă verificarea sub directa mea coordonare, chipurile ca să-l favorizez pe amicul de la Desfacere, iar Olteanu, care deja avea un dinte împotriva mea şi încă ditamai colțul, nu unul de lapte, a făcut o sesizare la miliția economică din Arad.

Faptul că delațiunea nu a avut rezultatul scontat trebuie să-l fi înfuriat pe Oltean, de s-a grăbit să devanseze controlul de fond la întreprinderea mea.

S-a prezentat cu o echipă numeroasă, aproape dublu numeric decât se obişnuia de regulă. Nu ştiu ce a fost în capul lui, dar dorința de a se răzbuna pentru afrontul suferit la Suceava parcă i-a luat mințile. În loc să coopteze în echipă revizori care nu mă cunoşteau şi pe care eventual îi putea manipula mai uşor, majoritatea erau dintre cei cu care colaborasem în țară, chiar şi în

mai multe rânduri, mulți devenindu-mi chiar amici. Aşa am fost la curent cu fiecare decizie pe care o lua, cu fiecare pas pe care urmau să îl facă.

Verificarea efectivă a activității compartimentului C.F.I. condus de mine, Olteanu şi-a rezervat-o în exclusivitate. Mi-a verificat actele de control care purtau semnătura mea cifră cu cifră, cuvânt cu cuvânt, cu punct şi virgulă. Faptul că nu găsea lucruri esențiale de care să se lege îl făcea să turbe, nu alta. Îl scotea din minți şi constatarea că eu păream mereu relaxat, că îmi vedeam de treabă, ignorând aproape, prezența lor. În rarele ocazii în care ne-am intersectat pe coridoare, nu ne salutam, nu ne-am adresat măcar un cuvânt după ce că în prima zi când a venit în biroul meu, căutând-o pe S.R. am profitat de ocazie că nu am martori şi i-am spus că în fața mea nu e altceva decât un gunoi, că ştiu de turnarea la miliție şi l-am sfătuit să evite să mai dea față cu mine fără martori dacă vrea să nu-i pocesc mutra lui de „porc ordinar".

Desigur nu se aştepta la asemenea ieşire din partea mea şi ca să fiu sincer chiar şi pe mine m-a surprins propria mea izbucnire. Dacă nu ieşea urgent din birou, nu garantez că nu i-aş fi scăpat vreo două scatoalce. Oricum, îi eram net superior fizic…

M-am felicitat că m-am abținut în ultimul moment de la un gest reprobabil, străin firii mele, cum de altfel neobişnuită era şi aceea violență verbală. Cred că pe Oltean l-a speriat nu atât ce i-am spus, cât mai ales faptul că Eu i-am spus acele cuvinte, adică individul pe care îl ştia

un timid, un introvertit, un blând (unii spun bleg)...

Cum în toată verificarea aceea amănunțită nu a reuşit să descopere greşeli de fond care să justifice sancțiuni dure, materiale sau administrative, nici măcar o amărâtă de amendă, în furia lui oarbă Olteanu a căutat să consemneze în actul de control final măcar câteva vicii de formă. Aşa mi-a imputat o planificare defectuoasă, uitând că toate planurile de control anuale deveneau operante abia după ce primeau girul Centralei, respectiv al lui personal. A mai reținut ca deficiențe „grave" faptul că pentru anumite obiective am acordat timpi de verificare disproporționați în raport cu mărimea lor ori că în unele verificări am depăşit timpul planificat. Mânia i-a întunecat între-atât mintea, că nu a căutat nici măcar de ochii lumii să facă vreo remarcă negativă la lucrările semnate de S.R. deşi, dacă era suficient de abil, putea să o facă şi să mă scoată tot pe mine vinovat că nu am îndrumat corespunzător, în calitate de şef de compartiment, cadrul mai tânăr şi mai puțin experimentat ce-l aveam în subordine.

Mie această scăpare mi-a dat apă la moară. La finele controlului, când mi s-a cerut să semnez procesul verbal, după ce a fost citit în prezența C.O.M. şi a conducerii întreprinderii am spus că refuz să semnez până nu mi se dă ocazia să-mi formulez în scris obiecțiunile astfel încât acestea să fie anexate actului de control.

Solicitarea mea a şocat pe moment pe majoritatea membrilor C.O.M. dar au acceptat în

unanimitate ca legitimă cererea mea. Eu îl urmăream cu coada ochiului pe Olteanu, vedeam cum începe să-i tremure bărbia, cum se face negru de supărare şi aşteptam să-i aud verdictul. Îl simțeam în corzi, dar încă nu era K.O. Lovitura aceea avea să o primească a doua zi când am avut termen să depun obiecțiunile formulate în scris. Şi le-am depus, formulate limpede, concis, la obiect, argumentate punct cu punct, cu o logică imbatabilă, în aproape tot atâtea pagini câte avea şi actul de control la capitolul privind activitatea C.F.I. verificată.

Recunosc că am avut un moment de cruzime în bucuria pe care am simțit-o când, în prezența conducerii am scris: semnat cu obiecțiuni şi, după ce am semnat, numai că nu i-am trântit în față foile dactilografiate. A fost un gest cam teatral, recunosc, dar aceea era răzbunarea mea.

Judecată acum, la distanță de ani, ieşirea aceea de atunci, răbufnirea orgoliului, nu-mi face deloc cinste, cum nu-mi face cinste că, rănind la rândul meu un semen care m-a rănit, am putut să simt bucurie. Nu m-am purtat deloc creştineşte. Mă felicit pentru un singur lucru: că nu m-am lăsat dus de val, că nu am dat curs îndemnurilor apropiaților mei, care erau la curent cu situația mea în raporturile cu Olteanu şi să-l „torn” la rândul meu la economic în legătură cu produsele pe care le lua din fabrică fără să le plătească şi le expedia prin poştă. Aş fi scăpat definitiv de un asemenea şef, le făceam probabil un serviciu multor colegi din țară, dar mi-aş fi

împovărat conştiinţa pentru tot restul zilelor şi aceasta n-am putut-o face, mulţumesc cerului…

Vă povestesc aceste întâmplări nu doar ca să mă cunoaşteţi mai bine, cu bune şi rele, dar şi să luaţi aminte spre a vă feri voi înşivă de a cădea în greşeală şi ca să înţelegeţi că dulceaţa răzbunării este întotdeauna otravă, că bucuria ce ai putea-o simţi răzbunând o nedreptate ce ţi s-a făcut e cu mult mai rea decât însăşi nedreptatea. Nu vă cer să întoarceţi şi celălalt obraz, ar putea fi prea mult; nici eu nu o pot face, dar măcar nu întoarceţi răul cu rău şi nu veţi avea mustrări de conştiinţă mai târziu…

Modul cum înţelegea Victor să se comporte în acele împrejurări îl nedumerea puţin pe doctorul Şirianu şi aproape că-i stătea pe limbă să exclame: „Ai fost un prost, prietene. Până la un punct te-aş putea înțelege, dar să-ți facă atâtea câte ți-a făcut, să poți să i-o plăteşti la un moment dat cu vârf şi îndesat şi să nu o faci, asta chiar n-o înțeleg. În plus, să ştii că acel Olteanu, profitând de funcția sa lua din fabrici lucruri fără să le cumpere, ceea ce e furt în toată legea, şi să taci, nu mi se pare tocmai creştinesc, iar după lege este chiar condamnabil. Poate fi tratat ca tăinuire sau, şi mai grav, drept complicitate...”.

Totuşi nu dorea să-şi judece prea aspru fostul coleg de liceu şi prieten. Ştia că Victor nu era singur la curent cu practicile Olteanului, erau în primul rând şefii atelierelor care îi furnizau bunurile respective şi cu siguranță că era la curent şi conducerea întreprinderii. Denunțând, nu putea prevedea rezultatul. Putea să fie pedepsit vinovatul principal, puteau să aibă de suferit şi alții, sau pur şi simplu putea fi muşamalizată toată treaba şi atunci cădea rău cel ce denunța. Dar nici într-un caz, nici în celălalt năravul multor organe de control, din toate categoriile, de a dijmui pe cei controlați n-ar fi fost stârpit. Era unul general, făcea parte din sistem, se întinsese ca pecinginea. O constatase pe propria piele, în special acum de când era director. Prin urmare nu avea de ce să îl judece pe Victor. „Nu. Prietene, n-ai fost un prost, iartă-mă că am gândit astfel, ai procedat cum nu se poate mai înțelept, deşi

individul acela tot nu merita tăcerea ta. Să-l fi prins cumva, undeva fără martori, şi să-i fi scăpat măcar câteva palme, nu de alta, dar te-ai fi răcorit sau, cine ştie…”.

Acest dialog cu sine al doctorului arăta însă cât e de complicat să judeci un singur gest, darmite un om, caracterul lui.

„Oare copiii – îşi spunea – când vor citi acest jurnal, vor reuşi să-şi înțeleagă tatăl, vor ştii să judece cu înțelepciune, ori tot efortul lui de a le deschide cât mai multe uşi şi de a-i lăsa să se plimbe prin odăile intimității sale cele mai întunecate va fi fost fără rost?”

Grea întrebare la care, probabil că nu va afla niciodată un răspuns…

După plecarea echipei de control, la câteva zile mi-am depus pe masa directorului demisia. Eram conştient că după cele întâmplate nu mai puteam rămâne în întreprindere, în nici un caz în corpul de control financiar. Aveam în grija mea o familie, soție şi doi copii, şi nu puteam risca să mă îmbolnăvesc nervos. Aveam şi un loc de muncă vacant la o altă întreprindere unde mă puteau angaja imediat. Şeful de personal de la acea unitate era un prieten de familie care ştia despre relația mea tensionată cu Olteanu şi intenția mea de a demisiona aşa că a păstrat postul vacant special pentru mine.

Am fost chemat la director, urgent.

- Tovarăşul Codreanu, mi-a spus cu un ton cât se poate de oficial – ți-am citit demisia şi nu pot să fiu de acord. Îți înțeleg perfect motivele, dar pe de altă parte am nevoie de dumneata în fabrică. M-am consultat cu conducerea restrânsă şi am căzut de acord să te eliberăm din activitatea de control şi să-ți dăm alte însărcinări.

- Dar, tovarăşe director, eu…

- Te rog să mă asculți până la capăt şi apoi îți poți spune părerea. Deci… uite ce am hotărât. Vom înființa un compartiment de consumuri aşa cum mai există într-o singură unitate din Centrală şi anume la Zimbrul Suceava. Dumneata vei conduce acest compartiment. Pentru aceasta te vei deplasa la Suceava. Cunoşti fabrica bine, doar ai verificat-o de nenumărate ori. Are acelaşi profil cu a noastră. Stai acolo o săptămână, chiar două dacă va fi nevoie, şi te pui la punct cu tot ce înseamnă obiect de activitate

pentru un astfel de compartiment: organizare, lucrări, documente, apoi îmi faci un raport amănunțit în scris. Împreună cu contabila şefă vom evalua volumul de lucrări şi vom stabili cu cât personal vei lucra. Pe aceştia ți-i vei alege singur. Am vorbit deja cu directorul de la Zimbru şi s-a arătat chiar încântat să te primească în schimb de experiență (aşa i-a fost prezentată delegația ce urma să o fac). Nu îți ascund că mi-a vorbit în termeni laudativi de dumneata şi era în întregime sincer… Ei, ce părere ai?

Am rămas puțin pe gânduri. Mi-am cântărit şansele alegând una din cele două opțiuni, fie insist pe demisie, fie primesc oferta. Prin demisie pierdeam sporul de vechime, iar salariul la noul post nu cred că acoperea pierderea. Dacă acceptam oferta, nu scăpam definitiv de Olteanu care îmi pusese gând rău şi putea să-mi facă zile fripte şi în noul post. Ce Dumnezeu – mi-am zis – fie ce o fi, am să rezist şi voi mai vedea cum o fi…

- Accept propunerea dumneavoastră tovarăşe Director. Când trebuie să plec?

- Săptămâna asta e pe terminate. Vei pleca lunea viitoare. Până atunci ai timp să-ți ridici delegația şi avansul de la casierie şi să-ți pui în ordine dosarele. Şi încă ceva: pe cine îmi recomanzi să-l numesc în locul tău, dar să fie un om serios şi de încredere?

- Pot să mă gândesc până mâine? Ştiți, nu vreau să regret mai târziu…

- Bine, mâine să fie.

Am ieşit din birou după ce mi-a întins mâna, iar eu i-am mulțumit pentru tot. Aveam şi de ce: era unul din puținii oameni cu adevărat cumsecade ocupând o funcție importantă din câți cunoscusem până atunci.

A doua zi mi-am comunicat părerea cu privire la numele celui pe care îl consideram potrivit să mă înlocuiască iar luni mă şi aflam în tren, în drum spre Suceava. Aveam să-mi revăd Bucovina sufletului meu poate pentru ultima dată călătorind în interes de serviciu. Am stat aproape tot drumul la fereastra vagonului, urmărind cum curg imaginile locurilor pe unde se întindea calea ferată, ca pelicula unui lung metraj, cu gândul să mi le întipăresc în memorie pentru totdeauna. Doamne, ce țară frumoasă avem şi cât e de cenuşie viața noastră în mijlocul atâtor frumuseți.

În gară mă aştepta Luci, contabilul şef de la Zimbru, un minunat prieten, care nu m-a lăsat în ruptul capului să mă cazez la hotel în seara aceea, silindu-mă să înnoptez la el acasă. Am rămas astfel cu el şi cu soția lui la poveşti până târziu în miez de noapte, îndemnându-ne la destăinuire la un pahar de vin. L-am pus în temă cu toată tărăşenia, şi-a manifestat regretul că nu voi mai veni la Zimbru în control, mi-a spus şi de figura ce încercase să i-o facă Olteanu directorului după ultimul control, cel la care participasem şi eu, după cum v-am povestit, descriindu-l în nota de prezentare ca pe un personaj incompetent, acuzându-l şi de ceva deturnare de fonduri de la investiții la producție. A fost efectuată şi o

verificare pe această temă şi s-a dovedit a fi nefondată acuzația.

Mi se confirma părerea că Olteanu e o persoană răzbunătoare, ranchiunoasă, cu un caracter de doi bani, de la care nu te puteai aştepta la nimic bun. Era şi laş pe deasupra, te lucra pe la spate. Aveam prin urmare toate motivele să mă aştept şi în continuare la conflicte cu el chiar dacă nu-i mai eram subordonat. Eram însă hotărât să-l înfrunt. De aceea l-am rugat pe Luci să mă introducă personal în compartimentul consumuri astfel ca tot personalul să-şi dea concursul pentru a învăța tot ce era de învățat în cel mai scurt timp. Acum nu mai eram organul de control, față de care unele rețineri sunt, poate, fireşti. Oamenii au înțeles rostul meu acolo şi în cele douăsprezece zile câte mi le-am petrecut împreună, m-au trecut prin toate fazele lucrărilor de urmărire a consumurilor, de efectuare a postcalculelor de analiză economică, şi aşa mai departe, oferindu-mi şi modele de imprimate folosite. În fiecare seară în camera de hotel aşterneam pe hârtie tot ce era necesar de ştiut. La final am întocmit cel mai amplu şi bine documentat raport pe care l-am scris în viața mea de conțopist. Pare poate caraghios ce spun, dar în acel raport am turnat şi ceva din sufletul meu. Cu fiecare frază, aveam senzația că îmi iau pentru multă vreme la revedere de la dragii meu bucovineni. Ciudat, nu?...

Acasă am pus pe roate activitatea compartimentului după ce am ales patru persoane ca să colaboreze cu mine, patru doamne. Au

primit cu groază propunea de a lucra cu mine. Se temeau că am să fiu un zbir, un şef afurisit. Fosta mea funcție cât şi faptul că eram sobru, închis, necomunicativ, le îndreptățea aparent teama. Aveau însă să constate curând că se înşelaseră în ce mă priveşte, iar după o colaborare de un an de zile, în ziua în care am părăsit întreprinderea, transferându-mă la Combinatul de prelucrarea lemnului, au plâns după mine ca nişte copii, spuneau că nu vor mai apuca în viața lor un asemenea şef... Oare?...

Ei bine, cât încă lucram la consumuri, am avut parte de o ultimă confruntare cu Olteanu. A venit în control şi-a purecat la sânge activitatea compartimentului, dar aveam fete bune, care n-au prea făcut greşeli, aşa că a scormonit degeaba prin mormanele de situații fără să poată descoperi o greşeală de proporții în baza căreia să poată propune sancționarea mea exemplară. Nu mă îndoiesc că ar fi fost mai mult decât fericit să-mi poată întocmi chiar şi un dosar penal. Ei, uite că nu a fost să fie. Măruntele greşeli pe care le-a descoperit consemnate pe larg în actul de control, au pledat mai degrabă în favoarea mea, respectiv a activității compartimentului condus de mine, depinde cum priveşti lucrurile. Mie personal, intenției, doar amânate, de a mă transfera la altă unitate economică, îndârjirea cu care căuta un motiv de care să se lege mi-a servit neaşteptat de bine. La C.P.L.[2] urma să ia ființă o nouă secție de

[2] Combinatul de Prelucrare a Lemnului.

mobilă şi astfel apărea şi un post de contabil şef iar amicul meu care era şeful de personal şi-a reînnoit propunerea de a ocupa eu acel post. Am încercat să-mi evaluez şansele de a obține transferul în interesul serviciului prin care mi-aş şi păstrat sporul de vechime şi am făcut o aluzie directorului întrebându-l care ar fi poziția domniei sale într-o asemenea situație. Mi-a declarat că el personal ar fi împotrivă să-mi acorde transferul, dar ca acesta (transferul) poate fi acordat ori respins în funcție de votul din C.O.M.

A fost şansa mea nesperată. În câteva zile, după discuții particulare cu fiecare membru în parte, am reuşit să obțin o majoritate în favoarea transferului. Argumentele mele erau în funcție de persoana abordată, unele pentru cei pe care mi-i ştiam prieteni, altele pentru ceilalți. Pe prieteni i-am rugat pur şi simplu să mă ajute, pe ceilalți i-am convins că e mai bine să scape de mine. Când am prezentat cererea de transfer emisă de C.P.L. şi a fost întrunit C.O.M.-ul, doar două voturi au fost împotrivă, al directorului şi al contabilului şef.

Aşa a luat sfârşit încă un capitol din viața mea.

Înainte să trec mai departe cu „povestea” mea, nu mi-aş ierta dacă aş trece sub tăcere o întâmplare care cu siguranță că va scoate la lumină încă o față a omului care are privilegiul de a vă fi părinte.

Vă spuneam undeva în acest jurnal că, în concepția mea, a iubi cu adevărat înseamnă a te dărui total şi fără a condiționa cu un răspuns pe măsură. Asta, însă, nu înseamnă că eu m-aş fi învrednicit a urca până la înălțimea lepădării de sine în dragoste. Însemna să mă apropii de desăvârşire, ori eu eram departe de asta. Sufletul meu tânjea după iubire, cum tânjeşte însetatul după izvorul de apă şi ochiul după lumină. Se dăruia în întregime, cu generozitate, dar pe de altă parte suferea cumplit când iubirea celuilalt o vedea cum se stinge, în locul ei născându-se ura sau, şi mai rău, indiferența. (Eu cel puțin, nu cunosc ucigaş mai pervers decât nepăsarea pentru iubire…)

Crizele de gelozie pe care Adriana le vărsa asupra-mi de fiecare dată când trebuia să plec în delegație, nu le mai percepeam nici pe departe ca pornind din dragoste pentru mine căci asta, dragostea pierise în indiferență odată cu prima naştere. Indiferență doar în ce mă privea sau, cine ştie dacă percepția mea nu era una falsă, otrăvită de însăşi aşteptarea exacerbată. Dacă a fost aşa şi nu cum a simțit inima mea şi cum o simte şi acum, Dumnezeu să mă ierte.

Oricum a fost şi orice ar fi determinat-o, gelozia Adrianei mi-a otrăvit sufletul de-a lungul anilor şi i-a otrăvit şi ei sufletul, umplându-l de

ură. Cu timpul şi dragostea mea pentru ea a început să prindă rugină, ca un fier uitat prea multă vreme afară, în voia timpului, fără întrebuințare. Şi dacă la început doar dragostea a fost aceea care a făcut ca două inimi să bată la unison şi două ființe diferite să se contopească într-una singură, cu timpul am ajuns să ne simțim legați unul de celălalt numai prin voi, copiii noştri, iubiți deopotrivă.

Nu stau să judec ce era în sufletul mamei voastre, ce îi lipsea de nu mă încăpea şi pe mine, ori dacă mă înlăturase tocmai pentru că îi prisoseam. Mă mulțumesc să vă spun doar ce simțeam eu, ce gândeam eu şi cum înțelegeam eu să traversez pustiul ce se deschidea în fața mea.

Când s-au întâmplat cele ce urmează, eu abia făcusem primul pas în acel pustiu; încă nu aveam habar nici cât va fi de întins, nici cât de arid şi, poate, nici măcar nu eram conştient că înaintea mea se întinde pustiul, acel deşert ucigător în care dragostea femeii e un fel de „fata morgana”.

Eram poate pentru a treia oară în control la Zimbrul Suceava. Mă rugasem în zadar de şeful meu din Centrală să mă lase acasă unde nevasta mai avea puțin şi urma să nască al doilea copil dar Olteanu nici n-a vrut să audă de rugămințile mele. Contau doar interesele lui, ale celorlalți nu însemnam nimic pentru el.

Ca de obicei, mă numise în fruntea echipei şi el a plecat cu S.R. să „controleze” alte unități din zonă. Şi tot ca de obicei, contabilul şef s-a îngrijit să nu ne lipsească nimic celor din

echipa de control pentru o consistentă gustare de dimineață. În sala de protocol, unde ne desfăşuram activitatea, se afla şi un frigider umplut cu de toate. Cum îmi ştia deja gusturile, nu lipsea nici roata de caş, nici legăturile de ceapă verde, luate special pentru mine, pe lângă alte bunătăți pentru restul echipei, şuncă, salamuri, pateuri, procurate de la gospodăria de partid, pentru că în magazine asemenea articole erau o raritate, dacă erau vreodată. Până şi cafeaua care era servită în fiecare dimineață provenea din aceeaşi sursă, la liber negăsindu-se decât nechezol. Eu eram singurul din echipă care nu consumam cafea, aşa că pentru mine pregăteau ceai. De protocol se ocupa de regulă secretara directorului, atunci însă aceasta era în concediu şi locul i-l ținea o tânără doamnă care mie mi s-a părut a fi de o frumusețe răpitoare atât la față cât şi la trup. Din prima clipă când am văzut-o intrând în sala de protocol ca să servească prima cafeluță şi să ne întrebe ce dorim ca mic dejun, am tresărit ca la vederea unei stafii şi inima a prins să-mi bată ca un mai în coşul pieptului. O clipă am avut impresia că în sală a intrat Ea, unica, doar cu ceva mai matură, Ea, femeia-copil, înmormântată (încă vie) în inima mea, cu mulți ani în urmă.

Emoția mi-a pompat în obraji un val de sânge şi ca să nu mi-o trădez, mi-am întors privirea şi m-am prefăcut preocupat de hârtiile pe care le aveam pe masă. Când a ajuns şi în dreptul meu să mă întrebe dacă doresc şi lapte la cafea, îmi revenisem cât de cât, aşa că am îndrăznit

să-mi ridic privirile şi să o privesc. Nu sunt sigur dacă am reuşit să-mi ascund de tot emoția sau o umbră tot mai rămăsese în privire, dacă nu cumva şi în glas, atunci când i-am spus.

- Mulțumesc, dar nu obişnuiesc cafea, nu vă supărați. Un ceai de plante, de orice fel şi fără zahăr, ar fi foarte bine, asta dacă nu e prea mare deranjul. M-am ridicat de la masă şi m-am prezentata: Victor Codreanu. Vin din Arad, dar de obârşie sunt bucovinean şi eu, mai precis din Cernăuți.

- Luana, mi-a răspuns întinzându-mi la rândul său mâna pe care am reținut-o ceva mai mult într-a mea înainte de a o atinge cu buzele şi a o elibera. Bine că mi-ați spus, am să prepar imediat un ceai de tei, din care beau şi eu…

În zilele ce au urmat am constatat că-mi acordă o atenție sporită, că întârzie tot mai mult şi mai des la poveşti cu mine. A observat şi colegii mei. Cel mai învârstă, un revizor de la o fabrică textilă din Iaşi cu care mă cunoşteam din anii trecuți şi cu care eram prieten, în ciuda diferenței de vârstă, mi-a şi spus într-o zi că i se pare că Luana mă are drag, mai pe şleau, că e îndrăgostită de mine. I-am răspuns că şi mie îmi place mult, că îmi aduce aminte de cineva foarte drag mie, dar că nu-mi pot înşela soția, oricât de mult mi-ar place femeia. Ce nu i-am putut mărturisi, era bătălia ce se da în sufletul meu între datorie şi dorință, nu i-am putut mărturisi că de ani buni în sufletul meu se dau tot felul de bătălii, că duc o luptă continuă cu mine însumi ca şi cum eu aş fi cel mai înverşunat şi statornic duşman al meu, şi că

aceasta e doar una din multele asemenea lupte. Răceala intervenită între mine şi Adriana n-ar fi însemnat decât o falsă scuză infidelității mele. Eram conştient că doar în mine şi numai în mine zace motivația faptelor mele ca şi puterea de a alege, iar dacă aş fi greşit vinovăția n-o puteam împărți cu nimeni. Prin urmare mi-am stabilit o limită peste care să nu trec, oricum ar avansa relația cu Luana.

Acum ştiu că, potrivit moralei creştine, păcatul se săvârşeşte şi cu gândul, nu numai cu fapta şi că, dintr-un anumit punct de vedere, întâiul poate fi mai abject întrucât fapta e la vedere pe când gândul e ascuns. În această idee păcatul cu gândul e de două ori păcat şi rareori te împinge la căință.

Atunci nici vorbă nu era să-mi fi pus în felul acesta problema. Întâlneam după atâta amar de vreme persoana care mi se părea că reînvie chipul femeii – copile, amintindu-mi de Ea şi aveam de gând să mă bucur cât mai mult de prezența ei aşa cum m-am bucurat de prezența celeilalte, fără să o doresc fizic.

În luna aceea cât am rămas în Suceava, am trăit ca într-o vrajă. Redevenisem din nou adolescentul de altă dată, retrăind fiorul acela indescriptibil al primei iubiri când un singur cuvântul, o privire, o uşoară atingere a mâinilor au o încărcătură emoțională ce nu o poate depăşi nici măcar momentul culminant al împreunării. N-a fost nevoie să ne mărturisim iubirea în cuvinte, dar toate cuvintele ce ni le spuneam aveau în spatele lor acea mărturisire. Când îmi oferea

ceaşca de ceai, dimineața, şi întârzia pentru o clipă în uşoara atingere a degetelor ei cu degetele mele, era o mărturisire. Când mă întreba dacă mai doresc ceva, când ne servea micul dejun, îmi întreba inima dacă o mai iubeşte; bună ziua sau la revedere însemnau acelaşi lucru: te iubesc.

Pentru a nu lăsa loc la interpretări greşite, cu prima ocazie când am rămas singuri, fără martori, i-am vorbit despre limita pe care mi-am impus-o în relația noastră. Adriana aştepta să nască, şi, fizic, îi aparțineam, nu mă puteam împărți. Cu sufletul era altă treabă (aşa credeam eu atunci), nu putea fi luat în stăpânire definitivă, îmi aparținea în exclusivitate şi nu aveam de dat socoteală decât bunului Dumnezeu. I-am spus multe cuvinte atunci, sperând să mă înțeleagă, să nu o fac să sufere, să-i fie de ajuns iubirea mea curată, cum mie trebuia să–mi ajungă simpla ei prezență, faptul că există. Nu puteam să-i spun cât de greu era pentru mine să-mi înfrânez demonii trupului, dorințele, acei balauri cu şapte capete care muşcau din mine fără pic de milă. Nu puteam să-i spun că în rarele momente când buzele noaste se căutau lacome strivindu-se pătimaşe, tot sufletul meu se scurgea din mine, că era un fel de voluptate a morții. Mai ales nu puteam să-i spun că, sărutând-o, sărutam femeia-copilă, pe Ea cea pe care aievea n-am sărutat-o niciodată.

Luana… Ce nume puțin obişnuit, parcă şi el rod al imaginației mele. A fost un vis, dar în visul acesta al meu, ea a fost cât se poate de reală. Aievea privirile mele s-au pierdut în apele adânci

ale ochilor ei, cum aievea a fost fiecare strângere de mână prin care inimile noastre comunicau fără cuvinte, şi mai ales aievea atingerea buzelor noastre, rare, e adevărat, prin care sufletele noastre se scurgeau unul într-altul. Şi dacă era un păcat ce săvârşeam noi, atunci, el se curăța prin însăşi iubirea a tot mântuitoare, un timp de grație trecut în neuitare, esență de iubire turnată în acel creuzet al memoriei care se mai cheamă amintire.

A fost ca un vis sau poate chiar numai un vis, dar acelaşi vis pe care l-am avut, în acelaşi timp, şi eu şi Luana, şi de aceea cunoscut numai de noi cei care îl trăiam. Pentru ceilalți, mai atenți la semenii lor putea să pară manifestarea unei simpatii reciproce şi nimic mai mult, pentru majoritatea trecând complet neluată în seamă.

Luna aceea a trecut mai repede decât toate celelalte pe care le petreceam departe de casă. Am revenit în familie senin, împăcat, cu sentimentele pentru cei apropiați nealterate. Ba, aş putea spune că iubirea pentru cei dragi, pentru voi şi pentru Adriana a devenit mai bogată. Nu m-a încercat nici o părere de rău, n-am avut regrete, n-am avut remuşcări, nu m-am simțit vinovat pentru cele trăite. A fost poate unul din rarele momente când până şi cumplitul meu judecător – conştiința – a tăcut, împăcată.

În cele două săptămâni cât am fost la Zimbru Suceava pentru a mă informa de modul cum aveau organizat compartimentul de urmărire a consumurilor (ultima mea vizită la acea întreprindere), nu am mai întâlnit-o pe Luana. Am întrebat de ea pe Luci, contabilul şef care mi-a

spus că e în concediu, plecată cu soțul şi cei doi copii ai lor la socri, undeva în Maramureş. Asta a fost tot. Iar dacă m-aş fi temut că o revedere cu ea m-ar fi putut tulbura în asemenea măsură încât până la urmă să-mi pierd capul, acea temere nu mai avea obiect. Povestea în sine îşi va afla un final cu o notă pozitivă când, o lună mai târziu, reîntoarsă din concediu şi aflând că am fost două săptămâni la Zimbru, m-a sunat la telefon la fabrică ca să-şi exprime părerea de rău de a nu se fi întâlnit cu mine. Atunci, pentru prima dată şi-a făcut cunoscut regretul de a nu fi dus până la capăt (trup şi suflet) iubirea noastră. Mi-a spus-o cu o uşoară umbră de reproş, parcă învinuindu-mă: „Ai pierdut trenul, dragul meu, ai pierdut trenul!...”. Răspunsul meu a venit după un moment greu de tăcere: „Nu l-am pierdut, draga mea, l-am lăsat numai să treacă”...

Era singurul lucru sincer şi pe de-întregul adevărat pe care îl puteam spune fără să las un gust amar. Din răspunsul meu se putea alege şi că am dorit-o la fel de mult, şi că mi-am înfrânat acea dorință şi că, mai presus de orice, lucrurile s-au petrecut aşa şi nu altfel tocmai pentru că în adâncul sufletelor noastre am ştiut că trenul acela nu mai era trenul nostru...

La noul loc de muncă, felul meu de a fi, tăcut, retras, închis, era să-mi creeze neplăceri încă de la bun început. Contabila care a fost numită să lucreze cu mine în secția nou creată era o doamnă mai tânără cu câțiva ani decât mine, o moldoveancă deschisă din fire, vorbăreață şi foarte sociabilă, deci chiar opusul meu. Cum nici nu ne cunoşteam bine, eu fiind nou venit în acea întreprindere unde singura persoană cunoscută era şeful de personal, am fost chiar mai retras şi mai tăcut decât de obicei, când eram oricum tăcut şi rezervat. Aceasta trebuie să o fi speriat pe volubila mea colegă (perspectiva de a împărți cele opt ore de birou cu un mutălău) că s-a dus la contabilul şef al combinatului – tot o femeie – să se ceară la oricare altă secție, numai să nu trebuiască să lucreze cu mine. Auzindu-i motivele cererii, bineînțeles că nu i-a dat curs, lăsându-mi timp să demonstrez că nu sunt nici pe departe omul imposibil… Probabil că amicul meu, şeful de personal, m-a zugrăvit în cu totul alte culori. Dar nu a fost, din nefericire, nici prima nici ultima ocazie în care prima impresie pe care o las nu-mi este prea favorabilă. Aş spune chiar că sunt întruchiparea vie a părerii că prima impresie poate să înşele. Oricum, au trebuit să treacă luni bune până să se dezmorțească atmosfera şi inima colegei să-i vină la loc.

Aşa cum am procedat şi cu alte ocazii, din prima le-am făcut cunoscut subalternilor modul cum înțeleg să colaborăm. Le-am cerut seriozitate, punctualitate şi deschidere sinceră indiferent de problema ce s-ar fi ivit în serviciu.

I-am sfătuit să nu ia în seamă felul meu de a fi, mai rezervat şi să nu-l lege de nici un fel de persoana lor.

A fost un început greu, dar după un an de zile am avut satisfacția de a închega un colectiv reuşit, ca o adevărată familie, poate cel mai unit colectiv din tot combinatul. Şi acea atmosferă nu se limita strict la colectivul restrâns din birouri ci s-a extins şi în rândul maiştrilor, coborând subtil la nivelul întregii secții.

Activitate în sine avea pentru mine multe elemente de noutate, diferite în mare măsură de cele desfăşurate înainte şi aceasta m-a obligat din nou să pun mâna pe carte, să mă documentez şi să încerc să mă pun cât mai repede la punct şi cu legislația în domeniu, care nici ea nu era puțină.

Nu mi-a fost uşor, dar cel puțin scăpasem definitiv de Oltean şi, ce era şi mai important pentru mine, nu mă mai simțeam un instrument în mâna unui sistem, instrument prin care se putea face rău unor semeni căzuți în greşeală.

Adeseori am stat şi am cugetat asupra diverselor posturi în care m-ar fi putut aşeza viața şi am evaluat diverse meserii care ar fi putut fi compatibile cu firea mea, cu fibra mea intimă. Una ar fi fost, probabil, cea de dascăl, alta în mod cert cea de medic după cum cu siguranță, nu aş fi putut nici în ruptul capului să o practic pe cea de judecător. Atunci cum am putut să fiu atâția ani de zile revizor contabil, Doamne? Cum am putut să vânez ani de zile infracțiuni economice, de toate gradele, scormonind în mormane de documente

când ştiam că rezultatul vânătorii mele putea fi un prejudiciu care trebuia acoperit de un semen de-al meu, sau o faptă de natură economică pentru care un cunoscut sau poate chiar prieten avea să plătească cu libertatea? Unde mi-a fost capul atunci când m-am înhămat la aşa muncă şi cum am rezistat mai bine de un deceniu şi jumătate???

Ei bine, acum cel puțin din partea asta răsuflam uşurat. Ştiam că m-am străduit să fiu cât mai corect şi în acelaşi timp să las cât mai puține victime ale activității mele. Aveam dreptul că uit acea perioadă, să nu mă mai bântuie ca un coşmar.

Multă vreme am trăit cu convingerea că am fost determinat de împrejurări să-mi aleg modul acesta de a-mi câştiga traiul şi nu un altul, ori această convingere nu reprezintă decât o mică parte de adevăr. Aş fi putut alege să practic o meserie care să-mi solicite mai mult brațele şi mai puțin intelectul, să fiu tâmplar, mecanic ori electrician, iluzionându-mă că astfel contribui doar la întreținerea familiei, nu şi la „construcția socialismului”, dar sănătatea destul de şubredă cu care eram dăruit m-a împins către o altă alegere. Să ştiu că din mâinile mele a ieşit masa în jurul căreia se adună duminica o familie fericită, ori biblioteca pe a cărei rafturi să poposească autorii cunoscuți sau încă necunoscuți de mine, să ştiu că în patul, ca rod al trudei brațelor mele, îşi odihneşte trupul trudit al unui seamăn ori că pe biroul şlefuit cu atâta grijă un alt semen îşi scrie gândurile şi aş fi simțit o satisfacție nemăsurat mai adâncă decât acea pe care mi-o putea oferi un

proces verbal de control financiar, o balanță sau un bilanț contabil.

Puteam să aleg şi, ca un idiot, am ales activitatea care mi s-a potrivit cel mai puțin, pentru care a trebuit să muncesc, să-mi pun mintea la bătaie şi să învăț îndoit numai ca să o practic cât mai corect cu putință, nesimțind nici un fel de plăcere, ba dimpotrivă. Ori se ştie că orice muncă făcută fără plăcere e îndoit mai grea decât dacă ai face-o cu plăcere. Nu m-am plâns niciodată, dar serviciile avute până atunci au fost un chin pentru mine, iar munca pe care urma să o fac la Combinatul de prelucrare a lemnului nu se arăta a fi cu mult mai altfel.

Când ai rătăcit multă vreme într-un deşert arid în care, oriunde ai întoarce privirea, nu vezi decât oceanul fierbinte de nisip, cu dune în chip de valuri, un arbust oricât de amărât ți se pare o minune, ca o promisiune că undeva în nesfârşirea aceea dezolantă trebuie să fie şi o oază. Te agăți de această nouă iluzie ca să poți merge mai departe, să îți continui viața. A trecut aproape un an de zile, de când ocupam noul loc de muncă fără să fi simțit răsuflarea amenințătoare a politicului, fără să mă simt supravegheat şi fără să mi se ceară să mă aliniez în vreun fel. Cel care mă adusese în combinat, şeful de personal, îmi cunoştea punctul de vedere cu privire la înregimentarea politică şi situația mea anterioară aşa că a făcut tot posibilul, ca un bun prieten, să mă țină la distanță de eventualele neplăceri pe care le-aş fi putut avea pentru motivul că nu eram membru de partid. Era o regulă ca atunci când

ocupi o funcție de conducere, cât de cât mai însemnată, obligatoriu trebuia să fii şi membru de partid. Aceasta cu atât mai mult cu cât se presupunea că erai, prin natura funcției, un factor de influență pentru masa de indivizi pe care o conduceai în mod nemijlocit, o verigă între factorul de decizie care era partidul şi gloata de executanți. Puterea ajunsese la nivelul în care numărul de membri nu mai avea importanța pe care o avusese în anii cincizeci şi şaizeci, acum erau suficienți cei de care depindea în oarecare măsură funcționarea mecanismului economic. Într-o întreprindere industrială această pătură cuprindea diferitele grade de decizie, începând cu maistrul şi terminând cu directorul, muncitorul de rând dacă era membru de partid, foarte bine, se socotea un cotizant în plus, dacă nu, nu era nici o pagubă, îl făceau membru de sindicat din oficiu şi tot cotiza în acest mod. În definitiv sindicatul era şi el doar o curea de transmisie între partidul unic (conducătorul) şi clasa muncitoare, nicidecum ceea ce ar fi trebuit să fie cu adevărat, adică un apărător al drepturilor celor pe care se presupunea că îi reprezintă. Pentru a se păstra iluzia că această organizație este ceea ce scrie pe firmă i s-a lăsat dreptul de a repartiza biletele de odihnă şi tratament, buteliile de aragaz şi, uneori, locuințele.

Dacă din partea comitetului de partid pe combinat am fost scutit de presiuni pentru a mă înscrie în partid, nu acelaşi lucru s-a întâmplat cu organizația de la secție. M-am trezit într-o bună zi invitat să particip la o şedință de organizație ca

făcând parte din conducerea secţiei, şedinţa în care urma să se dezbată probleme economice. M-am dus, ce era să fac. Secretar de partid era un muncitor, gen vătaf de slugi, un tăntălău cu puţină carte dar devotat „cauzei”, plin de importanţa misiei sale. Acesta, crezând în mintea lui puţină că îmi face un favor sau, poate, răspunzând unei sarcini primite de mai sus, mi-a propus să mă înscriu în partid. Mai trecusem prin momente asemănătoare şi mai înainte. Am refuzat şi atunci oferta, dar de fiecare dată după refuz trăiam săptămâni bune un fel de frică ciudată de ce mi s-ar putut întâmpla, frică să nu-mi pierd locul de muncă sau mai ştiu eu ce. Nu mi s-a întâmplat niciodată nimic de genul acesta, pericolul era mai mult în mintea mea. Eram însămânţaţi cu această frică de la bun început, o frică fără chip, fără contur precis, gata să se declanşeze din orice şi pentru orice. Acum însă eram vindecat de această frică aşa că am fost în măsură să le refuz oferta într-un mod inedit, cum nu se aşteptau (pot paria pe asta), un refuz elegant şi subtil totodată, care conţinea şi o notă de umor, dar care nu lăsa loc de interpretări ce mi-ar fi putut dăuna în perspectivă imediată şi nici nu făcea posibilă o repetare a propunerii. L-am convins că îmi pot face la fel de bine treaba să fără să fiu membru de partid, dacă nu cumva chiar mai bine, nefiind sub protecţia carnetului roşu. Am zis-o pentru cine avea urechi de auzit să audă.

Încă odată m-am dovedit a fi un naiv crezând că, în sfârşit, corbul a scăpat bucata de caşcaval din gheare. Eram departe de a cunoaşte

cum funcționează sistemul chiar dacă am avut tot timpul ochii larg deschişi la ce se petrece în jurul meu. Nici ascultarea insistentă a posturilor clandestine de radio Vocea Americii şi în mod special Europa Liberă, n-au reuşit să-mi ofere o mai deplină înțelegere a întregului mecanism al puterii, acele emisiuni constituind mai mult o hrană pentru întreținerea resentimentelor mele (şi desigur a multora) față de bolşevici în primul rând, față de ciuma roşie care ține sub cizma sa ținutul drag al naşterii mele, rupt de trupul țării, care făcuse ca o bună parte a neamului acesta să ajungă a se simți străin în propria țară, să fie frate strigat de frate: venetic. Dar era oare nevoie să asculți un post clandestin ca să înțelegi că ți-a fost furată identitatea, ținutul natal, libertatea, era nevoie să-ți spună cei de dincolo, din libertate, că la tine acasă tu nu eşti decât un tolerat, că e altul stăpân, că rabzi de frig, că uneori te copleşeşte întunericul şi frica şi lipsa unui orizont, că te gândeşti la viitorul copiilor tăi şi-ți vine să-ți iei lumea în cap sau, şi mai rău, să-ți pui grumazul în ştreang ori sub roțile trenului. Ce ştiu ei, cei liberi, care este adevărata dramă a celui prins în ghearele sistemului, câte compromisuri eşti obligat ori dispus să faci pentru ca cei dragi ai tăi să nu aibă de suferit, să nu te scoată răspunzător tot pe tine pentru o nedreptate a societății, ce ştiu ei ce preț plăteşte fiecare dintre noi cei prinşi în țarc pentru a-şi salva măcar sufletul? Da, în multe privințe încă eram un naiv, încă mai credeam că sunt propriul meu stăpân, că pot să joc în afara echipei. N-au reuşit să-mi bage în buzunar

carnetul roşu, dar mi-au vârât pe gât fără ştirea mea şi fără să-mi mai ceară consimțământul, o funcție pentru care mi-ar fi fost imposibil să găsesc argumente să o refuz fără să fiu tratat pur şi simplu de duşman. Am fost ales vicepreşedinte de sindicat pe combinat – o funcție care nu-mi conferea nici un fel de putere reală, cuvântul meu nu avea nicio greutate, dar eram bun de scos în față ca o piesă de decor în diverse împrejurări, bun să particip la şedințe de analiză a morbidității, să furnizez presei aspecte şi date fabricate de alții, conştient că vând gogoşi. Şi uite aşa m-am trezit prins într-o horă care îmi era străină, pentru care nu aveam nici un apetit deținând o funcție care îmi conferea dreptul de a încasa critici pentru ce nu mergea bine, pentru activitate slabă şi lipsită de eficiență, pentru neimplicare şi multe altele. Era o politică perversă să numeşti în fruntea sindicatelor preşedinți membri de partid iar în cea de vice nemembri. Dădea bine pentru exterior, era un surogat de democratizare, de largă participare a întregului popor la trebile țării, nu-i aşa?

La început m-am simțit penibil, dezgustat de mine însumi în forul meu interior pentru această nouă tinichea pe care mi-au atârnat-o de coadă şi care în ochii lor ar fi trebuit să mă onoreze, dar în scurtă vreme am învățat cum să o port fără să mă afecteze şi apoi cum să mă debarasez de ea.

De ce vă spun lucrurile acestea? Vreau să ştiți şi să înțelegeți şi voi ce preț a trebuit să plătesc şi eu ca să rămân liber şi totodată să-mi salvez sufletul.

Conştient că îmi risc libertatea scriind despre aceste lucruri, dacă acest caiet ar cădea pe mâinile cui nu trebuie, nu le pot trece totuşi sub tăcere şi aceste aspecte care m-au marcat la un moment dat. Au făcut parte din viața mea, a fost o mlaştină în care au călcat şi picioarele mele şi din care nu aveam cum să ies imaculat şi inocent. Apoi cine poate să ştie cum vor arăta lucrurile peste ani şi ani, când veți fi şi voi la rândul vostru oameni în toată firea, aşezați la casa voastră, având familie, copii, fiind poate şi voi nevoiți să acceptați de la viață unele compromisuri pentru a-i proteja pe cei dragi. M-am angajat la începutul acestui „jurnal" să nu vă ascund pe cât se poate nimic din ce e legat de viața mea şi am de gând să mă țin de cuvânt atâta vreme cât mai pot ține un stilou în mână. Alături de celelalte scrieri ale mele pe care le veți moşteni într-o bună zi, jurnalul acesta se constituie într-o notă explicativă prozaică a celor ce le veți găsi ticluite sub formă de poem ori povestire întregind un portret zugrăvit în lumini şi umbre ca într-un joc al culorilor… Jocul întâmplării…

Am spus că am învățat jocul şi că am reuşit să mă debarasez de tinicheaua goală de conținut a funcției primite în sindicatul Combinatului, dar imaginația păpuşarului şef era prolifică, inventând noi şi noi jocuri pentru nația aceasta de meşteri Manole, constructori ai socialismului pe culmile acestuia: comunismul.

Ultima găselniță a perechii conducătoare – ideea genială fiind clocită cu siguranță de savanta de renume mondial – a fost F.U.S. - ul.

Nu, nu vă gândiți la fusul cu care bunicile noastre torceau pe vremuri lâna, nu fusul acela ci F.U.S. - ul celălalt F.U.S. - ul Elenei şi al lui Nicu Priceputul, F.U.S. care să pună osul la edificarea societății multilateral dezvoltate. F.U.S., adică Frontul Unității Socialiste. Recruții acestui front erau, musai nevoie mare – tot natu' care nu avea carnetul roşu la purtător, adică nu era membru P.C.R.. Şi uite aşa, iar am fost prins în hora mare, ba m-am ales din prima şi cu „onoarea" funcției de vătăjel, punându-mă în fruntea Frontului din secția mea, adică numindu-mă preşedintele acelui fus. Acum spuneți şi voi, nu aveam toate motivele să fiu „recunoscător partidului şi conducătorului său iubit"? Oho, şi încă cum (mi-a venit să zic: încă cât dar cu a fără căciulă).

Am să vă descriu pe scurt modul cum am înțeles eu să mulțumesc „din inimă" partidului iubit pentru mărețele daruri făcute acestui popor, inclusiv mie.

Secția pe care o păstoream din punct de vedere economic mergea cam cum mergeau toate fabricile țării, adică mai mult se târa. Şi aceasta nu doar pentru că nu se muncea cu destulă însuflețire, ba se muncea uneori chiar pe brânci, numai că planul era mare, cheresteaua şi multe alte materiale erau de slabă calitate conducând la depăşiri de consum, unele materiale lipseau cu desăvârşire ori erau aprovizionate cu mari întârzieri încât te trezeai la finele lunii că n-ai realizat nici jumătate din planul stabilit. Aceasta însemna în primul rând jumătate de salariu pentru omul muncii. Şi apoi cum să raportezi 50%

realizări, chiar şi mai puțin? Era crimă curată. Aşa ceva Partidul nu poate permite. Şi nici nu poate să recunoască, Doamne fereşte, că e posibil. Şeful de secție nu este membru de partid? Este. Atunci? Şi mai departe, directorul combinatului nu e şi el membru de partid? Este... Iar comitetul de partid ce păzeşte? Credeți că vocea tovarăşului Ciocan de la Județeană nu e suficientă de puternică să nu răzbată până în receptorul ținut cu mâna tremurată la ureche şi în poziție de drepți: „Ce se petrece acolo la voi, tovarăşe secretar? Să nici nu vă gândiți să nu vă depăşiți planul, tovarăşi!...” şi trosc, telefonul se închide retezat nemilos ca de o ghilotină. Furtuna e declanşată. Secretarul de partid transmite primul fior directorului general, acesta îl amplifică prin vocea directorului tehnic împreună cu care întind norul de furtună pe firul telefonului intern către toate secțiile. Pe şeful de secție îi ia cu friguri, dar n-are ce face, nu riscă să fie aruncat peste bord şi atunci, prin acelaşi telefon, dar acum în sens invers, începe să curgă raportul: producția realizată 100%. Acelaşi 100% raportați mai întâi verbal, apoi şi în scris se adună ca nişte soldați disciplinați pe biroul şefului de plan unde clocesc până în întâi al lunii următoare. În ziua respectivă, din biroul acestuia îşi ia zborul, cu binecuvântarea directorului general, al celui economic şi al secretarului de partid (neapărat) raportarea măreței realizări, cu depăşire de plan, către cele trei direcții: de statistică, centrală şi județeana P.C.R. – direcția economică. Uf!!!....

La început raportul respectiv purta semnătura şefului de secție şi a mea. Naiv şi nu

prea, m-am lăsat convins să-mi pun semnătura după ce şeful secției mi-a garantat că va recupera în perioada imediat următoare producția raportată fictiv. Luna ce a urmat nu a reuşit să facă, (nici nu avea cum) şi iar a raportat fictiv, umflând şi mai mult minciuna. Mi-a fost milă de el şi din nou mi-am pus şi eu semnătura, dar l-am avertizat, cu toată părerea de rău, că e pentru ultima dată. Era cred, al cincilea sau al şaselea şef de secție care se perindase la conducere de când se înființase secția.

A treia lună a trimis raportul fără semnătura mea. A motivat că sunt bolnav. Cunoscându-se sănătatea mea precară, a fost crezut. Apoi luni la rând am tot fost „bolnav" când se înainta raportul de producție. Refuzând semnătura, încercam să mă pun la adăpost juridic pentru orice eventualitate. Dar rapoartele acelea fictive (minciunile) îmi creau probleme în alte direcții. În primul rând erau salariile. Ajunseseră să fie plătite fără să aibă acoperire în producție reală. Ce puteam face ca să mă situez într-un cadru cât de cât legal. Aici nu mă puteam eschiva, nu mai puteam face pe niznaiul. Statele de plată nu erau valabile fără semnătura mea. Banca ar fi refuzat eliberarea sumelor. Eram contabilul şef, iar semnătura mea certifica realitatea, legalitatea şi oportunitatea operațiunii. Anii cât am fost revizor contabil – financiar mă învățaseră cu prisosință care era valoarea unei astfel de certificări şi ce consecințe putea avea o semnătură.

Dându-mi seama că nesemnarea rapoartelor mincinoase doar aparent mă puneau la

adăpost, am început să caut cu disperare soluția salvatoare. Am pus la bătaie toate cunoştințele acumulate ani de zile în domeniul financiar contabil. Atunci Frica şi-a făcut din nou prezența în viața mea. Şi să ştiți că frica nu e numai de un singur fel ci poate să îmbrace multe forme: frica pentru sănătatea ta, frica pentru viața ta, frica pentru libertatea ta şi nu am enumerat decât numai trei ipostaze mai cunoscute. Dar cea mai cumplită formă de frică nu este aceea care este legată de propria ta persoană, de siguranța ta, ci frica ce se leagă de siguranța persoanelor iubite pe care le ai în grijă, pe care eşti dator a le ocroti cu orice preț. Iar eu tocmai acest gen de frică începusem să simt.

Acelaşi sistem, care avea printre instrumentele de lucru minciuna, mi-a pus la dispoziție şi salvarea. Sistemul şi întâmplarea…

De ceva vreme începuseră în capitală lucrările la Casa Poporului. Combinatul din Arad primise spre execuție diverse elemente din lemn: panouri şi casete lambriu, uşi, parchete, etc., lemn de diverse esențe, indigene şi exotice, cu multă sculptură, adevărate opere de artă. Tarifele pentru lucrările respective, pentru că nu le verifica nimeni erau umflate uneori şi până la de zece ori. Era doar pentru Casa Poporului, nu? Şi apoi cine plătea, nu tot poporul? Pentru C.P.L. a fost mană cerească. Pentru că grosul lucrărilor fusese încredințat secției de artă care oricum nu putea cheltui toate sumele disponibile, am imaginat un sistem de cooperare fictivă. Lunar decontam lucrări în valoarea necesarului meu de acoperire a

fondului de salarii, lucrări pe care în fapt nu le executam. Aşa am plătit o parte din salarii mai bine de doi ani de zile. De frică însă nu am scăpat definitiv nici astăzi când am ajuns la convingerea că întreținerea fricii prin diverse mijloace făcea partea din arsenalul puterii pentru a domina fără să fie nevoit să întrețină un aparat represiv prea numeros. Te lăsa să te descurci prin mici găinării; ca să supraviețuieşti erai obligat să minți, iar minciuna odată comisă te urmărea şi-ți atârna în permanență ca o sabie a lui Damocles deasupra capului. Pe nesimțite te transformai în propriul tău securist. Nu mai aveau nevoie să plătească pentru fiecare persoană câte un organ care să-ți întrețină frica. Ea ți-a fost indusă, acum era treaba ta să ți-o întreții…

DEX - ul defineşte frica: „stare de mare nelinişte, provocată de un pericol real sau imaginar”. Nu se face nici o referire la durata acestei stări, dar se ştie că ea poate să fie mai mică sau mai mare; una intensă nu poate dura prea mult, e o explozie de adrenalină care epuizează organismul şi, prelungită, poate chiar să-l ucidă. Nu acest gen de frică urmăreşte regimul să-ți inducă; frica pe care ți-o inoculează e una fără chip, fără contur definit, mai mult aluzivă, ca o boală cronică, de cursă lungă, care nu ucide ci doar şubrezeşte. Ajungi să o porți în tine ca pe o tenie pe care o hrăneşti fără să-ți dai seama. Şi ca să te contaminezi închide din când ochii sau prefăcându-se a nu vedea că ai călcat strâmb (cu condiția să nu-l calci pe bătătură) dar asigurându-se că eşti conştient că poți fi

sancționat în orice clipă şi că, pentru a nu cădea, accepți compromisul. Încet, încet această ciudățenie nefirească ajunge să pară stare de normalitate, conviețuirea cu frica devenind o a doua natură. Fără ca măcar să-ți dai seama făceai jocul puterii, colaborai cu ea, oferindu-i lanțul cu care să te țină legat, libertatea ta având dimensiunea acelui lanț. Neîngrădită putea doar să-ți rămână libertatea interioară, cea a spiritului şi aceasta doar dacă ai avut suficientă credință şi tărie de caracter ca să nu îți negociezi şi sufletul. Prin urmare nu se punea problema dacă să accepți ori nu un compromis cât, mai ales, ce fel şi până la ce limite, definitoriu pentru fiecare individ fiind motivul real al acceptării. Putea să fie unul egoist şi atunci el era un simplu act de oportunism înjositor sau un motiv altruist în care caz gestul făcut era unul de sacrificiu.

Ca părinte am acceptat, pentru liniştea şi siguranța voastră, dar şi pentru muncitorii secției pe care o păstoream în calitate de contabil şef, să mă folosesc de minciună, depăşindu-mi frica. Am riscat în mod conştient păcălind sistemul cu propriile-i mijloace: dubla măsură. Până la ceasul când scriu aceste rânduri văd că figura ține şi sper să țină şi în continuare. Profesional beneficiez şi de aprecierea colegilor şi de aceea a şefilor din Combinat, iar pentru mijloacele folosite, atâta vreme cât nu fac rău nimănui, nu-mi fac mustrări de conştiință. (O fi bine, o fi rău – rămâne să judecați voi…).

- **Mami, când mai mergem la spital să-l vedem pe tata – întreabă Carmen – poate că s-a trezit şi putem vorbi cu el.** Ultima oară când l-am vizitat domnul doctor ne-a spus că are să se facă bine curând, că de aceea doarme aşa mult ca să se facă mai repede bine şi să vină acasă.

Femeia se opreşte din călcat o bluziță şi îşi priveşte copila cu un fel de milă înciudată. Nu ştie ce să răspundă ori, dacă are un răspuns, ezită să vorbească. Simte intensitatea privirii lui Carmen ca o rană de fier înroşit în inimă şi îşi reține cu greu o lacrimă. Ştie cât de ataşată e de taică-său şi cât de mult îi lipseşte. Cum să-i spună că somnul acela nu e somn obişnuit ci unul aproape de moarte. Când a aflat prima dată că soțul ei se află la spital în comă a avut o reacție pe care acum o regretă. De câțiva ani relația lor se răcise din vina lui, din vina ei, din vina amândurora, acum nu mai era sigură. În aparență mare lucru nu părea să se fi schimbat între ei, atât doar că acum aproape că nu îşi mai vorbeau deloc. Cea mai mare parte din zi era ocupat fiecare cu serviciul, al ei având programul de la opt la şaisprezece , al lui de la şapte la trei, perioadă în care şi copii erau la şcoală, Carmen la generală, Radu la liceu. Copii, când se întorceau de la şcoală făceau mai întâi un popas la bunicii dinspre mamă unde luau masa, după care veneau acasă şi se apucau de lecții. Rar se întâmpla să mai servească masa împreună cu părinții în timpul săptămânii şi nici duminicile întotdeauna, iar atunci când se întâmpla să fie împreună, de regulă erau întrebați despre cum mai merge şcoala evitând să se

adreseze direct unul celuilalt. Copiii îşi aminteau că mai demult, mama lor se certa destul de des cu tata, acuzându-l de tot felul de lucruri după ce acesta se întorcea acasă din câte o delegație. Replica tatei era mereu aceeaşi: „Te rog, nu începe iar, nu în fața copiilor!”…

Încă de pe atunci tatăl începuse a fi tot mai tăcut evitând pe cât posibil să stea un timp mai îndelungat în aceeaşi încăpere cu soția. Când se întorcea de la serviciu se schimba de hainele de oraş şi în vreme ce înfuleca parcă pe fugă mâncarea pe care şi-o scotea singur în farfurie mai schimba câteva vorbe şi cu ei. Îi întreba dacă nu au nevoie să-i ajute la lecții şi dacă nici unul nu-i cerea ajutorul, îi îmbrățişa pe rând, sărutându-i invariabil pe frunte sau pe creştet, ca un fel de binecuvântare, după care ieşea în curte ori în grădină, lăsându-i să-şi facă lecțiile, el ne mai revenind în casă decât când se însera. Atunci se retrăgea în bibliotecă unde citea sau scria până târziu.

Oare nu-şi dădea seama nici unul cât de mult le lipseau părinții de altădată cei care nu ştiau cum să-şi facă mai mult timp pentru a fi împreună, mama care mai că nu-i sufoca cu îmbrățişările şi cu sărutările ei şi tatăl care îi adormea în fiecare seară spunându-le acele minunate poveşti de prin cărți sau izvodite chiar de el. Acum părinții aceştia trăiau împreună ca doi străini când ei, copiii, ar fi preferat în locul politeții cu care se tratau acum certurile de altădată care aveau în ele mai multă căldură şi poate chiar

dragoste, e drept că una trăită strâmb, dar tot mai bună decât această linişte lipsită de căldură.

Carmen, cu mintea ei de copil, nu putea înțelege ce era cu acea schimbare în purtarea celor mari şi ca atare nici mica ei suferință nu avea un contur precis şi nici consistență în manifestarea ei temporară. Apărea aşa dintr-o dată, ca din senin, şi tot la fel dispărea. Radu însă începuse să-şi pună întrebări, să iscodească în dreapta şi în stânga şi să pună cap la cap unele lucruri pe care şi le amintea din vremea vechilor certuri cu ceea ce vedea zi de zi şi mai ales cu ceea ce apucase să citească din caietul tatălui său pe care mama într-una din acele certuri, i-l trântise cu furie în față aproape şuierând: „Iată şi dovada trădărilor tale, curvarule!...". Atunci îl împroşcase cu un ocean de injurii ne mai ținând seama că este şi el de față. Îşi privea mama cu ochii lărgiți de groază şi nu o mai recunoştea. Chipul ei aşa de frumos se schimonosise în aşa hal de furie că arăta grotesc. Atunci s-a speriat şi a ieşit din cameră ca din puşcă, izbucnind în plâns. O vreme chiar şi-a urât tatăl socotindu-l vinovat de suferința mamei sale. A refuzat chiar să-i mai şi vorbească, evitând să rămână în aceeaşi încăpere, hotărât să refuze orice încercare de a se justifica din partea acestuia. Numai că tatăl n-a avut nicio inițiativă în această direcție, nici măcar atunci când era strivit de furia mamei. Singura lui replică spusă aproape în şoaptă, cu un fel de resemnare definitivă, a sunat cam aşa: „Dacă tu asta crezi despre mine, femeie, păcatul tău să fie, eu nu mai am ce adăuga...". Din ziua aceea nu l-am mai auzit decât foarte rar

scoțând câte un cuvânt atunci când nu avea încotro. Chiar şi cu ei, copiii, devenise foarte rezervat. O vreme chiar s-a mutat în clădirea anexă pe care o aveau în curte, unde aveau bucătăria de vară şi o spălătorie. Era o cămăruță modestă de nici zece metri pătrați în care se intra din bucătăria propriu-zisă cu un ochi de geam ce da înspre grădină şi în care singurul mobilier era compus dintr-un pat metalic, ca acelea ce se mai foloseau prin cazărmi, un dulap din scândură de brad nefinisată, în care tatăl lui Victor, bunicul lui Radu îşi ținea pe vremuri sculele de grădinărit, o masă tot din lemn de brad însă lucrată mai îngrijit decât dulapul şi, ca ultimă piesă un taburet din acelaşi material. Acolo se retrăgea seara, de multe ori refuzând chiar să mai cineze şi rămânea până târziu în noapte să scrie ori să citească.

Când a citit caietul acela al tatălui său, acea „dovadă a trădării sale", abia atunci în mintea lui Radu s-a făcut lumină. În primul moment nici măcar nu a fost capabil să priceapă cum de a fost posibil ca mama sa, femeie cu carte, a putut considera ficțiunea literară drept dovadă de trădare. Caietul nu conținea decât nişte poezii – lui i s-au părut chiar frumoase – unele cu miez filozofic, altele poeme de dragoste, scrise cu multă simțire, poate chiar şi cu talent. Iubita căreia i se adresau versurile trebuia să fi fost una imaginară, în nici un caz nu putea fi o ființă în carne şi oase care să posede atributele regăsite în acele versuri. Însăşi iubirea despre care vorbeau, nu era una personală, ci una universal personalizată.

Pentru Radu a fost o adevărată revelație. L-a inundat dintr-o dată un sentiment de ruşine şi de vinovăție pentru cum a putut gândi şi pentru ce a putut simți la un moment dat pentru tatăl său. Şi a mai plâns odată, de unul singur, un plâns amar, în care lacrimile s-au vărsat în lăuntrul său în loc de înafara, un plâns înghițit cu noduri căruia, după liniştire, i-a luat locul un sentiment de iubire pentru tatăl său cum nu l-a mai avut nici înainte. Acum însă omul acesta, tatăl său, care i-a iubit atât de profund şi pe care la un moment dat a avut necugetarea de a-l urî, acum zace pe un pat de spital, inconştient, între viață şi moarte. Când nu-l vede nimeni, nici mama, nici sora sa Carmen, îngenunchează şi se roagă la Maica Domnului să-i trezească tatăl la viață să-şi poată cere iertare că l-a putut judeca greşit, asemenea mamei sale, şi să-i mărturisească dragostea ce i-o poartă.

- Da, mama, când mergem la spital la tata? - se alătură şi el rugăminții surorii sale.

Prin fața ochilor mamei lor trece ca o umbră de nor care se pierde în spatele lentilelor cu multe dioptrii care dau privirii o stranie nesiguranță. Răspunde rugăminților copiilor săi cu o voce venită ca de undeva de departe dintr-un trecut aproape uitat:

- Mergem duminică, dragilor, mergem duminică.

În spital umblă zvonul că la Județeană s-ar coace o eventuală schimbare a doctorului Şirianu din funcţia de director. Devenise prea supărător cu insistența cererilor de fonduri înaintate atât la județ cât şi la minister. Avea în vedere chiar şi persoana cu care să-l înlocuiască, un medic transferat de nici un an de zile de undeva dintr-un orăşel din Oltenia dar cu relații sus de tot prin capitală şi care garanta obediență față de putere. Aşteptau doar să se adune mai multe elemente cu care să justifice, de ochii lumii, măsura de schimbare. Un element ar fi fost aşa zisul abuz în serviciu ilustrat de încăpățânarea actualului director de a ține ocupată o rezervă pentru un singur pacient, nici măcar o persoană importantă, ba dimpotrivă un individ care le crease probleme cu raportul înaintat la forurile superioare în legătură cu nişte raportări fictive care a făcut o vreme valuri şi le-a adus pe cap o comisie de control economic chiar din C.C.

Şirianu, ori nu ştia nimic din ce i se pregătea, ori nu-i păsa, pentru că nu da nici un semn că şi-ar fi schimbat atitudinea. Dar aceasta era o falsă impresie pe care o lăsa înadins pentru a adormi vigilența „colegilor" care nu-l scăpau din ochi, cei câțiva care mirosiseră câte ceva şi erau pregătiți să părăsească corabia, dacă nu cumva şi săriseră în cealaltă. Chiar şi nevestei sale nu-i spusese decât: „Dragă, se pare că în curând scap de povara şefiei şi mă întorc la treaba pentru care m-am pregătit atâția ani".

Şi starea lui Victor se schimbase în ultimele zile. Nu era mare lucru, dar atât cât era

ținea în viață o umbră de speranță. Deschidea ochii şi îi ținea astfel minute în şir într-o imobilitate aproape totală. Nu dădea semne că ar răspunde la stimuli luminoşi, nici la cei auditivi. Rămânea inert la orice atingere. Şirianu îi vorbea minute în şir, cu mâna în mâinile sale, privindu-i intens ochii şi aşteptând să prindă un semn cât de mic din care să i se pară că bolnavul îi simte prezența. Semnul nu se arăta, dar doctorul era convins în adâncul ființei că Victor ştie... Această convingere intimă nesusținută de nimic palpabil, de nicio probă fizică, ci doar de intuiție, îl determina pe doctor să hotărască transferarea pacientului la clinica din Timişoara, unde să fie operat. Va lua legătura cu familia şi le va propune această soluție. La ultima vizită soția lui Victor i s-a părut schimbată mult față de prima dată când a întâlnit-o şi când a venit să se intereseze dacă nu cumva „a avut un accident şi dacă nu a făcut maşina praf”... Atunci atitudinea aceea în împrejurările date, i se păruse de-a dreptul grotescă, lăsându-i un gust amar, dar apoi, cu fiecare nouă vizită se umaniza, avea o atitudine normală de soție îndurerată de starea soțului. Cine ştie ce o fi fost între ei la momentul dat, dacă a avut loc o fractură cu motive întemeiate, reale ori, aşa cum se întâmplă de multe ori, doar din nişte bănuieli stupide din acelea care hrănesc bolnavul de gelozie,cum putea fi şi în cazul lor. Din cât îl cunoştea pe Victor şi din cele ce i le dezvăluia jurnalul, înclina să atribuie purtarea soției lui acelei urâte maladii: gelozia.

Trebuia să acționeze cât mai era în funcție şi cât încă vremea nu se strica prea tare. Intraseră în ultima lună a anului una mie nouă sute optzeci şi nouă, puteau să înceapă ninsorile şi ca de fiecare dată când cădeau zăpezile circulația pe şoselele patriei ajungea să fie o adevărată problemă. Până una-alta, şi-a sunat profesorul, şi nu la clinică ci acasă, pentru a-l ruga să faciliteze transferul lui Victor în clinica sa şi pentru a se asigura că acesta va putea beneficia de mâna şi priceperea profesorului la efectuarea intervenției. Era un caz de o gravitate şi o complexitate deosebită şi voia să se asigure de reuşită. Riscurile erau majore, şansa de reuşită nu depăşea un treizeci, treizeci şi cinci la sută, dar fără intervenție Victor era condamnat iremediabil. Dacă ar rămâne în viață, şi cât ar rămâne în viață, fără acea intervenție ar fi o legumă, ori în starea aceea nu înseamnă că trăieşti, că eşti viu, tu doar exişti, aşa cum doar există o piatră uitată în drum, un trunchi uscat de copac, o cruce la cap de mormânt. Dar mai avea nevoie de acceptul familiei, nu unul verbal ci unul scris. Pentru aceasta trebuie să le prezinte cu toată sinceritatea care aveau să fie riscurile şi în cazul că acceptau efectuarea intervenției, şi pentru cazul că nu ar fi acceptat-o.

Am început acest jurnal expunând câteva din motivele care m-au determinat să-l scriu, dar pe cel mai important l-am eludat. Chiar şi acum, la un an de zile de când l-am început, mai stau în cumpănă, neştiind dacă să vă vorbesc ori nu despre motivul determinant al acestui demers (jurnal). Această nehotărâre îşi are explicația în faptul că eu însumi nu am fost în întregime convins că motivul este real sau doar unul presupus. Se pare însă că nu am încotro, că va trebui să vă vorbesc şi despre starea sănătății mele.

Cu un an şi câteva luni în urmă am început să am dureri de cap zilnic. Deşi sâcâitoare, la început nu le-am acordat o importanță deosebită. Le punea pe seama oboselii, a stresului luând în calcul şi spondiloza cervicală de care sufeream de ani buni. Ca să potolesc migrenele, am început să iau analgezice, care în prima fază păreau să-şi facă efectul, dar treptat efectul lor era tot mai slab şi pe durate tot mai scurte. Am crescut doza, dar fără rezultat. Atunci m-am prezentat medicului de întreprindere pentru un consult. Şi-a dat şi acesta cu presupusul şi cam atât. M-a îndrumat la un neurolog. Nu m-am dus imediat, parte din lipsă de timp, parte din indolență. Mi-am spus că până la urmă are să treacă de la sine. Începusem chiar să mă obişnuiesc cu acele migrene, care deveniseră permanente şi, poate datorită caracterului cronic, mai suportabile. M-am dus totuşi şi la neurolog, am făcut tomografie craniană, concluzia a fost că durerile sunt cauzate de spondiloza cervicală şi mi

s-au prescris o serie de antireumatice şi antiinflamatoare care, bineînțeles, au avut cam acelaşi efect pe care îl aveau şi analgezicele luate din proprie inițiativă.

Până aici nimic deosebit şi de natură să mă pună serios pe gânduri şi să-mi fi dat ideea acestui jurnal. Asta, până la prima întâmplare ciudată petrecută cu un an în urnă. Am plecat de la serviciu la ora obişnuită şi mă îndreptam spre casă. La un moment dat parcă aş fi întrerupt orice contact conştient cu propria persoană, adică n-am mai ştiut ce fac. Când am redevenit conştient, mi-am dat seama că e seară, că stau pe o bancă pe faleza Mureşului şi privesc cum curge apa. Cum am ajuns acolo, când eu plecasem spre casă, habar nu aveam. Nu am povestit nimănui episodul, dar l-am luat ca pe un avertisment şi atunci m-am decis să scriu acest jurnal. Era ca şi cum la orizontul existenței mele ar fi început să se adune nori întunecați, rău prevestitori. Totuşi nu am intrat în panică nici după ce episodul pe care vi l-am relatat s-a mai repetat. Mă trezeam la un moment dat în diverse locuri şi nu-mi puteam explica deloc cum am ajuns acolo. Atunci poate că ar fi trebuit să mă confesez cuiva, cel mai bine unui medic, dar nu am făcut-o. Nici acum nu mă gândesc să o fac, deşi sunt conştient că atitudinea mea e greşită. Mă simt de parcă mi-ar fi fost anulat instinctul de conservare, iar dacă atitudinea mea vă poate cauza în vreun fel neplăceri, îmi cer de pe acum iertare. Sper însă ca totul să treacă precum un vis urât, iar jurnalul acesta să-l primiți peste mulți ani ca pe un

îndemn de a vă trăi viața cât mai deplin, astfel încât prin voi să continuăm să trăim şi noi, părinții, după ce nu vom mai fi.

Voi continua să vă povestesc întâmplări din viața mea cu aceeaşi sinceritate ca şi până acum. Despre ce se întâmplă cu mine acum am păstrat discreție totală. Intenționez să merg în capitală să fac un consult neurologic amănunțit la o clinică universitară. Ca să nu alarmez fără rost, voi spune acasă că plec într-o delegație în interes de serviciu. Oricum, e doar un consult, nimic mai mult, dar şi aşa vreau să ştiți că veți fi mereu prezenți în inima mea, oriunde m-aş afla...

În rezerva spitalului patru perechi de ochi fixează cu încordată atenţie chipul palid, cu pielea ca de pergament, al lui Victor. De o parte a patului stau doctorul Şirianu şi Radu, amândoi în picioare, de cealaltă parte a patului Adriana, soția lui Victor, aşezată pe singurul scaun din salon, cu fetița pe genunchi, mângâindu-i părul în neştire. Un soare bolnav de decembrie se chinuia parcă să înviorează atmosfera cu o pată de lumină.

Bolnavul are ochii deschişi, cu privirea fixată în tavan sau undeva dincolo. Par a fi ochi de sticlă, fără nimic viu în ei sau, oricum, lasă această impresie. La un moment dat vocea neaşteptat de blândă, ca o şoaptă, a doctorului se face auzită în tăcerea aproape materială, susținută ritmic de zgomotul înfundat al aparatelor: „Încercați să-i vorbiți. Nu va da nici un semn, dar aceasta nu înseamnă neapărat că nu aude, că nu e conştient. De când au început să i se ridice pleoapele i s-a vorbit mereu. Cum privirea nu dă nici un indiciu că este controlată voluntar, există posibilitatea ca măcar sunetul vocii să excite creierul. E posibil să nu fie decât un act reflex, dar şi aşa faptul că a deschis ochii poate fi un indiciu că mai există o speranță. Nu ştiu ce i-a provocat această stare, coma, dar putem să facem supoziții. Singura cale de a stabili ceva cât de cât sigur este operația, şi tot operația o şansă de vindecare. Eu am luat legătura cu profesorul din Timişoara, dar nu puteam proceda la intervenție decât cu acordul dumneavoastră, doamnă Codreanu”.

„Dacă există o cât de slabă şansă să-şi mai revină, aveți acordul meu. Dumneavoastră trebuie să ştiți mai bine care soluție este mai bună. Întorcându-şi apoi privirea spre cei doi copii într-o interogare mută care i-a învăluit ca o aripă protectoare, plină de căldură, a continuat: eu sunt de acord dacă şi voi sunteți de acord, dragii mei”.

S-a ridicat de pe scaun şi l-a primit în brațele sale lângă Carmen şi pe băiat, care şi-a părăsit locul din partea cealaltă a patului şi a venit lângă maică-sa. Au rămas astfel îmbrățişați minute în şir.

„Vă aştept în cabinet, doamnă Codreanu, şi pe voi, copii” a mai spus doctorul în vreme ce se îndrepta spre uşă. „Nu e nevoie să vă grăbiți; am să trimit asistenta”.

Nu au mai rămas nici ei prea mult lângă bolnav. S-au aplecat pe rând şi l-au sărutat şoptindu-i: „Te iubim, tati, întoarce-te la noi!”. L-a sărutat şi Adriana pe gură, uşor, îngânând mai mult în şoaptă o rugă pornită din adâncul ființei: „Nu ne părăsi, Victor şi iartă-mă!” apoi, luându-şi copiii de mână a părăsit salonul-rezervă. Dacă s-ar fi întors din cadrul uşii şi s-ar mai fi apropiat de patul acela de suferință, ar fi putut vedea lacrima scăpată din strânsoarea pleoapei cum se prelinge din colțul ochiului pe obrazul ca de ceară al lui Victor. O lacrimă care da mărturie, de nimeni luată în seamă, neobservată, tăcută şi misterioasă, că îndărătul ochilor ca de sticlă mai pâlpâia un firicel de viață conştientă. Atât a mai avut putere sufletul să smulgă de la sine, cine poate ştii cu ce efort uriaş de voință o singură lacrimă, poate

ultima dintr-un izvor de pe acum secat pentru totdeauna.

În cabinetul doctorului nu au zăbovit mai mult decât a fost necesar pentru a semna formularele prin care îşi da acordul pentru efectuarea intervenţiei chirurgicale. Şirianu i-a cerut doamnei Codreanu telefonul de acasă angajându-se să o ţină la curent cu rezultatul operaţiei. Se va deplasa personal să asiste la actul operator aşa că nu era nevoie să vină şi ea la Timişoara, mai ales că nu se punea problema nici unei contribuţii financiare. Aceasta nu pentru că la Timişoara nu se practica „atenţia" pentru medic şi personalul sanitar, ci pentru că Victor era un „caz special", era fostul său coleg din liceu, iar medicul care executa intervenţia era „fostul său profesor", profund ataşat de „fostul student". Ce mai, un întreg lanţ al slăbiciunilor.

- „Doamnă Codreanu, înainte de a pleca mai am să vă înmânez un obiect ce a fost găsit asupra lui Victor. Mi-a fost predat de către tânărul care l-a descoperit în pădurea Ceala. L-am reţinut crezând că Victor îşi va reveni şi i-l voi putea înmâna personal. Este vorba de un caiet şi este adresat copiilor. Mi-am permis să-l citesc în speranţa că voi descoperi vreun indiciu despre suferinţa lui. Îmi cer iertare pentru indiscreţia permisă". În timp ce scotea caietul din sertarul biroului şi-l preda familiei, le-a recomandat să aibă grijă să nu încapă pe mâini străine, pentru a nu avea probleme. Radu a fost cel care l-a preluat, apoi i-au mulţumit încă odată doctorului pentru

tot ce a făcut pentru Victor şi au părăsit cabinetul ținându-se de mână, cu mama la mijloc.

Rămas singur, doctorul s-a grăbit să-şi aprindă o țigară şi să tragă, unul după altul, câteva fumuri. I se luase o povară de pe suflet din momentul în care a predat caietul celor în drept, iar acum, că avea şi consimțământul scris al familiei, putea să ia toate măsurile pentru transferul lui Victor la clinica timişoreană. Fără să mai piardă un minut, a pus mâna pe telefon şi a format numărul profesorului. La capătul firului, telefonul sună îndelung…

Aşteptând răspunsul de la celălalt capăt al firului, revăzu grija cu care Radu preluase jurnalul tatălui său. Părea că îi prelua însăşi viața. Gândi:

„Oare jurnalul acesta va continua?...”